

Fuad Sedić

الحبائر

VELIKI
GRIJESI

Izdavač:

ISLAMSKA PEDAGOŠKA AKADEMIJA U BIHAĆU

Urednik:

Hamdija Nesimović

Recezeni:

Doc. dr. Šefik Kurdić

Doc. dr. Sulejman Topoljak

Tehničko uređenje:

Muamer i Jusuf Sedić

Štampa:

Izdavačko-grafička kuća PLANJAX doo Tešanj

Za štampariju:

Bajruzin Hajro Planjac

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-423.5

SEDIĆ, Fuad

Veliki grijesi / Fuad Sedić. - Bihać : Islamska
Pedagoška akademija, 2004. - 299 str. ; 24 cm

Tekst na bos. I arap. jeziku. - Bibliografija:
str. 286-291 ; bibliografske i druge bilješke uz
tekst

ISBN 9958-9770-2-8

COBISS.BH-ID 12945414

Na osnovu Mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke br. 04-15-1213/04 od 29.03.2004. godine, ova knjiga oslobođena je poreza na promet i usluge, a u skladu sa članom 18. tačka 10 Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - prečišćeni tekst - („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 49/02“).

Univerzitet

dr. Fuad Sedić

الكتاب

VELIKI GRIJESI

Bihać, 2004.g.

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

Umjesto predgovora

Islam je prirodna vjera koja obuhvata sve segmente i detalje ljudskog života, tako obuhvatan, povezan i isprepleten da pokriva sve čovjekove iskonske potrebe. Allah Plemeniti htio je da Islam bude sistem za cjelokupan čovjekov život u svim njegovim aspektima. Nije ga učinio samo čistim emocionalnim vjerovanjem otrgnutim od realnog domena ljudskog egzistiranja, već je učinio da duboko zadire i u sve sfere društvenog, socijalnog, moralnog, političkog, vojnog, pravnog i drugih aspekata života. Islam je regulirao sve što je bitno za čovjeka i ništa nije ostavio nejasnim i nedorečenim.

Neophodno je konstatirati da je Islam i objavljen sa ciljem da uredi život u njegovoj praktičnoj formi i da konkretnu stvarnost potčini svojim kriterijima. On, po svojoj naravi, ne trpi da bude predstavljen samo kao duhovna i kulturološka kategorija, jer to odudara od njegove prirode i njegovog konačnog cilja. On nikada ne prerasta u čisto teoriju, već uvijek zadržava status dinamične realnosti. Dovoljna je i površna analiza da bi se došlo do zaključka da Islam ima svoje specifičnosti koje ga itekako distanciraju od svih drugih ideologija, sistema i religija.

Briga za čovjeka itekako je primjetna u časnom učenju Islama. Allah Plemeniti je i, povrh svih intelektualnih, spoznajnih i dr. kvaliteta kojima je odlikovao čovjeka na ovome svijetu, jasno precizirao ono što je za njega dobro i korisno, ali i eksplicite upozorio na zlo i štetnost koju treba izbjegavati i svjesno se od nje distancirati, kako se ne bi stradalo na ovom, a posebno, na budućem svijetu.

Sva ta zla, štetnosti i negativnosti koje razaraju i duhovnu i fizičku supstancu čovjeka definiraju se kao grijesi. Čineći ih, a posebno velike grijehe, čovjek će se stropošati u nepreglednu provaliju iz koje je teško izlaz naći. Otuda i preventiva da se ne učini neki od grijeha, a posebno veliki, jedan je od mehanizama da se osujeti i spriječi taj poguban pad na dno te mračne provalije.

Rijetke su knjige, a posebno na našem jeziku, koje konkretno nude pojas spasa iz nemirnog mora poroka i grijeha koje nam nudi i nameće ovo vrijeme i ovo podneblje. Većina knjiga je, danas, uglavnom, puna teoretskih razglabanja, maglovitih nagađanja i sumnjivih predviđanja. U poplavi takve literature sasvim razvedravajuće se doima ova knjiga *«Veliki grijesi»* prof. dr. Fuada Sedića, dekana Islamske pedagoške akademije iz Bihaća, koja precizno i argumentirano definira ovu problematiku i, na jedan jednostavan

način, upućuje čitaoca kako se sačuvati zapadanja u zamku grijeha i koji metod koristiti u čišćenju od njihove prljavštine i zaraze.

Uz podjelu grijeha, njihov broj i navođenje velikih grijeha, kojom prilikom citira, u većini slučajeva, i ajete i hadise i na arapskom i na bosanskom jeziku, on na jednostavan i svakom čitaocu dostupan način, približava ovu problematiku i znalački nas podstiče da se duboko zamislimo nad pogubnošću grijeha koji nas svakodnevno vrebaju i prate.

Značajna karakteristika ovog djela je i u stručnoj ocjeni svakog hadisa koji autor citira i koji ovom djelu daje još veću utemeljenost, posebno ako se zna da je ta praksa odavno odsutna u brojnim djelima na našem jeziku. Naravno, nije se tome čuditi, budući da je specijalnost prof. Sedića upravo hadis i hadiske znanosti, jer je u ovom domenu i odbranio doktorsku disertaciju, tako da on to svoje stručno znanje na najljepši način prakticira u ovoj knjizi i tako je čini relevantnijom i argumentiranijom.

Iskreno se nadam da će nam ova knjiga uveliko pomoći u odgajanju nas i generacija koje nas naslijeđuju, da će itekako doprinijeti našem savjesnijem čuvanju od grijeha, a posebno velikih, i da će biti pravi svjetionik i svojevrsan putokaz u ovom lavirintu mraka i brojnih grijeha koji su uprisućeni u našoj svakodnevnoj praksi.

Moleći Allaha Plemenitog da nagradi autora za ovaj trud i sve one koji su na bilo koji način doprinijeli izlasku ove knjige, toplo je preporučujem čitaocima svih uzrasta.

U Zenici, 10. 03. 2004. god.

doc. dr. Šefik Kurdić

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

U V O D

Bismillahirrahmanirrahim

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svijetova i neka je salavat i selam na Allahovog Poslanika, Muhammeda, s.a.v.s., koji nije ostavio nikakvo dobro a da svoj ummet nije na njega uputio, niti je ostavio kakav grijeh i zlo a da svoje sljedbenike nije od toga upozorio.

Tematika klonjenja i zaštite od činjenja grijeha je oduvijek zauzimala važno mjesto, kako kod prvih generacija, ashaba i tabi'ina, tako i kod narednih generacija sve do današnjeg dana. Sve je to bilo u cilju upoznavanja velikih grijeha, kako bi ih se ljudi klonili i molili Allaha, dž.š., da im ih oprosti.

Ashabi, r.a., su u više navrata pitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o velikim grijesima, njihovom broju, posljedicama i svemu onome što time dolazi. Time su željeli da zasluže Allahovo, dž.š., zadovoljstvo i milost, zarade Džennet i zaštite se od griješenja i onoga što vodi Allahovoj, dž.š., srdžbi.

U jednom od tih hadisa Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upitan o velikim grijesima pa je rekao: "Veliki grijesi su: činiti širk (pripisivati Allahu, dž.š., druga), neposlušnost prema roditeljima, krivo svjedočenje, bespravno ubijanje, bježanje sa bojnog polja, kriva zakletva, ubijanje rođenog djeteta iz straha od siromaštva, učiniti zinaluk (a pogotovo sa komšijinom suprugom), sahir, jedenje imetka siročeta i potvaranje poštenih i čednih vjernica da su nemoralne."

Ovdje su pomenuti samo neki od velikih grijeha.

Tema "Veliki grijesi" je kod učenjaka oduvijek zauzimala posebno mjesto i bila zastupljena u raznim akaidskim, tefsirskim, hadiskim, fikhskim, i drugim knjigama. Takođe je ova tema, zbog svoje važnosti, bivala povodom brojnim učenjacima da napišu zasebna djela u ovoj oblasti.

Bez sumnje, najpoznatiji autor knjige iz ove oblasti bio je Šemsud-din Muhammed ibn Osman Ez-Zehebi (673-748 h.g. 1274-1348.g.) Njegova knjiga nosi naziv (الكبائر) "El-Kebair" (Veliki grijesi) i u njoj je autor, nakon kraćeg predgovora, pomenuo sedamdeset velikih grijeha. Govoreći o svakom od velikih grijeha, na vrlo pristupačan način, pominje kur'anske ajete, hadise i poučne priče vezane za tu temu. Knjiga je štampana na više od dvije stotine stranica. Na naš jezik preveden je sažetak te knjige, uz neke izmjene i dodatke (u izdanju: Siddqi Trust, Pakistan). Takođe je dio tekstova

iz ove knjige objavljivani u predratnom *Muallimu*, u prijevodu H. Mehtića i V. Makića.

Druga poznata knjiga iz ove oblasti je: (الزواج عن اقتراف الكبائر) **“Ez-zevadžir an iktirafil-kebair”** (Odvraćanje od činjenja velikih grijeha), koju je napisao Ebul-Abbas Ahmed ibn Muhammed El-Mekki El-Hejtemi (909-974 h.g. 1504-1567g.) Svoju knjigu podijelio je na: Predgovor (u kojem govori o definiciji i broju velikih grijeha), Prvo poglavlje (o tajnim grijesima), Drugo poglavlje (o javnim grijesima) i Zaključak (o važnosti tebe, o Džehennemu i Džennetu). Hejtemi je u ovom svome djelu pomenio 467 velikih grijeha. Knjiga je štampana u dva toma, na 900 stranica.

Takođe knjiga (كتاب الصغائر والكبائر) **“Kitabus-sagair vel-kebair”** (Mali i veliki grijesi) od Ebu Muhammeda Mekki ibn Ebi Taliba (umro 437 h.g.)

Knjiga (تنبيه الغافلين عن أعمال الجاهلين) **«Tenbihul-gafilin an e'amalil-džahilin»** od Muhjud-dina Ahmeda ibn Ibrahima ibn En-Nuhasa (umro 814 h.g.) Većinu knjige autor je posvetio upozoravanju na opasnost zapadanja u razne grijeha.

Imam Muslim je u svoj “Sahih” uvrstio mnogo hadisa u kojima su pomenuti veliki grijesi, u Poglavlju o imanu.

Ibn Kajjim El-Dževzije (691-751 h.g.) pominje više od 120 velikih grijeha, u Poglavlju o velikim grijesima, na kraju svoje knjige (أعلام الموقعين) **«E'alamul-muvekki'in»**.

Također se pominje da Ibn Kajjim El-Dževzije ima zasebnu knjigu o velikim grijesima. O ovoj tematici su takođe pisali: Er-Rafi'i, En-Nevevi, Ibnu Er-Rifa i drugi, kako to pominje Ibn En-Nuhas, str. 172.

Koristeći se pomenutim knjigama, kao i uobičajenom literaturom u ovoj oblasti, pokušat ću u ovoj knjizi upoznati cijenjene čitaoce sa vrstama, brojem i podjelom grijeha, uz molbu Allahu, dž.š., da mi u tome pomogne i da nas sačuva od grijeha.

Bihać, muharrem 1425. h.g.
mart 2004. godine

dr. Fuad Sedić

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

O VELIKIM GRIJESIMA OPĆENITO

Termin (كَبَائِرُ *kebair*) *veliki grijesi* je u Kur'anu pomenut na tri mjesta:

﴿إِنْ تَحْتَبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ تُكْفَرُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلُكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا﴾

(سورة النساء ٣١)

“Ako se budete klonili **velikih grijeha**, koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko vaših manjih grijeha i uvešćemo vas u divno mjesto.”¹

﴿وَالَّذِينَ يَحْتَبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ﴾

(سورة الشورى ٣٧)

“Za one koji se klone **velikih grijeha** i razvrata i koji, kad ih ko rasrdi, opraštaju.”²

﴿الَّذِينَ يَحْتَبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾

(سورة النجم ٣٢)

“One koji se klone **velikih grijeha** i naročito razvrata, a one bezazlene (male) On će oprostiti jer Gospodar tvoj, zaista, mnogo prašta.”³

PODJELA GRIJEHA NA VELIKE I MALE

Jedna skupina učenjaka (Ebu Ishak Isferajani, Ebu Bekr Bakillani, Imamul-haremejni, Ibn Kušejri i drugi) smatra da su svi grijesi veliki i da ne postoje mali grijesi. To svoje mišljenje potkrepljuju izrekom Ibn Abbasa, r.a., koji kaže: "Sve što je zabranjeno je veliki grijeh." ili "Sve čime se čini griješenje prema Allahu, dž.š., je veliki grijeh."

Međutim, mišljenje većine učenjaka je da se grijesi dijele na velike i male, na što ukazuju dokazi iz Kur'ana i Hadisa, i to je praksa, kako ranijih, tako i kasnijih generacija učenjaka našeg ummeta. Imam Gazalija kaže: "Ne dolikuje učenjaku da niječe razliku između velikih i malih grijeha a ona se iz šerijatskih dokaza spoznaje.”⁴

¹ Sura En-Nisa', 31

² Sura Eš-Šura, 37

³ Sura En-Nedžm, 32

⁴ Nevevijeve komentari Muslimovog Sahiha 1/270

DEFINICIJA VELIKOG GRIJEHA

Pokušavajući definisati velike grijehe, učenjaci pominju nekoliko mišljenja:

Od Abdullaha ibn Abbasa, r.a., se prenosi da je rekao: "Veliki grijeh je svaki grijeh kojeg Allah, dž.š., pominje u Kur'anu i taj ajet se završava sa pominjanjem: džehennemske vatre, Allahove srdžbe, prokletstva ili kazne."

Zehebi kaže: "Veliki grijeh je sve ono zašto je predviđena šerijatska kazna (sankcija) na ovom svijetu (kao što su: ubistvo, zinaluk i krađa) ili je to čin za koji je obećana kazna, prokletstvo ili prijetnja na drugom svijetu. Takođe se u to ubrajaju djela čije počinioc je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo u hadisima. Kao što treba napomenuti da su neki od velikih grijeha veći i teži od drugih."

Drugi učenjaci ovome još dodaju: "...ili se kod počinioca tog djela nijeće (ili umanjuje) iman, stiže ga prokletstvo i tome slično."

Ebu Muhammed ibn Abdusselam kaže: "Veliki grijeh je svaki čin koji ukazuje da njegov počinilac omalovažava i ismijava vjeru ili neku od vjerskih svetinja. Ako hoćeš da uvidiš razliku između manjeg i većeg grijeha, onda štetnost tog grijeha usporedi sa štetnostima ostalih velikih grijeha, pa ako ta štetnost bude manja od toga onda je to manji grijeh, a ako bude ista ili veća onda je to veći grijeh. Na primjer, kada bi neko omogućio i pomogao drugom da učini zinaluk, ili pomogao nekom da ubije muslimana, nema sumnje da je to veći grijeh, i njegova štetnost je gora, nego jesti imetak siročeta, što je takođe veliki grijeh..."

Hulejmi kaže: "Svaki grijeh u sebi sadrži i manji i veći grijeh, jer ponekad manji grijeh prerasta u veći zbog određene okolnosti, kao što veliki grijeh, u određenim situacijama prerasta u razvrat (još veći grijeh) osim kufra (nevjerstva) koji je najteži grijeh."¹

Allah, dž.š., u Kur'anu garantuje da će onome ko se bude klonio velikih grijeha oprostiti male grijehe i da će ga uvesti u Džennet: "Ako se budete klonili velikih grijeha, koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko vaših manjih grijeha i uvešćemo vas u divno mjesto (Džennet)."² Upravo zbog toga se ovaj ajet iz sure Nisa' ubraja među najomiljenije, najvažnije i najdraže ajete iz Kur'ana.

Ibn Mes'ud, r.a., kaže: "**Pet ajeta iz sure En-Nisa' mi je draže od cijelog dunjaluka:**

¹ Ez-Zevadžir 1/10

² Sura En-Nisa', 31 i pogledaj 32 ajet iz sure En-Nedžm.

﴿إِنْ تَحْتَسِبُوا كِبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ تُكْفِرُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَتُدْخِلُكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا﴾

(سورة النساء ٣١)

1- “Ako se budete klonili velikih grijeha, koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko vaših manjih grijeha i uvešćemo vas u divno mjesto (Džennet).”¹

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (سورة النساء ٤٨)

2- “Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim (da Mu se čini širk) a oprostiće manje grijeha kome On hoće.”²

﴿وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظِلْمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾

(سورة النساء ١١٠)

3- “Onaj ko kakvo zlo učini ili se prema sebi ogriješi pa poslije zamoli Allaha da mu oprost - naći će da Allah prašta i da je milostiv.”³

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظِلْمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُنْ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا

عَظِيمًا﴾ (سورة النساء ٤٠)

4- “Allah neće nikome ni trunku nepravde učiniti. Dobro djelo On će umnogostručiti i još od Sebe nagradu dati.”⁴

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ

أَجُورَهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ (سورة النساء ١٥٢)

5- “A oni koji u Allaha i u poslanike Njegove vjeruju i nijednog od njih ne izdvajaju - On će ih, sigurno, nagraditi. - A Allah prašta i samilostan je.”⁵

¹ Ajet 31

² Ajet 48

³ Ajet 110

⁴ Ajet 40

⁵ Ajet 152

Ibn Abbas , r.a., kaže: “Osam ajeta iz sure En-Nisa’ je za ovaj ummet bolje od svega što je na dunjaluku:

﴿يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ الَّذِي يَتَّبِعُكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ﴾ (سورة النساء ٢٦)

1- “Allah želi da vam objasni i da vas putevima kojima su išli oni prije vas uputi, i da vam oprost. - A Allah sve zna i mudar je.”¹

﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا﴾
(سورة النساء ٢٧)

2- “Allah želi da vam oprost, a oni koji se za strastima svojim povode žele da daleko s pravog puta skrenete.”²

﴿يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾ (سورة النساء ٢٨)

3- “Allah želi da vam olakša, - a čovjek je stvoren kao nejak. biće.”³

﴿مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا﴾

(سورة النساء ١٤٧)

4- “Zašto bi vas Allah kažnjavao ako budete zahvaljivali i vjerovali? Allah je blagodaran i sveznajući.”⁴ i još je Ibn Abbas , r.a., pomenuo prva četiri, gore citirana ajeta u izreci Ibn Mes’uda.⁵

Allahov Poslanik, s.a.v.s., takođe, naglašava da se mali grijesi brišu obavljanjem pet dnevnih namaza, klanjanjem džume-namaza, postom i drugim dobrim djelima. Taj hadis glasi:

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الصَّلَاةُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ
وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ مُكَفِّرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ (مسلم والترمذي وغيرهما)

¹ Ajet 26

² Ajet 27

³ Ajet 28

⁴ Ajet 147

⁵ Tefsir od Kurtubija 5/106

“Pet dnevnih namaza, džuma do džume, Ramazan do Ramazana, brišu ono što se učini između toga, ako se budu izbjegavali veliki grijesi.”¹

Zehebi, nakon citiranja ovog hadisa, kaže: “Zbog ovoga ranije pomenutog, dužnost nam je da izučavamo velike grijeha, kako bi ih muslimani upoznali i klonili ih se.”²

Abdullah ibn Amr, r.a., kaže: Allahov Poslanik, s.a.v.s., se jednom prilikom popeo na mimeru i rekao: “Zaklinjem se, zaklinjem se... zatim je sišao i rekao: Radujte se, i budite veseli; ko bude redovno obavljao pet dnevnih namaza i bude se klonio velikih grijeha, ući će u Džennet na koja god vrata hoće.”³

KOLIKO IMA VELIKIH GRIJEHA

Neki učenjaci (Alija, r.a., Ata' i Ubejd ibn Umejr) smatraju da ima samo sedam velikih grijeha i to svoje mišljenje potkrepljuju hadisom u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ قَالَ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسَّحَرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَأَكْلُ الرِّبَا وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْعَافِلَاتِ (متفق عليه)

“Klonite se sedam velikih grijeha! A koji su to grijesi, Allahov Poslaniče, upitaše ashabi. On reče: širk (pripisivanje Allahu, dž.š., druga), sihir, bespravno ubijanje, (bespravno) jedenje imetka siročeta, jedenje kamate, bježanje sa bojnog polja i potvaranje poštenih i čednih vjernica da su nemoralne.”⁴

Od Abdullaha ibn Omera, r.a., se prenosi mišljenje da velikih grijeha ima devet i tu izreku prenosi Buhari u El-Edebul-mufredu 1/52 (8). Takođe se prenosi da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na Oprosnom hadžu o velikim grijesima, pa mu je on rekao: “...Ima ih devet, a najveći su: širk...(zatim je pomenuo sedam prethodnih i dodao) neposlušnost prema roditeljima i skrnavljenje svetosti Mekanskog harema (Mesdžidul-harama) vaše kible i živima i mrtvima. Ko god umre i ne bude činio ove velike grijeha

¹ Bilježe ga Muslim, Tirmizi i drugi

² El-Kebair, str. 8

³ Bilježi ga Taberani

⁴ Muttefekun alejhi

a bude redovno obavljao namaz, davao zekjat biće skupa sa Poslanikom Muhammedom, s.a.v.s., u sredini Dženneta, čija su vrata od zlata.”¹

Ova mišljenja, da se veliki grijesi svode na svega sedam ili devet, se ne prihvataju, zato što Poslanik sa ovim i sličnim hadisima nije htio pobrojati sve velike grijeha, nego je u datoj situaciji pominjao one velike grijeha koje je u toj prilici htio naglasiti i od njih upozoriti. Ima i drugih mišljenja o broju velikih grijeha; neki kažu ima ih samo tri, neki kažu četiri, neki kažu deset, neki kažu četrnaest, neki kažu petnaest itd. El-Alai je sabrao sve hadise u kojima se pominju veliki grijesi i taj broj je dostigao dvadeset i pet. Dejlemi kaže da veliki grijesi prelaze cifru četrdeset.

Prenosi se da je Ibn Abbas, r.a., upitan o broju velikih grijeha, je li ih sedam? On je rekao: “Broj velikih grijeha je bliži broju sedamdeset nego broju sedam”²

Najpoznatiji njegov učenik Seid ibn Džubejr kaže: “Broj velikih grijeha je bliži broju sedam stotina...” gledajući na broj njihovih vrsta i podjelu. Taberani prenosi ovu izreku od Seid ibn Džubejra, i pripisuje je Ibn Abbasu, r.a., da ga je neki čovjek upitao: “Koliko ima velikih grijeha, je li ih sedam? On reče: “Prije da ih je sedamsto nego da ih je sedam, ali znaj da nema velikog grijeha sa činjenjem istigfara (tevba/iskreno pokajanje i traženje oprost, uz poznate uvjete), niti ima malog grijeha sa ustrajnošću u njegovom činjenju (taj grijeh tada prerasta u veliki).”

Ebu Talib El-Mekki u knjizi (قوت القلوب) *Kutul-kulub* kaže: “Ja sam nabrojao sedamnaest velikih grijeha: **četiri** grijeha koja se čine **srcem** (širk, ustrajnost u činjenju grijeha, gubljenje nade u Allahovu milost i sigurnost od Allahove kazne); **četiri** koja se čine **jezikom** (potvora, krivo svjedočenje, sibir i lažno zaklinjanje); **tri** koja se čine **stomakom** (bespravno jedenje imetka siročeta, jedenje kamate i konzumiranje svega onoga što opija); **dva** koja se čine **spolnim organom** (zinaluk i homoseksualizam i sl.); **dva** koja se čine **rukama** (ubistvo i krađa); i **jedan** grijeh koji se čini **nogama** (bježanje sa bojnog polja); i **jedan** grijeh koji se čini **cijelim tijelom** (neposlušnost prema roditeljima).”³ Neki od ranijih generacija pouzdanih učenjaka su rekli: “Četiri stvari su prikrivene i nisu poznate:

¹ Hadis je hasen, a bilježi ga Taberani

² Predaja je pouzdana, bilježe je Abdur-Rezzak i Taberani

³ Fadlullahissamed 1/54 i Ez-Zevadžir 1/18

(1) Srednji namaz (koji je pomenut u 238-om ajetu sure El-Bekare, u kojem Allah, dž.š., kaže: “Budite ustrajni u obavljanju namaza, a naročito srednji namaz...”),

(2) Noć Lejletul-kadr,

(3) trenutak u kojem se dova petkom prima i

(4) veliki grijesi, kako bi ih ljudi izbjegavali iz straha od kazne, a takođe ne bi gubili nadu u Allahovu milost pa odustajali od tevbe (pokajanja).”¹

NAJTEŽI GRIJESI

Kao što je ranije pomenuto ima više mišljenja o tome koliko je velikih grijeha i šta se sve ubraja u njih. Neki od njih su pomenuti u Kur'anu a neki u hadiskim predajama gdje se nije imalo za cilj njihovo pobrojavanje niti utvrđivanje tačnog broja, nego se željelo ukazati na njihovu opasnost i upozoravati ummet na njihovu štetnost. Od velikih grijeha neki su veći i teži od drugih, zavisno od toga kolika šteta iz pojedinog grijeha proizilazi.

Poznati mufessir, Kurtubi je pokušao da poreda neke od velikih grijeha po težini pa kaže: “Najveći i najteži grijeh je činiti širk (pripisivati Allahu, dž.š., druga) i to je grijeh za koji Allah, dž.š., u Kur'anu kaže da ga neće oprostiti;

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (سورة النساء ٤٨ و١١٦)

“Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim, a oprostiće kome hoće ono što je manje od toga.”²

Nakon širka najteži grijeh je (*je's*) **gubljenje nade u Allahovu milost**, jer se taj grijeh suprostavlja kur'anskom ajetu u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ (سورة الأعراف ١٥٦)

“Moja milost obuhvaća sve.”³

Takođe, Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَيْئَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾

(سورة يوسف ٨٧)

¹ Fadlullahissamed 1/55

² Sura En-Nisa', 48 i 116

³ Sura El-E'araf, 156

“I ne gubite nadu u milost Allahovu; samo nevjernici gube nadu u Allahovu milost.”¹ Poslije toga dolazi *kanut* što je skoro istog značenja kao i (*je's*) tj. gubljenje nade u Allahovu milost.

Allah, dž.š., kaže:

﴿...فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ﴾

(سورة الحجر ٥٥-٥٦)

“...zato nadu ne gubi! Nadu u milost Gospodara svoga mogu gubiti samo oni koji su zalutali.”² Nakon ovoga dolazi grijeh **osjećanja sigurnosti od Allahove kazne**, što rezultira time da se čovjek opusti u grijehu oslanjajući se na Allahovu milost i ne radeći dobra djela.

Allah, dž.š., kaže:

﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (سورة الأعراف ٩٩)

“Zar oni mogu biti sigurni od Allahove kazne? Allahove kazne se ne boji samo narod kome propast predstoji.”³ Iza ovoga velikog grijeha je bespravno **ubijanje** nevinih ljudi. Nakon toga Kurtubi je pomenuo **homoseksualizam** koji rezultira zatiranjem i nestajanjem potomstva. Iza toga dolazi veliki grijeh **zinaluk** i nemoral. Poslije nemorala je **pijenje alkohola**. Zatim je pomenuo **ostavljanje namaza i ezana** kojim se ukida javno manifestovanje vjerskih propisa. Iza toga je pomenuto **krivo svjedočenje** koje rezultira nanošenjem nepravde drugima.⁴

IZREKE KOJE PODSTIČU NA IZBJEGAVANJE GRIJEHA

Bilal ibn Se'ad je rekao: “Ne razmišljaj o sitnici grijeha nego razmišljaj o veličini Onoga prema kome se griješi!”

Hasan Basri kaže: “O čovječe, lakše se čuvati grijeha nego tražiti da ti se oprost.”

Muhammed ibn Ke'ab El-Kurezi je rekao: “Najdraži ibadet (obožavanje) koje ljudi mogu činiti prema Allahu, dž.š., je kloniti se grijeha.”

Fudejl ibn Ijad je rekao: “Koliko je god neki grijeh u tvojim očima manji on je kod Allaha, dž.š., veći, a koliko god je u tvojim očima veći taj grijeh je kod Allaha, dž.š., manji.”

¹ Sura Jusuf, 87

² Sura El-Hidžr, 55-56

³ Sura El-E'araf, 99

⁴ Kurtubijev tefsir 5/105

Imam Ahmed bilježi u svom Musnedu da je Vehb rekao: “Između ostalog što je Uzvišeni Allah rekao Israelićanima je i ovo: Kada Mi je neko od mojih robova pokoran Ja budem sa njim zadovoljan, a kada sam Ja sa nekim zadovoljan onda mu dadnem bereket i blagoslov, a Moj bereket nema granice. A kada neko od ljudi čini grijeha Ja se na njega rasrdim, a na koga se Ja rasrdim onda ga prokunem i Moja kletva doseže do sedmog koljena (generacije) njegovih nasljednika.”

Ovo potvrđuje i kur’anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَةً ضَعِيفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا

قَوْلًا سَدِيدًا﴾ (سورة النساء ٩)

“Neka strahuju (roditelji) kao kad bi sami iza sebe ostavili nekaku djecu za koju strahuju, i neka se boje Allaha i neka govore istinu.”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže: “Kako ti budeš postupao prema drugima i prema tebi će se isto tako postupati.”²

Kazna, zbog grijeha kojeg si prema nekome uradio, ako ne stigne tebe stići će nekog od tvojih nasljednika. Pa kako god se bojiš za svoju djecu da ih ne zadesi kakva potreba i poteškoća, vodi računa o svojim postupcima, a posebno prema tuđoj djeci. Ako budeš lijepo postupao prema njima Allah, dž.š., će sačuvati tvoju djecu i dati im bereket i svako dobro nakon tvoje smrti, a ako se ogriješiš prema tuđoj djeci i njihovim pravima, znaj da će ti se to vratiti i tebi i tvojoj djeci pa će se prema njima postupati isto onako kako si ti postupao.

Aiša, r.a., je napisala Muaviji, r.a.,: “Kada god čovjek učini neki grijeh, Allah dadne da ga oni ljudi, koji su ga do tada hvalili, počnu proklinjati.”³ Ebu Derda, r.a., veli: “Čuvaj se da te ljudi ne počnu mrziti a ti i ne osjećaš.” Fudejl to ovako pojašnjava: Misli se na čovjeka koji čini grijeha, pa Allah dadne da ga ljudi mrze i ne podnose a on to ne osjeća.

Hasan Basri kaže: “Pametan čovjek, kada učini grijeh on ga ne zaboravlja i strahuje od njegovih posljedica sve dok ne uđe u Džennet.”

Abdullah ibn Mes’ud, r.a., kaže: “Vjernik vidi svoje grijeha poput čovjeka koji sjedi ispod brda i strahuje da će se ono na njega srušiti, a nevjernik vidi svoje grijeha poput muhe koja je stala na njegov nos i on mahne rukom te ona odleti.”⁴

¹ Sura En-Nisa’, 9

² Bilježi ga Ibn Adij

³ Bilježi ga Ahmed

⁴ Bilježi ga Buhari

Ke'ab El-Ahbar, r.a., kaže: "Neki čovjek od Israelićana je počinio grijeh pa se toliko ožalostio da je samo hodao tamo-ovamo govoreći: Kako da zadovoljim svoga Gospodara? Nakon toga Allah, dž.š., ga je upisao među iskrene robove."

Koliko su se ranije generacije bojale grijeha i vodile računa o svojim postupcima i djelima najbolje govori slijedeći slučaj: Ammar ibn Dada kaže: "Kehmes mi se požalio rekavši: O Ebu Seleme, počinio sam grijeh prije četrdeset godina i još uvijek plaćem zbog toga. Ja ga upitah: - A šta si to počinio? On mi reče: - Došao mi je brat u posjetu pa sam mu kupio ribu za novčić (vrijednosti šestine jednog dirhema). Kada je on to pojeo uzeo sam sa komšinskog zida komadić zemlje (prašine) da bi moj gost lakše oprao ruke i zbog toga plaćem četrdeset godina."

Omer ibn Abdul-Aziz je napisao jednom od svojih namjesnika: "Kada ti Allah, dž.š., dadne snagu i moć pa htjedneš nekome učiniti nepravdu (zulum) sjeti se Allahove, dž.š., snage i moći prema tebi. I znaj, da kakvu god im nepravdu učiniš, oni će se toga (svojom smrću) riješiti, a ti se zbog toga nećeš spasiti sramote na dunjaluku i vatre na ahiretu. I znaj, takođe, da će Allah, dž.š., nadoknaditi onome kome je nepravda nanesena i da će zulumčara kazniti, pa se dobro čuvaj da ne učiniš nepravdu onom ko nema drugog pomagača osim Uzvišenog Allaha, jer kada Allah, dž.š., vidi da Mu se Njegov rob iskreno u nevolji obraća On mu se odmah odazove i pomogne, kao što se u Kur'anu kaže:

﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ﴾ (سورة النمل ٦٢)

"Onaj koji se nevoljniku, kad mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja..."¹ Neko od ranijih uzornih generacija reče: "O grijешnici, nemojte se zavaravati sa veličinom Allahove milosti, nego se bojte Njegove srdžbe i gnjeva zbog grijeha koje činite, jer Allah, dž.š., kaže:

﴿فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (سورة الزخرف ٥٥)

"A kad izazvaše Naš gnjev, Mi ih kaznismo i sve ih potopismo."²

VRLINA PLAČA I STRAHA OD ALLAHOVE KAZNE

Abdullah ibn Zejd priča: Jedne noći sam prošao pored mezarluka i prema svjetlosti mjeseca vidjeh čovjeka kako iziđe iz svog kabura vukući za sobom

¹ Sura El-Neml, 62

² Sura Ez-Zuhuf, 55

lanac kojim je bio svezan. Tada dođe neki drugi čovjek koji uze taj lanac i poče ga vući sve dok ga ponovo ne povрати u kabur. Zatim sam čuo kako ga udara, a on mu govori: Zašto me udaraš, zar nisam klanjao namaze, zar se nisam redovno kupao, zar nisam postio?! Onaj što ga je tukao mu odgovori: Jeste, ti si to sve javno radio, ali si tajno radio velike grijehe ne bojeći se Allaha, dž.š.,

Sličnu priču pominje Ibrahim Tejmi, koji kaže: Često sam obilazio mezarluke prisjećajući se smrti i patnje, pa sam tako jedne noći, dok sam bio na mezarlucima zadrijemao i zaspao. Tada sam vidio kako se jedan kabur otvorio i čuo sam kako neko kaže: Uzmite ovaj lanac pa mu ga provucite kroz usta i tako kroz čitavo njegovo tijelo sve dok ne iziđe kroz njegov stražnji dio. Tada mrtvac povika: Gospodaru, zar nisam učio Kur'an, zar nisam obavio hadž?!, i tako je nabrajao sva svoja dobra djela koja je radio. Tada sam čuo kako mu bi rečeno: Jeste, ti si to radio javno ali si tajno činio velike grijehe ne bojeći se Mene.¹

Sulejman ibn Abdil-Džebbar kaže: Počinio sam neki grijeh pa sam to smatrao nevažnim i te noći sam sanjao kako mi neko kaže: Nemoj omalovažavati ništa od grijeha pa makar bili i mali, jer zaista ono što ti danas smatraš malim, može sutra kod Allaha, dž.š., biti veliko.

I znajte dobro, da čovjeka najviše od grijeha može odvratiti **strah od Allaha, dž.š.**, od Njegove srdžbe i Njegove kazne.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

(سورة النور ٦٣)

“Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili ih patnja bolna ne snađe.”²

Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom ušao kod nekog mladića u momentu njegovog umiranja pa ga upita: Kako se osjećaš? Mladić mu odgovori: Allahov Poslaniče, nadam se Allahovoj milosti i bojim se svojih grijeha. Allahov Poslanik na to reče: Ovo dvoje (nada i strah) se nikada neće sastaviti u srcu jednog vjernika u ovakvoj situaciji a da mu Allah neće dati ono čemu se nada i zaštititi ga onoga čega se boji.

Vehb ibn Vird kaže: Isa alejhisselam je govorio: “Želja za Džennetom i strah od Džehennema opskrbljuju saburom u nedaćama i udaljuju vjernika od dunjalučkih uživanja, slijeđenja strasti i činjenja grijeha.

¹ Ez-Zevadžir 1/24

² Sura En-Nur, 63

Hasan Basri kaže: Prije vas je prošla generacija ljudi (ashabi) koji kada bi podijelili toliko zlata koliko ima kamenčića pijeska, nisu bili sigurni da će biti spašeni, zbog toga što su svoje beznačajne pogreške smatrali velikim grijesima.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا وَلَخَرَجْتُمْ إِلَى الصُّعَدَاتِ تَجَارُونَ إِلَى اللَّهِ (رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Da znate ono što ja znam (od strahote Allahove kazne) malo bi se smijali, a puno bi plakali, i popeli bi se na brda i iskreno molili Allaha, dž.š., za milost, strahujući od Njegove kazne.”¹

U drugoj predaji se kaže: “Vi ne znate hoćete li se spasiti ili nećete.”

Bekr ibn Abdullah Muzeni kaže: “Ko bude činio grijehe **smijući se**, ući će u Džehennem **plačući**.”

Aiša, r.a., je upitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Poslaniče, na koga se misli u kur’anskom ajetu:

﴿وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ﴾ (سورة المؤمنون ٦٠)

“I oni koji od onoga što im se daje udjeljuju, i čija su **srca puna straha** zato što će se vratiti svome Gospodaru.”², je li to onaj koji čini zinaluk, krade, pije alkohol a boji se Allaha? Poslanik odgovori: Nije, kćeri Ebu Bekra, nego je to onaj čovjek koji klanja, posti, daje sadaku, a boji se da to od njega neće biti primljeno.”³

Hasan Basri je upitan: Kako da postupimo sa ljudima koji nam toliko pričaju o nadi u Allahovu milost, od čega umalo da nam srca ne polete? Hasan reče: Tako mi Allaha, bolje ti je da se družiš sa ljudima koji će te upozoravati na strahote pa da na kraju postigneš bezbjednost, nego da se družiš sa ljudima koji će ti govoriti o milosti i bezbjednosti pa da te na kraju stignu strahote.

Veličina straha od kazne, koji su ashabi osjećali se pokazuje i u ovom primjeru: Kada je Omer ibn Hattab, r.a., bio pri smrti, reče svome sinu: - Spusti mi lice na zemlju jer teško meni ako mi se Allah, dž.š., ne smiluje. Tada mu Ibn Abbas, r.a., reče: - Od čega strahuješ, o vladaru pravovjernih, a u tvoje vrijeme se Islam toliko proširio i ti si toliko dobra uradio? Omer, r.a.,

¹ Tirmizi i Ibn Madže i Ahmed

² Sura El-Mu’minun, 60,

³ Hadis bilježi Ahmed

mu na to reče: Želio bih da se spasim i da pred Allaha izađem sa čistim računom, da me niko ni zašto ne tereti niti da ja koga zašto optužujem.

Zejnul-abidin Ali ibn Husejn bi se nakon uzimanja abdesta, prije stupanja u namaz, toliko počeo tresti od straha, pa su ga ljudi upitali, zašto to. On im reče: Teško vama, pa zar ne znate pred Koga ću sada stati i Kome ću se obraćati.

Ahmed ibn Hanbel kaže: Strah od kazne me sprečava da se najedem i napijem, jer gubim volju za jedenjem.

U jednom hadisu se pominje sedam vrsta ljudi koje će Allah, dž.š., staviti u hlad svoga Arša/prijestolja na Sudnjem danu, kada ne bude nikakvog drugog hlada osim tog hlada. Jedan od njih je čovjek koji, kada se u samoći prisjeti Allahove kazne zaplače. Dakle, zaplače iz straha od kazne zbog svojih grijeha i prestupa.

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَيْنَانِ لَا تَمْسُهُمَا النَّارُ عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ (رواه الترمذي)

Ibn Abbas, r.a., prenosi hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Dva oka džehennemska vatra neće dotaći; oko koje je noću plakalo iz straha od Allahove kazne i oko koje je bdilo stražareći (čuvajući borbenu liniju) na Allahovom putu."¹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svako oko će plakati na Sudnjem danu osim oka koje nije gledalo u haram, oka koje je bilo budno na Allahovom putu i oka iz kojeg iziđe suza, makar kolika je glava muhe, iz straha od Allaha, dž.š.,"

Takođe Ebu Hurejre, r.a., prenosi i ovaj hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Neće u Džehennem ući onaj ko je plakao iz straha od Allaha, dž.š., kao što se mlijeko neće (po)vratiti u vime, i neće se sastaviti prašina na Allahovom putu i dim džehennemske vatre."²

Abdullah ibn Amr ibn As, r.a., kaže: "Da pustim jednu suzu iz straha od Allaha draže mi je nego da podijelim hiljadu dinara."

Avn ibn Abdullah kaže: "Prenešeno mi je da one dijelove tijela, koje pokvase suze iz straha od Allaha, dž.š., neće doticati džehennemska vatra."

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., plakao iz njegovih grudi se čuo zvuk poput zvuka lonca kada na vatri vrije.

¹ Hadis bilježi Tirmizi

² Hadis bilježi Tirmizi

VRSTE PLAČA

Hejtemi kaže: Znaj da ima nekoliko vrsta plača: plač zbog žalosti, plač zbog bola, plač iz straha, plač od dragosti, plač iz zahvalnosti i plač iz straha od Allaha, dž.š., i ova posljednja vrsta je najvažnija i ona je ta za koju će se imati najveća nagrada na Drugom svijetu. Što se tiče lažnog plača i plača da bi nas neko vidio, te vrste plača samo štete njenom vlasniku i udaljuju ga od Allahove milosti. Prema tome svako onaj ko je svjestan veličine Allahove, dž.š., milosti, kao i žestine Njegove kazne, a već je počinio neke grijehe i radio suprotno Allahovim naredbama, treba da mnogo plače i da se žalosti zbog toga što je uradio, te da se pokaje i napusti griješenje i iskreno moli Allaha, dž.š., da mu primi pokajanje i da ga izvede iz tmina griješenja na put pokornosti njegovom Stvoritelju. Neko od ranijih pouzdanih generacija je rekao: "Oni ljudi čija su srca najblaža to su oni koji najmanje grijeha čine."¹

Sufjan Sevri kaže: "Ušao sam kod Dža'fera Es-Sadika i rekao mu: Posavjetuj me, unučiću Allahovog Poslanika! On mi reče: O Sufjane, lažljivac nema ljudskosti, zavidnik nema rahatluka, dosadan nema druga, a čovjek ružnog ponašanja nema vlasti niti autoriteta. Ja mu rekoh: Reci još neki savjet! On mi reče: O Sufjane, kloni se grijeha bićeš bogobojazan, budi zadovoljan sa onim što ti je Allah dao bićeš musliman i ophodi se prema ljudima onako kako želiš da se oni prema tebi ophode bićeš mu'min. Nemoj se družiti sa griješnikom pa da te poduči lopovluku (jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Čovjek će biti onakav kakvo je i njegovo društvo, pa dobro gledaj s kim se družiš.") i savjetuj se sa onima koji se boje Allaha, dž.š., Ja mu rekoh: Reci mi još ponešto! On mi reče: O Sufjane, ko bude želio da stekne ponos bez preuzimanja vlasti, neka pređe iz poniženja griješenja prema Allahu, dž.š., u ponos pokornosti prema Allahu, dž.š., Sufjan mu reče: Dodaj tome još nešto! On nastavi: Moj otac me savjetovao sa troje: Sinčiću moj, ko se bude družio sa nevaljalim neće se spasiti; ko se bude primicao sumljivim stvarima biće potvoren i ko ne bude vladao svojim jezikom kajaće se."

Abdullah ibn Mubarek kaže: "Pitao sam Vuhejba ibn Verda: osjeća li slast u ibadetu onaj koji se griješi prema Uzvišenom Allahu? On mi odgovori: Ne osjeća, a ne osjeća je ni onaj koji htjedne počiniti grijeh pa makar ga i ne učinio."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Kada nekom čovjeku tijelo zadršće iz straha od Allaha, dž.š., spadaju grijesi s tog čovjeka kao što lišće opada sa suhi grana."²

¹ Ez-Zevadžir 1/32

² Ibn Ebi Dunja

Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi da Uzvišeni Allah (u hadisu kudsi) kaže: "Tako mi moje moći, neću nikome od svojih robova sastaviti dva straha niti dvije sigurnosti; ako neko od mojih robova bude na Dunjaluku siguran od Moje kazne zastrašiću ga na Ahiretu; a ako Me se bude bojao na dunjaluku učiniću ga sigurnim i bezbjednim na Ahiretu."

Ebu Sulejman Ed-Darani kaže: "Svako srce u kojem nema straha od Allaha, dž.š., je propalo, jer Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (سورة الأعراف ٩٩)

"Zar oni mogu biti sigurni od Allahove kazne? Allahove kazne se ne boji samo narod kome propast predstoji."¹

Malik ibn Dinar kaže: "Plakanje zbog grijeha čisti grijeh kao što vjetar obara suho lišće."

Neko iz ranijih pouzdanih generacija je imao običaj reći: "Kada bi se na Sudnjem danu naglas povikalo: "U Džennet će ući svi ljudi osim jednog čovjeka", pobojavao bih se da sam ja taj čovjek."

Takođe se prenosi da su raniji poslanici a.s. mnogo plakali iz bogobojažnosti, kao što su Adem a.s., Nuh a.s. i drugi. Vehb ibn Munebbih kaže: "Davud a.s. je toliko plakao da bi ispred njega sve bilo mokro od njegovih suza..."

U prethodnim stranicama bilo je govora o plaču Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a što se tiče ashaba, r.a., navešćemo nekoliko primjera.

Kada se Allahov Poslanik, s.a.v.s., razbolio naredio je da ga u mihrabu zamjenjuje Ebu Bekr, r.a., pa je Aiša, r.a., rekla: "Allahov Poslaniče, Ebu Bekr je žalostiv i osjećajan čovjek, kad stane na tvoje mjesto da klanja ljudi neće ništa čuti od njegovog plača." Takođe se za njega, r.a., kaže da, kada bi učio Kur'an, nije se mogao suzdržati od plača.²

Abdullah ibn I'sa kaže: "Na Omerovom, r.a., licu bile su dvije crne linije od traga njegovih suza."

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže da se sa slijedećim kur'anskim ajetom:

﴿أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ آثَاءُ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ﴾

(سورة الزمر ٩)

¹ Sura El- El-E'araf, 99

² Oba hadisa bilježi Buhari

"Da li je onaj koji u noćnim časovima u molitvi vrijeme provodi, padajući licem na tle i stojeći, strahujući od onoga svijeta i nadajući se milosti Gospodara svoga..."¹ misli na Osmana ibn Affana, r.a.

U opisu Alije, r.a., se između ostalog kaže, da nije pridavao važnost Dunjaluku i njegovim užicima, a zadovoljstvo je tražio u dugom noćnom klanjanju nafile namaza. Darar kaže: Vidio sam Aliju, r.a., kako sjedi na mjestu gdje je klanjao nafilu namaz i držeći se za svoju bradu plače i jecajući moli Allaha, dž.š., da ga sačuva dunjalučkih iskušenja.

Prenosi se da je Abdullah ibn Abbas, r.a., plakao sve dok nije postao kao pohabana kesa. Takođe je njegov učenik Se'id ibn Džubejr plakao sve dok mu oči nisu zaškiljile.

Aburrahman ibn Jezid ibn Džabir je rekao Jezidu ibn Mersedu: Vidim da uvijek plačeš i da ti oči nikada nisu suhe, pa zašto to? On ga preupita: A što te to interesuje? On reče: Pa možda taj odgovor bude i meni koristio. Jezid mu tada reče: Brate moj, Allah mi je zaprijetio, ako budem činio grijeha da će me zatvoriti u Džehennem. Tako mi Allaha, da mi je zaprijetio da će me zatvoriti u obično kupatilo imao bih zašto plakati, a kamoli da se radi o Džehennemu.

Dže'afer ibn Sulejman priča: Sabir El-Bunani se požalio doktoru da ga boli oko, pa mu on reče: Garantuj mi jednu stvar pa će te oko proći. On ga upita: A koja je to stvar? Doktor reče: Nemoj više plakati! Sabit reče doktoru: Pa kakva je korist od oka koje ne plače?

Ukbe ibn Amir, r.a., se obratio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rekavši: "Poslaniče, u čemu je spas? Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: Čuvaj svoj jezik, ugošćavaj svoje goste i plači zbog svojih grijeha."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ja najbolje od vas poznajem Allahove propise i ja Ga se najviše bojim." Kada je ovakva situacija sa Muhammedom, s.a.v.s., kojem su oprošteni grijesi i kojeg je Allah, dž.š., sačuvao od griješenja, kakva je situacija sa nama, koliko bi smo mi trebali plakati i bojati se Allahove, dž.š., kazne?!

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَذَا الْوَأَقِعَةُ وَالْمُرْسَلَاتُ وَعَمَّ يَتَسَاءَلُونَ وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ (رواه الترمذي)

Takođe se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ove kur'anske sure su me učinile sijedim (osijedile me): sura Hud, El-Vakia, El-Murselat, Amme jetesaelun i Izeš-šemsu kuvviret."¹ Mufessiri kažu

¹ Sura Ez-Zumer, 9

da je to zbog toga što ove sure sadrže u sebi pominjanje strahota i poteškoća Sudnjeg dana. Takođe govore o strašnim kaznama koje su predviđene za one koji ih zaslužuju. A što se tiče sure Hud tu se misli na kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

(سورة هود ١١٢)

"Ti idi pravim putem, kao što ti je naređeno, i nek tako postupe i vjernici koji su uz tebe, i obijesni ne budite, jer On dobro vidi ono što radite."²

KAKO ZASLUŽITI ALLAHOVU, DŽ.Š., MILOST

Neki se zavaravaju i pogrešno razumijevaju kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ (سورة طه ٨٢)

“Ja sigurno opraštam onome ko se pokaje (od grijeha) i ko vjeruje i dobra djela čini, i koji zatim na pravom putu ustraje”³ Pojedinci vide ovaj ajet kao veliku nadu i kažu da Allah, dž.š., u ovom ajetu zasigurno obećava svoju milost i oprost, obzirom da je ovdje korišten oblik koji ukazuje na to (Ja sigurno opraštam). Međutim, za postizanje Allahove, dž.š., milosti i oprosta u ovom kur'anskom ajetu pomenuta su četiri uvjeta, a to su: **tevba** / iskreno pokajanje, **potpuno i ispravno vjerovanje** (koje se pominje u ovom, i u sličnim hadisima; Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Neće niko od vas (potpuno i) ispravno vjerovati sve dok ne bude želio svome bratu ono što želi i sebi,”) činjenje **dobrih djela** i **ustrajnost na Pravom putu**, imajući u vidu da nas naš Gospodar prati i kontroliše sve naše postupke.

Sličan ovome je i kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَغَسَىٰ أَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ﴾ (سورة القصص ٦٧)

“A onaj koji se bude pokajao, i koji bude vjerovao, i koji bude dobra djela činio, on će postići šta je želio.”⁴ Dakle, kada se vjernik iskreno pokaje, ispravno povjeruje i bude radio dobra djela, tada se može nadati da će biti spašen i da će biti upućen na Pravi put i da će zaslužiti Allahovo, dž.š.,

¹ Bilježi ga Tirmizi

² Sura Hud, 112

³ Sura Taha, 82

⁴ Sura El-Kasas, 67

zadovoljstvo i milost. Čak i kada postigne ovo što je pomenuto, ne smije se zavaravati i osjećati sigurnost od Allahove kazne, jer Allah, dž.š., kaže:

﴿ أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴾ (سورة الأعراف ٩٩)

“Zar oni mogu biti sigurni od Allahove kazne? Allahove kazne se ne boji samo narod kome propast predstoji.”¹ i neka uvijek ima na umu Allahove, dž.š., riječi:

﴿ وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴾ (١٠٢) إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ (١٠٣) وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدُّودٍ، يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ (١٠٥) فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴾ (سورة هود ١٠٢-١٠٦)

“Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava kad kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo je zaista bolno i strašno. To je pouka za one koji se plaše patnje na onom svijetu; a to je Dan kada će svi ljudi biti sabrani i to je Dan kad će svi biti prisutni, a Mi ga odgađamo samo za neko vrijeme. Onoga dana kad dođe, bez dopuštenja Njegova niko ni riječ neće izustiti, a među njima biće nesrećnih i srećnih. I nesrećni će u Džehennem, u njemu će teško izdisati i udisati...”²

﴿ وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴾ (٧١) ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴾ (سورة مريم ٧١-٧٢)

“I svaki od vas će do njega (Džehennema) stići! Gospodar tvoj se sigurno tako obavezao. Zatim ćemo one koji su se grijeha klonili spasiti, a nevjernike ćemo da u njemu na koljenima kleče ostaviti.”³

﴿ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ، وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴾ (سورة الزلزلة ٧-٨)

“Onaj ko bude uradio koliko trun dobra - vidjeće ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla - vidjeće ga.”⁴

U jednog kratkoj, ali vrlo sadržanoj suri Allah, dž.š., kaže:

¹ Sura El-E'araf, 99

² Sura Hud, 102-106

³ Sura Merjem, 71-72

⁴ Sura Ez-Zilzal, 7-8

﴿وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ (سورة العصر)

“Tako mi vremena, svaki čovjek je na gubitku, osim onih koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima preporučuju istinu i koji jedni drugima preporučuju strpljivost.”¹ U ovoj kratkoj suri vidimo da je Allah, dž.š., ocijenio i okarakterisao svakog čovjeka da je gubitnik, osim onih koji se okite sa četiri odlike, koje će ih spasiti od gubitka i propasti: vjerovanje, dobra djela, međusobno savjetovanje i preporuka Istine i međusobno savjetovanje i preporuka strpljivosti. Strpljivost je ta odlika koja čovjeka čini ustrajnim u pokornosti Allahu, dž.š., i ona ga odvraća od grijeha i razvrata. Kod koga se nađu ove četiri osobine on se može nadati da će biti spašen od gubitka i propasti.

حسن الخاتمة HUSNUL-HATIME

LIJEP ZAVRŠETAK NA OVOM SVIJETU

Vjernik treba moliti Allaha, dž.š., da mu srce učvrsti u jedinoj ispravnoj vjeri Islamu i da mu da snage da ustraje u pokornosti Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., jer je i Muhammed, s.a.v.s., često na sedždi učio ovu dovu:

يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ

“*Ja mukallibel kulubi sebbit kalbi ala dinike!*” (O Ti koji okrećeš srca, učvrsti moje srce u Tvojim vjeri!) Dakle, treba da moli Allaha, dž.š., da mu učini lijepim završetak i rastanak sa ovim svijetom i da preseli kao vjernik, a ne kao nevjernik.

Poznati ashab, Ebu Derda', r.a., se zaklinjao, da će onaj ko bude bezbjedan i siguran da će završiti ovaj život kao vjernik, postati pred smrću nevjernik.

Abdurrahman ibn Mehdi kaže da je bio prisutan kada je Sufjan Sevrini umirao (oboje su bili veliki hadiski učenjaci) te je naglo počeo da plače. Neki čovjek ga upita: Je li imaš puno grijeha, pa zbog toga plačeš? On podiže glavu, uze nešto sa zemlje i odgovori mu: “Moji grijesi su mi lakši nego ovo (pokazavši ono što je držao u svojoj ruci) ali se ja bojim da će mi biti (od)uzet iman (vjerovanje) prije nego što umrem.”

¹ Sura El-Asr

Šejtan cijeloga života pokušava da čovjeka odvрати od vjere i nagovara ga na nevjerstvo sve do časa njegovog umiranja, na što ukazuje i slijedeći slučaj:

Abdullah sin Ahmeda ibn Hanbela priča: Kada je mom ocu Ahmedu došao smrtni čas ja sam sjedio pored njega držeći u rukama krpu kojom sam htio da povežem njegovu glavu nakon izdisanja. On se na momente gubio, pa se opet vraćao svijesti i govorio bi: "Odmakni se od mene!" Ja sam ga upitao: Oče, šta to izgovaraš u ovom momentu? On mi reče: Pa zar ti ne znaš o čemu se radi? Ja rekoh da ne znam, a on mi reče: Prikazao mi se Iblis (šejtanski vođa) kako stoji pored mene i kaže mi: O Ahmede, izmakao si mi! a ja mu odgovaram: "Odmakni se od mene, da rahat umrem!" U drugoj predaji stoji: Kada je Ahmedu ibn Hanbelu došla smrt, njegov sin Abdullah mu je počeo govoriti: Babo, reci:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ *La ilahe illellah!* a on mu je oštro odgovarao: "Neću." Kada je otac došao sebi, sin ga upita o tome, zašto mu je tako odgovarao u toj situaciji a on mu reče: U tom momentu mi je došao šejtan i počeo govoriti: Ahmede, postani nevjernik! i ja sam njemu govorio "Neću", a ne tebi.

Priča se da se jedan od poslanika žalio Allahu, dž.š., na glad i siromaštvo, pa mu je Allah poručio: Robe, zar ti nisi zadovoljan da te zaštitim od nevjerstva, pa od mene tražiš dunjalučka uživanja. Tada se taj poslanik pokaja i reče: Zadovoljan sam, dragi Allahu, pa zaštititi me od nevjerstva!

Od alameta/znakova ružnog završetka سوء الخاتمة (su'ul-hatime) je munafikluk (dvoličnjaštvo i licemjerje) u poslovima, koji je pomenut u hadisu:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ (رواه البخاري ومسلم)

"Tri su znaka munafika: kada priča laže, kada obeća to ne izvrši i kada mu se nešto povjeri to pronevjeri, pa makar taj čovjek i klanjao i postio i smatrao da je musliman."¹

Zbog toga su ranije generacije mnogo vodile računa o munafikluku i govorili: "Kada bih znao da sam čist od munafikluka to bi mi bilo draže nego sve što je na dunjaluku."

¹ Buharija i Muslim

Ebu Derda', r.a., kaže: "Utječite se Allahu od munafičke skrušenosti (u namazu)! Neko upita: a šta je to? On reče: To je da vidiš čovjeka skrušenog tijela a grijeshnog srca.

Enes, r.a., kaže: "Vi zaista radite neka djela koja su u vašim očima manja od dlake, a mi smo to u vrijeme Allahovog Poslanika smatrali velikim grijesima."

Ebu Zerr, r.a., kaže: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je oporučio četiri savjeta i oni su mi draži od dunjaluka i svega što je na njemu, rekao mi je: Obnovi svoju lađu, jer je more (dunjaluk) duboko, i nemoj previše stvari nositi jer putovanje je daleko, pripremi nešto za Onaj svijet jer je on dug i budi iskren u svojim djelima jer kontrola je stroga!"

STRAH OD ALLAHA, dž.š.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ﴾

(سورة فاطر ٥)

"O ljudi, Allahova prijetnja je, zaista, istinita, pa neka vas nikako život na ovom svijetu ne zaslijepi i neka vas šejtan (u vjerovanju) u Allaha ne pokoleba."¹

Seid ibn Džubejr u komentaru ovoga ajeta kaže: To je kada čovjek ustraje u činjenju grijeha a nada se oprost u Allaha, dž.š.,

Bišr se obratio Fudejlu tražeći od njega savjet, a on mu reče: Ko se bude bojava Allaha, dž.š., uputiće ga svakom dobru.

Neki čovjek je došao do Tavirusove kuće i pokucao, tražeći odobrenje da uđe. Iz kuće izide neki starac a ovaj ga upita: - Jesi li ti Tavus? On mu odgovori: - Ne, ja sam njegov sin. Ovaj čovjek reče: - Ako si mu ti sin onda ti je babo već ostarao (osenilio). On mu odgovori: - Učenjak nikada ne može "ostariti" i kada uđeš kod njega budi kratak sa svojim pitanjem! Tada taj čovjek uđe kod Tavirusa a on mu reče: Ja ću te ovom prilikom podučiti Teveratu, Indžilu i Kur'anu. Tada mu čovjek reče: -Ako me tome podučiš, neću te ništa više pitati. Tavus mu reče: -Boj se Allaha, dž.š., tako da te nikoga ne bude strah više nego Njega. Nadaj se Allahovoj milosti više nego što strahuješ od Njega. I želi ljudima ono što želiš i sebi.

¹ Sura El-Fatir, 5

﴿وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ﴾ (سورة الرحمن ٤٦)

Allah, dž.š., kaže: “A za onoga koji se stajanja pred Gospodarom svojim bojao (i zbog toga se bude čuvao grijeha) biće dva dženneta.”¹ Mudžahid je ovaj ajet prokomentarisao ovako: To je onaj čovjek koji pođe da učini grijeh pa se prisjeti Allaha, dž.š., te ostavi taj čin iz straha i stida od Allaha, dž.š.,

Prenosi se da je u vrijeme Omera, r.a., bio neki pobožni mladić koji je redovno klanjao u džamiji. Neka žena se zaljubila u njega i pozvala ga sebi, pokušavajući ga pridobiti za sebe. Kada je on došao kod nje u kuću prisjetio se stajanja pred svojim Gospodarom pa je pao u nesvijest. Ona ga je izbacila iz kuće ostavivši ga pred svojim vratima. Došao je njegov otac i odnio ga kući. Nakon toga je taj mladić požutio, zadrhtao i izdahnuo. Kada su ga opremili i zakopali Omer, r.a., je stao pored njegovog kabura i proučio ovaj kur’anski ajet:

﴿وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ﴾ (سورة الرحمن ٤٦)

“A za onoga koji se stajanja pred Gospodarom svojim bojao (i zbog toga se bude čuvao grijeha) biće dva dženneta.”², tada se čuo glas iz kabura: “Omere, zaista mi je Allah, dž.š., dao obadva dženneta i zadovoljan je sa mnom.”³

Ono što najviše podstiče na strah od Allaha, dž.š., je علم *ilm* / znanje, jer Allah, dž.š., kaže:

﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ (سورة فاطر ٢٨)

“Zaista se Allaha, dž.š., od Njegovih robova, boje samo oni koji su ućeni.”⁴ To su oni koji znaju i svjesni su da je Allah, dž.š., Svemoćan, pa se zbog toga klone grijeha.

Rebi’ ibn Enes kaže: “Ko se ne boji Allaha, dž.š., taj nije alim / učenjak. Mudžahid kaže: “Zaista je alim jedino onaj ko se boji Allaha, dž.š.,”

Sead ibn Ibrahim je upitan: Ko je najveći fakihi (poznavalac vjerskih propisa) u Medini? On reče: - Onaj koji se najviše Allaha, dž.š., boji.

Alija, r.a., je rekao: “Pravi fakihi je onaj koji ne čini da ljudi gube nadu u Allahovu milost, niti im nalazi olakšice u griješenju prema Allahu, dž.š., Takođe on ne garantuje ljudima bezbjednost od Allahove kazne..... Nema

¹ Sura Er-Rahman, 46

² Sura Er-Rahman, 46

³ Ez-Zevadžir 1/38

⁴ Sura El-Fatir, 28

hajra u ibadetu u kojem nema znanja, niti ima pravog znanja bez fikha, niti ima učenja Kur'ana bez razmišljanja."¹

Omer, r.a., je jednom prilikom rekao Ke'abu El-Ahbaru: "O Ke'abe, podsjeti nas na strahote Sudnjega dana! Ke'ab reče: - O vladaru pravovjernih, kada bi došao na Sudnji dan sa djelima sedamdeset Poslanika smatrao bi ta svoja djela neznatnim zbog strahote koju vidiš. Omer tada zašuti a nakon malo vremena reče: - Reci nam još nešto, o Ke'abe! On nastavi: -O vladaru pravovjernih, kada bi se od Džehennema otvorilo koliko nozdrva od vola na istoku, provrio bi mozak čovjeku na zapadu od te vrućine, tako da bi tekao..."

U jednom hadisu stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao Džibrila a.s.: "O Džibrile, zašto nikada ne vidim Mika'ila a.s. nasmijanog? Džibril a.s. mu odgovori: -Mika'il a.s. se nije nasmijao otkako je stvoren Džehennem, i ja neprestano plačem otkako je Džehennem stvoren bojeći se grijeha prema Allahu, dž.š., pa da me u njega baci."

Abdullah ibn Revaha, r.a., je jednoga dana zaplakao, pa ga upitaše: - Šta te rasplakalo? On reče: - Allah, dž.š., me obavijestio da ću pred Džehennem sigurno biti doveden, ali me nije obavijestio da ću se od njega spasiti. Mislio je na kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا﴾ (سورة مريم ٧١)

"I svaki od vas će do njega stići! Gospodar tvoj se sigurno tako obavezao!"²

Veliki broj komentatora Kur'ana kaže da se sa ovim ajetom misli na prelazak preko Sirat-čuprije, jer se u drugom ajetu kaže da će vjernici biti od Džehennema udaljeni i spašeni:

﴿إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ﴾ (سورة الأنبياء ١٠١)

"A oni kojim smo još prije lijepu nagradu obećali, oni će od njega daleko biti."³

Poznato je da je veliki broj ashaba, tabi'ina i ostalih učenjaka strahovao od Džehennema i od težine polaganja računa na Sudnjem danu, bez obzira što su se oni isticali po svojoj privrženosti vjeri. Kada je ovakva situacija sa melekima, poslanicima, ashabima i drugim dobrim i privrženim vjernicima, kako bi smo se mi tek trebali bojati Džehennema i polaganja računa na Sudnjem danu.

¹ Kurtubijev tefsir 14/219

² Sura Merjem, 71

³ Sura El-Enbija', 101

Sa ovim strahom se misli na strah koji smiruje srce i sprječava čovjeka od činjenja grijeha.

Evo još jednog primjera gdje iskreni strah od Allaha, dž.š., biva razlogom da se tom čovjeku oprostite grijesi. Buhari bilježi hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: " Bio je neki čovjek u ranijim generacijama kojem je Allah, dž.š., dao mnogo imetka, pa kada mu se primakla smrt okupio je svoje sinove i upitao ih: -Kakav sam vam otac bio? Oni rekoše: - Najbolji otac. On im tada reče: -Ja nisam nikakvih dobrih djela uradio, pa zato kada umrem, spalite me, zatim me smrvite i na vjetrovitom danu prospite moje ostatke da ih vjetar raznese. Bojim se ako me Allah, dž.š., bude htio kazniti kazniće me kao nikoga drugog. Kada je on umro, oni su sa njim uradili ono što im je i oporučio. Allah, dž.š., je naredio zemlji da sakupi sve njegove komadiće i ostatke te ga je Allah, dž.š., oživio i upitao ga: -Zašto si naredio da se sa tobom uradi to što je urađeno? On je rekao: -To sam uradio iz straha od Tebe. Allah, dž.š., mu se smilovao i oprostio mu grijeh.

Prenosi se da je neki pobožnjak sjedio pored svijeće, pa ga šejtan počeo nagovarati na neki grijeh. On tada reče: Staviću svoj prst na fitilj ove svijeće, pa ako mogne izdržati njenu toplinu poćiniću taj grijeh. Kada je stavio svoj prst na plamen svijeće to ga je jako zaboljeno i on je vrisnuo, rekavši: Kada je ovakva situacija sa običnom ovodunjalučkom vatrom, kakva je tek džehennemaska vatra koja je jaća od ove za sedamdeset puta.

U prethodnim poglavljima bilo je govora o definiciji velikih grijeha, njihovoj podjeli, broju i najtežim od njih. Zatim se govorilo o tome kako se kloniti grijeha, o vrlini plaća iz straha od Allahove kazne, o vrstama plaća, te je bilo govora o tome kako da zaslužimo Allahovu, dž.š., milost, o *حسن الخاتمة*

husnul-hatime / lijepom završetku na ovom svijetu i na kraju tog uvoda govorilo se o strahu od Allaha, dž.š., Sada ćemo, ako Bog da, početi sa nabranjanjem i pojedinačnim pominjanjem velikih grijeha, pojašnjavajući uz svaki grijeh ono što je za njega najbitnije.

1. PRVI VELIKI GRIJEH

ŠIRK / PRIPISIVANJE ALLAHU, dž.š., DRUGA

Najveći od grijeha je širk / pripisivanje Allahu, dž.š., druga. Dijeli se na dvije vrste: veliki i mali širk.

Veliki širk je smatrati nekoga ravnim Allahu, dž.š., ili obožavati nekoga ili nešto mimo Njega. Klanjati se i veličati bilo koga mimo Allaha, dž.š., kao npr. vladaru ili nekom pretpostavljenom. Takođe obožavati bilo šta od životinja ili predmeta (Sunce, Mjesec, zvijezde, kipovi i drugo) i njima pripisivati božanske osobine i svojstva. To je vrsta širka koju je Allah, dž.š., pomenuo u Kur'anu, u slijedećim ajetima:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (سورة النساء ٤٨)

"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim (širk), a oprostiće manje grijehe od toga, kome On hoće."¹

﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾

(سورة لقمان ١٣)

"Kad Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: "O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda."²

﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ

أَنْصَارٍ﴾ (سورة المائدة ٧٢)

"Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći."³

Ko žude Allahu, dž.š., pripisivao druga (činio širk) i umre kao takav taj je od stanovnika Džehennema, kao što će oni koji umru kao vjernici biti stanovnici Dženneta, pa makar prije toga i bili kažnjeni džehennemskom vatrom zbog grijeha koje su počinili ako im ih Allah, dž.š., iz svoje milosti ne oprost.

¹ Sura En-Nisa', 48

² Sura Lukman, 13

³ Sura El-Maida, 72

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُتْبِئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ ثَلَاثًا قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَجَلَسَ وَكَانَ مُتَكِنًا فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ قَالَ فَمَا زَالَ يُكْرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ. (متفق عليه)

U poznatom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., pita ashabe: - Hoćete li da vas obavijestim o najvećim grijesima (ponavljajući to tri puta)? – Hoćemo - rekoše oni. Poslanik reče: -Širk (pripisivanje Allahu, dž.š., druga), neposlušnost prema roditeljima i Poslanik se tada odslonio nakon što je bio naslonjen (pridajući pažnju ovome što će reći): "krivo svjedočenje, krivo svjedočenje..." i to je Poslanik ponavljao da su ashabi (iz sažaljenja prema njemu) poželjeli da prestane to ponavljati.¹

Takođe u drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Klonite se velikih grijeha...pa je prvo pomenuo širk."

Mali širk (rija') a to je neiskrenost u izvršavanju djela i raditi nešto da bi nas neko vidio.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾

(سورة الكهف ١١٠)

"Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, ne smatra Njemu ravnim nikoga!"² to jest: neka ne čini djela da bi se njima pokazivao svijetu.

Na drugom mjestu Allah, dž.š., kaže:

﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ، وَيَمْنَعُونَ

الْمَاعُونَ﴾ (سورة الماعون ٤-٧)

«A teško onima koji, kad molitvu obavljaju, molitvu svoju kako treba ne izvršavaju, koji se samo pretvaraju (drugima se svojim djelima prikazuju) i nikome ništa ni u naruč ne daju!»³

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ الشِّرْكَ الْأَصْغَرُ قَالُوا وَمَا الشِّرْكَ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الرِّيَاءُ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذَا

¹ Muttefekun alejhi

² Sura El-Kehf, 110

³ Sura El-Ma'un, 4-7

جَزِيَ النَّاسُ بِأَعْمَالِهِمْ أَذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُتِبَ تَرَاءُونُ فِي الدُّنْيَا فَانْظُرُوا هَلْ تَجِدُونَ
عِنْدَهُمْ جَزَاءً (حديث حسن، ورواه أحمد والطبراني والبيهقي)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže:

"Čuvajte se malog širka! Ashabi upitaše: -Allahov Poslaniče, a šta je to mali širk? Poslanik odgovori: -Mali širk je rija' (rađenje djela da bi drugi vidjeli), na dan kada Allah, dž.š., bude nagrađivao ljude za njihova djela, reći će onima koji su djela radili u ime nekoga drugog mimo Allaha: "Idite onima kojima ste se pokazivali sa svojim djelima pa vidite hoće li vam oni (i)šta dati kao nagradu."¹

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشُّرْكِ
فَمَنْ عَمِلَ لِي عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ غَيْرِي فَأَنَا مِنْهُ بَرِيءٌ وَهُوَ لِلَّذِي أَشْرَكَ (رواه مسلم)

U hadis kudsiju se kaže da je Allah, dž.š., rekao: "Ko uradi neko djelo i pri tome Mi pridruži još nekoga, to pripada onome koga mi je kao (su)druga pripisao i Ja s tim nemam ništa."²

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَبِّ صَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ صِيَامِهِ
الْجُوعُ وَالْعَطَشُ وَرَبِّ قَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ قِيَامِهِ السَّهَرُ (رواه ابن ماجه والحاكم)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ima mnogo postača koji od svoga posta nemaju ništa drugo osim glad i žeđ, a ima mnogo onih koji noću klanjaju a od tog klanjanja nemaju ništa osim umor i nespavanje."³ Znači, ako namaz i post ne budu u ime Allaha za to djelo nema nikakvog sevapa (nagrade).

Adij ibn Hatim, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Na Sudnjem danu će biti naređeno skupini ljudi da krenu prema Džennetu, pa kada mu se primaknu, osjete njegov miris i ugledaju džennetske odaje i ono što je Allah, dž.š., pripremio džennetlijama, biće im rečeno da se vrate jer oni ne mogu biti od stanovnika Dženneta i oni u tome nemaju nikakvog udjela. Oni će se vratiti jadajući se, žaleći i obratiće se Allahu, dž.š., govoreći: "Gospodaru naš, da si nas kaznio džehennemskom vatrom prije nego što si nam pokazao džennetske ljepote, bilo bi nam mnogo lakše." Allah, dž.š., će im tada reći: "Tako sam s vama postupio, jer ste i vi dok ste bili na Dunjaluku, kada se osamite činili velike grijehe, a kada bi bili među ljudima

¹ Hadis je hasen, bilježi ga Ahmed, Taberani i Bejheki

² Muslim

³ Ibn Madždže i Hakim

radili ste djela da bi se pokazali pred svijetom a to nije bilo iskreno u vašim srcima. Bojali ste se ljudi a niste se bojali Mene, veličali ste ljude i gledali ste na njihov hator a niste veličali Mene, ostavljali ste neke poslove zbog ljudi a niste zbog Mene, i zbog toga ću vam dati da okusite Moju kaznu i za ta vaša djela nemate nikakvu nagradu."¹

Neki čovjek je pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u čemu je spas? Poslanik mu odgovori: -Spas je u tome da ne varaš Allaha, dž.š., Čovjek preupita: -A kako se to može Allah varati? Poslanik reče: -To je da radiš djelo koje ti je naređeno od Allaha i Njegovog Poslanika i time želiš nečije drugo zadovoljstvo mimo Allahovo. Boj se pretvaranja i prikazivanja jer je to mali širk, jer zaista će takav čovjek na Sudnjem danu biti prozivan sa četiri imena: O pretvaraču, o varalico, o griješniče, o gubitniče, propalo je tvoje djelo i nemaš kod Nas nikakve nagrade, idi i traži nagradu kod onoga u ime koga si ta djela činio."

Neko od učenjaka je upitan: -Šta je to iskrenost u djelima? On reče: -Da kriješ svoja dobra djela koja uradiš kao što želiš da budu pokrivena tvoja loša djela.

Takođe je neko od učenih upitan o savršenstvu u iskrenosti pri činjenju dobrih djela, pa je rekao: "Iskrenost u činjenju dobrih djela je da ne priželjkuješ da te ljudi (po)hvale."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "O ljudi, klonite se širka jer je on opasniji i ulazi u moj ummet poput mrava kada hoda po glatkoj stijeni!" Ashabi upitaše: -Pa kako da ga se sačuvamo, Allahov Poslaniče? On im reče: -Učite ovu dovu: "Allahumme inna neuzu bika en nušrike bika šej'en ne'alemuhu ve nestagfiruke lima la ne'alemuhu." / Allahu naš, mi se Tebi utječemo od činjenja širka u onome što znamo (da je širk) a molimo Te da nam oprostiš grijehe u onome što ne znamo.

¹ Ibn Ebi Dunja, sa slabim senedom

OPASNOST PROGLAŠAVANJA NEKOGA KJAFIROM ILI MUŠRIKOM

Mnogo je hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., brani da se neko proglašava kjafirom (nevjernikom), zbog toga što je to vrlo osjetljivo i rizično, jer ako to ne bude tačna izjava onda onaj koji nekoga proglašava kjafirom postaje kjafir zbog tog čina. Evo nekih hadisa koji govore o toj temi:

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Kada neko kaže svome bratu: "O kjafire (nevjerniče)!" jedan od njih dvojice je kjafir; ako je onaj kome je rečeno da je kjafir uistinu takav onda je on kjafir, a ako nije onda onaj koji ga je tako oslovio postaje kjafirom."¹

U drugoj predaji se kaže: "Kada god čovjek kaže za drugoga čovjeka da je kjafir, jedan od njih dvojice je kjafir; ako onaj kome je rečeno bude kjafir tako i jest, a ako to nije tako, onda onaj koji ga je potvorio postaje kjafirom zbog tog čina."²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Kada čovjek kaže svome bratu: "O kjafire," to je kao da ga ubije, a proklinjanje vjernika je kao njegovo ubistvo."³

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَكْفَرَ رَجُلًا مُسْلِمًا فَإِنْ كَانَ كَافِرًا وَإِلَّا كَانَ هُوَ الْكَافِرُ (رواه أبو داود)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Kada god neko proglasi muslimana kjafirom, pa ako bude kjafir tako i jest, a ako on ne bude kjafir onda ovaj koji ga je proglasio postaje kjafirom."⁴

Inače je pravilo da se kaže: "Taj i taj čin, ili to i to djelo, odvodi počinioća u nevjerstvo." Dakle, to se navodi kao opće pravilo, a ne smije se ni za koga poimenice reći da je kjafir, ili da je izišao iz vjere, ili reći da će taj i taj u Džehennem, ili reći za drugoga da će u Džennet. Takođe treba napomenuti da je od primjera negiranja *Šehadeta* (tj. nevjerstva) biti zadovoljan sa kufurom a nezadovoljan sa Islamom i Islamskim propisima. Od vidova zadovoljstva kufrom je nesmatranje nevjernika (ateista), ehlul-kitabija, otpadnika i mušrika - nevjernicima, ili sumnjanje u njihovo

¹ Taberani

² Haraiti, Dejlemi i Nedždžar

³ Taberani

⁴ Ebu Davud

nevjerstvo ili smatranje ispravnim bilo kojeg od njihovih nevjerničkih pravaca.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko za sebe kaže: "Ja sam raščistio (ili nemam ništa) sa vjerom" pa ako on pri tome laže tako i jest, a ako to iskreno govori onda se u Islam ne vraća potpunog imana."¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ne uznemiravajte pripadnike *Šehadeta* i nemojte ih proglašavati nevjernicima zbog nekog grijeha koji urade, jer ko pripadnika *Šehadeta* proglasi nevjernikom taj je nevjerstvu bliži od njega."²

Postoji opće pravilo po kome se određuje šta od djela, ubjeđenja i riječi odvodi u kufr. Imam Tahavija u svom čuvenom djelu "El-Akidehut Tahavijje"³ kaže: "Mi sve pripadnike naše kible smatramo muslimanima, vjernicima, sve dok prihvataju ono s čime je došao naš Poslanik, s.a.v.s., i vjeruju da je istina sve ono što je kazao i o čemu nas je obavijestio... I mi ne kažemo ni za jednog od pripadnika naše kible da je nevjernik zbog grijeha koji je počinio, ukoliko ga ne smatra dozvoljenim.

Prema tome počinilac velikog grijeha ne izlazi iz vjere sve dok ne bi to djelo smatrao halalom/dozvoljenim. Kao npr. čovjek koji pije alkohol ne prestaje biti musliman sve dok ne bi rekao: "Ovo je dozvoljeno i lijepo," jer ako to kaže, to jest, ako haram proglasi halalom, ili halal proglasi haramom taj izlazi iz vjere i postaje nevjernikom. Takođe, aktuelan primjer je zapostavljenje namaza ili neklanjanje. Ko bude vjernik a ispusti namaz, ili ne klanja, a smatra da je to obaveza i da je treba izvršavati taj ima tretman grijешnika i ne izlazi iz imana. Međutim, ko bi od neklanjača rekao: "Ne treba klanjati i to nije obavezno," taj postaje nevjernikom zbog toga što smatra nešto što je obavezno neobaveznim i nevažnim.

Već smo pominjali kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (سورة النساء ٤٨)

"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim (širk), a oprostiće manje grijehe od toga, kome On hoće."⁴ Ovim ajetom se određuje i precizira općenitost pomenuta u drugom ajetu gdje Allah, dž.š., kaže:

¹ Nesai, Ibn Madždže i Hakim

² Taberani

³ Str. 350, 352, 357

⁴ Sura En-Nisa', 48

nevjerstvo ili smatranje ispravnim bilo kojeg od njihovih nevjerničkih pravaca.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko za sebe kaže: "Ja sam raščistio (ili nemam ništa) sa vjerom" pa ako on pri tome laže tako i jest, a ako to iskreno govori onda se u Islam ne vraća potpunog imana."¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ne uznemiravajte pripadnike *Šehadeta* i nemojte ih proglašavati nevjernicima zbog nekog grijeha koji urade, jer ko pripadnika *Šehadeta* proglasi nevjernikom taj je nevjerstvu bliži od njega."²

Postoji opće pravilo po kome se određuje šta od djela, ubjeđenja i riječi odvodi u kufr. Imam Tahavija u svom čuvenom djelu "El-Akidehut Tahavijje"³ kaže: "Mi sve pripadnike naše kible smatramo muslimanima, vjernicima, sve dok prihvataju ono s čime je došao naš Poslanik, s.a.v.s., i vjeruju da je istina sve ono što je kazao i o čemu nas je obavijestio... I mi ne kažemo ni za jednog od pripadnika naše kible da je nevjernik zbog grijeha koji je počinio, ukoliko ga ne smatra dozvoljenim.

Prema tome počinilac velikog grijeha ne izlazi iz vjere sve dok ne bi to djelo smatrao halalom/dozvoljenim. Kao npr. čovjek koji pije alkohol ne prestaje biti musliman sve dok ne bi rekao: "Ovo je dozvoljeno i lijepo," jer ako to kaže, to jest, ako haram proglasi halalom, ili halal proglasi haramom taj izlazi iz vjere i postaje nevjernikom. Takođe, aktuelan primjer je zapostavljenje namaza ili neklanjanje. Ko bude vjernik a ispusti namaz, ili ne klanja, a smatra da je to obaveza i da je treba izvršavati taj ima tretman grijешnika i ne izlazi iz imana. Međutim, ko bi od neklanjača rekao: "Ne treba klanjati i to nije obavezno," taj postaje nevjernikom zbog toga što smatra nešto što je obavezno neobaveznim i nevažnim.

Već smo pominjali kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (سورة النساء ٤٨)

"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim (širk), a oprostiće manje grijehe od toga, kome On hoće."⁴ Ovim ajetom se određuje i precizira općenitost pomenuta u drugom ajetu gdje Allah, dž.š., kaže:

¹ Nesai, Ibn Madždže i Hakim

² Taberani

³ Str. 350, 352, 357

⁴ Sura En-Nisa', 48

﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ
الدُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ (سورة الزمر ٥٣)

"Reci: "O robovi moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehе oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv."¹

Iz ova dva kur'anska ajeta se vidi ispravnost Ehlu-sunnetskog stava po pitanju počinioца velikog grijehа, a to je: Ko umre kao vjernik a činio je velike grijehе, njemu će Uzvišeni Allah donijeti osudu; ili će ga kazniti džehennemskom vatrom zbog grijehа koje je počinio a zatim će narediti da bude izvađen iz vatre a već je pocrnio od nje. Zatim će biti uveden u "rijeku života" i tada će mu se (po)vratiti većina njegove ljepote i izgledа. Nakon toga će biti uveden u Džennet i biće mu dato od uživanja prema jačini njegovog imana i prema veličini njegovih dobrih djela koja je uradio, (Buhari) ili će Allah, dž.š., iz Svoje neizmjerne milosti, takvom čovjeka oprostiti i uvesti ga u Džennet sa onima koji će biti zaštićeni od džehennemske vatre.²

Da bi smo se sačuvali malog širka, moramo voditi računa o svojim djelima, u ime koga ih i sa kakvim nijjetom (namjerom) obavljamo. Kao podstrek na iskrenost nijjeta pri činjenju djela navešćemo ovaj hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

« قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ يَنْزِلُ إِلَى الْعِبَادِ لِيَقْضِيَ بَيْنَهُمْ وَكُلُّ أُمَّةٍ جَائِيَةٌ فَأَوَّلُ مَنْ يَدْعُو بِهِ رَجُلٌ جَمَعَ الْقُرْآنَ وَرَجُلٌ يَقْتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَرَجُلٌ كَثُرَ الْمَالُ فَيَقُولُ اللَّهُ لِلْقَارِئِ أَلَمْ أُعَلِّمْكَ مَا أَنْزَلْتُ عَلَى رَسُولِي قَالَ بَلَى يَا رَبِّ قَالَ فَمَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا عُلِّمْتَ قَالَ كُنْتُ أَقُومُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ كَذَبْتَ وَتَقُولُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ كَذَبْتَ وَيَقُولُ اللَّهُ بَلْ أَرَدْتُ أَنْ يُقَالَ إِنَّ فُلَانًا قَارِئٌ فَقَدْ قِيلَ ذَلِكَ وَيُؤْتَى بِصَاحِبِ الْمَالِ فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ أَلَمْ أُوسِّعْ عَلَيْكَ حَتَّى لَمْ أَدْعَكَ تَحْتَاجُ إِلَى أَحَدٍ قَالَ بَلَى يَا رَبِّ قَالَ فَمَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا آتَيْتَكَ قَالَ كُنْتُ أَصِلُ الرَّحِمَ وَأَتَصَدَّقُ فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ كَذَبْتَ وَتَقُولُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ كَذَبْتَ وَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى بَلْ

¹ Sura Ez-Zumer, 53

² Ez-Zevadžir 1/51

أَرَدْتُ أَنْ يُقَالَ فُلَانٌ جَوَادٌ فَقَدْ قِيلَ ذَلِكَ وَيُؤْتَى بِالَّذِي قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ فِي مَاذَا قُتِلْتَ فَيَقُولُ أُمِرْتُ بِالْجِهَادِ فِي سَبِيلِكَ فَقَاتَلْتُ حَتَّى قُتِلْتُ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ كَذَبْتَ وَتَقُولُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ كَذَبْتَ وَيَقُولُ اللَّهُ بَلْ أَرَدْتُ أَنْ يُقَالَ فُلَانٌ جَرِيٌّ فَقَدْ قِيلَ ذَلِكَ ثُمَّ ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رُكْبَتَيْ فَقَالَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أُولَئِكَ الثَّلَاثَةُ أَوَّلُ خَلْقِ اللَّهِ تُسَعَّرُ بِهِمُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (رواه الترمذي والحاكم)

"Kada bude Sudnji dan, Allah, dž.š., će doći da presudi ljudima i zateći će sve generacije ljudi u klečećem položaju. Prvi koji će biti pozvani su: čovjek koji je bio učen (alim i učač Kur'ana), čovjek koji je ubijen na Allahovom putu i čovjek koji je imao puno imetka. Allah, dž.š., će reći učaču Kur'ana: - Zar te nisam podučio onome što sam objavio Svome poslaniku? - Jesi - odgovoriće on. Tada će ga Allah upitati: -Šta si radio sa onim što si naučio? Čovjek će odgovoriti: - Provodio sam i noći i dane učeći Kur'an. Allah, dž.š., će mu tada reći: - Slagao si. I meleki će potvrditi: -Slagao si. Ti si želio da se za tebe kaže kako si dobar učač (učenjak) i to je uistinu već rečeno. Zatim će biti doveden čovjek koji je imao puno imetka, pa će mu Allah, dž.š., reći: -Zar ti nisam dao imetka i blaga toliko da nikome ne budeš muhtadž (ne tražiš ni otkoga)? -Jesi- odgovoriće čovjek. Allah će ga tada upitati: -Pa šta si (u)radio s tim imetkom kojeg sam ti dao? Čovjek će reći: - Dijelio sam ga rodbini i davao sam milostinju. Allah, dž.š., će mu tada reći: - Slagao si. I meleki će potvrditi: -Slagao si. Allah, dž.š., će mu tada reći: Ti si želio da se za tebe kaže kako si darežljiv i već je rečeno. Zatim će biti doveden onaj koji je ubijen na Allahovom putu, pa će ga Allah upitati: -U ime koga si poginuo? On će odgovoriti: -Bio mi je naređen džihad na Tvom putu, pa sam se borio sve dok nisam poginuo. Allah, dž.š., će mu tada reći: - Slagao si. I meleki će potvrditi: - Slagao si. Ti si želio da se za tebe kaže kako si hrabar i već je rečeno. Allahov Poslanik, s.a.v.s., završava ovaj hadis obraćajući se svome ashabu: - O Ebu Hurejre, to su prva trojica sa kojima će džehennemaska vatra biti potpaljena na Sudnjem danu.¹

¹ Tirmizi i Hakim

2. UBISTVO

Drugi veliki grijeh je namjerno i bespravno nekoga ubiti. Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ (سورة النساء ٩٣)

"Onome koji hotimično ubije vjernika kazna će biti Džehennem, u kome će vječno ostati; Allah će na njega gnjev Svoj spustiti i prokleće ga i patnju mu veliku pripremiti."¹

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا (٦٨) يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا (٦٩) إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ (سورة الفرقان ٦٨-٧٠)

"I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; - a ko to radi, iskusiće kaznu. Patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati; ali onima koji se pokaju i uzvjeruju i dobra djela čine, Allah će njihova rđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je."²

﴿مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا﴾ (سورة المائدة ٣٢)

"I zbog toga smo Mi propisali sinovima Israilovim: ako neko ubije nekoga koji nije ubio nikoga, ili onoga koji na Zemlji nered ne čini - kao da je sve ljude poubijao; a ako neko bude uzrok da se nečiji život sačuva, - kao da je svim ljudima život sačuvao."³

﴿وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ (٨) بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ﴾ (سورة التكويد ٨-٩)

¹ Sura En-Nisa', 93

² Sura El-Furkan, 68-70

³ Sura El-Maida, 32

“I kada živa zakopana djevojčica bude upitana zbog kakve krivice je umorena.”¹

U već dobro poznatom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Klonite se sedam velikih grijeha...” i od toga je spomenuo “bespravno ubiti nekoga.”

Jednom prilikom je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,: - Koji grijeh je najteži? Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu odgovori: - Da pored Allaha nekog obožavaš (tj. činiš širk) a On te stvorio. - A koji grijeh dolazi iza toga- upita čovjek. Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: - Da ubiješ svoje dijete iz straha (od siromaštva) da će skupa s tobom jesti.

-A koji je grijeh iza toga- upita čovjek. Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: - Da činiš blud sa ženom od svoga komšije.” Nakon toga je objavljen kur’anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا﴾ (سورة الفرقان ٦٨)

“I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; - a ko to radi, iskusiće kaznu.”²

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا التَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ قَالَ إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ. (رواه البخاري ومسلم وأحمد)

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Kada se dvojica muslimana sretnu i potuku sa svojim sabljama i ubica i ubijeni će u Džehennem.” Neko upita: - Allahov Poslaniče, jasno mi je za ubicu, ali zbog čega će ubijeni u Džehennem? Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: -Zato što je i on nastojao da ubije svoga protivnika.”³

Ebu Sulejman kaže: “Ovim hadisom se ne misli na sukob do kojeg dođe zbog nesporazuma i zabune, nego se misli na borbu i sukob zbog neprijateljstva, položaja, dunjalučkih interesa i sl. Ko se bude borio protiv pobunjenika protiv kojih se treba boriti, ili bude branio sebe ili svoje članove familije na takvog se ovaj hadis ne odnosi, jer je čovjek dužan da se brani ako ga ko napadne. Svakako pri tome ne namjerava nikoga ubiti, nego se

¹ Sura Et-Tekvir, 8-9

² Sura El-Furkan, 68

³ Buhari, Muslim i Ahmed

namjerava samo odbraniti, osim ako ga napadač svojim nasrtljivošću i željom za ubistvom na to ne prinudi...”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozoravajući svoj ummet na opasnost od međusobnog ubijanja kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ (رواه مسلم)

“Nemojte poslije mene da se vraćate nevjerstvu pa da jedni druge ubijate.”²

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يَزَالَ الْمُؤْمِنُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا لَمْ يُصِْبْ دَمًا حَرَامًا (رواه البخاري ومسلم وغيرهما)

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Čovjek ima prostora (i vremena za pokajanje i popravljjanje situacije) u svojoj vjeri sve dok nekog bespravno ne ubije.”³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Prvo za što će čovjek (pojedinačno) biti pitan na Sudnjem danu je namaz a prvo što će biti obračunavato na Sudnjem danu u međuljudskim odnosima je prolijevanje krvi.”⁴

Takođe Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ubistvo jednog muslimana je kod Allaha, dž.š., teže nego nestanak cijelog dunjaluka.”⁵

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَبَائِرُ الْإِشْرَاقُ بِاللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَالْيَمِينُ الْعَمُوسُ

(رواه البخاري ومسلم وغيرهما)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Najveći grijesi su: činiti širk, bespravno nekoga ubiti i krivo se zaklesti.”⁶

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَإِنْ رِيحَهَا ثُوِّجَتْ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا (رواه البخاري)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

¹ El-Kebair str.13

² Muttefekun alejhi

³ Buhari, Muslim i drugi

⁴ Nesai

⁵ Nesai i Bejheki

⁶ Buhari, Muslim i drugi

“Ko ubije nemuslimana s kojim je sklopljen ugovor neće osjetiti miris Dženneta a njegov miris se osjeća na udaljenosti od četrdeset godina.”¹

Kada je ovakva situacija sa ubistvom Židova ili Kršćanina koji žive u Islamskoj državi s kojima je sklopljen ugovor, kakva je tek situacija sa ubistvom muslimana.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Ko pomogne pri ubistvu muslimana, pa makar sa riječju, srešće Allaha, dž.š., a na čelu će mu biti napisano: “Očajnik koji je bez nade u Allahovu milost”²

Muavija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nadati se je da će Allah, dž.š., svaki grijeh oprostiti osim čovjeku koji umre kao nevjernik i čovjeku koji namjerno ubije muslimana.”³

Neki čovjek je upitao Abdullaha ibn Abbasa, r.a.: -O Ibn Abbase, ima li ubica pravo na tevbu (pokajanje)? Ibn Abbas ga začuđeno upita: -Šta to kažeš? Zatim mu Ibn Abbas, r.a., reče: -Teško tebi, kako će ubica imati pravo na tevbu a ja sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: "Doći će ubijeni na Sudnjem danu noseći svoju glavu u jednoj ruci a drugom rukom vukući svog ubicu za vrat napregnutih vratnih žila, pa će stati pred Allaha, dž.š., i ubijeni će reći: "Gospodaru, ovaj me je ubio." Allah, dž.š., će ubici reći: "Propao si." I tada će ubica biti bačen u Džehennem.”⁴

Hasan Basri kaže: Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: "Ni zašto se nisam zauzimao kod Allaha, dž.š., kao što sam se zauzimao za čovjeka koji je ubio vjernika, pa mi moje zauzimanje nije bilo primljeno."

Neki učenjaci smatraju da ubica ima pravo na pokajanje (tevbu) a kao dokaz za to uzimaju hadis u kojem je pomenut tekst (be'ata) prisege koju je Ubade ibn Samit, r.a., sa svojim društvom dao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., u kojem stoji:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَحَوْلَهُ عَصَابَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ بَايَعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِيَهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ

¹ Buhari

² Ahmed

³ Nesai i Hakim

⁴ Nesai

أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا ثُمَّ سَتَرَهُ اللَّهُ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ وَإِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ فَبَايَعَنَاهُ عَلَى ذَلِكَ (متفق عليه)

"Obavezujete se da nećete činiti širk, da nećete krasti, da nećete činiti blud i da nećete nikoga bespravno ubijati. Ko se od vas bude ovoga pridržavao imaće nagradu kod Allaha a ko nešto od ovoga prekrši i za to bude kažnjen na dunjaluku to mu je otkup za taj grijeh. A ako neko nešto od ovoga prekrši pa mu Allah to na dunjaluku sakrije, takvom će Allah, dž.š., ako htjedne oprostiti a ako htjedne kazniće ga."¹

Takođe kao argument spominju hadis u kojem se govori o čovjeku koji je ubio stotinu ljudi, iskreno se pokajao i Allah, dž.š., mu je to oprostio.

U ranije navedenim kur'anskim ajetima je pomenuto da je Allah, dž.š., ubicama obećao stalni boravak u džehennemskoj vatri. Ovi koji smatraju da ubica ima pravo na tevbu odgovor za to nalaze u hadisu koji prenosi Enes ibn Malik, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada Allah, dž.š., nekom robu obeća nagradu on to ispuni, a kada nekom robu obeća kaznu onda, ako htjedne kazni ga a ako htjedne oprost mu."²

Također, kur'anski ajeti u kojima se govori da će Allah, dž.š., oprostiti sve grijehе osim širka, kao i to da iskrena tevba (pokajanje) briše sve ono što je počinjeno prije toga, jačaju mišljenje da ubica ima pravo na pokajanje, a Allah, dž.š., najbolje zna.

¹ Muttefekun alejhi

² Pogledaj Kurtubijev Tefsir 5/334

3. SIHIR – VRAČANJE (GATANJE)

Treći veliki grijeh je sihir, to jest čaranje, gatanje, vraćanje i sve što potpada pod ovu vrstu grijeha. Baviti se sihirom je veliki grijeh jer sihirbaz tim činom postaje nevjernik / kjaḥir.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ (سورة البقرة ١٠٢)

"A šejtani su nevjernici, podučavaju ljude sihru."¹ Šejtani kada podučavaju ljude sihru nemaju nikakav drugi cilj nego da čovjek učini širk i time postane nevjernik.

Allah, dž.š., govoreći o slučaju Haruta i Maruta kaže:

﴿...وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ﴾

(سورة البقرة ١٠٢)

"A njih dvojica nisu nikoga učili (podučavali sihru) dok mu ne bi rekli: "Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik!" I ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali nisu mogli time nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ono što će im nauditi i od čega nikakve koristi neće imati iako su znali da onaj koji tom vještinom vlada neće nikakve sreće na onom svijetu imati."²

Mnogo je ljudi koji se upuštaju u sihir smatrajući to običnim haramom a ne znaju da ih to odvodi u nevjerstvo. Bave se izučavanjem magije koja nije ništa drugo do sihir. Rastavljaju bračne drugove, ili ih pokušavaju približiti jedne drugima, izgovarajući i pišući pri tome neke nejasne riječi čije je značenje uglavnom zabluda i nevjerstvo.

U već dobro poznatom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Klonite se sedam velikih (upropašćujućih) grijeha..." i od toga je spomenuo "sihir", jer čovjek time gubi i Dunjaluk i Ahiret.

¹ Sura El-Bekare, 102

² Sura El-Bekare, 102

Vehb ibn Munebbeh kaže: "Čitao sam u nekim knjigama da je Allah, dž.š., rekao: "Nema drugog boga osim Mene, nije Moj onaj ko se bavi sihirom ili traži da mu se nešto (o)sihiri, niti onaj koji vraća ili traži da mu se vraća, niti je Moj onaj koji, pomoću ptica, proriče zlu sudbinu ili onaj koji traži da mu se na taj način proriče sudbina."

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ مُدْمِنٌ خَمْرٍ وَقَاطِعٌ رَحِمٍ
وَمُصَدِّقٌ بِالسَّحْرِ (رواه أحمد وابن حبان والحاكم وأبو يعلى)

Alija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Trojica neće ući u Džennet: notorni pijanica, onaj koji ne održava rodbinske veze i onaj koji vjeruje u sihir."¹

Ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الرُّقَى وَالتَّمَائِمَ وَالتَّوَلَةَ شِرْكٌ
(رواه أبو داود وأحمد وابن حبان والحاكم)

"Rukja (džahilijetska), hamajlije i (*tivele*) sihir su širk"² *Tivele* je vrsta sihira kojim se pokušava učiniti da muž voli svoju ženu. Ove pomenute stvari su od širka jer ko bude u to vjerovao zanijekao je vjerovanje u *kada i kader* (Allahovo, dž.š., određenje).

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko smota uzao (smotak zavezanih dlaka pomoću kojih se prave vradžbine) a zatim puhne u njega već je napravio sihir, a ko napravi sihir time je već učinio širk. A ko objesi (o vrat hamajliju ili slično, vjerujući da će mu to pomoći) biće prepušten toj stvari."³

Hasan ibn Osman ibn Ebi A's, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Davud a.s. je noću imao određeno vrijeme kada je budio svoju porodicu, govoreći im: "O porodico Davudova, ustanite i klanjajte. Zaista Allah, dž.š., u ovim satima prima svačiju dovu osim od sihirbaza."⁴

Imran ibn Husajn, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ne pripada nama: onaj koji pomoću ptica proriče zlu sudbinu ili onaj koji traži da mu se na taj način proriče sudbina, niti onaj koji vraća ili traži da mu

¹ Bilježe ga Ahmed, Ibn Hibban, Hakim i Ebu Je'ala

² Bilježe ga Ebu Davud, Ahmed, Ibn Hibban i Hakim

³ Nesai

⁴ Ahmed

se vraća, onaj koji se bavi sihirom ili traži da mu se nešto (o)sihiri, a ko dođe vračaru i povjeruje u ono što mu on kaže zaniijekao je ono što je objavljeno Muhammedu, s.a.v.s.,"¹

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kod koga se ne nađe troje, Allah, dž.š., će mu, ako htjedne, oprostiti sve ostalo; ko umre a nije Allahu, dž.š., ništa pripisivao kao druga, ko se ne bude bavio sihirom niti bude slijedio sihirbaze, i ko ne bude mrzio svoga brata muslimana."²

Ebu Se'id, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: " Neće unići u Džennet: notorni pijanica, niti onaj koji vjeruje u sihir, ni onaj koji ne održava rodbinske veze, ni onaj koji gata, niti onaj koji "prebacuje" ili prigovara za dobro djelo koje je učinio."³

Rafi'i i Nevevi kažu: "Haram je baviti se sihirom i druge tome podučavati... Ko to bude smatrao halalom taj postaje nevjernik... Također je zabranjena bilo kakva vrsta čaranja, gatanja, vraćanja, proricanja sudbine pomoću zvijezda, ptica i sl. Zabranjeno je bacanje graha, kamenčića, gledanje u šolju ili u dlan, kao što je zabranjeno podučavanje toga i uzimanja bilo kakve nadoknade za to."⁴

Kazna koja je predviđena za sahira je smrtna kazna, zato što je on postao nevjernik i zato što šteti društvu i sredini u kojoj se nalazi.

بِحَالَةٍ يَقُولُ أَنَا كِتَابُ عُمَرَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِسَنَةٍ: أَنْ أَقْتُلُوا كُلَّ سَاحِرٍ وَسَاحِرَةٍ

(رواه أبو داود)

Bedžale ibn Abdete kaže: "Omer, r.a., nam je poslao pismo, prije svoje smrti na godinu dana, u kojem je bilo napisano: "Ubijte svakog sihirbaza, muškarac bio ili žena."⁵

Nije isključivo da sihirbaz uz pomoć džina i šejtana uspije da uradi neke čudne i neuobičajene stvari, kao što su: bolest, razvod i tome slično, ali to sve ne smije biti povodom da se povjeruje da su te stvari van Allahove, dž.š., moći i znanja. Allah to može dati kao iskušenje ili zavođenje ljudima. Sufjan ibn Ammar priča da je kod Velida ibn Ukbeta bio neki sihirbaz koji je bio u stanju da hoda po konopcu, uđe u stražnjicu magarca pa iziđe na njegova

¹ Bilježi ga Bezzar sa dobrim senedom

² Taberani

³ Ibn Munzir u Tefsiru

⁴ Nevevijeve komentar Muslima 2/88 i 14/176

⁵ Ebu Davud

usta, pa je došao Džundub ibn Keab i ubio ga sabljom. Ovog Džunduba je Allahov Poslanik, s.a.v.s., najavio u hadisu u kojem stoji: "Biće u mom ummetu čovjek po imenu Džundub koji će udarcem svoje sablje rastavljati istinu od neistine." Ljudi su ga nakon toga zvali: "Džundub, ubica sihirbaza."¹

Ako bi nekoga zadesio sihir onda bi trebao da se liječi na način koji je po Islamu dozvoljen. Židovi su postavili Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., sihir i to je bio povod da se objave dvije posljednje sure iz Kur'ana; Kul euzu bi rabbil-felek i Kul euzu bi rabbin-nas. Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetuje Ukbi ibn Amiru, r.a.; "Uči Kul euzu bi rabbil-felek i Kul euzu bi rabbin-nas i time traži utočište kod Allaha, dž.š., jer čovjek ne može ničim boljim tražiti utočište kod Allaha kao što može sa ovim surama".

Aiša, r.a., prenosi: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi kada bi se osjećao slabo učio ove dvije sure, zatim bi puhnuo u svoje dlanove i njima bi potirao svoje tijelo. Kada to Poslanik ne bi mogao sam raditi onda bih ja to činila za njega i potirala ga rukom."

Sihirbazi kada nekome hoće da naprave nešto onda pri tome koriste njegov dio odjeće, kose, nokte i drugo. Upravo je Poslanik, s.a.v.s., zbog toga preporučio da se odjeća skida i oblači sa Bismillom i da se vodi računa o tome gdje se bacaju nokti, kosa i tome slično kako to slučajno neko od zlih ne bi zloupotrebio.

¹ Kurtubijev tefsir 2/52

4. OSTAVLJANJE NAMAZA

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا (٥٩) إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا﴾
(سورة مريم ٥٩-٦٠)

“Pa su iza njih došli zli potomci, koji su **ostavljali namaz** i slijedili strasti. Oni će sresti (kao kaznu) zlo (provaliju “Gajja”), osim onih koji se budu pokajali, i vjerovali, i dobro činili. Oni će u Džennet ući i njima se neće nikakva nepravda učiniti.”¹

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: “Sa ovim pomenutim **ostavljanjem namaza** se ne misli da su ga potpuno ostavili, nego se misli da su kasnili sa njegovim obavljanjem.”

Ko umre a bude stalno kasnio sa namazom, i ne pokaje se zbog toga, obećana mu je strašna i duboka dolina u Džehennemu koja se zove “Gajj.”

Allah, dž.š., u drugom kur'anskom ajetu kaže:

﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ (٤) الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾ (سورة الماعون ٤-٥)

“Pa teško onima koji klanjaju, ali su nemarni prema svome namazu.”²
To jest: neozbiljno se odnose prema namazu i olahko to shvataju.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (سورة المنافقون ٩)

“O, vjernici, neka vas vaši imeci i vaša djeca ne odvrte **od spominjanja Allaha!** Koji to urade na velikom su gubitku.”³

Komentatori Kur'ana kažu da se sa “spominjanjem Allaha” u ovom ajetu misli na pet dnevnih namaza. Pa koga njegov imetak, kupoprodaja, razni poslovi i njegova djeca odvrte od obavljanja namaza u propisano vrijeme taj će biti na gubitku.

¹ Sura Merjem, 59-60

² Sura El-Ma'un, 4-5

³ Sura El-Munafikun, 9

Allah, dž.š., nas obavještava o stanovnicima Džehennema i kaže:

﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ (٤٢) قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ (٤٣) وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ
الْمَسْكِينِ (٤٤) وَكُنَّا نَحْوُضُ مَعَ الْخَائِضِينَ (٤٥) وَكُنَّا نُكَذِّبُ يَوْمَ الدِّينِ (٤٦) حَتَّى أَتَانَا
الْيَقِينُ (٤٧) فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ﴾ (سورة المدثر ٤٢-٤٨)

“Šta vas je uvelo u *Sekar* (Džehennem)? Oni će odgovoriti: - **Nismo klanjali**, niti smo hranili siromahe, a govorili smo besposlice (o Allahovim ajetima) s besposlenjacima, a smatrali smo da je Sudnji dan laž, dok nam nije došla smrt. Njima neće koristiti zauzimanje onih koji će se zauzimati (za griješnike).”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u mnogo hadisa ukazivao na važnost namaza i upozoravao na opasnost njegovog zanemarivanja, što dovodi do jednog vida nevjerstva (kufra). Evo nekih od tih hadisa:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ بِصَلَاتِهِ فَإِنْ
صَلَحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ

(حديث حسن ورواه الترمذي وأبو داود وأحمد وغيرهم)

“Prvo za što će čovjek od svojih djela biti pitan (na Sudnjem danu) je namaz, pa ako to bude valjano obavljao biće spašen i položiće ispit, a ako to ne bude dobro propašće i biće na gubitku.”² U sličnom hadisu se kaže: “Ko sretne Allaha, dž.š., a ne bude obavljao namaz Allah, dž.š., neće obraćati pažnju na ostala njegova dobra djela koja je učinio.”³

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَهْدَ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا
فَقَدْ كَفَرَ (حديث صحيح ورواه أبو داود والترمذي والنسائي وأحمد وغيرهم)

“Ono što je razlika između nas i nevjernika je namaz, pa ko ga ostavi postaje nevjernik.”⁴

¹ Sura El-Muddesir, 42-48

² Hadis je hasen, a bilježe ga Tirmizi, Ebu Davud, Ahmed i drugi

³ Bilježi ga Taberani

⁴ Hadis je sahih, a bilježe ga Ebu Davud, Tirmizi, Nesai, Ahmed i drugi

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْعَبْدِ وَبَيْنَ الْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ (رواه مسلم)
"Između čovjeka i nevjerstva (kufra) je napuštanje namaza."¹

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ فَاتَهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبَطَ عَمَلُهُ
(رواه البخاري)

"Koga prođe ikindija-namaz propala su mu njegova djela."²

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا فَقَدْ بَرَّئْتُ مِنْهُ ذِمَّةُ اللَّهِ
وَرَسُولُهُ (حديث حسن لغيره ورواه أحمد وابن ماجه والبيهقي والطبراني)

"Ko namjerno ostavi propisani namaz taj je prekinuo svoju vezu sa Allahom, dž.š. i Njegovim Poslanikom."³

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَافَظَ عَلَى الصَّلَاةِ كَانَتْ لَهُ نُورًا وَبُرْهَانًا وَنَجَاةٌ
مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهَا لَمْ تَكُنْ لَهُ نُورًا وَلَا نَجَاةٌ وَلَا بُرْهَانًا وَكَانَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ مَعَ قَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَأُيُيِّ بْنِ خَلْفٍ

(حديث حسن ورواه أحمد والطبراني وابن حبان)

"Ko bude čuvao svoj namaz on će mu biti svjetlo, dokaz i spas na Sudnjem danu, a ko ga ne bude čuvao, neće mu biti svjetlo, niti dokaz, niti spas na Sudnjem danu, nego će na Sudnjem danu biti skupa sa **Faraonom, Karunom, Hamanom i Ubejj ibn Halefom**."⁴

Učenjaci u pojašnjenju ovoga hadisa kažu: Onaj ko napusti obavljanje namaza biće proživljen skupa sa ovom četvoricom zato što ga je od obavljanja namaza odvratio njegov imetak, ili vlast, ili ministarstvo (njegov položaj ili posao) ili njegova trgovina; pa ako ga od namaza odvrati **njegov imetak** biće proživljen sa **Karunom** (koji je imao puno imetka)⁵, a ako ga od namaza odvrati **njegova vlast** biće proživljen sa **Faraonom**, a ako ga od namaza odvrati **njegovo ministarstvo ili položaj** biće proživljen sa

¹ Hadis bilježi Muslim.

² Bilježi ga Buhari

³ Hadis je hasen li gajrihi, a bilježe ga Ahmed, Ibn Madždže, Bejheki i Taberani

⁴ Hadis je hasen, a bilježe ga Ahmed, Taberani i Ibn Hibban

⁵ Pogledaj suru El-Kasas, ajet 76 i dalje

Hamanom (koji je bio Faraonov ministar,¹ a ako ga od namaza odvrati njegova trgovina biće proživljen sa **Ubejj ibn Halefom**, najpoznatijim trgovcem među mušricima Mekke.

Omer ibn Hattab, r.a., pripovijeda da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i upitao: -Allahov Poslaniče, koji je posao Allahu, dž.š., najdraži u Islamu? Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: -Na vrijeme obavljen namaz, jer ko ostavi namaz taj nema vjere, jer namaz je stub vjere.”²

Nakon što je Omer, r.a., bio uboden nožem, neko mu je rekao, upozoravajući ga da će proći namasko vrijeme: -Namaz, o vladaru pravovjernih! Omer na to reče: -Da svakako, jer ko ostavi namaz taj nema nikakvog udjela u Islamu. I tada je Omer klanjao dok mu je njegova rana krvarila.

Poznati tabi'in Abdullah ibn Šekik kaže: “Nisu ashabi ostavljanje ni jednog djela smatrali nevjerstvom osim ostavljanje namaza.”

Alija, r.a., je upitan o ženi koja ne klanja, pa je rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ فَقَدْ كَفَرَ

(رواه الترمذي والحاكم)

-Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: “Ko ne klanja taj je nevjernik.”³

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: “Ko ne klanja nema vjere.”⁴

Abdullah ibn Abbas, r.a., je rekao: “Ko namjerno propusti jedan namaz srešće Allaha, dž.š., a On će na njega biti ljut.”⁵

Ibn Hazm kaže: “Nema većeg grijeha poslije širka od kašnjenja sa namazom i bespravnog ubistva muslimana.”

Ibrahim Neha'i i Ejjub Sehtijani su rekli: “Ko napusti namaz postao je nevjernik.”

Avn ibn Abdullah je rekao: “Kada čovjek bude spušten u svoj kabur prvo za što će biti upitan je namaz, pa ako to bude dobro gledaće se u ostala njegova djela, a ako to ne bude dobro onda se neće ni gledati u preostala njegova djela.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Kada čovjek klanja namaz u njegovo prvo vrijeme taj se namaz osvijetljen penje na nebesa sve dok ne stigne do

¹ Pogledaj 6, 8 i 38 ajet iz sure El-Kasas

² Hadis je prekinutog seneda, a bilježi ga Bejheki u *Šu'abu*

³ Bilježe ga Tirmizi i Hakim

⁴ Bilježi ga Muhammed ibn Nasr

⁵ Bilježe ga Muhammed ibn Nasr i Ibn Abdul-Berr

Arša (Allahovog, dž.š., prijestolja) i tu čini istigfar za svoga klanjača sve do Sudnjeg dana i govori: "Allah te sačuvao kao što si ti mene sačuvao!" A kada čovjek kasni sa klanjanjem namaza i obavi ga van njegovog vremena onda se taj zamračeni namaz penje na nebesa, pa kada stigne do nebasa biva skafuljan kao što se kafulja i mota pohabana odjeća i baci se u lice klanjača i tada namaz klanjaču kaže: "Allah te upropastio kao što si ti mene upropastio!"¹

¹ Hadis je slab, a bilježe ga Taberani, Bejheki i Tajalisi

5. NEPOSTENJE (MRŠENJE) MJESECA RAMAZANA

Allah, dž.š., o obaveznosti postenja mjeseca Ramazana u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (١٨٣) أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ
(سورة البقرة ١٨٣-١٨٤)

“O vjernici, **propisan vam je post kao što je bio propisan onima prije vas**, da biste bili bogobojažni, (to jest da postite) određeni broj dana. Ko od vas bude bolestan ili na putu (i ne bude postio, naknadno će postiti) isti broj dana (izvan mjeseca Ramazana)...”¹ Katade i Ša'bi u komentaru ovog ajeta kažu: Usporedba našeg posta sa postom onih koji su bili prije nas ogleda se u vremenu i broju dana koji se poste. Allah, dž.š., je Musaovom i Isaovom narodu propisao post mjeseca Ramazana pa su (između ostalog i) to promijenili; njihovi svećenici su od sebe dodali još deset dana posta. Nakon toga se jedan broj njihovih svećenika razbolio pa su rekli: 'Ako nas Allah izliječi dodaćemo u postu još deset dana. Tako se i desilo pa je post Kršćana postao pedeset, umjesto prvo-propisanih, trideset dana Ramazana. Obzirom da su osjećali poteškoću u postu preko ljeta zbog vrućina oni su mjesec posta promijenili i izabrali jedan proljetni mjesec. Ovo mišljenje takođe zastupa Nuhhas i kaže da to potvrđuje hadis koji prenosi Dagfel ibn Hanzale da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kršćanima je bio propisan post mjeseca Ramazana, pa se neki čovjek od njih razbolio i oni su rekli: 'Ako ga Allah izliječi dodaćemo još deset dana posta.' Nakon toga je neko od njih jeo meso pa su mu se izokrenula usta, te oni rekoše: 'Ako ga Allah izliječi dodaćemo još sedam dana posta.' Kada im je došao novi vladar na vlast rekao je: Dopunićemo ovih sedam dana sa još tri dana i postićemo u proljeće' i tako je njihov post bio pedeset dana.”²

Mudžahid kaže: Allah je svakom narodu propisao post mjeseca Ramazana. Nakon toga su oni, da bi bili sigurni, postili jedan dan prije početka tog mjeseca a jedan dan poslije tog mjeseca. Tako su iz generacije u generaciju dodavali po jedan dan sve dok njihov post nije postao pedeset dana. Kurtubi kaže: I upravo

¹ Sura El-Bekare, 183-184

² Tefsirul-ahkam 1/60

zbog ovoga je kod nas pokuđeno postiti sumljivi dan, to jest dan prije početka mjeseca Ramazana i dan nakon njegovog završetka.¹

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةٍ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ (متفق عليه)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u poznatom hadisu kaže:

"Islam se temelji na pet stvari: očitovanju da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekjata, postenju mjeseca Ramazana i obavljanju hadža."²

Ne postiti dane mjeseca Ramazana je veliki grijeh, mada ne postoji veliki broj hadisa koji upozoravaju na opasnost činjenja tog grijeha kao što je slučaj sa napuštanjem namaza ili nedavanjem zekjata. Razlog tome je što se rjeđe dešava da neko ne posti ako je u stanju da izvrši taj vjerski propis, za razliku od namaza i zekjata koje mnogo ljudi olahko shvataju i puno ih ispuštaju. Vrlo često imamo situaciju da čovjek ne klanja ali posti, ili klanja samo uz Ramazan i tome slično. I upravo zbog toga imamo veliki broj hadisa koji ukazuju na opasnost ostavljanja namaza i nedavanje zekjata što sa postom nije slučaj.

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Tri su petlje i temelja vjere na kojima se zasniva Islam, ko napusti jednu od tih stvari postaje time kjafer (nevjernik): svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha, klanjanje propisanih dnevnih namaza i postenje mjeseca Ramazana." U drugoj predaji stoji: "Ko ostavi jedno od te tri stvari on postaje nevjernik i od njega se ne prima ništa od njegovih djela i njegova krv i imetak nisu više sveti (zabranjeni)."³

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ مَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ عَذْرِ وَلَا مَرَضٍ لَمْ يَقْضِهِ صِيَامُ الدَّهْرِ وَإِنْ صَامَهُ (رواه البخاري ومعلقا والترمذي وأبو داود والنسائي وابن ماجه والبيهقي وابن خزيمة وغيرهم)

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

¹ Kurtubijev tefsir 2/278

² Muttefekun alejhi

³ Bilježi ga Ebu Je'ala sa dobrim senedom

"Ko bez razloga i olakšice koju je Allah propisao (bolest, putovanje i sl.) ne bude postio makar jedan dan od mjeseca Ramazana, neće ga moći nadoknaditi pa makar i čitav život (neprekidno) postio."¹

Tajjibi kaže: Ovaj hadis znači da čovjek i kada bi dobrovoljno postio čitav život neće moći dostići stepen i vrijednost obavezno propisanog posta u mjesecu Ramazanu.²

Ovo mišljenje zastupa Alija, r.a., i Abdullah ibn Mes'ud, r.a., koji kažu: "Ko se omrsi jedan dan Ramazana ne može ga nadoknaditi postom čitavog života." Međutim Nevevi i drugi smatraju ovaj hadis slabim. U drugoj predaji se kaže da je Ibn Mes'ud rekao: "Ko se omrsi jedan dan Ramazana ne može ga nadoknaditi postom čitavog života, sve dok se ne sretne sa Allahom, dž.š., pa ako htjedne oprostiće mu a ako htjedne kazniće ga." Slična se izreka prenosi od Ebu Bekra, r.a.,³

Različita su mišljenja učenjaka oko napaštanja jednog dana Ramazana koji se bez razloga nije postio: Ibrahim Neha'i je najrigorozniji po ovom pitanju pa kaže da se za svaki namjerno ispušteni dan Ramazana treba postiti tri hiljade dana. Ibn Musejjib kaže da je za svaki ispušten dan potrebno postiti trideset dana. Rebi'a, Malikov učitelj, kaže da za svaki dan treba dvanaest dana. Mišljenje većine učenjaka je da je za svaki dan ipak dovoljno napostiti po jedan dan, zato što se u kur'anskom ajetu kaže:

﴿فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ (سورة البقرة ١٨٤)

"...napostiće drugi broj dana."⁴

Ibn Bettal kaže: "Buhari je pomenuo ovaj hadis od Ebu Hurejre da bi time ukazao na obaveznost keffareta (osloboditi roba, ili nahraniti šezdeset siromaha ili postiti dva mjeseca) za onoga ko se namjerno omrsi uz Ramazan, bilo sa hranom ili odnosom sa svojom ženom."⁵ Bilježe Ibn Huzejme i Ibn Hibban u svojim Sahihima da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dok sam ja spavao došla su mi dvojica ljudi pa me uzela ispod pazuha i doveli me do jednog strmog i neprohodnog brda, pa su mi rekli: -Penji se! Ja sam im rekao da se ne mogu tu popeti. Njih dvojica rekoše da će mi pomoći. Kada sam se popeo i stigao na vrh brda čuo sam teške jauke, pa sam ih upitao: - Kakvi su ovo jauci? Oni mi rekoše: - To je kuknjava stanovnika Džehennema. Pa su

¹ Bilježe ga: Buhari (bez senada), Tirmizi, Ebu Davud, Nesai, Ibn Madždže, Bejheki, Ibn Huzejme i drugi.

² Tuhfetul-ahvezi 3/413

³ Pogledaj Fethul-Bari 4/191

⁴ Sura El-Bekare, 184

⁵ Pogledaj Fethul-Bari 4/191

me dalje povel i ugledao sam ljude obješene za tetive iznad peta (za noge) a iz usta im je tekla krv, pa sam upitao ko su ovi? Rekoše mi: -To su oni koji su iftarili (mrsili se) prije određenog vremena."

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعُ فَرَضَهُنَّ اللَّهُ فِي الْإِسْلَامِ فَمَنْ جَاءَ بِثَلَاثٍ لَمْ يُغْنِنَ عَنْهُ شَيْئًا حَتَّى يَأْتِيَ بِهِنَّ جَمِيعًا الصَّلَاةُ وَالزَّكَاةُ وَصِيَامُ رَمَضَانَ وَحَجُّ الْبَيْتِ (رواه مسلم)

Allahov Poslanik kaže: "Četvero stvari je u Islamu propisano kao obavezno, ko uradi troje od toga neće mu koristiti dok ih sve četvero ne upotpuni: namaz, zekjat, post mjeseca Ramazana i hadž."¹

Darekutni bilježi hadis u kojem se kaže: "Ko se omrsi jedan dan Ramazana, a nije putnik neka za nadoknadu zakolje devu (i podijeli kao sadaku)."²

¹ Bilježi ga Ahmed sa mursel senedom

² Ez-Zevadžir 1/324

6. NEDAVANJE ZEKATA

Nedavanje zekjata je jedan od velikih grijeha na što ukazuju mnogobrojni ajeti i hadisi u kojima se obećava strašna kazna za one koji se ogluše o ovu strogu Allahovu, dž.š., naredbu.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ (٦) الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾

(سورة فصلت ٦-٧)

“Teško mušricima (idolopoklonicima), onima koji ne daju zekjat i koji ne vjeruju u Sudnji dan.”¹ Kao što vidimo Allah, dž.š., je one koji ne daju zekjat nazvao mušricima.

﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ (سورة آل عمران ١٨٠)

“Neka oni koji škrtare u onom što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih, ne, to je za njih zlo. Ono čime su škrtarili bit će im obješeno o vratu na Sudnjem danu. Allahovo nasljedstvo su nebesa i zemlja, i Allah zna ono što vi ne znate.”²

﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (٣٤) يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنْزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ (سورة التوبة ٣٤-٣٥)

“A one koji skupljaju zlato i srebro i ne dijele ga na Allahovom putu, obraduj bolnom kaznom, (koja će ih snaći) onoga dana kada se bude pržilo na njemu (zlatu i srebru) u paklenoj vatri, pa će biti njime (užarenim zlatom i

¹ Sura El-Fussilet, 6-7

² Sura Ali Imran, 180

srebrom) glačana **njihova čela, bokovi i leđa**. (Reći će im se): ‘Ovo je ono što ste skupljali sebi, pa kušajte ono što ste skupljali!’¹

Ako bi se neko upitao zašto je posebno naglašeno peglanje čela, bokova i leđa sa užarenom vatrom, mimo ostalih organa, odgovor bi glasio: Zato što škrti bogataš, kada ugleda siromaha, prvo se namršti u licu što se vidi na njegovom čelu, zatim se od njega okrene svojim bokom, a kada mu se siromah primakne onda mu bogataš okrene leđa, pa se i kazna posebno predviđa za ove dijelove.

Abdullah ibn Mes’ud, r.a., u komentaru ovoga ajeta kaže: Kada se onaj koji ne bude davao zekjat bude pržio na užarenim dukatima onda dukati neće biti u hrpi, nego će se rasporediti i dinari i dirhemi a njegova koža će se razvući tako da ga svaki njegov dukat, dinar i dirhem posebno mogu pržiti.

Abdullah ibn Abbas, r.a., je rekao: “Ko bude imao dovoljno imetka da može obaviti hadž pa to ne uradi, ili bude imao toliko imetka da je dužan da dadne zekjat pa to ne dadne, tražit će u momentu umiranja povratak na dunjaluk (kako bi činio dobra djela). Kada su to prisutni čuli neki čovjek Ibn Abbasu reče: - Boj se Allaha, o Ibn Abbasu, zaista će nevjernici tražiti povratak. Ibn Abbas mu na to reče: -Navešću ti dokaz iz Kur’ana za to što sam rekao.

Allah, dž.š., kaže:

﴿وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ (سورة المنافقون ١٠)

“Dijelite od onog što smo vam dali, prije nego nekom od vas dođe smrt, pa (da) onda rekne: ‘Allahu moj, da mi hoćeš (samo) malo odgoditi (smrt, produžiti mi život), pa da dijelim (tj. da dajem zekjat) i da budem od dobrih (tj. da obavim hadž).’²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, ko god od ljudi umre a iza sebe ostavi ovaca, ili deva ili krava od kojih nije davao zekjat, ta stoka će doći Sudnjeg dana ogromne veličine i težine pa će tog svog vlasnika gaziti sa svojim kopitama i bosti ga svojim rogovima. Ta stoka će po redu nailaziti gazeći preko svog vlasnika, pa kada svi pređu onda počinju ispočetka i to će trajati sve dok se ne završi polaganje računa među ljudima.”³

¹ Sura Et-Tevbe, 34-35

² Sura El-Munafikun, 10

³ Bilježe ga Buhari, Muslim, Tirmizi i Ahmed

U drugom hadisu Allahov Poslanik kaže: “Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu a na njegovom vratu se okačila deva koja riče, a taj čovjek mi se obraća i kaže: - Spasi me! Ja ću mu odgovoriti: - Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te upozorio na to (da si dužan davati zekjat). Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu a na njegovom vratu se okačila ovca koja bleji, a taj čovjek mi se obraća i kaže: - Spasi me! Ja ću mu odgovoriti: - Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te na to upozorio. Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu a na njegovom vratu se okačila krava koja riče, a taj čovjek mi se obraća i kaže: - Spasi me! Ja ću mu odgovoriti: - Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te na to upozorio. Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu a na njegovom vratu mu okačeni računi i novčane priznanice koje se lepršaju, a taj čovjek mi se obraća i kaže: -Spasi me! Ja ću mu odgovoriti: -Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te na to upozorio. Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu a na njegovom vratu se okačila njegova nekretnina i imetak, a taj čovjek mi se obraća i kaže: -Spasi me! Ja ću mu odgovoriti: -Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te na to upozorio.¹

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرِضَ عَلَيَّ أَوَّلُ ثَلَاثَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَأَوَّلُ ثَلَاثَةٍ يَدْخُلُونَ النَّارَ فَأَمَّا أَوَّلُ ثَلَاثَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فَالشَّهِيدُ وَعَبْدٌ مَمْلُوكٌ أَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَنَصَحَ لِسَيِّدِهِ وَعَفِيفٌ مُتَعَفِّفٌ ذُو عِيَالٍ وَأَمَّا أَوَّلُ ثَلَاثَةٍ يَدْخُلُونَ النَّارَ فَأَمِيرٌ مُسْلَطٌ وَذُو ثَرَوَةٍ مِنْ مَالٍ لَا يُعْطِي حَقَّ مَالِهِ وَفَقِيرٌ فَخُورٌ

(رواه أحمد وابن خزيمة وابن حبان والحاكم وابن أبي شيبه)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže: “Pokazana su mi trojica koji će prvi ući u Džennet i trojica koji će prvi ući u Džehennem. Prva trojica koji će ući u Džennet su: šehid, rob koji lijepo izvršava svoje obaveze prema Allahu, dž.š., i korektan je prema svome gospodaru i pošten i moralan siromah. A prva trojica koji će ući u Džehennem su: nepravedan vladar (pretpostavljeni), bogataš koji ne daje zekjat od svoga imetka i ohol siromah.”²

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: “Naređeno nam je da obavljamo namaz i dajemo zekjat, pa ko ne bude davao zekjat ni namaz mu neće valjati.” U ovom kontekstu je i hadis koji je citiran u prošlom članku u kojem Allahov

¹ Bilježe ga Buhari i Muslim

² Bilježe ga Ahmed, Ibn Huzejme, Ibn Hibban, Hakim i Ibn Ebi Šejbe

Poslanik kaže: "Četvero stvari je u Islamu propisano kao obavezno, ko uradi troje od toga neće mu koristiti dok ih sve četvero ne upotpuni: namaz, zekjat, post mjeseca Ramazana i hadž."¹

Alija, r.a., je rekao: "Allah, dž.š., je propisao bogatim muslimanima da daju zekjat na svoj imetak i to onoliko koliko je dovoljno siromašnima da prežive, pa kada god siromašni budu gladni i padnu u nedaću to je zbog toga što su im bogataši uskratili njihovo pravo (zekjat). Oni će kod Allaha teško račun položiti i On će ih zbog toga bolno kazniti."²

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْقُصُ مَالٌ مِنْ صَدَقَةٍ فَتَصَدَّقُوا وَلَا يَغْفُو عَبْدٌ عَنْ مَظْلَمَةٍ يَتَّبِعِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا عِزًّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَفْتَحُ عَبْدٌ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ (رواه أحمد)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Sadaka neće umanjiti imetak, pa dijelite! Kada god čovjek oprostí drugom čovjeku, tražeći u tome Allahovo zadovoljstvo, Allah mu poveća njegov ponos i deredžu, i kad god se čovjek oda prosijačenju Allah mu dadne siromaštvo."³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., takođe kaže: "Dvije osobine se ne mogu sastaviti kod vjernika; škrtost i ružno ponašanje."⁴

U hadisu koji bilježi Hatib Bagdadi stoji: "Zaista Allah, dž.š., mrzi onoga koji je škrt u svom životu (dok je u snazi) a darežljiv je pred smrt."

U hadisu stoji: "Najgori od ljudi je onaj od kojeg neko zaklinjući ga Allahom nešto traži a on to ne dadne."⁵

U drugom hadisu se kaže: "Čuvajte svoje imetke zekjatom, liječite svoje bolesne dijeleći sadaku, a za belaje i iskušenja pripremite dovu."⁶

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: "Ono što se zaradi na lijep (halal) način to pokvari nedavanje zekjata, a ono što se zaradi na prljav (nepošten) način davanje zekjata ne može popraviti."

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: Bio sam jedan od deseterice: Ebu Bekr, Omer, Osman, Alija, Ibn Mes'ud, Huzejfe, Ibn Avf i Ebu Se'id El-Hudri, r.a., u Poslanikovo džamiji, kad dođe jedan mladić, Ensarija i nazva selam

¹ Bilježi ga Ahmed sa mursel senedom

² Bilježi ga Taberani

³ Bilježe ga Ahmed

⁴ Bilježe ga Buhari u Edebu i Tirmizi

⁵ Bilježi ga Buhari u Edebu

⁶ Bilježe ga Taberani, Ebu Nuajm i Hatib

Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., zatim sjede i upita ga: Allahov Poslaniče, ko je najbolji vjernik? Poslanik odgovori: -Onaj čiji je ahlak (ponašanje) najljepši. Mladić opet upita: -Ko je najpametniji vjernik? Poslanik odgovori: -Onaj koji najviše spominje smrt i najbolje se za nju priprema, prije nego mu dođe, to su pametni i oštroumni. Tada mladić zašuti a Allahov Poslanik, s.a.v.s., se okrenu prema nama i reče:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ خَمْسٌ إِذَا ابْتَلَيْتُمْ بِهِنَّ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ تُذَرِكُوهُنَّ لَمْ تَظْهَرِ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ حَتَّى يُعْلِنُوا بِهَا إِلَّا فَشًا فِيهِمُ الطَّاعُونَ وَالْأَوْجَاعُ الَّتِي لَمْ تَكُنْ مَضَتْ فِي أَسْلَافِهِمُ الَّذِينَ مَضَوْا وَلَمْ يَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِلَّا أُخِذُوا بِالسِّنِينَ وَشِدَّةِ الْمُتُونَةِ وَجَوْرِ السُّلْطَانِ عَلَيْهِمْ وَلَمْ يَمْنَعُوا زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ إِلَّا مَنَعُوا الْقَطْرَ مِنَ السَّمَاءِ وَلَوْلَا الْبَهَائِمُ لَمْ يُمْطَرُوا وَلَمْ يَنْقُصُوا عَهْدَ اللَّهِ وَعَهْدَ رَسُولِهِ إِلَّا سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ غَيْرِهِمْ فَأَخَذُوا بَعْضَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ وَمَا لَمْ تَحْكُمُ أَمَّتْهُمْ بَكْتَابِ اللَّهِ وَيَتَخَيَّرُوا مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ بِأَسْهَمِ بَيْنَهُمْ

(Hadis صحيح ورواه ابن ماجه والحاكم واليزار والبيهقي)

“O skupino muhadžira, bićete iskušani sa pet stvari, a tražim od Allaha, dž.š., zaštitu da ih ne doživite:

1- neće se nikada među ljudima pojaviti nemoral (zinaluk) koji će se javno činiti a da se među njima ne prošire zarazne bolesti koje nisu bile poznate njihovim prethodnim generacijama,

2- neće ljudi početi zakidati i varati pri vaganju i mjerenju a da ih neće zadesiti glad, oskudica, kriza i nepravda njihovih vladara,

3- neće ljudi prekinuti davati zekjat na svoj imetak a da im neće biti uskraćena kiša s neba, a da nije stoke ne bi nikako ni padala,

4- neće ljudi prekršiti ugovor sa Allahom, dž.š., i Njegovim Poslanikom, s.a.v.s., a da Allah neće dati da nad njima zavlada strani neprijatelj koji će im otetiti nešto od onoga što je bilo u njihovom posjedu,

5- i kada god njihove vođe ne budu sudile po Allahovoj knjizi i budu odabirali samo nešto od onoga što je Allah objavio, Allah će dati da među njih bude ubačen razdor i svađa.”¹

¹ Hadis je sahih, a bilježe ga Ibn Madže, Hakim, Bezzar i Bejheki

HADISI O VRIJEDNOSTI SADAKE

U jednom dugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori o dobrim djelima koja će spasiti ljude od kazne na Sudnjem danu, pa između ostalog kaže: "...i vidio sam čovjeka od mog ummeta kako se rukom štiti od žege, (vrućine na Sudnjem danu) i plamena džehennemske vatre, pa mu dođe njegova sadaka (zekjat i drugi vidovi davanja milostinje) i napravi zaštitu od džehennemske vatre i napravi mu hlad iznad glave..."¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Zaista sadaka štiti vjernika u kaburu od patnje, i zaista će vjernik na Sudnjem danu biti u hladu svoje sadake."²

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا وَيَقُولُ الْآخَرُ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلْفًا (متفق عليه)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Nema ni jednog dana da osvane a da se u njemu dva meleka ne spuste na zemlju i uče ovu dovu: 'Dragi Allahu, Ti povećaj imetak onoga koji dijeli!' a drugi kaže: 'Dragi Allahu Ti uništi imetak onoga koji ne dijeli.'"³

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao ashabe: "Kome od vas je draži imetak njegovog nasljednika od njegovog ličnog imetka? Ashabi odgovoriše: -Poslaniče, nema niko od nas da mu njegov imetak nije najdraži. Poslanik na to reče: -Njegov imetak je ono što je podijelio a imetak njegovog nasljednika je ono što je ostavio nepodijeljeno."⁴

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الصَّدَقَةَ لَتُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ وَتَدْفَعُ عَنْ مِيتَةِ السُّوءِ (حديث حسن ورواه الترمذي وابن حبان)

Enes ibn Malik prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Sadaka gasi Allahovu srdžbu i štiti od ružne smrti." U drugom rivajetu se kaže: "Zaista Allah, dž.š., sadakom štiti stanovnike sedamdeset kuća od ružne smrti."⁵

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Jedan dirhem je vrijedniji od stotinu hiljada drugih dirhema. Neko od prisutnih

¹ Hadis je sahih, a bilježi ga Taberani

² Bilježe ga Taberani i Bejheki

³ Muttefekun alejhi

⁴ Bilježe ga Buhari i Nesai

⁵ Hadis je hasen, a bilježe ga Tirmizi i Ibn Hibban

reče: -A kako to može biti, o Allahov Poslaniče? Poslanik odgovori: -Neko od ljudi ima ogromno puno imetka pa od toga udijeli sto hiljada dirhema (manji dio svog imetka), a drugi čovjek nema nego samo dva dirhema pa udijeli jedan kao sadaku.”¹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Jednom prilikom je neki čovjek rekao: -Sada ću udijeliti sadaku, pa je noću izišao i ne znajući udijelio je sadaku kradljivcu. Sutradan kada su osvanuli počelo se pričati kako je prethodne noći udijeljena sadaka kradljivcu. Taj čovjek je opet rekao: -Večeras ću ponovo podijeliti sadaku, pa je, ne znajući, udijelio prostitutki. Sutradan kada su osvanuli počelo se pričati kako je prethodne noći udijeljena sadaka prostitutki. Taj čovjek je opet rekao: -Večeras ću ponovo podijeliti sadaku, pa je, ne znajući, udijelio bogatašu. Sutradan kada su osvanuli počelo se pričati kako je prethodne noći udijeljena sadaka bogatašu. Taj čovjek je kasnije pozvan i saopšteno mu je slijedeće: -Što se tiče tvoje sadake koju si udijelio kradljivcu možda će ga ona spriječiti i odvratiti od krađe, a što se tiče tvoje sadake koju si udijelio prostitutki možda će je ona spriječiti i odvratiti od lopovluka i nemorala, a što se, pak, tiče tvoje sadake koju si udijelio bogatašu možda će ga ona podsjetiti da i on udijeli od svog imetka kojim ga je Allah opskrbio.”²

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada je Allah, dž.š., stvorio Džennet Adna i učinio da u njemu bude plodova i rijeka, onda je pogledao u Džennet i rekao mu: -Govori! Džennet je tada rekao: -Blago vjernicima! Tada se Allah, dž.š., zakleo da u njega neće ući škrtica.”³

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Darežljiv čovjek je blizu Allaha, dž.š., blizu je i Dženneta, blizak je i ljudima a daleko je od Džehennema; a škrt čovjek je daleko od Allaha, daleko od Dženneta, daleko od ljudi i blizu je Džehennemu. Darežljiv neznalica je draži Allahu, dž.š., od škrtog pobožnjaka.”⁴

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَاتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا
مَحَارِمَهُمْ (رواه مسلم)

¹ Bilježe ga Nesai, Ibn Huzejme, Ibn Hibban i Hakim

² Bilježe ga Buhari, Muslim i Nesai

³ Hadis je hasen, a bilježi ga Taberani

⁴ Bilježi ga Tirmizi

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čuvajte se nepravde, jer je nepravda na ovome svijetu tmina na Sudnjem danu, i čuvajte se škrтости jer je škrтost upropastila one koji su bili prije vas. Ona ih je ponukala na prolijevanje krvi i kršenje zabrana."¹

Enes ibn Malik prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ništa nije naškodilo vjeri Islamu kao što je naškodila škrтost."²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neće se kod jednog čovjeka sastaviti prašina na Allahovom putu i dim džehennemske vatre, niti se u srcu vjernika mogu sastaviti škrтost i iskrena vjera."³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Post vjernika ostaje da lebdi između nebesa i zemlje i neće biti dignut (primljen) sve dok se ne dadne **SADEKATUL-FITR** (vitre)."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je učio ovu dovu: "Dragi Allahu, daj da moja porodica bude zadovoljna sa onim čime si ih opskrbio!" i "Allahu moj, daj da živim skromno i usmrti me kao siromaha!"

¹ Bilježi ga Muslim

² Bilježe ga Taberani i Ebu Je'ala

³ Bilježe ga Nesai, Ibn Hibban i Hakim

7. NEOBAVLJANJE HADŽA

Izostaviti obavljanje hadža i pored mogućnosti da se obavi je veliki grijeh, jer je hadž jedna od temeljnih Islamskih dužnosti i obaveza. U poznatom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Islam se temelji na pet stvari: šehadetu (očitovanju) da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekjata, postenju mjesecu Ramazana i obavljanju hadža.¹

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ (سورة آل عمران ٩٧)

"Obaviti hadž dužan je, radi Allaha, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj koji neće da vjeruje (u obaveznost izvršavanja ove dužnosti) pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome."²

Kurtubi kaže da Allah, dž.š., u ovom ajetu pominje hadž sa izrazom koji najstrožije ukazuje na važnost, vrijednost i obaveznost tog vjerskog obreda.³

Hadž je dovoljno obaviti jednom u toku života. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., održao hutbu i između ostalog rekao: "O ljudi, Allah vam je propisao hadž pa izvršavajte tu naredbu! Tada jedan čovjek upita: -Allahov Poslaniče, je li to obavezno činiti svake godine? Allahov Poslanik je šutio i nije mu ništa odgovorio, sve dok taj čovjek nije ponovio to pitanje tri puta. Tada Poslanik reče: -Da sam rekao 'Da, obavezno je svake godine' postalo bi propisano da se obavlja svake godine a vi to ne biste bili u stanju..."⁴

Neki ljudi smatraju da je hadž lijepo obavljati svake pete (ili svake četvrte) godine, za onoga ko je u mogućnosti a kao dokaz spominju hadis koji nema jakog seneda a on glasi: Ebu Se'id El-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., kaže: "Kojem god čovjeku dadnem zdravlje i obilnu nafaku (opskrbu) pa prođe pet godina a on Meni (na hadž) ne dođe taj je uskraćen."⁵

¹ Muttefekun alejhi

² Sura Ali Imran, 97

³ Kurtubijev tefsir 4/151

⁴ Bilježi ga Muslim i drugi

⁵ Bilježi ga Ibn Hibban i Bejheki

Uslov obaveznosti odlaska na hadž je da čovjek bude tjelesno i materijalno u mogućnosti da to izvrši. Materijalna mogućnost se ogleda u tome da posjeduje jahalicu (konja, devu prevozno sredstvo i sl) i ono što mu je potrebno za put, kao što je to naglašeno u hadisu koji prenose Tirmizi, Darekutni i drugi. Tirmizi ovaj hadis ocjenjuje kao hasen (dobar) i nakon toga kaže: Učenjaci postupaju po ovom hadisu i kažu da onaj ko posjeduje jahalicu i putni trošak dužan je da ode na hadž.

Onaj ko ne bi bio zdravstveno u stanju da ode na hadž dužan je da pošalje bedela, tj. onoga ko će umjesto njega obaviti hadž. Isto tako nasljednici treba da obave hadž za svoga umrloga ako je on bio u stanju da ga obavi a nije to za svoga života uradio. To je svakako jedan od najboljih vidova dobročinstva prema umrlom od strane njegovih najbližih, obzirom da se u hadisu kaže da za ispravno obavljen hadž nema druge nagrade nego Džennet. Takođe u drugom hadisu stoji da se onaj ko propisno obavi hadž vraća kući čist od grijeha kao onoga dana kada ga je majka rodila.

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zaista će Allah, dž.š., s jednim hadžom uvesti trojicu ljudi u Džennet: mrtvoga, onoga koji obavi hadž za njega i onoga ko obezbijedi (pošalje) tog bedela na hadž."¹ Prenosi se da je Alija, r.a., rekao jednom starcu koji nije obavio hadž: "Opremi čovjeka koji će otići i obaviti hadž umjesto tebe."

Ima nekoliko hadisa i izreka ashaba i drugih učenjaka koji govore o opasnosti za onoga ko ne ode na hadž a bude u mogućnosti da to učini.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَلَكَ زَادًا وَرَاحِلَةً تُبْلَغُهُ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ وَلَمْ يَحُجَّ فَلَا عَلَيْهِ أَنْ يَمُوتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا وَذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ (سورة آل عمران ٩٧ والحديث رواه الترمذي وأحمد والبيهقي)

Alija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude posjedovao sredstva kojim može otići do Kjabe pa ne obavi hadž neka umre ako hoće kao židov ili kao kršćanin, zato što Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

"Obaviti hadž dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti;..."²

Ovaj Alijin hadis nije jakog seneda, ali ga ojačavaju slični hadisi od Ebu Hurejre i Ebu Umameta.¹

¹ Bilježe ga Taberani, Abdur-Rezzak i Bejheki

² Sura Ali Imran, 97, a hadis bilježe Tirmizi, Ahmed i Bejheki

Alija, r.a., takođe prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u svojoj hutbi rekao: "O ljudi, Allah vam je propisao hadž kao obaveznu dužnost za onoga ko je u mogućnosti da to učini, pa ko to ne izvrši neka umre u kakvom god stanju hoće; ako hoće kao židov, kao kršćanin, ili kao poklonik vatre. Taj neće dobiti ništa od mog šefa'ata (zauzimanja), niti će se moći napiti sa moga Havda (vrela) na Sudnjem danu. Iz ovoga se izuzima onaj ko bude imao uzur (opravdanje) za neodlazak, kao što su bolest ili nepravedan vladar."²

Ebu Umame, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koga ne omete neodgodiv posao, teška bolest ili nepravedan vladar da ode na hadž, pa ne izvrši tu obavezu neka umre ako hoće kao židov ili kao kršćanin."³

Hasan Basri kaže: "Zaista onaj ko ostavi hadž a bude u mogućnosti da ga obavi postaje kjaфир (nevjernik)."⁴

Omer, r.a., je rekao: "Htio sam da pošaljem ljude da obiđu mjesta i vide kakva je situacija sa muslimanima, pa koga nađu da ima imetka a nije obavio hadž da mu nametnu obavezu plaćanja džizje (glavarina koju plaćaju nemuslimani u Islamskoj državi), zbog toga što (oni nisu muslimani).

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ (سورة آل عمران ٩٧)

"...a onaj koji neće da vjeruje (u obaveznost izvršavanja ove dužnosti) pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome."⁵

Neki učenjaci smatraju da ova Omerova, r.a., izreka ima tretman (merfu' hukmen) kao da ju je lično Poslanik, s.a.v.s., izrekao, jer se ovako nešto ne može reći po slobodnom mišljenju nekog od ashaba.⁶

Se'id ibn Džubejr kaže: "Kada bi mi umro komšija koji je bio u stanju da obavi hadž a to ne izvrši ja mu ne bih klanjao dženazu."⁷

Bezzar bilježi hadis u kojem se kaže: "Islam ima osam dijelova: Šehadet, namaz, zekjat, post, hadž, naređivanje dobra, odvrćanje od zla i džihad (borba na Allahovom putu), i propao je onaj ko ne bude posjedovao ove dijelove."⁸

¹ Pogledaj Tergib i terhib 2/211 i Mirkatul-mefatih 5/395

² Vidi Ez-Zevadžir 1/330 i Kurtubijev tefsir 4/161

³ Bejheki

⁴ Kurtubijev tefsir 4/161

⁵ Sura Ali Imran, 97

⁶ Ez-Zevadžir 1/330

⁷ El-Kebair, 39 i Ez-Zevadžir 1/331

⁸ Pogledaj Ez-Zevadžir 1/330

Abdullah ibn Abbas, r.a., je rekao: “Ko bude imao dovoljno imetka da može obaviti hadž pa to ne uradi, ili bude imao toliko imetka da je dužan da dadne zekjat pa to ne dadne, tražit će u momentu umiranja povratak na dunjaluk (kako bi činio dobra djela). Kada su to prisutni čuli neki čovjek reče: -O Ibn Abbasu, mi smo mislili da se to odnosi na nevjernike koji će tražiti povratak. Ibn Abbas im na to reče: -Navešću ti dokaz iz Kur’ana za to što sam rekao.

Allah, dž.š., kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (٩) وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

(سورة المنافقون ٩-١٠)

“O vjernici, neka vas ne zabave vaši imeci i vaša djeca da ne spominjete Allaha! Koji to urade na velikom su gubitku. Dijelite od onog što smo vam dali, prije nego nekom od vas dođe smrt, pa (da) onda rekne: ‘Allahu moj, da mi hoćeš (samo) malo odgoditi (smrt, produžiti mi život), pa da dijelim (tj. da dajem zekjat) i da budem od dobrih (tj. da obavim hadž).’¹

¹ Sura El-Munafikun, 9-10, a hadis bilježi Tirmizi

8. NEKLANJE KURBANA

Odmah na početku moramo naglasiti da jedan broj učenjaka, koji smatraju klanje kurbana vadžibom - strogom obavezom, ubrajaju neklanje kurbana među velike grijehe i to za osobu koja je u stanju da tu obavezu izvrši pa to ne učini. Upravo zbog toga je Hejtemi -rahimehullah- u svojoj knjizi o velikim grijesima "Zevadžir" (1/345) kao šezdeseti veliki grijeh stavio neklanje kurbana.

Kao dokaz za ovu tvrdnju navodi se hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ وَجَدَ سَعَةً لَأَنْ يُضَحِّيَ فَلَمْ يُضَحِّ فَلَا يَحْضُرُ مُصَلَّاتَنَا (رواه الحاكم)

"Ko bude u mogućnosti da zakolje kurban pa to ne izvrši, neka se ne primiče mjestima gdje mi klanjamo (bajram namaz)."¹

Klanje kurbana je jedan od vjerskih propisa oko kojeg imamo nekoliko mišljenja:

Ebu Hanife -rahimehullah- smatra da je klanje kurbana vadžib - obaveza za onoga ko je u mogućnosti i ko nije na putu. Od Malika i Ibrahima Nehaia se prenosi slično mišljenje. Muhammed ibn Hasen kaže da je klanje kurbana sunnet koji nije dozvoljeno ostavljati.

Većina učenjaka smatra klanje kurbana potvrđenim sunnetom za svaku porodicu koja živi u jednoj kući. Ahmed kaže da je pokuđeno ne zaklati kurban onome ko je u stanju da to uradi.²

VRIJEDNOST KLANJA KURBANA

Dosta je hadisa u kojima se govori o sevapu i nagradi za klanje kurbana te o tome da je najbolje da svako kolje svoj kurban, ili bar da prisustvuje njegovom klanju. Allahov Poslanik, s.a.v.s., svojoj kćeri kaže:

"O Fatima, dođi i prisustvuj klanju svog kurbana, jer čim prva kap krvi kane, biće ti oprošteni tvoji prethodni grijesi. Fatima tada upita: -Je li ta nagrada predviđena samo za našu porodicu ili za sve muslimane? Allahov Poslanik joj odgovori: -To je i nama i svim muslimanima."

¹ Hadis bilježi Hakim u Mustedreku i smatra ga pouzdanim

² Avnul-Meabud 7/486

U drugoj predaji ovog hadisa se kaže: “O Fatima, dođi i prisustvuj klanju svog kurbana, jer čim prva kap krvi od tvog kurbana kane, biće ti oprošteni svi grijesi. Na Sudnjem danu će se donijeti krv i meso od tvog kurbana pa će se staviti na vagu tvojih dobrih djela i biće sedamdeset puta povećana njegova težina. Ebu Seid, r.a., upita: -Allahov Poslaniče, je li ta nagrada predviđena specijalno za tvoju familiju kojoj su date neke privilegije, ili je za tvoju familiju i za sve druge muslimane? Allahov Poslanik mu odgovori: -To je i za moju familiju i za sve muslimane.”¹

قَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذِهِ الْأَضَاحِيُّ قَالَ سُنَّةُ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ قَالُوا فَمَا لَنَا فِيهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بِكُلِّ شَعْرَةٍ حَسَنَةٌ قَالُوا فَالْصُّوفُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بِكُلِّ شَعْرَةٍ مِنَ الصُّوفِ حَسَنَةٌ (رواه أحمد)

Zejd ibn Erkam, r.a., je pitao Poslanika, s.a.v.s., o propisu klanja kurbana, pa mu je Poslanik rekao: - To je sunnet / praksa vašeg oca Ibrahima a.s. Zatim taj čovjek upita: -A šta mi imamo od tih kurbana? - Za svaku dlaku (krzna) imate sevap- reče Poslanik. - A za vunu - preupitaše ashabi. - I za svaku dlaku vune imaćete sevap - reče im on.²

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا عَمِلَ آدَمِيُّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ إِنَّهَا لَتَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُونِهَا وَأَشْعَارِهَا وَأَظْلَافِهَا وَأَنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ مِنَ الْأَرْضِ فَطَبِّئُوا بِهَا نَفْسًا (رواه الترمذي والحاكم)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Čovjek ne može, u danima kurban bajrama, uraditi Allahu, dž.š., draže djelo od puštanja krvi (klanja kurbana) jer će na Sudnjem danu biti vagani i kurbanski rogovi, koža i kopite. Kurbanska krv biva kod Allaha, dž.š., primljena prije nego što padne na zemlju, pa lijepo i s draga srca tu obavezu izvršavajte.”³

“O ljudi, koljite kurban i računajte na Allahovu nagradu za tu žrtvu, jer kurbanska krv kako pada na zemlju, tako se prima kod Allaha, dž.š.,”

“Ko zakolje kurban, imajući pri tome iskren nijet i računajući na Allahovu nagradu, taj kurban će mu biti zaštita od džehennemske vatre.”⁴

Zejnul-areb kaže da će kurban nositi svog vlasnika preko Sirat-čuprije.¹

¹ Hadis je hasen

² Hadis bilježi Ahmed

³ Hadis bilježe Tirmizi i Hakim

⁴ Oba prethodna hadisa bilježi Taberani

POJEDINAČNO ILI ZAJEDNIČKO KLANJE KURBANA

Dozvoljeno je da čovjek za kurban zakolje bravče (starije od godinu dana) za sebe i svoje ukućane, kao što je dozvoljeno da zajednički učestvuje u klanju (petogodišnje) krave ili deve. U tom slučaju je dozvoljeno da bude sedam učesnika, pod uslovom da svi imaju nijet da time kolju kurban.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio sedmorici ashaba koji su bili u društvu s njim da svaki od njih dadne po dirhem, pa su kupili jednu kravu za kurban. Oni tada rekoše: - Poslaniče, skupo smo je platili. On im na to reče: - Zaista su najbolji kurban oni koji su najskuplji i najdeblji. Poslanik im je tada naredio da četverica od njih uhvate tu kravu svako za jednu nogu, peti i šesti da je pridrže za roge a da je sedmi zakolje, pri čemu su svi skupa rekli: "Bismillahi, Allahu ekber"²

Šafiije kažu da je bolje da se zakolje sedam ovaca nego jedna krava ili deva, jer se tada više krvi prolije u ime Allaha, dž.š., i time je i sevap veći.

KLANJE KURBANA ZA MRTVOGA

Dozvoljeno je zaklati kurban i namijeniti taj sevap mrtvoj osobi, a ako je mrtvi oporučio klanje kurbana onda se to pogotovo treba izvršiti. Abdullah ibn Mubarek kaže: "Draže mi je da se podijeli sadaka na ime mrtvog nego da se kolje kurban, a ako se zakolje kurban onda se od njega ništa ne jede nego se svo meso podijeli."³

Kod nekih ljudi vlada mišljenje da kurban, ako se kolje za umrlog, bilo da je on oporučio to ili ne, treba klati na dan prije Kurban-bajrama, kako bi taj kurban mogao "stići" na vrijeme. To je pogrešno mišljenje, jer sve vrste kurbana treba klati nakon klanjanja bajram-namaza, kao što se to može zaključiti iz narednog hadisa:

Ebu Burde, r.a., je upitao Poslanika, s.a.v.s., o ovci koju je zaklao na dan kurban bajrama, našto ga Poslanik preupita: -Jesi li to uradio prije klanjanja bajram-namaza? -Jesam- reče čovjek. Poslanik mu reče: -To meso je obična sadaka- a zatim mu je naredio da zakolje drugu ovcu umjesto te.⁴ Iz hadisa se zaključuje da klanje prije klanjanja bajrama nije ispravno, bez obzira da li je nastupilo namasko vrijeme bajram namaza ili nije.

¹ Tuhfetul-ahvezi 5/41

² Hadis bilježi Ahmed

³ Hadis bilježi Tirmizi

⁴ Hadis bilježi Ahmed

GRIJEH JE PRODATI KURBANSKU KOŽICU

Ovo je Hejtemi takođe uvrstio među velike grijehе zbog hadisa u kojem se kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ بَاعَ جِلْدَ أُضْحِيَّتِهِ فَلَا أُضْحِيَّةَ لَهُ

“Ko proda kurbansku kožicu taj nema ni (sevapa od svog) kurbanu.”

To potvrđuje i činjenica da čovjek, kada odluči da zakolje kurban, ta životinja više nije njegovo vlasništvo nego je pripalo siromašnima, pa ako bi on prodao kurbansku kožicu to bi ličilo otimanju tuđe imovine, a taj čin je veliki grijeh.¹

Takođe nije dozvoljeno plaćati uslugu mesaru (koji je klao kurban) sa kurbanskim mesom, nego mu to treba posebno platiti.

Lijepo je da se prilikom klanja, kurban (ovan i slično) povali na lijevu stranu, okrene prema Kibli, da se prije toga dobro naoštiri nož (ne da hajvan gleda oštrenje noža, niti da jedan kurban gleda dok se drugi kolje), da se na lijep način samo prekolje (a ne da se vrhom noža dira srž koja je u vratnim kostima). Poslanik, s.a.v.s., je, prije nego što bi preklao kurban učio ovu dovu: “Bismillah, Allahumme tekabbel min Muhammedin ve ali Muhammed, ve min ummeti Muhammed!” (U ime Allaha! Allahu moj, primi ovo od Muhammeda, njegove porodice i ummeta Muhammedovog.!).

¹ Ez-Zevadžir 1/346

9. NEPOSUŠNOST PREMA RODITELJIMA

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٌ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا (٢٣) وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾ (سورة الإسراء ٢٣-٢٤)

“Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni “Uh!”- i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: “Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, nje govali!”¹

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ (سورة لقمان ١٤)

“Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i doji ga u toku dvije godine. **Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim**, Meni će se sve vratiti.”²

U ovom kur'anskom ajetu se vidi da je Allah, dž.š., pridajući važnost pokornosti roditeljima, zahvalu prema njima stavio odmah poslije zahvale Njemu, dž.š.,

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: “U Kur'anu imaju tri ajeta u kojima se zajedno pominju po dvije naredbe, od kojih se ni jedna ne prima bez druge, a to su:

- “Pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Allahovom Poslaniku...” pa ko se pokori Allahu a ne pokori se Allahovom Poslaniku, ništa mu se ne prima;

- “Obavljajte namaz i dijelite zekjat,” pa ko bude klanjao a ne bude davao zekjat, to mu se ne prima,

“Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim,” pa ko bude zahvalan Allahu a ne bude zahvalan svojim roditeljim, to mu se ne prima.”³

¹ Sura El-Isra, 23-24

² Sura Lukman, 14

³ El-Kebair, 40

Upravo zbog toga se u hadisu kaže: “Allahovo zadovoljstvo je u zadovoljstvu roditelja, a Allahova srdžba je u srdžbi roditelja.”¹

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَبَائِرُ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَتْلُ النَّفْسِ
وَشَهَادَةُ الزُّوْرِ (رواه البخاري)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., takođe kaže: “Najveći grijesi su: pripisivati Allahu, dž.š., druga (širk), neposlušnost prema roditeljima, ubistvo i krivo (lažno) svjedočenje.”²

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Trojicu Allah, dž.š., neće ni pogledati na Sudnjem danu: onoga koji je neposlušan prema roditeljima, notorni pijanica i onaj koji prigovara na poklonu kojeg dadne.”

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَاقٌّ وَلَا مَنَانٌ وَلَا مُدْمِنٌ خَمْرٍ
(رواه النسائي والبخاري)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Trojica neće unići u Džennet: onaj koji je neposlušan prema svojim roditeljima, onaj koji prigovara na poklonu i notorni pijanica.”³

Sevban, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Tri grijeha uništavaju ostala dobra djela: širk, neposlušnost prema roditeljima i bježanje sa bojnog polja.”⁴

Muaz, r.a., kaže: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je kao oporuku ostavio deset savjeta, od kojih su: nemoj Allahu činiti širka, pa makar zbog toga bio ubijen ili zapaljen, i nemoj biti nepokoran roditeljima pa makar ti naredili da napustiš svoj imetak i porodicu...”⁵

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَحَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ دَعْوَةُ
الْمَظْلُومِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَدَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ (رواه الترمذي)

¹ Hadis bilježe Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim

² Hadis bilježi Buhari

³ Hadis bilježe Nesai, Bezzar i Hakim

⁴ Hadis bilježi Taberani

⁵ Hadis bilježi Ahmed

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Tri dove se primaju i u to nema sumnje: dova onoga kome je nanesena nepravda (učinjen zulum), dova musafira (putnika) i dova roditelja protiv svoga djeteta. (ili za njega)”¹

“Allah je prokleo onoga ko nije poslušan svojim roditeljima.”

“Allah je prokleo onoga ko psuje svoga oca i onoga ko psuje svoju majku. Ashabi upitaše: pa zar može čovjek psovati svoje roditelje? On im to ovako pojasni: To je kada neko opsuje nekom roditelja pa on njemu za uzvrat takođe opsuje oca ili majku.”

“Džennet se nalazi pod majčinim nogama.”²

“Dobročinstvo prema roditeljima su jedna od srednjih džennetskih vrata, pa ako hoćeš sačuvaj ta vrata, a ako hoćeš ti ih izgubi.”³

Keab El-Ahbar, r.a., kaže: “Allah, dž.š., požuri sa usmrćivanjem djeteta koje je neposlušno roditeljima kako bi što prije osjetilo kaznu, a ako je dijete poslušno roditeljima onda mu Allah dadne dug život da to njegovo dobročinstvo potraje što duže. Od načina dobročinstva prema roditeljima je da ih i materijalno pomaže ako su potrebni.”

Jednom prilikom je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: - Moj otac hoće da prisvoji nešto od mog imetka, našto mu Poslanik reče: “I ti i tvoj imetak pripadate tvome ocu.”

Keab El-Ahbar, r.a., je upitan, u čemu se ogleda neposlušnost prema roditeljima, pa je rekao: “To je kada ga roditelji na nešto zakunu on to ne izvrši, kada mu nešto narede on ih ne posluša, kada od njega nešto traže on im to ne da i kada mu nešto povjere on to pronevjeri.”⁴

Abdullah ibn Omer, r.a., je vidio čovjeka kako za vrijeme tavafa oko Kjabe nosi svoju majku, pa ga taj čovjek upita: Ibn Omere: - Jesam li se na ovaj način odužio svojoj majci? Ibn Omer mu odgovori: - Ne, nisi čak ni za jedan udar koji majka u toku trudnoće osjeti, nego si ti na taj način učinio dobro djelo prema svojoj majci i za to malo bićeš mnogo nagrađen.”

Amr ibn Murre, r.a., prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: -Poslaniče, šta će biti sa mnom ako budem klanjao pet dnevnih vakata, postio mjesec Ramazan, davao zekjat i obavio hadž? Poslanik mu odgovori: -Ko to uradi biće u društvu sa poslanicima,

¹ Hadis bilježi Tirmizi

² Hadis bilježe Ibn Madže, Nesai i Hakim

³ Hadis bilježe Tirmizi i Ibn Madže

⁴ El-Kebair, 41

iskrenima, šehidima i dobrim ljudima, osim da bude neposlušan prema svojim roditeljima.”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Dok sam bio na Miradžu vidio sam ljude obješene u Džehennemu na granama od vatre, pa sam upitao Džibrila, ko su ovi, a on mi reče: To su oni koji su psovali svoje roditelje na dunjaluku.”

KAZNA ZA OVAJ GRIJEH POČINJE VEĆ NA OVOM SVIJETU

Ebu Bekrete, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kazna za sve grijehe -po Allahovoj volji- se odgađa do Sudnjeg dana osim neposlušnosti prema roditeljima čiju kaznu počinilac osjeti još na ovom svijetu.”²

Svakako da će to djeca najbolje osjetiti kada dožive neposlušnost od svoje djece.

Asbehani bilježi od Avvama ibn Havšeba ovu priču: “Jednom prilikom sam došao u neko naselje pored kojeg su bili mezarluci. Poslije ikindije namaza jedan kabur se otvori i iz njega izide čovjek u ljudskom obliku sa magarećom glavom, tri puta riknu i ponovo se vrati u svoj kabur koji se nad njim zatvori. Tada sam primijetio neku staricu koja je u blizini sjedila i prela vun. Upitao sam ko je ta žena i rekoše mi da je to majka od onoga što se maloprije pojavio iz kabura. Upitao sam šta se desilo, pa mi rekoše da je taj njen sin stalno pio alkohol, a ona mu je govorila: -Sinko, do kada ćeš piti? On bi joj odgovarao: Ti ričeš i galamiš kao što magarac reve. Taj mladić je umro poslije ikindije i od tada se svaki dan otvara njegov kabur i on se svaki dan ovako pojavi, tri puta rikne i ponovo se vrati u njega.”³

¹ Hadis bilježe Taberani, Ibn Huzejme i Ibn Hibban

² Hadis bilježi Hakim

³ Tenbihul-gafilin, 155

10. KIDANJE RODBINSKIH VEZA

Jedan od velikih grijeha je neposjećivanje rodbine i prekidanje kontakta sa njima. Taj grijeh je pomenut u Kur'anu na nekoliko mjesta, kao što je i Allahov Poslanik, s.a.v.s., u mnogo hadisa ukazao na opasnost tog grijeha.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ (سورة النساء ١)

“I Allaha se bojte - s čijim imenom jedni druge molite - i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdije.”¹

Kurtubi u svom tefsiru kaže: Sav Islamski ummet se slaže u tome da je održavanje rodbinskih veza vadžib (stroga naredba) a da je kidanje tih veza haram (strogo zabranjeno).

Allah, dž.š., kaže:

﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾ (٢٢) ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ﴾ (سورة محمد ٢٢-٢٣)

“Zar i vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali! To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio.”²

﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ (سورة الرعد ٢١)

“Oni koji izvršavaju obaveze prema Allahu i ne krše ugovore, i oni koji čuvaju ono što je Allah naredio da se čuva (rodbinske veze) i boje se svoga Gospodara, i strepe pred teškim obračunom.”³

﴿يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾ (٢٦) ﴿الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (سورة البقرة ٢٦-٢٧)

¹ Sura En-Nisa', 1

² Sura Muhammed, 22-23

³ Sura Er-R'ad, 21

“...Tim (Kur'anom) Allah mnoge u zabludi ostavlja, a mnogima na pravi put ukazuje; ali, u zabludi ostavlja samo velike grijешnike, koji krše već čvrsto prihvaćenu obavezu prema Allahu i prekidaju ono što je Allah naredio da se održava, i prave nered na Zemlji; oni će nastradati.”¹

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ذَلَّنِي عَلَى عَمَلٍ أَعْمَلُهُ يُدْنِينِي مِنَ الْجَنَّةِ وَيُبَاعِدُنِي مِنَ النَّارِ قَالَ تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ وَتَصِلُ ذَا رَحِمِكَ (رواه مسلم)

Ebu Ejjub El-Ensari, r.a., priča da je neki čovjek došao i obratio se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: - Poslaniče, obavijesti me o djelu koje, kada budem radio ući ću u Džennet, a udaljiće me od Džehennema? Allahov Poslanik mu odgovori: - Obožavaj Allaha i nemoj Mu ništa pripisivati kao druga, obavljaš namaz, daji zekjat i održavaš rodbinske veze.”²

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ (رواه البخاري)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Ko vjeruje u Allaha i Onaj svijet neka održava rodbinske veze!”³

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعُ رَحِمٍ (رواه البخاري)

“Neće ući u Džennet onaj koji bude kidao rodbinske veze.”⁴

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ مُدْمِنٌ خَمْرٍ وَقَاطِعُ رَحِمٍ وَمُصَدِّقٌ بِالسَّحْرِ (رواه أحمد وابن حبان والحاكم)

“Trojica neće ući u Džennet: notorni pijanica, onaj koji kida rodbinske veze i onaj koji vjeruje u sihir (čarolije).”⁵

“Od grijeha zbog kojih će čovjek biti kažnjen još na ovom svijetu - pored

¹ Sura El-Bekare, 26-27

² Bilježi ga Muslim

³ Bilježi ga Buhari

⁴ Bilježi ga Buhari

⁵ Bilježe ga Ahmed, Ibn Hibban i Hakim

ahiretske kazne- su nemoral (zinaluk) i kidanje rodbinskih veza.”¹

“Ljudska djela se izlažu (i bilježe) svakog četvrtka naveče (uочи petka) pa se ne primaju djela onoga koji kida rodbinske veze.”²

“Nebesa se zatvaraju pred djelima onoga koji kida rodbinske veze.”³

“Allahova milost se ne spušta na ljude među kojima ima onaj koji kida rodbinske veze.”⁴

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسَيِّطَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ أَوْ يُنْسَأَ فِي أَثَرِهِ
فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ (رواه البخاري)

“Koga raduje da mu bude obilna nafaka (opskrba), i da mu se produži život neka održava rodbinske veze.”⁵

Ibn Hadžer -rahimehullah- pojašnjavajući ovo produživanje života kaže: “To se može prokomentarisati na dva načina: (prvo) da mu Allah dadne bereket u njegovom životu i njegovoj pobožnosti a zaštiti ga od griješenja, pa nakon njegove smrti ljudi ga pominju po dobru, pa kao da je on još uvijek živ, i (drugo) da to bude predviđeno kod određivanja dužine njegovog života, pa ako bude održavao rodbinske veze, živjeće na primjer stotinu godina, a ako ne bude to radio, živjeće šezdeset”⁶.

U tom kontekstu je i hadis koji prenosi Aiša, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Održavanje rodbinskih veza, lijep odnos prema komšijama i lijepo ponašanje pomažu izgradnji kuća i produžuju život.”⁷

Abdullah ibn Omer, r.a., je rekao: “Ko se bude bojao Allaha, dž.š., i bude održavao rodbinske veze, biće mu produžen život, obilna nafaka i biće omiljen kod svoje porodice.”⁸

Alija ibn Husejn je svome sinu rekao: Sine moj, nemoj biti onaj koji prekida rodbinske veze, jer je taj u Kur'anu proklet na tri mjesta.⁹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada je Allah, dž.š., stvorio stvorenja tada je rodbinska veza rekla: -Ja se Tebi utječem od toga da budem prekinuta. Tada joj Allah, dž.š., reče: -Dobro, zar

¹ Bilježe ga Tirmizi i Hakim

² Bilježi ga Ahmed

³ Bilježi ga Taberani

⁴ El-Edebul-mufred

⁵ Bilježi ga Buhari

⁶ Fethul-Bari 10/41

⁷ Bilježi ga Ahmed

⁸ El-Edebul-mufred

⁹ El-Kebair, 48

nećeš biti zadovoljna time što ću Ja onoga ko tebe bude čuvao sačuvati, a ko te bude prekidao i Ja ću njega (od svoje milosti) udaljiti? Rodbinska veza reče: -Zadovoljna sam. Tada Allah, dž.š., reče: -To ti pripada.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: -Proučite to u kur’anskom ajetu: “Zar i vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali!”¹

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا
الْأَرْحَامَ وَصَلُّوا وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ (حديث صحيح ورواه الترمذي)

Abdullah ibn Selam, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “O ljudi, nazivajte selam, hranite gladne, održavajte rodbinske veze i klanjajte noću dok ljudi spavaju ući ćete u Džennet sa selamom.”²

ŠTA SE PODRAZUMIJEVA POD ČUVANJEM RODBINSKIH VEZA?

Pravo održavanje i čuvanje rodbinskih veza je da održavaš rodbinske veze sa onim ko s tobom ne kontaktira i prekida tu vezu, što potvrđuje i hadis koji prenosi Abudllah ibn Amr, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nije održavanje rodbinske veze da uzvратиш onome ko je s tobom održava, nego je pravo održavanje rodbinske veze da sastaviш i uspostaviш rodbinsku vezu koja je prekinuta.”³

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلِّ مَنْ قَطَعَكَ وَأَعْطِ مَنْ حَرَمَكَ (رواه أحمد)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže: “Održavaj rodbinsku vezu sa onim ko je s tobom neće da održava i dadni (udijeli) onome ko tebi ne udjeljuje.”⁴

Omer, r.a., kaže: “Nije održavanje rodbinske veze, da odeš u posjetu onome ko je tebi došao -to je uzvrаćanje- nego je pravo održavanje rodbinske veze da odeš onome ko neće tebi da dođe.”⁵

Prema tome nema osnove ono po čemu većina svijeta postupa kada kažu: neću da mu idem u posjetu kad ni on meni ne dođe, ili ne mogu sada da

¹ Bilježi ga Buhari

² Hadis je sahih a bilježi ga Tirmizi

³ Bilježi ga Buhari

⁴ Bilježi ga Ahmed

⁵ Bilježi ga Abdurrezzak

navratim kod tog i tog zato što mu nisam ponio poklon. Mi smo dužni da održavamo rodbinske veze na taj način što ćemo materijalno pomagati rodbinu, ako smo u mogućnosti a oni budu tome potrebni, i svakako je bolje sadaku davati rodbini i bližima jer time postizemo dvostruku nagradu. Međutim, ako nismo u stanju da ih materijalno pomognemo onda ćemo održavati tu rodbinsku vezu posjećujući ih i razgovarajući sa njima, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Održavajte rodbinske veze pa makar poselamljujući rodbinu."¹

¹ El-Kebair, 48

11. BLUD (ZINALUK)

Allah, dž.š., u Kur'anu ukazuje na opasnost ovog velikog grijeha:

﴿وَلَا تَقْرُبُوا الزُّنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ (سورة الإسراء ٣٢)

“I ne približavajte se bludu, jer to je razvrat, kako je to ružan put.”¹

Kurtubi i drugi mufessiri kažu: Stilski je jače izražavanje kada se kaže: ‘ne približavajte se bludu’ nego da se kaže: ‘nemojte činiti blud’, jer se na ovaj način brani sve ono što bi moglo rezultirati bludom, kao što je požudno gledanje, dodirivanje i tome slično, pa kad je zabranjeno ono što predhodi tom činu, onda je taj čin pogotovo zabranjen. ‘Kako je to ružan put’ zato što odvodi u Džehennem.²

قال النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَنَا الْعَيْنَيْنِ النَّظَرُ وَزَنَا اللِّسَانِ الْمَنْطِقُ وَالْيَدَانِ تَزْنِيَانِ فَرِنَاهُمَا الْبَطْشُ وَالرَّجْلَانِ تَزْنِيَانِ فَرِنَاهُمَا الْمَشْيُ وَالْأُذُنُ زِنَاهَا السَّمْعُ وَالنَّفْسُ تَمْنَى وَتَشْتَهِي وَالْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ وَيُكَذِّبُهُ (رواه أبو داود)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Blud očiju je pogled, blud jezika je govor, blud ruku je dodir, blud nogu je hod, blud ušiju je slušanje, duša želi i žudi, a polni organ to potvrđuje ili negira.”³

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., je upitao Allahovog Poslanika s.a.v.s.: - Koji grijeh se kod Allaha, dž.š., smatra najvećim? Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: -Da Allahu pripisuješ druga (činiš širk) a On te stvorio. Ibn Mes'ud reče: -To je uistinu veliki grijeh, a šta dolazi poslije toga? Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: -Da ubiješ svoje dijete iz straha da neće imati šta jesti. Ibn Mes'ud upita: - A koji grijeh dolazi poslije toga? Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: -Da učiniš zinaluk sa suprugom od svoga komšije. Nakon toga je Allah, dž.š., objavio kur'anski ajet kojim potvrđuje veličinu ovih grijeha:

¹ Sura El-Isra, 32

² Kurtubijev tefsir, 10/258

³ Bilježi ga Ebu Davud

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا (٦٨) يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا (٦٩) إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (٧٠) وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا﴾

(سورة الفرقان ٦٨-٧١)

“I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; - a ko to radi, iskusiće kaznu, patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati, ali oni koji se pokaju i uzvjeruju u dobra djela čine, Allah će njihova rđava djela u dobra promjeniti, a Allah prašta i samilostan je, a onaj ko se bude pokajao i dobra djela činio, on se, uistinu, Allahu iskreno vratio.”¹

Na veličinu ovog grijeha ukazuje i slijedeći hadis u kojem se kaže da čovjek koji čini blud prestaje za vrijeme tog čina biti musliman. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Kada čovjek čini blud iz njega iziđe iman i bude iznad njegove glave kao sjena, pa kada se pokaje i prestane, ponovo mu se vrati.”²

U drugom hadisu se kaže: “Ko čini zinaluk ili pije alkohol Allah s njega skine i udalji iman kao što čovjek svuče košulju sa svoje glave.”³

Od onoga što je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., u snu prikazano (a to je vid objave) je da su ga melek Džibril i melek Mika'il povelili i došli su do nečeg sličnog velikoj peći, čiji je donji dio bio proširen a gornji uzak i unutar toga se čula vika i jauci. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je tada pogledao unutra i vidio gole ljude i žene kako ih plamen hvata odozdo i oni plaču u toj patnji. Upitao je Džibrila: -Ko su ovi ljudi? On mu reče da su to ljudi i žene koji su činili zinaluk i to je patnja u kojoj će ostati sve do Sudnjeg dana.⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Nebeska vrata se otvaraju oko pola noći i pozove se: ‘ima li ko da nešto moli da mu se udovolji, ili neko da nešto traži da mu se dadne, ima li ko u nevolji da mu se pomogne, tako da ne ostane ni jedan musliman koji nešto moli Allaha, dž.š., a da mu neće biti

¹ Sura El-Furkan, 68-71

² Bilježe ga Ebu Davud, Tirmizi i Bejheki

³ Hadis bilježi Hakim

⁴ Hadis bilježi Buhari

uslišano osim prostitutke koja tim činom sije smutnju i osim ubirača desetine (nepravednog poreza).¹

Ebu Zerr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neki israelićanski pobožnjak je proveo šezdeset godina u ibadetu u svojoj bogomolji. Jednog dana je zapadala kiša pa je on zaželio da malo iziđe iz svoje bogomolje, da prošetata pominjući Allaha, dž.š., i da tako stekne još više dobrih djela. Izišao je iz svoje bogomolje noseći sa sobom dvije kifle. Dok je tako hodao naišao je na neku ženu sa kojom je stupio u razgovor i na kraju je bio zaveden sve dotle da je s njom učinio zinaluk. Nakon toga je otišao na neki potok da se okupa. Tada mu je prišao neki siromah tražeći od njega milostinju. On mu je pokazao glavom na dvije kifle da ih uzme sebi, nakon čega je pobožnjak umro. Došlo je do vaganja njegovih djela, pa su na jednu stranu vage stavili njegov ibadet šezdeset godina a na drugu stranu su stavili taj njegov grijeh bluda i prevagnuo je blud. Tada su na vagu njegovih dobrih djela dodali sevap za dvije udijeljene kifle siromahu i tada su prevagnula njegova dobra djela i bilo mu je oprošteno."²

Abdullah ibn Busr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Lica onih koji budu činili blud će goriti u vatri."³

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Blud čovjeka čini siromašnim."⁴

Enes, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Onaj koji čini zinaluk je poput onoga koji obožava kipove."⁵

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ شَيْخُ زَانَ وَمَلِكٌ كَذَّابٌ وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ (رواه مسلم)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Sa tri vrste ljudi Allah, dž.š., na Sudnjem danu neće ni govoriti, neće ih pogledati, niti će ih od grijeha očistiti i oni će imati tešku kaznu; starac koji čini blud, vladar koji laže i ohol siromah."⁶

¹ Hadis bilježe Ahmed i Taberani

² Hadis bilježi Ibn Hibban

³ Hadis bilježi Taberani

⁴ Hadis bilježi Bejheki

⁵ Haraiti

⁶ Hadis bilježi Muslim

Burejde, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Sedam nebesa i zemalja proklinje starca koji čini blud, i zaista će spolni organi bludnika uznemiravati džehennemlije sa svojim smrdom."¹

Mikdad ibn Esved, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Da čovjek učini deset puta blud blaže je nego da učini blud sa suprugom svoga komšije."²

Takođe od najgorih vrsta bluda je da ga čovjek učini sa suprugom mudžahida (borca na Allahovom putu) jer supruga mudžahida je zabranjena onome koji nije u borbi poput njegove majke. Burejde, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svetost i zabrana supruga mudžahida je onima koji nisu otišli u borbu poput svetosti njihovih majki. Ko god od tih ljudi pronevjeri mudžahida u njegovoj porodici doći će na Sudnji dan pa će mudžahid uzeti od njegovih dobrih djela što god htjedne, pa mislite li da će mu ostaviti išta od njegovih dobrih djela."³

Iz prethodnih hadisa se razumije da ima više vrsta bluda, sve su haram i zabranjene a neke su gore od drugih. Ibn Kajjim -rahimehullah- kaže: "Bluda ima više vrsta, neke su gore od nekih; blud sa ženom koja nema muža je haram i zabranjen, a veći od toga je blud sa ženom koja ima supruga. Od toga je još teža vrsta činiti blud sa nekim od mahrema (žene sa kojima se ne može stupiti u brak, kao što je mati, sestra, kćerka i drugi). Blud oženjenog je teži i gori od bluda neoženjenog, blud starca je gori od bluda mladića, blud slobodnog čovjeka je gori od bluda roba, i takođe blud od strane učenjaka je gori od bluda običnog čovjeka."⁴

Veličina i opasnost ovoga grijeha po društvo ogleda se u šeriatskoj kazni na dunjaluku koja je predviđena za one koji učine blud, a to je bičevanje neoženjenih i neudatih po stotinu šiba (pogledaj drugi ajet sure Nur). Kazna za oženjene i udate je kamenovanje do smrti.

¹ Hadis bilježi Bezzar

² Hadis bilježi Ahmed

³ Hadis bilježe Muslim i Nesai

⁴ Tenbihul-gafilin, 140

12. HOMOSEKSUALIZAM

Svi učenjaci se slažu u tome da je homoseksualizam jedan od najvećih grijeha koje je Allah, dž.š., strogo zabranio. U arapskom jeziku za ovaj grijeh se koristi izraz 'livat' to jest 'lutizam' odnosno djelo i grijeh koji su činili pripadnici Lutova a.s. naroda. Allah, dž.š., na nekoliko mjesta u Kur'anu spominje slučaj Luta a.s. i njegovog naroda, grijeha koji su činili, strahotu kazne i način njihovog uništenja:

Njihov poslanik Lut a.s. se obratio njima rekavši:

﴿ أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ (١٦٥) وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴾ (سورة الشعراء ١٦٥-١٦٦)

“Zašto vi, mimo sav svijet, sa muškarcima općite, a žene svoje, koje je za vas. Gospodar vaš stvorio, ostavljate? Vi ste ljudi koji svaku granicu zla prelazite.”¹

Doktor Jusuf El-Karadavi u svojoj knjizi “Halal i haram u Islamu” (strana 236) o ovoj temi kaže:

“Kad je riječ o regulisanju seksualnog nagona u duhu Islamskog učenja, ostalo nam je još da saznamo da je Islam, kao što je zabranio preljubu i sve oblike i načine koji vode u preljubu, isto tako zabranio i pederastiju poznatu kao “čini Lutova naroda” ili, jednostavno, lutizam. Ovo ružno djelo predstavlja izopačenje i degeneraciju prirode čovjeka i uranjanje u kaljužu prljavštine i nečistoće, zatim obezvrjeđenje i sramotu muškosti i muževnosti kao i kriminalni akt i atak na pravo ženstvenosti.

Rasprostranjenost ove prljave rabote u društvu upropaštava život onih koji se tome odaju i potpuno ih zarobljava u toj mjeri da oni zaboravljaju na sve moralne norme, ustaljene običaje i ukuse... Kur'an Lutov narod, - jezikom Luta a.s.- opisuje i ponizuje kao neprijatelje, prostake, neuke, one koji prelaze svaku granicu i koji su se odali izopačenosti i velikom grijehu.

Najčudnije od svega je postupak ovog naroda - u kojem su ispoljili deformaciju vlastite prirode i instinkta, gubljenje svoje orijentacije, srozavanje svog morala i izopačenost svoga ukusa prema gostima Luta a.s. koji su, ustvari, bili meleki za kažnjavanje koje je Allah, dž.š., poslao u

¹ Sura Eš-Šu'ara', 165-166

obliku ljudi kao iskušenje Lutovu a.s. narodu - da bi se taj njihov zao postupak protiv njih samih zabilježio.”

Kur'an o tom događaju iznosi slijedeće:

﴿وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ﴾ (٧٧) وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَأْقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِي فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ (٧٨) قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا تُرِيدُ (٧٩) قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ (٨٠) قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصْلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابُهُمْ إِنَّا مَوْعِدُهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ (٨١) فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ (٨٢) مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بَعِيدٌ ﴿ (سورة هود ٧٧-٨٣)

“I kad izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: “Ovo je mučan dan!” I narod njegov pohrli njemu, - a prije su radili sramotna djela. “O, narode moj”, reče on. “eto mojih kćeri (njima se ženite) one su vam čistije!” Bojte se Allaha i pred gostima mojim me ne sramotite! Zar među vama nema razumna čovjeka?” “Ti znaš da nama nisu potrebne tvoje kćeri” -rekoše oni- “ti doista znaš šta mi hoćemo.” “Ah, da ja samo imam moć – reče on – ili da se mogu osloniti na nekog snažnog!” Gosti rekoše: “O Lutu, mi smo poslanici tvoga Gospodara. Oni (tvoji neprijatelji) neće ti moći ništa učiniti, pa otputuj sa svojom porodicom krajem noći bez žene svoje, nju će zadesiti isto što i njih, i neka se niko od vas ne obazire! - Njihov rok je zora. A zar zora nije blizu? Pošto dođe Naša odredba, Mi smo učinili (u njihovom mjestu) što je gore, (da bude) dolje, (sraunili ga sa zemljom) i obasuli ga gustom kišom skamenjenog blata, obilježenog (za kaznu) od strane tvoga Gospodara. I ona (kazna) nije daleko od silnika.”¹

Znači ovakva kazna nije daleko od nasilnika ovog ummeta ako bi činili isti grijeh.

Allah, dž.š., nije ni jedan narod uništio na ovakav način kao što je uništio Lutov narod, spajajući im više vrsta kazni: prvo ih je oslijepio, pa je učinio

¹ Sura Hud, 77-83

njihova lica crnim, zatim je naredio Džibrilu a.s. da iščupa njihova sela iz temelja i da ih prevrne, zatim ih je učinio da propadnu u zemlju i najzad im je poslao kamenu kišu sa nebesa. Ovaj način raznog kažnjavanja ukazuje na ogavnost i ružnoću tog grijeha i strahotu Allahove srdžbe prema njegovim činiocima.

Takođe se prenosi da je Lutov narod pored ovog pomenutog grijeha (homoseksualizma) činio i druge grijehe, kao što su: kockanje, bespotrebno igranje sa golubovima, nagonjenje životinja da se međusobno bore; pse, ovnove, pijetlove i sl. Takođe su ulazili u javna kupatila bez ogrtača, varali su pri kupovini i prilikom prodaje, pa teško onome ko bude takve poslove radio.¹

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Između ostalog čega se vama najviše bojim je homoseksualizam, Allah je prokleo onoga ko bude činio ono što je činio Lutov narod, Allah je prokleo onoga ko bude činio ono što je činio Lutov narod, Allah je prokleo onoga ko bude činio ono što je činio Lutov narod."²

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada se proširi homoseksualizam u nekom narodu onda Allah, dž.š., prepusti taj narod sebi pa kako god budu upropašteni."³

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., je iznad sedam nebesa prokleo sedam vrsta ljudi; jednu od tih vrsta je prokleo tri puta a ostalim vrstama je dovoljna jedna kletva: proklet je onaj koji čini ono što je činio Lutov narod (tri puta), proklet je onak ko zakolje nešto u ime nekoga drugog mimo Allaha, proklet je onaj koji polno opći sa nekom od životinja, proklet je onaj ko bude neposlušan svojim roditeljima, proklet je onaj ko u braku sastavi ženu i njenu kćerku, proklet je onaj ko bude mijenjao međe na zemljištima i proklet je onaj ko se odrekne svoga porijekla (plemena)."⁴

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى رَجُلٍ أَتَى رَجُلًا أَوْ امْرَأَةً فِي الدُّبْرِ (رواه الترمذي)

¹ Ez-Zevadžir 2/232 i El-Kebair, 57

² Hadis bilježe Nesai i Ibn Hibban

³ Hadis bilježi Taberani

⁴ Hadis bilježe Taberani i Hakim

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Allah neće ni pogledati na Sudnjem danu u čovjeka koji polno opći sa muškarcem ili sa ženom u njenu stražnjicu (dubur)."¹

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko od mog ummeta umre a bude radio ono što je radio Lutov a.s. narod Allah, dž.š., će ga prebaciti među Lutov narod pa će biti skupa s njima proživljen."² Ibn Kajjim kaže: Ovo značenje je tačno, mada lanac ovog hadisa nije toliko jak, jer Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ (٢٢) مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْحَنِيمِ ﴿٢٣﴾ (سورة الصافات ٢٢-٢٣)

"Skupite nasilnike (nevjernike) i njihove drugove (one koji su poput njih radili) i ono što su oni obožavali, mimo Allaha, pa ih uputite na put pakla."³

Ibn Abbas, r.a., kaže da će se onaj, koji se bude bavio homoseksualizmom, pa umre bez tevbe (pokajanja) u kaburu pretvoriti u svinju.

Ebu Hurejre i Mudžahid smatraju da onaj koji počini takav grijeh postaje nevjernikom.⁴ Što se tiče ovodunjalučke kazne za počinioca ovog grijeha, Islamski pravnici nemaju jedinstveno mišljenje: Da li će se na njih primijeniti kazna za preljubu (zinaluk), hoće li se aktivni i pasivni sudionik u tome pogubiti, kakvim sredstvima će se likvidirati: sabljom, spaljivanjem (kao što su postupili: Ebu Bekr, Alija, Abdullah ibn Zubejr i Hišam ibn Abdul-Melik) ili bacanjem sa vrha zidina ili visokog brda u provaliju a zatim da se zatrpa kamenjem...

Ovakva strogost, koja možda izgleda okrutna i surova, ima prvenstveni cilj čišćenje društva od ovih razarajućih štetnih mikroba i bakterija, od kojih se može izroditi samo propast i uništenje.⁵

Čemu vode zakoni koji legalizuju ovakve veze među ljudima ili ženama, a takvo nešto nije viđeno ni kod životinja. Spas čovječanstva od raznih bolesti koje su se proširile i od svakog drugog belaja je u povratku Islamu i povratku u okvire Allahovog zakona (Šerijata) koji nikom ne čini nasilje niti nepravdu.

¹ Hadis bilježi Tirmizi

² Hatib u Tarihul-Bagdadu

³ Sura Es-Saffat, 22-23

⁴ Ez-Zevadžir 2/232 i El-Kebair, 57

⁵ Ovo je govor dr. Jusufa El-Karadavia

13. LEZBIJANIZAM (LEZBEJSTVO)

Sličan prethodno pomenutom velikom grijehu homoseksualizmu (odnosu muškarca sa muškarcem) je i lezbijanizam, a to je seksualni odnos među ženama. Za ovaj veliki grijeh Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Seksualni odnos među ženama je zinaluk (blud).”¹

“Tri vrste ljudi neće imati koristi od svog šehadeta: dvojica ljudi koji međusobno imaju odnos (homoseksualci), dvije žene koje međusobno opće (lezbijke) i nepravedan vladar.”²

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: “Od grijeha koje su činili pripadnici Lutovog naroda su: ...zviždanje prstima, pucketanje zglobovima, igranje sa golubovima i proricanje pomoću ptica, nošenje duge odjeće iz oholosti, konstantno pijenje alkohola, polno općenje muškaraca sa muškarcima (homoseksualizam) i ovaj ummet će tome još dodati općenje žena sa ženama (lezbijanizam).”³

Žalosno je što smo svakodnevno svjedoci sve većeg širenja homoseksualizma, lezbijanizma i sličnih poroka. Pogledajmo samo neke naslove dnevnih novina:

“Velike muke glavnog grada Francuske, Carstvo homoseksualaca u Parizu, u kojem živi i “djeluje” više od 300.000 homoseksualaca. Širom svijeta održavaju se demonstracije homoseksualaca. Početak jula obilježen je masovnim demonstracijama širom Evrope, kojima se homoseksualci bore za svoja prava. Na paradi u Londonu, koja se završila hepeningom što je trajao do nedjelje u zoru... u Rimu se zabilježene masovne demonstracije ali i antidemonstracije desničara koji su zahtijevali da se homoseksualcima zabrani veliki skup... U Beču je ove godine održana prva “Parada ljubavi”, a preko okeana, u američkoj državi Vermont, na snagu je od ponoći, 1. jula, stupio zakon koji omogućava sklapanje civilnog braka parovima istoga spola (Proslavili su veliku političku pobjedu homoseksualaca). Velika gej i lezbijaska parada održana je u nedjelju i u Madridu.” (natpisi iz *Dnevnog avaza* i drugih novina) Takođe na posljednjoj stranici *Dnevnog avaza* od 02.04.2001. nalazi se velika slika (šestorice muškaraca “ljudi” i dvije žene) koja izaziva mučninu kod svakog normalnog čovjeka, a pogotovo kod vjernika sa slijedećim natpisom: “Prvi u svijetu: Homoseksualni bračni

¹ Hadis bilježi Taberani

² Ez-Zevadžir 2/235

³ El-Kebair 56

parovi režu zajednički svadbeni kolač. Samo minutu nakon stupanja na snagu novog nizozemskog zakona u Amsterdamu sklopljena četiri braka između osoba istog spola. To su prvi u svijetu brakovi homoseksualaca, koji su od 1. aprila u Nizozemskoj zakonom dozvoljeni.” Čak se sada bore da imaju pravo na djecu i tome slično. Je li to Evropa kojoj žudimo!? Upitajmo se šta će zadesiti čovječanstvo ako se trezvene snage ne suprostave svemu ovome.

14. OPĆENJE SA ŽENOM U NJENU STRAŽNJICU

Ovo je čin koji je zabranjen Kur'anom i Hadisom. Allah, dž.š., kaže:

﴿نَسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ﴾ (سورة البقرة ٢٢٣)

“Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete...”¹ to jest: ako hoćete sprijeda ili straga ali samo u određeno (dozvoljeno) mjesto. Povod objave ovoga ajeta je da su Židovi u vrijeme Muhammeda, s.a.v.s., govorili: Ako čovjek priđe svojoj ženi straga a u dozvoljeno mjesto, rodiće se dijete falično, pa su ashabi o tome upitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i Allah, dž.š., je, pobijajući ovaj židovski stav i kao odgovor njima, objavio ovaj kur'anski ajet: Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete...” to jest: ako hoćete sprijeda ili straga ali samo u određeno (dozvoljeno) mjesto.²

Mnogo je hadisa koji govore o opasnosti ovoga grijeha, evo nekih:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى رَجُلٍ أَتَى رَجُلًا أَوْ امْرَأَةً فِي الدُّبْرِ
(رواه الترمذي والنسائي وابن حبان)

“Allah ne gleda (svojom milošću) u onoga ko opći sa čovjekom ili ženom u njihovu stražnjicu.”³

“Stidite se Allaha, dž.š., jer zaista se Allah ne stidi od istine: nemojte prilaziti svojim ženama u stražnjicu!”⁴

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَلْعُونٌ مَنْ أَتَى حَائِضًا أَوْ امْرَأَتَهُ فِي دُبْرِهَا
(رواه أبو داود وأحمد)

“Proklet je onaj ko opći sa svojom ženom za vrijeme menstruacije ili ko opći sa ženom u njenu stražnjicu.”⁵

¹ Sura El-Bekare, 223

² Hadis bilježi Muslim

³ Hadis bilježe Tirmizi, Nesai, Ibn Hibban

⁴ Hadis bilježe Nesai, Ibn Madže i Ebu Je'ala

⁵ Hadis bilježe Ebu Davud i Ahmed

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الَّذِي يَأْتِي امْرَأَتَهُ فِي دُبْرِهَا هِيَ اللُّوَطِيَّةُ الصُّعْرَى

(رواه أحمد والبخاري)

Takođe je Poslanik nazvao taj čin "jednom manjom vrstom homoseksualizma"¹

15. OPĆENJE SA ŽIVOTINJAMA

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَتَى بِهِيمَةً فَاقْتُلُوهُ وَاقْتُلُوهَا مَعَهُ (رواه أبو داود)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Ko bude općio sa životinjom ubijte i njega i tu životinju!"²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Četvorica osviću i omrknu u Allahovoj srdžbi i ljutnji. Ashabi upitaše: -Ko su oni, Allahov Poslaniče? Poslanik odgovori: ljudi koji oponašaju žene, žene koje oponašaju ljude, onaj ko opći sa životinjama i homoseksualci."³

Žalosno je što se i na televizijskim ekranima, pored mnogih vrsta nemorala, mogu gledati i snimci općenja sa životinjama. Između ostalog što je rezultiralo takvim postupcima je i nepridržavanje Islamskog bontona i kodeksa ponašanja o zabrani bespotrebnog držanja pasa (osim pasa za lov, čuvanje i slično što je od općeg interesa), te o zabrani držanja pasa u kućama. U hadisima stoji da u takve kuće ne ulaze meleki, a ako ne ulaze meleki onda ulaze šejtani. Pored toga i medicinski je dokazano da psi bivaju razlogom širenja i prenošenja raznih bolesti. Takođe je i socijalni i ekonomski faktor nezanemariv, kada pogledamo kolike se svote para troše na "kućne ljubimce" a još uvijek imamo veliki broj naših jetima, siromaha koji nemaju šta da jedu i oblače. Rezultati ankete Američke asocijacije su da se na kućne ljubimce samo u 1998. godini potrošile 23 milijarde dolara i da će se ta cifra povećavati.⁴

¹ Hadis bilježe Ahmed i Bezzar

² Hadis bilježi Ebu Davud

³ Hadis bilježe Taberani i Bejhaki sa slabim senedom

⁴ Dnevni avaz, neki od januarskih brojeva u 2001. godini

16. OPĆENJE SA ŽENOM ZA VRIJEME MENSTRUACIJE

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَتَى حَائِضًا أَوْ امْرَأَةً فِي دُبْرِهَا أَوْ كَاهِنًا
فَصَدَقَهُ فَقَدْ بَرِئَ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

(رواه الترمذي والنسائي وابن ماجه)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko opći sa ženom za vrijeme menstruacije, ili ko opći sa ženom u njenu stražnjicu, ili ko ode vračaru (gataru ili onome ko gleda u findžal i sl.) i povjeruje u ono što mu on kaže, taj je zanijekao ono što je objavljeno Muhammedu a.s. (to jest: postao je nevjernikom).”¹

Pojedini učenjaci, pored već pomenutih grijeha vezanih za ovu temu, u velike grijehe ubrajaju i ovo:

- POMAGANJE DRUGOM DA UČINI ZINALUK (BLUD)
- OPĆENJE SA ŽENOM U PRISUSTVU DRUGIH
- OPĆENJE SA MRTVOM ŽENOM
- OPĆENJE U MUT'A BRAKU (brak na određeno vrijeme)
- ODOBRAVANJE NEMORALA U FAMILIJI

U sahih hadisu se kaže da će trojici biti zabranjen ulazak u Džennet: notornom pijanici, onome koji je neposlušan prema roditeljima i onome koji odobrava nemoral u svojoj porodici.²

-NEPOSLUŠNOST ŽENE MUŽU U POSTELJI

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ فَلَمْ تَأْتِهِ فَبَاتَ
غَضَبًا عَلَيْهَا لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ (متفق عليه)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Kada čovjek pozove svoju ženu u postelju pa ona to odbije a on zanoći ljut na nju, meleki je proklinju sve dok ne osvane.”³

¹ Hadis bilježe Tirmizi, Nesai i Ibn Madže

² Hadis bilježe Nesai, Bezzar i Hakim

³ Muttefekun alejhi

17. KAMATA

Od najtežih grijeha je baviti se kamatom, kao što je to spomenuto u hadisu u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ الشِّرْكَ بِاللَّهِ وَالسَّحْرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْعَفَافَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ (متفق عليه)

“Klonite se sedam velikih grijeha: širk (pripisivanje Allahu, dž.š., druga), sihir, bespravno ubijanje, jedenje kamate, (bespravno) jedenje imetka siročeta, bježanje sa bojnog polja i potvaranje poštenih i čednih vjernica da su nemoralne.”¹

Uzvišeni Allah govori o ovome grijehu na nekoliko mjesta u Kur'anu i upozorava na njegovu opasnost. U suri El-Bekare² Allah, dž.š., kaže:

﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾

(سورة البقرة ٢٧٥)

“Oni koji se kamatom bave dići će se (iz svojih kabura prilikom proživljenja) kao što će se dići onaj koga je dodirom šejtan izbezumio.”

Kada Allah proživi ljude na Sudnjem danu oni će izići iz svojih kabura žureći, osim onih koji su jeli kamatu, oni će, kad god stanu na svoje noge i htjednu krenuti, padati na svoja čela, bokove i leđa.

Avn ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čuvajte se grijeha koji se ne opraštaju, a ko od ratnog plijena nešto zataji to će donijeti na Sudnjem danu. A ko bude jeo kamatu biće na Sudnjem danu proživljen lud i izbezumljen šejtanskim dodirom, a zatim je Poslanik proučio ovaj ajet: “Oni koji se kamatom bave dići će se kao što će se dići onaj koga je dodirom šejtan izbezumio.”³

Ebu Se'id El-Hudri, r.a., pripovjeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada je bio na Miradžu pogledao u dunjalučka nebesa pa je vidio neke ljude kako

¹ Muttefekun alejhi

² Ajet 275

³ Hadis bilježi Taberani

su nageti zbog svojih ogromnih stomaka. Ti ljudi su bili nabacani jedni na druge i po njima su -ujutro i naveče- gazali Faraon i njegovi sljedbenici,. Oni su u toj mucii dozivali: 'Gospodaru naš, nedaj da nastupi Sudnji dan!' Poslanik je upitao Džibrila: -Ko su ovi ljudi? On mu reče: -To su ljudi od tvog ummeta koji su jeli kamatu."¹

Katade kaže da će oni koji budu jeli kamatu na Sudnjem danu biti proživljeni ludi (izbezumljeni) i to će biti znak po kojem će ih raspoznavati svi ljudi.²

Allah, dž.š., dalje u ajetima kaže:

﴿...ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ (٢٧٥) يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾ (سورة البقرة ٢٧٥-٢٧٦)

“(Ta kazna im je priuštena) zato što su govorili: ‘Kamata je isto što i trgovina.’ A Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu. Onome do koga dopre pouka Gospodara njegova - pa se okani, njegovo je ono što je prije stekao, njegov slučaj će Allah rješavati; a oni koji opet to učine (počnu govoriti: ‘Kamata je isto što i trgovina.’ i opet se počnu baviti kamatom) biće stanovnici Džehennema, u njemu će vječno ostati. Allah uništava kamatu, a unapređuje milosrđa. Allah ne voli nijednog nevjernika, griješnika.»³

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: “Od onoga koji se bavi kamatom ne prima se ni zekjat, ni džihad, ni hadž ni održavanje rodbinskih veza.”

U jednoj izreci se kaže: “Dvije nesreće neće zadesiti nikoga osim onoga koji se bavi kamatom: da mora napustiti čitav svoj imetak i da mora zbog čitavog svoga imetka biti kažnjen.”⁴

Allah, dž.š., dalje u ajetima kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (٢٧٨) فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾ (سورة البقرة ٢٧٨-٢٧٩)

¹ Hadis bilježi Asbehani

² Ez-Zevadžir 1/370

³ Sura El-Bekare, 275-276

⁴ Ez-Zevadžir 1/373

“O vjernici, bojte se Allaha i od ostatka kamate odustanite, ako ste pravi vjernici. (Misli se na kamate koje je Islam zatekao kod pojedinih ljudi koji su primili Islam) Ako to ne učinite, eto vam onda, nek znate, - rata od Allaha i Poslanika Njegova! A ako se pokajete, ostaće vam glavnice imetaka vaših (koje ste uložili), nećete nikoga oštetiti niti ćete oštećeni biti.”¹

U komentarima Kur’ana se kaže da su ljudi koji su se bavili kamatom, nakon objavljivanja ovog ajeta rekli: “Kajemo se Allahu jer mi nemamo snage ni moći za rat sa Allahom i Njegovim Poslanikom.”

Takođe, Allah, dž.š., u suri Ali Imran kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (۱۳۰) وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿ (سورة آل عمران ۱۳۰-۱۳۱)

“O vjernici, ne jedite mnogostruke kamate na kamate (zelenaši ne budite) i Allaha se bojte, jer ćete tako postići što želite, i čuvajte se vatre za nevjernike pripremljene.”² Ovaj ajet ukazuje na to da će oni koji se i dalje, nakon upozorenja budu bavili kamatom, biti sa nevjernicima u vatri koja je za njih pripremljena.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u mnogo hadisa ukazao na veličinu i opasnost ovoga grijeha, upoređujući njegovu težinu sa drugim velikim grijesima:

لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكِلَ الرِّبَا وَمُؤْكِلَهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدِيهِ وَقَالَ هُمْ سَوَاءٌ (رواه مسلم)

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prokleo onoga ko jede kamatu, onoga ko njome hrani, onoga ko to bilježi i one koji to svjedoče i rekao je da su oni isti u grijehu.”³

Iz hadisa se razumije da bilo kakvo učešće, pomaganje ili sudjelovanje u ovome grijehu tretira se tim grijehom. Takođe je bitno napomenuti da je haram uzimati (jesti) kamatu, kao da je i haram davati kamatu, pomažući time institucije koje se baziraju na kamatnom sistemu. U to se ubraja uzimanje kredita iz banaka i slično.

¹ Sura El-Bekare, 278-279

² Sura Al Imran, 130-131

³ Hadis bilježi Muslim

Abdullah ibn Mes'ud , r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kamata ima sedamdeset tri vrste a najlakša od njih je kao da čovjek oženi svoju majku."¹

Abdullah ibn Selam, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Jedan dinar koji čovjek pojede od kamate je veći grijeh kod Allaha, dž.š., nego da čovjek učini trideset tri puta zinaluk."²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Četvorica ne zaslužuju da ih Allah uvede u Džennet, niti da im dadne da osjete njegove ljepote: stalni pijanica, onaj koji jede kamatu, onaj koji bespravno jede imetak siročeta i onaj koji nije pokoran svojim roditeljima, osim da se pokaju."³

Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Kad god se u narodu pojavi kamata među njima će se pojaviti ludilo, kad god se pojavi zinaluk pojaviće se mnogo umiranja i kad god ljudi uskrate na mjeranju i vaganju Allah će im uskratiti kišu."⁴

Ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada se u jednom mjestu pojave kamata i blud, ljudi te zajednice su na sebe izazvali Allahovu kaznu."⁵

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu u kojem govori o onome što je vidio na Miradžu, između ostalog, kaže: "...pa smo stigli do rijeke od krvi u kojoj je jedan čovjek plivao a drugi je stajao na obali i pred njim je bilo kamenje, pa kada god bi onaj koji pliva pošao prema obali da iziđe, ovaj na obali bi ga dočekao i pogodio ga kamenom (od vatre, a to je ustvari haram imetak kojeg je jeo) u usta i tako bi ga vratio ponovo na isto mjesto. Upitao sam, ko je onaj čovjek u vodi. Džibril mi reče: To je onaj koji je jeo kamatu."⁶

Pojavljivanje kamate je jedan od malih predznaka Sudnjeg dana. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبَيَّاتَيْنِ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَبْقَى أَحَدٌ إِلَّا أَكَلَ الرَّبَا
فَإِنْ لَمْ يَأْكُلْهُ أَصَابَهُ مِنْ غُبَارِهِ (حديث صحيح ورواه أبو داود وابن ماجه)

¹ Hadis je sahih a bilježi ga Hakim

² Hadis bilježi Taberani

³ Hadis bilježi Hakim

⁴ Hadis bilježe Ibn Madže, Bezzar, Bejheki i Hakim

⁵ Hadis bilježi Hakim

⁶ Hadis bilježi Buhari

“Doći će vrijeme kada niko od ljudi neće ostati a da neće jesti kamatu, a i onaj ko je ne bude jeo zahvatiće ga prašina od nje.”¹

Na nama je da vodimo računa o tome čime hranimo sebe i članove svoje familije, jer u hadisu se kaže: “Koje god tijelo naraste od haram imetka (kamate i sl.) džehennemska vatra mu je najpreča.”²

¹ Hadis je sahih, a bilježe ga Ebu Davud i Ibn Madže

² Hadis bilježi Taberani u Sagiru i Evsatu

18. JEDENJE IMETKA SIROČETA / JETIMA

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ
سَعِيرًا﴾ (سورة النساء ١٠)

“Oni koji bespravno jedu imetke siročadi, oni, doista, pune svoje stomake (utrobe) vatrom i oni će u džehennemskoj vatri gorjeti.”¹

Katade kaže da je ovaj ajet objavljen zbog čovjeka iz plemena Gatafan, zvanog Mersed ibn Zejd, koji je bio odgovoran za imetak jetima svoga brata, pa ga je bespravno jeo i Allah, dž.š., je povodom toga objavio ovaj kur'anski ajet.²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., će neke ljude proživjeti iz njihovih grobova a iz njihovih stomaka i usta izlaziće usplamtjela vatra. Neko upita: Ko su ti ljudi, Allahov Poslaniče? On odgovori: Zar nisi čuo za kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا﴾

(سورة النساء ١٠)

“Oni koji bespravno jedu imetke siročadi, oni, doista, pune svoje stomake (utrobe) vatrom...”³

Ebu Se'id El-Hudri, r.a., prenosi da im je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Na Miradžu sam vidio ljude čije su usne bile poput devinih usana i neko im otvara usne i trpa im u usta kamenje od vatre, koje je izlazilo na njihov stražnji dio tijela. Upitao sam Džibrila, ko su ovi ljudi? On mi reče: To su oni koji su bespravno jeli imetke siročadi.”⁴

Suddi kaže: Onaj ko bude bespravno jeo imetak siročeta, na Sudnjem danu biće proživljen a vatra će izlaziti iz njegovih usta, ušiju, nosa i očiju. Ko god ga vidi znaće da je to onaj koji je jeo imetak siročeta.⁵

U drugom kur'anском ajetu Allah, dž.š., kaže:

¹ Sura En-Nisa' ,10

² Kurtubijev tefsir 5/58

³ Sura En-Nisa' ,10

⁴ Kurtubijev tefsir 5/58

⁵ El-Kebair, 66

﴿وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ (سورة الأنعام ١٥٢)

“I ne približavajte se imetku siročeta osim na najljepši način (to jest da čuva njegov imetak i nastoji ga na halal način uvećati) sve dok (siroče) ne postane punoljetno...”¹

Mnogo je hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče na lijep odnos prema siročetu:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْحَنَّةِ هَكَذَا وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوُسْطَىٰ وَفَرَجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا (رواه البخاري)

“Ja i onaj koji se bude brinuo o siročetu bićemo u Džennetu skupa kao ova dva prsta, i Poslanik je pokazao kažiprst i srednji prst.”²

“Ko se bude brinuo za siroče -bilo da mu je od rodbine ili ne- ja i on ćemo biti u Džennetu skupa kao ova dva prsta. A ko se pobrine za tri kćerke (ili sestre) ući će u Džennet i imaće nagradu kao nagrada onoga koji se bori na Allahovom putu, danju posti a noću klanja.”³

“Ko se bude brinuo za troje siročadi imaće nagradu kao onaj što danju posti, noću klanja, odlazi i vraća se kao borac na Allahovom putu. Ja i on ćemo biti u Džennetu kao dva brata, kao što su ova dva prsta braća. Poslanik je pokazao svoja dva prsta, kažiprst i srednji prst.”⁴

“Ko uzme muslimansko siroče da ga hrani i izdržava (sve dok ne postane samostalno) Allah će ga uvesti u Džennet, osim da uradi grijeh koji se ne oprašta (širk).”⁵

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ ... (رواه ابن ماجه)

“Najbolja kuća od muslimanskih kuća je ona kuća u kojoj ima jetim (siroče) prema kojem se lijepo postupa, a najgora kuća je ona kuća u kojoj ima jetim prema kojem se ružno postupa, a najbolji od Allahovih robova je onaj koji lijepo postupa prema jetimu ili udovici.”⁶

¹ Sura En'am, 152

² Hadis bilježi Buhari

³ Hadis bilježi Bezzar

⁴ Hadis bilježi Ibn Madže

⁵ Hadis bilježi Tirmizi

⁶ Hadis bilježi Ibn Madže i pogledaj El-Kebair, 68

“Ja sam prvi koji će otvoriti džennetska vrata pa ću ugledati neku ženu koja pokušava da uđe prije mene, pa ću upitati: -Koja si ti? Ona će odgovoriti: -Ja sam žena koja sam kao udovica ostala uz svoju djecu brinula se za njih.”¹

“Ko -u ime Allaha- pomiluje jetima po glavi imaće za svaku dlaku preko koje pređe njegova ruka nagradu. A ko bude lijepo postupao prema jetimu - bilo muško ili žensko- ja i on ćemo u Džennetu biti skupa kao ova dva prsta.”²

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ كَالَّذِي يَقُومُ اللَّيْلَ وَيَصُومُ النَّهَارَ (متفق عليه)

“Onaj ko se bude brinuo za udovicu i siromaha (miskina) imaće nagradu kao borac na Allahovom putu, (ili) nagradu onoga koji neprestano noću klanja a danju posti.”³

“Četvorica ne zaslužuju da ih Allah uvede u Džennet niti da okuse njegovo uživanje: stalni pijanica, onaj koji jede kamatu, onaj koji bespravno jede imetak jetima i onaj koji je neposlušan prema svojim roditeljima.”⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednom prilikom rekao Ebu Zerru, r.a.: -O Ebu Zerre, ti si slab i ja tebi želim ono što želim i sebi, i nemoj nikada prihvatiti da budeš odgovoran ni za dvojicu ljudi (da im budeš emir) niti da budeš odgovoran za imetak siročeta.”⁵

Neki čovjek se obratio Ebu Derdau, r.a., tražeći od njega da ga posavjetuje, pa mu on reče: -Budi milostiv prema siročetu, pazi na njega i nahrani ga od onoga što ti jedeš, jer zaista sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže čovjeku, koji mu se žalio na okrutnost svoga srca: -Ako želiš da ti srce postane mehko, pazi na jetima, pomiluj ga po glavi i nahrani ga od onoga što ti jedeš. Ako tako budeš postupao, tvoje srce će postati milostivo i tvoje želje će se ispuniti.”⁶

Prenosi se poučna priča od nekog čovjeka iz ranijih generacija koji kaže: U svom životu činio sam razne grijehe, pijenje alkohola i slično. Jednog dana sam naišao na siročce pa sam ga uzeo sebi i lijepo postupajući prema njemu, hranio ga i brinuo se za njega. Postupao sam prema njemu bolje nego što

¹ Hadis bilježi Ebu Je'ala

² Hadis bilježi Ahmed

³ Muttefekun alejhi

⁴ Hadis bilježi Hakim

⁵ Hadis bilježi Muslim

⁶ Hadis bilježe Ahmed i Taberi

roditelj postupa prema svome djetetu. Nakon toga sam sanjao čudan san. Sanjao sam kako je nastupio Sudnji dan i bio sam pozvan da polažem račun. Nakon toga je naređeno da budem bačen u džehennemsku vatru zbog mnoštva grijeha koje sam činio. Zebanije -meleki zaduženi za čuvanje Džehennema- su me počeli vući prema vatri a ja sam bio tako jadan i ponižen. Tada se pojavilo siročće za koje sam se pobrinuo i hranio, prepriječilo im put i reklo im: -Pustite ga, o meleki Allahovi dok se ja za njega ne zauzmem (učinim šefa'at) kod svoga Gospodara, jer taj čovjek je prema meni lijepo postupio i brinuo se o meni. Meleki odgovoriše: -Nama je naređeno da ga vodimo u vatru. Tada se začuo glas: -Pustite tog čovjeka, već mu je oprošteno zbog šefa'ata (zauzimanja) jetima prema kojem je on lijepo postupao. Taj čovjek kaže: Tada sam se probudio iz sna i od toga dana sam nastojao da što više činim dobročinstvo prema jetimima.¹

Ibn Dekik El-Id -rahimehullah- kaže: "Praksa je pokazala da onome koji bespravno jede imetak siročeta bude ružan završetak na dunjaluku, da nas Allah, dž.š., zaštiti od toga."²

Neka Allah, dž.š., nagradi najljepšom nagradom sve one koji se brinu za naše jetime u Bosni kao i za ostale jetime na drugim mjestima. Na nama je da svoju djecu odgajamo pravim Islamskim odgojem, tako da ih se ne stidimo, ni na Dunjaluku ni na Ahiretu, a time pripremimo generaciju koja će svoje očeve -ako Bog da šehide- spominjati sa lijepom dovom.

¹ Ez-Zevadžir 1/420 i El-Kebair, 68

² Ez-Zevadžir 1/417

19. LAŽ NA UZVIŠENOG ALLAHA I NJEGOVOG POSLANIKA

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ (سورة الزمر ٦٠)

“Na Sudnjem danu vidjećeš pocrnjela lica onih koji su o Allahu laži govorili. A zar u Džehennemu neće biti boravište oholih?”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu, koji dostiže stepen mutevatir hadisa (najsigurnijeg načina prenošenja) kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ (متفق عليه)

“Ko na mene namjerno slaže neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu.”²

Ebu Muhammed El-Džuvejni kaže: “Lagati na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je čin koji vodi u nevjerstvo (kufr).”³

Ibn Dževzi -rahimehullah- u svom tefsiru kaže: “Veliki broj učenjaka smatra da je laganje na Allaha, dž.š., i na Njegovog Poslanika, s.a.v.s., grijeh koji odvodi u nevjerstvo.”⁴

Sujuti kaže: “Ne znam da ima i jedan grijeh da čovjeka izvodi iz vjere osim laganja na Allahovog Poslanika.”⁵

Nevevi kaže: “Svi se učenjaci slažu u tome da je lagati na bilo koga od ljudi haram/zabranjeno, a kakav je tek grijeh lagati na onoga čije riječi su šerijat, njegov govor je vahj (objava), a laganje na njega je istovremeno laganje na Allaha, dž.š.”⁶

Nema sumnje da se grijeh namjernog laganja na Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika ogleda u smatranju zabranjenog dozvoljenim ili smatranju dozvoljenog zabranjenim. To znači da se za nešto što je Allah,

¹ Sura Ez-Zumer, 60

² Muttefekun alejhi

³ Ez-Zevadžir 1/162

⁴ El-Kebair, 70 i Ez-Zevadžir 1/162

⁵ “Esrar merfua” od Mulla Ali Kari’a str. 68

⁶ “Esrar merfua” od Mulla Ali Kari’a str. 71

dž.š., i Njegov Poslanik zabranio kaže da je to halal / dozvoljeno, ili za neki čin koji je Allah, dž.š., dozvolio kaže da je zabranjeno / haram.

Vezano za ovo pitanje je i akaidsko pitanje o statusu počinioca velikog grijeha, je li onaj ko počini veliki grijeh kjafer ili nije. Pravilan stav po tom pitanju je da onaj ko učini veliki grijeh (zinaluk, alkohol i sl.) a to smatra grijehom, taj čovjek je grijешnik i zbog činjenja tog grijeha ne izlazi iz vjere, a ko bi smatrao da je taj grijeh dozvoljen/halal taj postaje nevjernikom, jer se ubraja u skupinu onih koji zabranjeno smatraju dozvoljenim, a dozvoljeno zabranjenim, a taj čin izvodi iz vjere, kao što je to maloprije napomenuto.

Lagati na Allahovog Poslanika je isto što i lagati na Allaha, dž.š., jer Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ (۳) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ (سورة النجم ۳-۴)

“Poslanik ne govori po svome hiru, to je samo Objava koja mu se obznanjuje.”¹ Prema tome pripisati nešto Poslaniku, znači pripisati nešto da mu je Allah objavio. Rafi' ibn Hadidž, r.a., pripovijeda: Bili smo jednom prilikom kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kad dođe neki čovjek i reče: - Allahov Poslaniče, ljudi pričaju da si ti rekao to i to? Poslanik na to reče: -Ja to nisam rekao, jer ja ne govorim ništa osim ono što mi se od Allaha objavi. Teško vama! Nemojte na mene lagati, jer laganje na mene nije kao laganje na nekog drugog.”²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ كَذِبًا عَلَيَّ لَيْسَ كَكَذِبٍ عَلَى أَحَدٍ مِّنْ كَذَبٍ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ (رواه مسلم)

“Zaista laganje na mene nije kao laganje na bilo koga od vas, pa ko na mene namjerno slaže neka sebi pripremi mjesto u vatri.”³

Vasile, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Od najvećih grijeha je da neko kaže da sam ja nešto rekao a ja to nisam rekao.”⁴

Alija ibn Ebi Talib, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nemojte na mene lagati, jer zaista ko na mene slaže ući će u Džehennem.”⁵

¹ Sura En-Nedžm, 3-4,

² Hadis bilježi Darekutni

³ Hadis bilježi Muslim

⁴ Hadis bilježi Taberani

⁵ Hadis bilježe Buhari i drugi

Ibn Hadžer -rahimehullah- u komentaru ovoga hadisa kaže: Neke neznalice/džahili su razumjeli da ovaj hadis ne dozvoljava laganje na (protiv) Poslanika, pa su rekli da je dozvoljeno lagati za Poslanika i počeli su izmišljati hadise u kojima su ljude podsticali da rade dobra djela i odvrćali ih od loših dijela. Oni su rekli: Mi ne lažemo protiv Poslanika, nego lažemo za Poslanika, da bi ojačali njegovu vjeru i šerijat. Oni nisu bili svjesni da je laganje na Poslanika ustvari laganje na Allaha, dž.š., jer se time ozakonjuju neki šerijatski propisi, bilo da se radilo o onome što je naređeno (vadžib), ili onome što je pohvalno raditi (mendub), ili onome što je zabranjeno raditi (haram), ili onome što je pokušeno raditi (mekruh). Čak je frakcija Keramija, prešla svaku mjeru, dozvoljavajući laganje na Allahovog Poslanika u podsticanju na dobra i odvrćanju od loših dijela da bi potvrdili propise u Kur'anu i Sunnetu. To su neznalice koje ne poznaju ni pravila arapskog jezika a kamoli ostale propise vjere.¹

Allahova vjera je kompletna i temelji se na Kur'anu i pouzdanim hadisima i nisu joj potrebni lažni hadisi da je podržavaju i ojačavaju.

Inače se laž na Allahovog Poslanika počela širiti nakon smrti Osmana, r.a., kada su mnogi munafici i ostali neprijatelji Islama počeli izmišljati hadise želeći time nanijeti štetu Islamu i muslimanima.

Međutim, Allah, dž.š., je dao da u njegovom ummetu bude učenjaka koji su se posvetili očuvanju hadisa Allahovog Poslanika od laži i svega onoga što ne dolikuje čistoj vjeri. Ti učenjaci su razvrstali sve hadise po njihovoj vjerodostojnosti, pa su čak i napisali zasebna djela gdje su pomenuli samo lažne hadise i imena ljudi koji su se time, zbog razno-raznih povoda, bavili.

Izmišljati laži na Allaha, dž.š., ili izmišljati lažne hadise na Njegovog Poslanika je veliki grijeh, a takođe je veliki grijeh i prenositi te lažne hadise, jer Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَدَّثَ عَنِّي بِحَدِيثٍ يُرَى أَنَّهُ كَذِبٌ فَهُوَ أَحَدُ الْكَاذِبِينَ (رواه مسلم)

“Ko prenese jedan hadis, znajući da je lažan, i on je jedan od lažaca na mene.”²

Neopreznost kod prenošenja hadisa i prenošenje svega onoga što se čuje i pripisuje Poslaniku, ne vodeći računa o vjerodostojnosti te predaje, takođe

¹ Fethul-Bari 1/200

² Hadis bilježi Muslim

se ubraja u laž na Poslanika. Na to ukazuje slijedeći hadis u kojem Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَفَى بِالْمَرْءِ كَذِبًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ

(رواه مسلم)

“Dovoljno je laži jednom čovjeku da (bez provjeravanja) prenosi sve ono što čuje.”¹

Kakvu kaznu zaslužuje onaj ko slaže na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pokazuje nam slijedeći slučaj.

Muhammed ibn Hanefije, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao nekog čovjeka u neko pleme u blizini Medine. Kada im je taj čovjek došao rekao im je: -Allahov Poslanik mi je naredio da ja raspolazem sa vašim imecima i vašim porodicama. Oni su rekli: -Spremni smo da prihvatimo naredbu Allahovog Poslanika. Odmah su kradom poslali jednog od njih da dođe do Poslanika i obavijesti ga o ovome čovjeku i o onome što im je prenio. Kada je to Allahov Poslanik čuo žestoko se naljutio, poslao jednog Ensariju, naredio mu da ubije tog čovjeka i da ga zapali, zato što je slagao na Poslanika. U međuvremenu je tog lašca, u tom selu, ujela zmija i on je umro. Kada je stigao ovaj Ensarija on je tog lašca zapalio i citirao hadis u kojem Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko na mene namjerno slaže neka sebi pripremi mjesto u vatri.”²

¹ Hadis bilježi Muslim

² Hadis bilježe Taberani i drugi. Pogledaj “Esrar merfua” od Mulla Ali Kari’a str. 50

20. BJEŽANJE SA BOJNOG POLJA

Pobjeći sa bojnog polja je jedan od velikih grijeha, na što ukazuje Kur'an i Hadis i to je mišljenje većine učenjaka. Hadis u kojem se pominju neki od velikih grijeha prenosi Ebu Hurejre, r.a., u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُؤَبَّاتِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ قَالَ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسَّحَرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ (متفق عليه)

"Klonite se sedam velikih, upropašćujućih grijeha! -A koji su to grijesi-upitaše ashabi. Allahov Poslanik odgovori: -Pripisivanje Allahu druga (širk), sihir (vračenje i gatanje), bespravno ubijanje, kamata, jedenje imetka siročeta, bježanje sa bojnog polja i potvaranje poštenih vjernica da su nemoralne."¹

Ahmed i Nesai bilježe da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o najvećim grijesima, pa je rekao:

الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ

(رواه أحمد والنسائي)

"Pripisivanje Allahu druga (širk), bespravno ubijanje i bježanje sa bojnog polja."

Ibn Merdevejh bilježi u svom tefsiru a takođe i Ibn Hibban u svom Sahihu da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao stanovnicima Jemena pismo u kojem im je pomenuo farzove, sunnete i propis o nadoknadi krvarine. To pismo je Poslanik poslao po Amru ibn Hazmu, koji kaže da se u njemu između ostalog nalazio i ovaj tekst: "Najveći grijesi na Sudnjem danu će biti: činjenje širka, bespravno ubijanje, bježanje sa bojnog polja, neposlušnost prema roditeljima, potvaranje poštene vjernice, pravljenje sihira, kamata i jedenje imetka siročeta."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Tri grijeha kvare svako drugo dobro djelo: širk, neposlušnost prema roditeljima i bježanje sa bojnog polja."²

¹ Muttefekun alejhi

² Hadis bilježi Taberani

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko se sretne sa Allahom, dž.š., na Sudnjem danu a ne bude mu ništa pripisivao kao druga i bude s draga srca davao zekjat na svoj imetak, i bude pokoran i poslušan svome pretpostavljenom ući će u Džennet. Pet je grijeha i za njih nema otkupa: širk, bespravno ubijanje, potvaranje vjernika, bježanje sa bojnog polja i kriva zakletva kojom se zakida tuđi imetak."¹

Čovjeka koji bude svjestan ovoga grijeha, to jest bježanja sa bojnog polja, pa ustraje u borbi i pogine, čeka posebna nagrada kod Allaha, dž.š., kao što se to vidi iz narednog hadisa:

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., pripovjeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Naš Uzvišeni Gospodar je zadovoljan čovjekom koji je bio u bici na Allahovom putu, gdje su njegovi drugovi bili poraženi (povukli se), pa se on -znajući šta ga čeka (jer je haram bježati sa bojnog polja)- povratio i borio se sve dok nije poginuo. Allah, dž.š., tada kaže melekima: -Gledajte mog roba, povratio se- želeći dostići nagradu koja je kod Mene a bojeći se Moje kazne- i poginuo je. Uzimam vas za svjedoke da sam mu već oprostio."²

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُولُوهُمْ الْأَدْبَارَ (١٥) وَمَنْ يُولُوهُمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرُهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحِيزًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبُئْسَ الْمَصِيرُ﴾ (سورة الأنفال ١٥-١٦)

"O vjernici kada se s nevjernicima sukobite a njih napada mnogo, leđa im ne okrećite; onaj ko im tada leđa okrene - osim onog koji se povuče s namjerom da se ponovno bori ili drugoj četi pristupi - vratiće se natovaren Allahovom srdžbom; prebivalište njegovo biće Džehennem, a užasno je on boravište."³ Učenjaci su pomenuli uvjete pod kojim je dozvoljeno povući se pred daleko jačim neprijateljem i to se ne ubraja u grijeh. Ako neprijateljske vojske bude duplo više onda nema odustajanja od borbe i nema povlačenja - osim ako se ima namjera za ponovnom borbom ili se pripaja drugoj skupini kako bi zajednički napali- jer jedan vjernik može nadvladati dvojicu protivnika. Ako bi broj neprijateljske vojske bio veći od dva puta onda bi se bilo dozvoljeno povući. O omjeru snage muslimanske i nemuslimanske

¹ Hadis bilježi Ahmed

² Hadis bilježi Ebu Davud, hasen

³ Sura El-Enfal, 15-16

vojske govori naredna predaja koju bilježi Buhari od Abdullaha ibn Abbasa, r.a., koji kaže:

Kada je objavljen kur'anski ajet:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾

(سورة الأنفال ٦٥)

"O Vjerovjesniče, podstiči vjernike na borbu! Ako vas bude dvadesetak izdržljivih, pobijediće dvije stotine; a ako vas bude stotina, pobijediće hiljadu onih koji ne vjeruju, zato što su oni ljudi koji ne shvaćaju."¹ tada je Allah propisao da nije dozvoljeno da dvadeset vjernika bježi ispred dvije stotine. Nakon toga objavljen je drugi ajet (koji je dokinuo prvi) u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿أَلَا نَخَفُ اللَّهَ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾

(سورة الأنفال ٦٦)

"Sada vam Allah daje olakšicu; On zna da ste izmoreni: ako vas bude stotina izdržljivih, pobijediće dvije stotine; a ako vas bude hiljada, pobijediće, Allahovom voljom, dvije hiljade. A Allah je uz one koji su izdržljivi."² tada je Allah propisao da stotina vjernika ne smije bježati od dvije stotine."

Kurtubi u svom tefsiru (7/364) vezano za ove ajete, navodi nekoliko pravila, od kojih ćemo pomenuti slijedeća:

- "U ovom ajetu Allah, dž.š., naređuje vjernicima da ne smiju bježati od kjafera. Ova naredba je uslovljena time da nevjernika ne bude više od dva puta i tada je obaveza vjernika da se bore i ne smiju bježati. Ko bi pobjegao od dvojice to se smatra bježanjem sa bojnog polja, a ko bi pobjegao od trojice to se ne smatra bježanjem i takav ne potpada pod ovu prijetnju... Dakle, povući se pred više od duplo jačim neprijateljem je dozvoljeno, mada je i takvim omjerom snaga dozvoljeno učestvovati u borbi, na što ukazuju slijedeći primjeri: Broj muslimana u bici na Mu'ti bio je tri hiljade boraca pa su se suprostavili neprijateljskoj vojsci koja je brojala oko dvjesto hiljada.

¹ Sura El-Enfal, 65

² Sura El-Enfal, 66

Prilikom ulaska muslimana u Španiju, vojskovođa Tarik, sa hiljadu i sedamsto boraca sukobio sa neprijateljskom vojskom čiji je broj bio sedamdeset hiljada i -uz Allahovu pomoć- ih je pobijedio. To je bilo 93 godine po Hidžri.

- "Ako se desi da čovjek ipak pobjegne sa bojnog polja onda je dužan da čini istigfar, to jest da traži od Allaha, dž.š., da mu oprostí taj grijeh, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Ko kaže: 'Estagfirullahe-Ilezi la ilahe illa huvel-Hajjul-Kajjum ve etubu ilejhi' (Tražim oprosta od Allaha, nema drugog boga osim Njega, Živog i Vječnog i Njemu se iskreno kajem), Allah će mu oprostiti grijehe pa čak ako pobjegne sa bojnog polja."¹

-Što se tiče povlačenja i priklanjanja drugoj skupini, radi nastavljanja borbe, Kurtubi pominje ovaj slučaj: Abudullah ibn Omer, r.a., priča da je bio sa skupinom ashaba u jednom pohodu pa je ashabe zadesila panika i oni su se povukli. Kada smo se sakupili, počeli smo se dogovarati, ne znajući šta da radimo jer smo pobjegli od borbe i zaslužili smo kaznu. Došli smo u Medinu i riješili da svoj slučaj izložimo Poslaniku, s.a.v.s., pa ako nam on kaže da imamo pravo na tevbu/pokajanje ostaćemo, a ako nemamo onda ćemo otići. Kada smo dočekali Poslanika prilikom njegovog izlaska na sabah, rekli smo mu: -Mi smo bjegunci sa bojnog polja?! Tada nam je Poslanik rekao: -Ne, vi ste oni koji su se povukli i priklonili skupini da ponovo napadnu i ja sam vaša skupina. Tada su ashabi od radosti poljubili Poslanika u ruku.²

Allahu naš, nedaj da budemo od onih koji bježe sa bojnog polja, niti od onih koji bježe od džihada i od pominjanja džihada, da ne zapadnemo u situaciju pomenutu u hadisu:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوشِكُ الْأَمُّ أَنْ تَدَاعَى عَلَيْكُمْ كَمَا تَدَاعَى الْأَكْلَةُ إِلَى قَصْعَتِهَا فَقَالَ قَائِلٌ وَمِنْ قَلَّةٍ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ قَالَ بَلْ أَنْتُمْ يَوْمَئِذٍ كَثِيرٌ وَلَكِنَّكُمْ غُثَاءٌ كَغُثَاءِ السَّيْلِ وَلَيَنْزَعَنَّ اللَّهُ مِنْ صُدُورِ عَدُوِّكُمْ الْمَهَابَةَ مِنْكُمْ وَلَيَقْذِفَنَّ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمُ الْوَهْنَ فَقَالَ قَائِلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْوَهْنُ قَالَ حُبُّ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ

(حدیث صحیح ورواه أبو داود وأحمد)

¹ Hadis bilježi Tirmizi, garib

² Hadis bilježi Ebu Davud

"Navaliće na vas nevjernički narodi kao što gladni navale na svoju posudu. -Je li zbog toga što će nas tada biti malo- neko upita. -Nije, vas će tada biti mnogo, ali ćete biti pjena, kao pjena koju nosi poplava. Allah će iz srca vaših neprijatelja ukloniti strah od vas, a u vaša srca će ubaciti "vehen". A šta je to "vehen"- upitaše ashabi. Poslanik odgovori: -Ljubav prema dunjaluku i strah od smrti."¹

¹ Hadis je sahih, bilježe ga Ebu Davud i Ahmed

21. NEPRAVDA VLADARA (VOĐE) PREMA PODANICIMA

U ovu vrstu grijeha ubraja se varanje i nepravednost pretpostavljenog, bilo to vladara, funkcionera, vođe, imama, kadije i svakog onog ko je odgovoran za neku skupinu ljudi, preduzeće ili instituciju. Između ostalog, što se takođe ubraja u ovaj grijeh je i to da pretpostavljeni ne dozvoljava potrebnima i ostalim sljedbenicima da dođu do njega i da mu izlože svoje potrebe. Sa ovim grijehom se misli i na to da pretpostavljeni postavlja na odgovorne položaje i funkcije svoje prijatelje, rodbinu ili simpatizere i samo njemu “podobne” ljude, a udaljava od sebe one koji su sposobniji i stručniji za taj posao.

Allah, dž.š., u Kur'anu na mnogo mjesta govori o kazni koja je predviđena za vladare i druge pretpostavljenje koji varaju svoj narod i čine im nepravdu neprimjenjujući Allahov zakon. Evo nekih od tih ajeta:

﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (سورة الشورى ٤٢)

“A odgovaraće oni koji ljude tlače i bez ikakva osnova red na Zemlji remete; njih čeka bolna patnja.¹

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ (٤٢) مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْنَدْتُهُمْ هَوَاءً ﴿﴾
(سورة إبراهيم ٤٢-٤٣)

“A ti nikako ne misli da Allah ne motri na ono što rade nevjernici! On im samo pušta do Dana kada će im oči ostati otvorene, i kada će žureći, izdignutih glava, netremice gledati; a srca će im prazna biti.”²

﴿...وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ (سورة الشعراء ٢٢٧)

¹ Sura Eš-Šura, 42

² Sura Ibrahim, 42-43

“A oni koji su nepravdu činili će sigurno saznati u kakvu će se muku uvaliti.”¹

﴿كَأَنُورًا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ (سورة المائدة ٧٩)

“Oni nisu jedni druge odvrćali od činjenja zabranjenih djela koja su radili. Ružno li je zaista to kako su postupali.”²

﴿وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ (سورة المائدة ٤٤)

“A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici.”³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u mnogo hadisa hvali pravednog vladara i obećava mu veliku nagradu, ali isto tako onoga ko je nepravedan prema svojim sljedbenicima upozorava na strašnu kaznu.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَدْنَاهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامٌ عَادِلٌ وَأَبْعَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ وَأَبْعَدُهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامٌ جَائِرٌ

(حديث حسن ورواه الترمذي)

Ebu Seid El-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Najdraži i najbliži čovjek Allahu, dž.š., na Sudnjem danu biće pravedan vladar, a najmrži i najudaljeniji biće nepravedan vladar.”⁴

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Pokazani su mi trojica ljudi koji će prvi ući u Džehennem: nepravedan vladar, bogataš koji nije davao zekjat na svoj imetak i ohol siromah.”⁵

Taberani bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Najveću kaznu na Sudnjem danu imaće nepravedan vladar.”

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko god bude odgovoran za desetoricu ljudi (pa čak i samo za trojicu) doći će Sudnjeg dana vezanih ruku, a odvezati ga može samo njegova pravednost.”⁶

Ebu Derda i Ebu Hurejre, r.a., prenose da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude tražio da bude postavljen za kadiju muslimanima pa mu se

¹ Sura Šu'ara', 227

² Sura El-Maide, 79

³ Sura El-Maide, 44

⁴ Hadis je hasen, a bilježi ga Tirimizi

⁵ Hadis bilježe Ibn Huzejme i Ibn Hibban

⁶ Hadis bilježi Ahmed

to ostvari, a zatim njegova pravednost nadjača nepravdu ući će u Džennet, a ako njegova nepravda nadjača pravdu ući će u Džehennem.”¹

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَجْرَ فَإِذَا جَارَ تَحَلَّى عَنْهُ وَلَزِمَهُ الشَّيْطَانُ (رواه الترمذي وابن ماجه والحاكم)

Abdullah ibn Ebi Evfa, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah je uz kadiju sve dok on pravedno sudi, a kada počne nepravedno suditi Allah ga ostavi i onda ga preuzme šejtan.”²

Meakil ibn Jesar, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koga god od ljudi Allah, dž.š., učini odgovornim za neku skupinu pa ga zatekne smrt a on bude varao svoje sljedbenike biće mu zabranjen ulazak u Džennet.”³

Abdullah ibn Mugaffel, r.a., kaže: "Svjedočim da sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: "Neće ni jedan vođa (imam) niti namjesnik zanoćiti u mračnoj noći, varajući svoj narod a da mu Allah neće zabraniti ulazak u Džennet (čiji će se miris na Sudnjem danu osjećati na udaljenosti od sedamdeset godina hoda.)”⁴

Amr ibn Murrete El-Džuheni, r.a., je jednom prilikom rekao Muaviji: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: "Kome Allah dadne da upravlja muslimanima, pa se on bude krio od njih, ne želeći susret s njima, kako bi udovoljio nekim njihovim potrebama, bijedi i nevolji, Allah se neće s njime sresti na Sudnjem danu i ostaviće ga samog sa njegovim potrebama, nevoljom i bijedom." Tada je Muavija odredio jednog čovjeka, da u ime njega, kontaktira sa ljudima i udovoljava njihovim potrebama.”⁵

U Tirmizijevom rivajetu ovoga hadisa stoji: "Ko god od pretpostavljenih zatvori svoja vrata pred potrebnima, nevoljnicima i siromasima, Allah će zatvoriti nebeska vrata pred njegovim potrebama, siromaštvom i nevoljom.”

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko god postavi na funkciju (položaj) nekog od svoje rodbine, a među ljudima ima neko s kim je Allah, dž.š., zadovoljniji, taj misli da je prevario Allaha, Njegovog Poslanika i vjernike.”⁶

¹ Hadis bilježi Ebu Davud

² Hadis bilježe Tirmizi, Ibn Madže i Hakim

³ Muttefekun alejhi

⁴ Hadis je hasen a zabilježio ga je Taberani

⁵ Ebu Davud

⁶ Hadis je sahih a zabilježio ga je Hakim

Jezid ibn Ebi Sufjan kaže: Kada me je Ebu Bekr Es-Siddik, r.a., poslao kao namjesnika u Šam rekao mi je: "Ti imaš rodbine i vodi računa da njima ne daješ prednost kod postavljanja ljudi na položaje, jer je to ono čega se najviše bojim za vas, nakon što sam čuo da Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko bude odgovoran za muslimane, pa nekome dadne položaj samo iz naklonosti prema njemu (prijateljske veze), Allah će se na njega rasrditi, neće mu primati njegova dobra djela i uvešće ga u Džehennem."¹

Iz hadisa se zaključuje da kod imenovanja ljudi na položaje i funkcije treba gledati na Allahov hator, a zatim sposobnost te osobe, a ne gledati na hator ljudi i rodbine, jer je to vrsta emaneta. U tom kontekstu je i slijedeći hadis koji prenosi Aiša, r.a., u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Ko (svojim radom i postupcima) bude tražio Allahovo zadovoljstvo pa makar se ljudi i naljutili, Allah će njime biti zadovoljan i učiniće da i ljudi budu njime zadovoljni, a ko bude nastojao zadovoljiti ljude, izazivajući Allahovu srdžbu, Allah će se na njega rasrditi i učiniće da ni ljudi ne budu s njim zadovoljni."²

Keab ibn Udžre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Doći će vrijeme pa će vladati griješnici i nasilnici, pa ko bude smatrao istinitom njihovu otvorenu laž i bude im pomagao u njihovoj nepravdi i zulumu, taj ne pripada meni i neće mu biti dozvoljen pristup mome havdu (vrelu) na Sudnjem danu."³

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Keabu ibn Udžretu: "O Keabe, neka te Allah zaštiti od vlasti glupaka i bestidnika, a to su vladari koji se ne budu povodili za mojom uputom niti se budu pridržavali moga sunneta (načina života)."⁴

Završit ćemo sa dovom koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio: "Allahu moj, ko od moga ummeta bude odgovoran za nekoga, pa bude prema njima (pravedan i) milostiv i Ti se njemu smiluj, a ko bude prema njima žestok (i nepravedan) i Ti budi prema njemu strog."⁵

¹ Hakim

² Bilježi ga Ibn Hibban u Sahihu

³ Hadis je sahih a zabilježio ga je Tirmizi, Nesai i Ahmed

⁴ Ahmed i Bezzar

⁵ Muslim i Nesai

22. OHOLOST, HVALISANJE I DIVLJENJE SAMOM SEBI

Oholost je prvi grijeh koji je počinjen prema Allahu, dž.š., a počinio ga je Iblis, kada je iz oholosti odbio da učini sedždu Ademu, a.s., Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ (سورة البقرة ٣٤)

"A kad rekosmo melekima: "Poklonite se Ademu" oni se pokloniše, ali Iblis ne htjede, on se uzoholi i postade nevjernik."¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ خَرَدَلٍ مِنْ كِبَرٍ (رواه مسلم)

"Neće ući u Džennet onaj u čijem srcu se nađe makar i najmanji dio oholosti."²

Allah, dž.š., u Kur'anu na dosta mjesta pominje ohole i govori o kazni koja ih čeka na drugom svijetu. Evo nekih od tih ajeta:

﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ (سورة النحل ٢٣)

"Zaista Allah ne voli one koji se ohole."³

﴿سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ (سورة الأعراف ١٤٦)

"Odvrtiću od znamenja Mojih one koji se budu bez ikakava osnova na Zemlji oholili."⁴

﴿وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ (سورة إبراهيم ١٥)

"I poslanici su pomoć tražili, pa je svaki oholi inadžija nastradao."⁵

¹ Sura El-Bekare, 34

² Hadis bilježi Muslim

³ Sura En-Nahl, 23

⁴ Sura El-E'araf, 146

⁵ Sura Ibrahim, 15

﴿كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ (سورة غافر ٣٥)

"Tako Allah pečati srce svakog oholog i nasilnog."¹

﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ (سورة لقمان ١٨)

"I, iz oholosti, ne okreći od ljudi svoje lice i ne idi zemljom nadmeno, jer Allah ne voli ni gordog ni hvalisavog."²

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَجُرُّ إِزَارَهُ مِنَ الْخِيَلَاءِ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَحَلَّجَلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (رواه البخاري والنسائي)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Jednom prilikom je neki čovjek hodao po zemlji oholo, pa je Allah dao da on propadne u zemlju i on u njoj propada sve do Sudnjeg dana."³

"Oni koji se budu silili i oholili na ovome svijetu biće proživljeni poput mrava i ljudi će ih gaziti svojim nogama i biće poniženi. Zatim će biti odvedeni u džehennemski zatvor, zvani Bulis. Biće opkoljeni pramenima džehennemske vatre i biće napajani onim što bude teklo iz utroba džehennemlija."⁴

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَّتِ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَقَالَتِ الْجَنَّةُ يَا رَبِّ مَا لِي لَا يَدْخُلْنِي إِلَّا فَقَرَاءُ النَّاسِ وَسَقَطُهُمْ وَقَالَتِ النَّارُ مَا لِي لَا يَدْخُلْنِي إِلَّا الْجَبَّارُونَ وَالْمُتَكَبِّرُونَ فَقَالَ لِلْجَنَّةِ أَنْتِ رَحِمَتِي أُصِيبُ بِكَ مِنْ أَشْأَاءِ وَقَالَ لِلنَّارِ أَنْتِ عَذَابِي أُصِيبُ بِكَ مِنْ أَشْأَاءِ وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْكُمَا مَلُؤَهَا (رواه مسلم)

"Raspravljaće se Džennet i Džehennem, pa će Džennet reći: -Šta je sa mnom kad u mene ne ulazi niko osim siromašnih i bijednih ljudi? A Džehennem će reći: -U mene samo ulaze oholi i silnici. Tada će Allah

¹ Sura Gafir, 35

² Sura Lukman, 18

³ Hadis bilježe Buhari i Nesai

⁴ Hadis bilježe Tirmizi i Nesai

presuditi među njima i reći: -Ti, Džennete, si moja milost i s tobom se smilujem kome hoću, a ti, Džehenneme, si moja kazna kojom Ja kažnjavam koga hoću, a obadvoje ću vas napuniti."¹

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neće ući u Džennet onaj u čijem srcu bude i najmanji trun kibura (oholosti). Neki čovjek reče: -Zaista neko od nas voli da ima lijepu odjeću i lijepu obuću, (pa je li to oholost)? Poslanik odgovori: -Zaista je Allah lijep i voli ljepotu, oholost je odbijanje istine i ponižavanje ljudi."²

Kako završavaju oni koji iz oholosti odbijaju savjet i istinu govori i sljedeći hadis:

Seleme ibn Ekve', r.a., pripovijeda da je neki čovjek, u prisustvu Poslanika, s.a.v.s., jeo lijevom rukom, pa mu je Poslanik rekao: -Jedi desnom rukom! On odgovori: -Ne mogu! Na to mu Poslanik reče: -Dabogda i ne mog'o! Nije ga spriječilo da posluša ništa drugo do oholost. Taj čovjek više nikada nije ni mogao dići svoju ruku."³

Fudejl ibn Ijad kaže: "Skromnost je da se pokoriš istini i prihvatiš je pa makar je čuo od najveće neznanice/džahila."⁴

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko sebe bude smatrao većim od drugih ljudi i bude hodao nadmeno i oholo, srešće Allaha, dž.š., a On će na njega biti ljut."⁵

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Prva trojica koji će ući u Džehennem su: nepravedan vladar, bogataš koji ne daje zekjat i oholi siromah."⁶

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ الْمَنَّانُ بِمَا أُعْطِيَ وَالْمُسْبِلُ إِزَارَهُ وَالْمُنْفِقُ سِلْعَتَهُ بِالْحَلْفِ الْكَاذِبِ (رواه البخاري)

"S trojcom Allah, dž.š., neće progovoriti, niti će ih pogledati na Sudnjem danu, niti će ih od grijeha očistiti i oni će imati strašnu kaznu: onaj koji iz

¹ Hadis bilježi Muslim

² Hadis bilježi Muslim

³ Hadis bilježi Muslim

⁴ Ez-Zevadžir 1/129

⁵ Hadis je sahih, a bilježe ga Ahmed, Hakim i Taberani

⁶ Hadis bilježe Ibn Huzejme i Ibn Hibban

oholosti nosi dugu odjeću preko članaka, onaj koji kada nešto uradi onda to prigovori i onaj koji prodaje svoju robu krivo se zaklinjući."¹

KAKO SE OČISTITI I ZAŠTITITI OD OHOLOSTI

Čistiti se od oholosti je dužnost svakog muslimana pojedinačno, i tu nije dovoljna samo volja nego se čovjek treba istinski založiti i žrtvovati da bi to, s Allahovom pomoći, uspio. Neka nam naredni hadisi budu smjernice na tom putu:

"Ko želi da se očisti od oholosti neka oblači prostu (običnu) odjeću, neka sjedi sa siromašnim muslimanima, neka mu ne predstavlja poniženje da jaše na magarcu ili čak da pomuže ovcu."²

"Ko bude nosio svoje stvari (tašnu, tovar i sl.) taj se očistio od oholosti."³ Abdullah ibn Selam, r.a., je viđen kako kroz čaršiju nosi breme drva, pa su mu rekli: -Što to nosiš kad ti to nije potrebno? On im odgovori: -Na ovaj način sam želio da od sebe odagnam oholost, jer sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: U čijem srcu bude imalo oholosti neće ući u Džennet."⁴

Jednom prilikom je Poslanik, s.a.v.s., upitao ashabe: -Šta je to kad ne vidim na vama slast ibadeta (pobožnosti)? Oni upitaše: -A šta je to slast ibadeta? On im reče: -Skromnost."⁵

U drugom, takođe garib hadisu, stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada vidite one koji su skromni i vi prema njima budite skromni, a kada vidite one koji se ohole i vi prema njima budite oholi jer im je to poniženje."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Čija duša napusti njegovo tijelo, a on bude čist od troje ući će u Džennet: od oholosti, od duga i od krađe ratnog plijena."⁶

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko bude ponizan prema svome bratu muslimanu Allah će ga uzdići, a ko se bude uzdizao prema svome bratu muslimanu Allah će ga poniziti."⁷

Ebu Bekr, r.a., kaže: "Nemoj ponižavati nikog od muslimana, jer zaista je onaj ko je ponižen (malen) u očima ljudi, kod Allaha velik."

¹ Hadis bilježi Buhari

² Hadis bilježe Ebu Nuajm i Bejheki

³ Hadis bilježi Bejheki

⁴ Hadis je hasen, a bilježi ga Taberani

⁵ Hadis je garib

⁶ Hadis bilježi Tirmizi

⁷ Hadis bilježi Taberani

Sulejman je upitan o grijehu zbog kojeg se dobra djela ne primaju, pa je rekao: oholost.¹

Hasan Basri kaže: "Skromnost je da izađeš iz svoje kuće i koga god sretniš od muslimana da ga smatraš boljim od sebe."²

Neki čovjek je vidio drugog čovjeka kako se na svome konju oholi za vrijeme obavljanja hadža, a njegove sluge razgone narod ispred njega. Nakon toga on je tog istog čovjeka vidio u Bagdadu kako bos, čupav i zapušten hoda, pa ga je upitao: Šta je bilo s tobom? On mu odgovori: -Ja sam se na mjestu gdje ljudi trebaju biti skromni oholio i uzdizao, pa me je Allah, na mjestu gdje se ljudi uzdižu ponizio."³

Završavamo sa poznatom Omerovom izrekom: "Mi smo bili najponiženiji narod pa nas je Allah uzdigao sa Islamom, pa ako budemo ponos tražili u nečem drugom mimo Islama Allah će nas poniziti."⁴

¹ Ez-Zevadžir 1/117

² Ez-Zevadžir 1/129

³ Ez-Zevadžir 1/129

⁴ Ez-Zevadžir 1/127

23. LAŽNO SVJEDOČENJE

Od velikih grijeha je lažno svjedočenje, lažan govor, njegovo prihvatanje i uvažavanje. Na arapskom jeziku ovaj termin se označava sa "kavluz-zur" ili "šehadetuz-zur", a znači laž, neistinu i sve ono što se kosi sa istinom. "Zur" je u Kur'anu pomenut na četiri mjesta: sura Hadž, 30, sura El-Furkan 4 i 72, i sura Mudžadele, 2.

U suri El-Furkan, Allah, dž.š., opisujući prave vjernike, kaže:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا﴾ (سورة الفرقان ٧٢)

"I oni koji ne svjedoče lažno, i koji, prolazeći pored onoga što ih se ne tiče, prolaze dostojanstveno."¹

U tridesetom ajetu sure Hadž se kaže:

﴿فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ﴾ (سورة الحج ٣٠)

"I klonite se kumira poganih i klonite se lažljivog govora."

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon klanjanja sabah namaza ustao i rekao: "Krivo svjedočenje je ravno širku (skupa su u ajetu pomenuta)," To je ponovio dva ili tri puta, a zatim je proučio kur'anske ajete: "I klonite se kumira poganih i klonite se lažljivog govora. Budite iskreno Allahu odani, ne smatrajte nikoga Njemu ravnim!"²

Kurtubi u svom tefsiru kaže: Ovaj ajet u sebi sadrži strašnu prijetnju za krivo svjedočenje. Svaki vladar je dužan da onoga ko krivo svjedoči na adekvatan način kazni i da taj njegov slučaj obznani svijetu tako da neko ne bi bio prevaren njegovim svjedočenjem.³

Prenosi se da bi Omer ibn Hattab, r.a., onoga ko je krivo i lažno svjedočio, bičevao četrdeset šiba, zamazao mu lice, obrijao mu glavu i takvog ga vodio kroz čaršiju. Većina učenjaka smatra da se onome ko krivo svjedoči više nikada ne prima njegovo svjedočenje, pa čak i ako se pokaje.⁴

Ima mnogo hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava na opasnost ovoga grijeha:

¹ Sura El-Furkan, 72

² Sura El-Hadž 30, a hadis bilježe Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže

³ Kurtubijev tefsir 12/60

⁴ Kurtubijev tefsir 13/86

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أَنْبِئُكُمْ
بِأكْبَرِ الْكِبَائِرِ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَكَانَ مُتَكَبِّراً
فَحَلَسَ فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ فَمَا زَالَ
يَقُولُهَا حَتَّى قُلْتُ لَا يَسْكُتُ (رواه البخاري ومسلم)

Ebu Bekrete Es-Sekafi, r.a., pripovjeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: - Hoćete li da vas obavjestim o najvećim grijesima- ponovivši to tri puta. - Hoćemo rekoše ashabi. Poslanik im reče: - Činjenje širka, neposlušnost prema roditeljima. Tada se Poslanik uspravio nakon što je bio naslonjen (želeći skrenuti pažnju i ukazati na važnost onoga što će pomenuti) i rekao: - Krivo svjedočenje, lažan govor... To je toliko puta ponavljao da sam rekao: kao da to neće prestati ponavljati (iz samilosti prema njemu.)¹

Taberani ovaj hadis prenosi u slijedećoj verziji: Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: - Hoćete li da vas obavjestim o najvećim grijesima: **Pripisivanje Allahu, dž.š., druga**, zatim je proučio ovaj kur'anski ajet:

﴿وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ (سورة النساء ٤٨)

“Onaj ko drugog smatra Allahu ravnim čini, izmišljajući laž, grijeh veliki.”²,

neposlušnost prema roditeljima, zatim je proučio ovaj kur'anski ajet:

﴿أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ (سورة لقمان ١٤)

“Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti.”³ Tada se Poslanik uspravio nakon što je bio naslonjen i rekao: -**Krivo svjedočenje**, lažan govor.”

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čim onaj koji bude lažno svjedočio bude proživljen na Sudnjem danu biće mu zagarantovan Džehennem.”⁴

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko god posvjedoči protiv muslimana za nešto što nije tačno neka sebi pripremi mjesto u džehennemskoj vatri.”⁵

¹ Hadis bilježe Buhari i Muslim

² Sura En-Nisa', 48

³ Sura Lukman, 14

⁴ Hadis bilježe Ibn Madže i Hakim

⁵ Hadis bilježi Ahmed

Zehebi -rahimehullah- pojašnjavajući težinu i štetnost ovoga grijeha, kaže: Onaj ko lažno svjedoči time čini velike grijehe i prestupe a to su:

(**prvo**) laž i potvora, a Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ (سورة غافر ٢٨)

“Allah neće ukazati na Pravi put onome koji u zlu pretjeruje i koji mnogo laže.”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: “Vjerniku može postati svojstveno sve osim varanja i laži.”²

(**drugo**) čini nepravdu onome protiv koga svjedoči oduzimajući mu i krnjeći njegov imetak, čast i život.

(**treće**) takođe čini nepravdu onome u čiju korist svjedoči, jer mu na ovaj način dodjeljuje haram imetak zbog kojeg mu se garantuje džehennemska vatra. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Kome ja (na osnovu lažnog svjedočenja i sl.) dosudim dio imetka od njegovog brata, neka to nikako ne uzima, jer on time izima sebi dio džehennemske vatre.”³

(**četvrto**) na ovaj način on čini dozvoljenim ono što je Allah, dž.š., učinio zabranjenim i svetim od tuđeg imetka, života i časti.⁴

¹ Sura Gafir, 28

² Hadis bilježe Bezzar i Ebu Je'ala

³ Muttefekun alejhi

⁴ El-Kebair, 79

24. SKRIVANJE SVJEDOČENJA BEZ RAZLOGA

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آتَمَ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾

(سورة البقرة ٢٨٢)

﴿وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا﴾ (سورة البقرة ٢٨٣)

“I ne uskratite svjedočenje; ko ga uskrati, srce njegovo će biti griješno, a Allah dobro zna ono što radite.” i kaže: “Svjedoci treba na svaki poziv da se odazovu.”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko bude pozvan da svjedoči pa to odbije i uskrati isti je kao onaj ko lažno svjedoči.”²

25. KRIVO I BESPOTREBNO ZAKLINJANJE

Sličan prethodno pomenutom velikom grijehu je i ovaj grijeh, a to je krivo i lažno zaklinjanje. Pojedini učenjaci čak kažu da je veliki grijeh mnogo i bespotrebno se zaklinjati pa makar to bilo i tačno.³ Allah, dž.š., kaže:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

(سورة آل عمران ٧٧)

“Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi – na onom svijetu nikakva dobra neće imati, Allah ih neće ni osloviti, niti će na njih, na Sudnjem danu, pažnju obratiti, niti će ih očistiti – njih bolna patnja čeka.”⁴

U pouzdanim hadisima se prenosi da su se dva čovjeka posvađala oko zemlje i kada je jedan od njih htio da se zakune, objavljen je ovaj gore navedeni kur'anski ajet, te je on odustao od zakletve.

¹ Sura El-Bekare, 282 i 283

² Hadis bilježi Taberani

³ Ez-Zevadžir 2/299

⁴ Sura Ali Imran, 77

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ (متفق عليه)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Ko se krivo zakune, da bi time bespravno oteo dio imetka od muslimana, srešće Allaha, dž.š., a On će na njega biti ljut.”¹

جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْكَبَائِرُ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ ثُمَّ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ الْيَمِينُ الْعَمُوسُ قُلْتُ وَمَا الْيَمِينُ الْعَمُوسُ قَالَ الَّذِي يَقْتَطِعُ مَالَ أَمْرِيٍّ مُسْلِمٍ هُوَ فِيهَا كَاذِبٌ (رواه البخاري)

Jedan čovjek je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i upitao ga koji su veliki grijesi. Poslanik mu je rekao: -Pripisivati Allahu, dž.š., druga. A šta onda- upita čovjek? -Neposlušnost prema roditeljima- odgovori Poslanik. -A šta onda- upita čovjek. Poslanik mu reče: -kriva zakletva. Čovjek preupita: -A kakva je to kriva zakletva? On mu reče: -Ona sa kojom bespravno prisvajaš imetak svoga brata muslimana.”²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko se sretne sa Allahom, dž.š., a ne bude Mu činio širk, i bude dragovoljno davao zekjat na svoj imetak, te bude pokoran i poslušan svome pretpostavljenom ući će u Džennet. Pet stvari za njih nema otkupa: širk, bespravno ubijanje, potvaranje muslimana, bježanje sa bojnog polja i krivo zaklinjanje da bi se nečiji imetak bespravno prisvojio.”³

¹ Muttefekun alejhi

² Hadis bilježi Buhari

³ Hadis bilježi Ahmed

26. PIJENJE ALKOHOLA

Pijenje, konzumiranje i bilo kakav kontakt sa alkoholom je jedan od velikih grijeha, pa makar se radilo o najmanjim količinama.

Po mišljenju Abdullaha ibn Amr ibn Asa, r.a., pijenje alkohola je od najvećih i najopasnijih grijeha. Ibn Ebi Hatim bilježi u svome Tefsiru od Umare ibn Hazma koji pripovijeda da je bio prisutan u blizini Kjabe kada je neki čovjek upitao Abdullaha ibn Amra ibn Asa, r.a., o pijenju alkohola pa mu on reče: -Tako mi Allaha, bio bi veliki grijeh kod Allaha, dž.š., da starac poput mene slaže na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a pogotovo na ovom časnom mjestu. Pijenje alkohola je najveći grijeh i to je majka svih zala, jer onaj ko bude pio alkohol ostaviće namaz i možda će učiniti nemoral sa svojom majkom, ili tetkom ili strinom. Ovu predaju takođe prenosi Ebu Bekr ibn Merdevejh sa pouzdanim senedom.

Ibn Ebi Hatim, takođe, prenosi da je Abdullah ibn Abbas, r.a., smatrao pijenje alkohola od najvećih grijeha.¹

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže :

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (٩٠) إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾

(سورة المائدة ٩٠-٩١)

“O vjernici, zaista su vino (alkoholna pića) kockanje, kipovi i strelice za gatanje odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvрати. Pa hoćete li se okaniti?”²

Allah, dž.š., u ovom ajetu strogo zabranjuje pijenje alkohola i upozorava na njegovu opasnost.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: “Klonite se alkohola jer je on majka svih zala (tj. ključ svakog zla).”³

¹ Tenbihul-gafilin str. 143

² Sura El-Maide, 90-91

³ Hadis bilježi Hakim

Ebu Musa El-Eš'ari, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Trojica neće ući u Džennet (ako se ne pokaju): stalni pijanica, onaj koji prekida rodbinske veze i onaj koji vjeruje u sibir (čaranje). Ko umre kao stalni pijanica Allah će ga napojiti iz rijeke koja ističe iz utroba prostitutki od čijeg smrada će stanovnici Džehennema biti uznemiravani."¹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Četvoricu Allah neće uvesti u Džennet, niti će im dati da osjete njegove ljepote: stalni pijanica, onaj ko jede kamatu, onaj ko bespravno jede imetak siročeta i onaj koji je neposlušan prema roditeljima."²

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko se sretne sa Allahom, dž.š., na Sudnjem danu kao stalni pijanica on je poput onoga koji Ga sretne, a obožavao je kopove."³

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَإِنَّ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
عَهْدًا لِمَنْ يَشْرَبُ الْمُسْكِرَ أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طَيِّبَةِ الْخَبَالِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا طَيِّبَةُ
الْخَبَالِ قَالَ عَرَقُ أَهْلِ النَّارِ أَوْ عُصَارَةُ أَهْلِ النَّارِ (رواه مسلم)

"Sve što opija je haram i zabranjeno piti, pa ko bude pio ono što opija zaslužuje da ga Allah, dž.š., napoji "tinetul-habalom". –A šta je to "tinetul-habal"- upitaše ashabi. Poslanik reče: -Znoj i gnjoj stanovnika Džehennema."⁴

Ebu Malik El-Eš'ari, r.a., pripovjeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Doći će vrijeme pa će ljudi od mog ummeta piti alkohol i nazivaće ga drukčijim imenima i u njihovom prisustvu će se svirati muzika i pjevaće pjevačice. Takve će Allah, dž.š., kazniti tako što će dati da pod njima zemlja propadne i pretvoriće ih u svinje i majmune."⁵

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko popije nešto od alkohola i to stigne u njegov stomak ne prima mu se namaz sedam dana, a ako umre u tom stanju umrijeće kao nevjernik. A ako se opije pa ga to odvрати od izvršavanja svojih obaveza onda mu se namaz

¹ Hadis bilježi Ibn Hibban

² Hadis bilježi Hakim

³ Hadis bilježe Ahmed i Ibn Hibban

⁴ Hadis bilježi Muslim

⁵ Hadis bilježe Ibn Madže i Ibn Hibban

neće primati četrdeset dana, a ako umre u tom stanju umrijeće kao nevjernik.”¹

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ حِينَ يَشْرَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَالتَّوْبَةُ مَعْرُوضَةٌ بَعْدُ (رواه الحاكم)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kradljivac dok krade nije musliman, čovjek dok čini nemoral (zinaluk) nije musliman, onaj koji pije alkohol dok to radi nije musliman, a nakon toga preostaje tevba (pokajanje).”² Iz prethodnog hadisa se razumije da vjernik u momentu činjenja pomenutih grijeha prestaje biti vjernikom što pojašnjava i slijedeći hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko čini zinaluk (nemoral) ili pije alkohol Allah od njega odstrani (udalji) iman (vjeru) kao što čovjek skida svoju košulju sa sebe.”³

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لُعِنَتِ الْخَمْرُ عَلَى عَشْرَةٍ وَجُوهٍ لُعِنَتِ الْخَمْرُ بِعَيْنِهَا وَشَارِبِهَا وَسَاقِيهَا وَبَائِعِهَا وَمُبْتَاعِهَا وَعَاصِرُهَا وَمُعْتَصِرُهَا وَحَامِلُهَا وَالْمَحْمُولَةُ إِلَيْهِ وَآكِلُ ثَمَنِهَا (رواه أبو داود)

“Proklet je alkohol na deset načina; proklet je alkohol i onaj ko ga pije, i ko ga toči, i ko ga prodaje, i ko ga kupuje, i ko ga proizvodi i kome se proizvodi, i ko ga nosi, i kome se nosi, i ko se hrani zaradom od njega.”⁴

U drugoj predaji, od Abdullaha ibn Abbasa, r.a., se kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Došao mi je Džibril, a.s., i rekao: O Muhammede, zaista je Allah prokleo alkohol i onoga ko ga prizvodi, i kome se proizvodi, i ko ga prodaje, i ko ga kupuje, i ko ga pije, i ko se hrani zaradom od njega, i ko ga nosi, i kome se donosi, i ko ga toči i kome se toči.”⁵

¹ Hadis bilježi Nesai

² Hadis bilježe Buhari, Muslim i Ebu Davud

³ Hadis bilježi Hakim

⁴ Hadis bilježi Ebu Davud

⁵ Hadis bilježe Ahmed, Ibn Hibban i Hakim

Ebu Musa, r.a., pripovjeda da je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., donešena neka vrsta vina pa je on rekao: -Bacite to, zaista je to piće onih koji ne vjeruju u Allaha i Sudnji dan.¹

Allahov Poslanik kaže: "U čijim grudima (srcu) bude makar jedan kur'anski ajet (bude znao bilo šta učiti) pa to polije alkoholom (pijući ga) doći će Sudnjeg dana, pa će svaki harf (slovo) od toga ajeta vući tog čovjeka za kosu sve dok ga ne dovedu pred Uzvišenog Allaha i počnu se raspravljati, a s kim se Kur'an bude raspravljao taj će izgubiti parnicu."

Često se dešava da ljudi piju alkohol ili njime časte radi društva u kome se nađu ili koje im dolazi u posjetu, ne gledajući na Allahov hator i zabranu. Ovakvima Allahov Poslanik, s.a.v.s., poručuje i kaže: "Kad god se ljudi na dunjaluku sastanu radi zajedničkog pijenja alkohola, Allah će ih sastaviti u Džehennemu gdje će sjediti jedni naspram drugih i uzajamno će se proklinjati, govoreći: "O ti, neka te Allah kazni onako kako zaslužuješ zato što si me do ovoga doveo", a ovaj će njemu isto tako uzvraćati."²

NIJE DOZVOLJENO LIJEČENJE ALKOHOLOM

Ummu Selema, r.a., kaže: Razboljela mi se kći pa sam pripremila alkohola da joj dadnem. Tada je ušao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i upitao: - Šta je to, o Ummu Selemo? Ja sam mu odgovorila da ja time liječim svoju kćer. Poslanik tada reče:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا دَوَاءَ فِيمَا حَرَّمَ اللَّهُ -

"Zaista Allah nije učinio lijek mome ummetu u onome što mu je haram (zabranjeno)."³

Takođe treba napomenuti da je alkohol zabranjeno uzimati i u najmanjim količinama, ušto se ubraja i pivo i tome slično. Isto tako je zabranjeno uzimanje bilo kakvih vrsta droga i svega onoga što opija.

Žalosna je činjenica da i pored jasne zabrane i opasnosti pijenja alkohola još uvijek ima ljudi koji smatraju da se ne može nikakva svečanost obaviti bez tog pića; niti ženidba, niti udaja, niti odlazak u vojsku, niti rođenje djeteta, niti utemeljenje kuće i tome slično.

¹ Hadis bilježi Ebu Nuajm u Hil'ji

² El-Kebair, str.85

³ Hadis bilježe Bejheki i Ebu Je'ala

27. KOCKANJE, LOTO I DRUGE HAZARDNE IGRE

Od velikih grijeha su kockanje, opklada, loto i druge hazardne igre. Zehebi –rahimehullah- je u ovu vrstu grijeha uvrstio i igranje šaha pod uvjetom da to čovjeka odvraća od redovnog obavljanja namaza i izvršavanja drugih obaveza. Neki od ovih grijeha su pomenuti u kur'anskim ajetima, Poslanikovim, s.a.v.s., hadisima, a neki u izrekama ashaba, r.a., i drugih učenjaka.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (٩٠) إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنتَهُونَ ﴿٩١﴾
(سورة المائدة ٩٠-٩١)

“O vjernici, zaista su vino (alkoholna pića) **kockanje**, kipovi i strelice za gatanje odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i **kocke** unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvraća. Pa hoćete li se okaniti?”¹

Kur'anski termin “el-mejsir” /kockanje obuhvata sve vrste kockanja, bilo čime ili na bilo koji način; kocke za igru, šah, izvlačenje (lutrija, loto i sl.) igranje grahom, kamenčićima, jajima i ostalo što se ubraja u hazardne igre. Sve su to vidovi jedenja tuđeg imetka na nepošten i haram način, koji je Allah, dž.š., zabranio u ajetu:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِيَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ (سورة البقرة ١٨٨)

“Ne jedite imovinu jedan drugoga na nepošten način i ne parničite se zbog nje pred sudijama da biste na grešan način i svjesno dio tuđe imovine pojeli.”²

¹ Sura El-Maide, 90-91

² Sura El-Bekare, 188

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Neki ljudi se bespravno upuštaju (zalaze) u Allahov imetak i time zaslužuju džehennemsku vatru.”¹

U drugom hadisu se kaže: “Ko svome prijatelju kaže: ‘Hajde da kockamo’ neka podijeli sadaku.”² To jest: neka podijeli ono što je mislio uložiti u kockanje, kako to pojašnjava Ibn Esir u Nihajetu.

Vidimo da je sam poziv nekome na kockanje grijeh koji zahtijeva otkup sadakom, pa kakva je tek kazna predviđena za onoga ko to i učini.³

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَعِبَ بِالْتَّرْدِشِيرِ فَكَأَنَّمَا غَمَسَ يَدَهُ فِي لَحْمِ خَنْزِيرٍ وَدَمِهِ (رواه مسلم)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Ko igra kockom, kao da je zamočio svoju ruku u svinjsko meso i svinjsku krv.”⁴

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَعِبَ بِالْتَّرْدِ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ (رواه أبو داود وابن ماجه ومالك والحاكم)

“Ko igra kockom neposlušan je Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku.”⁵

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: “Ko igra kockom kao da se namazao svinjskom masti.”⁶

Dr Jusuf Karadavi kaže: “**Igranje kockom uz opkladu za novac je, jasno, haram.** Neki učenjaci smatraju da je to haram čak i ako se ne kladi za novac, dok drugi kažu da je to mekruh (pokuđeno) prije nego haram... I dok dozvoljava razne vrste igara i sportova, **Islam zabranjuje svaku igru u kojoj ima kockanja, tj. igru u kojoj postoji neki element hazardne igre u kojoj igrač nije eliminisao zaradu ili gubitak...** Nijednom muslimanu nije dozvoljeno da traži razonodu i odmor u kockanju, niti da u kockanju troši svoje slobodno vrijeme, niti da stiće novac kroz takvu igru – ni u kakvoj situaciji. Iza striktno zabrane kockanja, u Islamu stoje zdravi razlozi i uzvišeni ciljevi:

¹ Hadis bilježi Buhari

² Hadis bilježi Buhari

³ El-Kebair, str. 89

⁴ Hadis bilježi Muslim

⁵ Hadis bilježe Ebu Davud, Ibn Madže, Malik i Hakim

⁶ El-Kebair, str. 89

1. Islam muslimana podstiče da se pridržava Allahovih, dž.š., zakona u sticanju sredstava za život, da se služi privrednim zakonima i iznalazi sredstva za postizanje svojih ciljeva... S druge strane, kocka, u što spadaju igre na sreću ili lutrija, čovjeka čini zavisnim od šanse, "sreće" i praznih želja, udaljavajući ga od poštenog rada, ozbiljnog posla i produktivnog napora...

2. Prema tome, uzimanje bilo čije imovine kockom je nezakonito. Nije čudo što kockari šire mržnju i neprijateljstvo jedan prema drugome, premda oni tvrde da im gubitak ne stvara teškoće. Neuspjeh tjera gubitnika da igra iznova u nadi da će pobijediti u slijedećoj igri kako bi povratio svoje ranije gubitke, dok pobjednik igra iznova kako bi uživao u zadovoljstvu pobjede, a pohlepa ga tjera da od manjeg dobitka ide ka većem i većem. Prirodno, kolo sreće se okreće, gubitnik postaje pobjednik, a pobjednik gubitnik, pa se užitek pobjede pretvara u gorčinu gubitka. Tako kockari moraju nastaviti da igraju nemoćni da ostave kocku; to je tajna privrženosti ovom poroku.

3. Zbog ove privrženosti, kockanje je velika opasnost po društvo kao i za pojedinca. Ova navika uništava vrijeme i energiju, od ljudi pravi neproduktivne ljenčuge i društvene parazite, one koji uzimaju od života, a ne daju; one koji troše, a ne proizvode. Štaviše, zato što se odao kocki, kockar zapostavlja svoje obaveze prema svome Stvoritelju kao i one prema samom sebi, svojoj porodici i zajednici... **Ono što se naziva lutrija, žrijebanje, nije ništa drugo do vrsta kockanja...**¹ Što se tiče igranja šaha, kada se to igra za pare onda je haram, bez sumnje. Međutim ako je bez para onda su se mišljenja učenjaka po ovom pitanju razila. Nema pouzdanih hadisa u kojima se navodi zabrana igranja šaha, mada ima jedan broj ashaba, r.a., koji su smatrali da je to haram. Abdullah ibn Omer je igranje šaha smatrao gorim od igranja kockicom. Alija, r.a., je igranje šaha smatrao hazardnom igrom i kaže se da je prošao pored ljudi koji su igrali šah pa im je rekao: "Kakvi su to kipovi koje vi 'obožavate'. Da neko od vas uzme ugarak vatre u svoju ruku bolje bi mu bilo nego da dodirne šah. Tako mi Allaha, niste radi toga stvoreni..."²

Među onima koji igranje šaha smatraju zabranjenim je i Kurtubi – rahimehullah- koji u komentaru, gore pomenutog ajeta kaže: "Ovaj ajet ukazuje na zabranu/haram kockanja i igranja šaha, bilo to uz opkladu ili bez opklade, jer kada je Allah, dž.š., zabranio alkohol, obavijestio je o tome šta u

¹ Halal i haram u Islamu, str. 389

² El-Kebair, str. 90, Ez-Zevadžir 2/333

sebi sadrži, pa je rekao: "O vjernici, zaista su vino (alkoholna pića) **kockanje...**" zatim Allah, dž.š., kaže: "Šejtan želi da pomoću vina i **kocke** unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvraća," pa sve ono što unosi neprijateljstvo i svađu među one koji u tome učestvuju, i sve ono što odvraća od spominjanja Allaha, dž.š., i obavljanja namaza je poput alkohola, pa je i ono haram i zabranjeno kao što je alkohol zabranjen. Ako bi neko rekao da alkohol opija a kockanje i šah ne opijaju, njemu treba reći slijedeće: Allah je to dvoje skupa zabranio i opisao ih da rezultiraju neprijateljstvom i svađom među ljudima i odvraćaju od namaza..., jer iako kocka i šah ne opijaju, oni čovjeka dovode u gaflet i zabavljajući njegovo srce odvraćaju od obaveza..."¹

Dr Jusuf Karadavi dozvoljava igranje šaha pod slijedeća tri uvjeta:

1. čovjek se ne smije toliko zanijeti u njega pa odgoditi svoj namaz; poznato je da šah krade vrijeme,
2. u šahu ne smije biti kockanja; (igre za pare i sl.)
3. igrači ne smiju izgovarati sramotne ili vulgarne riječi. Ukoliko se prekrši bilo koja od ovih zabrana, šah se treba smatrati haramom.²

¹ Kurtubijev tefsir 6/275

² Halal i haram, str. 389

28. POTVARANJE ČESTITIH VJERNICA I VJERNIKA

Sa ovim velikim grijehom se misli na to da neko potvori i optuži neku poštenu i čestitu ženu ili djevojku da je učinila blud (zinaluk) ili nešto slično. Ova vrsta velikog grijeha se više odnosi na žene jer se one češće potvaraju za nemoral, mada se to odnosi i na poštene muškarce za koje bi neko rekao da su počinili blud, homoseksualizam i slično.

Uvijek je među ljudima bilo munafika i onih koji su voljeli da se među vjernicima širi smutnja, da kolaju ružne glasine kako bi se okaljao obraz pravih vjernika i time nanijela šteta i Islamu i muslimanima. Takvima Allah, dž.š., obećava tešku patnju u ajetu koji glasi:

﴿الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ (١٩) وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَعُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾ (سورة النور ٢٠)

“One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na budućem svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate.”¹ Munafici i drugi neprijatelji Islama su išli do te mjere da su čak potvorili Aišu, ženu Allahovog Poslanika Muhammeda, s.a.v.s., da je učinila blud, te je Allah, dž.š., objavio kur’anske ajete koji potvrđuju Aišino poštenje i pojašnjavaju splotku koju su munafici napravili.²

Ko bi nakon objavljivanja ovih ajeta potvorio majku vjernika, da je učinila nemoral taj bi postao kjafir jer on time niječe Kur’an, i kao takav zaslužuje odgovarajuću kaznu.

Slagati na nekoga i potvoriti ga da je nešto uradio je veliki grijeh, a još gore od toga je potvoriti ga da je učinio blud. Allah, dž.š., o ovome grijehu govori u nekoliko kur’anskih ajeta:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْعَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (٢٣) يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾ (سورة النور ٢٣-٢٤)

¹ Pogledaj ajete u suri En-Nur, 11-20

² Pogledaj prethodne ajete.

“Zaista oni koji potvaraju čestite, bezazlene vjernice, neka budu prokleti na ovom i na onom svijetu; njih čeka patnja nesnosna, na Dan kada protiv njih budu svjedočili jezici njihovi, i ruke njihove, i noge njihove za ono što su radili.”¹

Da bi zaštitio čast vjernika, Allah, dž.š., je onima koji se usude da poštene potvaraju sa bludom i sl. propisao žestoku kaznu, a to je osamdeset udaraca bičem. Allah, dž.š., kaže:

﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ (٤) إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾ (سورة النور ٤-٥)

“One koji okrive poštene žene, a ne dokažu to s četiri svjedoka, sa osamdeset udara biča izbičujte i nikada više svjedočenje njihovo ne primajte; to su nečasni ljudi, osim onih koji se poslije toga pokaju i poprave, jer i Allah prašta i samilostan je!”²

Kurtubi kaže: U ovom ajetu Allah, dž.š., je spomenuo žene, jer su one važnije i njihovo potvaranje je češće, gore i za duše teže od muškaraca, mada i potvaranje muškaraca ulazi u ovaj propis i to je jednoglasno mišljenje svih učenjaka.³

Iz prethodnih ajeta se razumije da onaj ko potvori poštenu i čestitu muslimanku ili muslimana da je učinio blud, biva proklet na dunjaluku i na ahiretu i da ga čeka teška kazna. Od dunjalučke kazne šeriat mu propisuje osamdeset udaraca bičem i ne prima mu se svjedočenje, ako je otprije bio od pouzdanih ljudi.

Allah, dž.š., u suri Ahzab kaže:

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ (سورة الأحزاب ٥٨)

“A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovari na sebe klevetu i pravi grijeh.”⁴

Takođe je Allahov Poslanik, s.a.v.s., među najveće grijeha ubrojao i ovaj grijeh, u hadisu u kojem kaže:

¹ Sura En-Nur, 23-24

² Sura En-Nur, 4-5

³ Kurtubijev tefsir 12/177

⁴ Sura El-Ahzab, 58

"Klonite se sedam velikih, upropašćujućih grijeha! -A koji su to grijesi-upitaše ashabi. Allahov Poslanik odgovori: -Pripisivanje Allahu druga (širk), sibir (vračanje i gatanje), bespravno ubijanje, kamata, jedenje imetka siročeta, bježanje sa bojnog polja i **potvaranje poštenih vjernica da su nemoralne.**"¹

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَذَفَ مَمْلُوكَهُ وَهُوَ بَرِيءٌ مِمَّا قَالَ جُلِدَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ كَمَا قَالَ (متفق عليه)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Ko potvori svoga roba da je učinio blud biće bičevan na Sudnjem danu, osim da bude tačno ono što je o njemu rekao."²

Pored toga da se o nekoj poštenoj osobi šire laži i govori se kako je ona nepoštena, ta potvora se može izreći na razne druge načine, kao na primjer da se poštenoj muslimanki kaže: 'kurvo', ili 'prostitutko' i tome slično. Ili da se njenom mužu kaže: 'prostitutkin suprug' i sl. kao i da se njenom sinu kaže: 'kurvin sine' i tome slične izreke što pojedinci nekada vrlo olahko izriču. Allahov Poslanik, s.a.v.s., za ovakve u jednom hadisu kaže: "Zaista čovjek nekada izgovori neku riječ, ne provjeravajući njenu istinitost i ne pridajući joj važnost, i zbog toga će biti bačen u Džehennem čija širina je veća nego rastojanje između istoka i zapada."³

Jednom prilikom poznati ashab, Muaz ibn Džebel je upitao Poslanika, s.a.v.s.,:

يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَإِنَّا لَمُؤَاخِذُونَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ فَقَالَ ثَكَلَتْكَ أُمُّكَ يَا مُعَاذُ وَهَلْ يَكُوبُ النَّاسُ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ أَوْ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ

(رواه الترمذي وابن ماجه)

O Vjerovjesniče, Zar ćemo mi biti odgovorni za ono što govorimo i izgovaramo? Poslanik mu odgovori: - Teško tebi, pa zar će nešto drugo strmoglavice bacati ljude u džehennemsku vatru osim rezultati onoga što su svojim jezikom izgovorili."⁴

¹ Muttefekun alejhi

² Muttefekun alejhi

³ Muttefekun alejhi

⁴ Tirmizi i Ibn Madže

Takođe Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko vjeruje u Allaha i u onaj svijet neka govori samo ono što je dobro ili neka šuti.”¹

Jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upitao ashabe: -Hoćete li da vas uputim na najlakši vid ibadeta sa kojim ćete se najmanje umoriti; šutnja i lijepo ponašanje.²

Allah, dž.š., prati sve što ljudi izgovore i za to će svako biti odgovoran za ono što je rekao, kao što se to kaže u ovom ajetu:

﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ (سورة ق ١٨)

“On ne izusti nijednu riječ, a da pored njega nije prisutan Onaj koji bdije.”³

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا النَّجَاةُ قَالَ أَمْسِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ وَتَسْكُتَ بَيْنَكَ وَابْنِكَ عَلَى خَطِيئَتِكَ (رواه ابو داود والترمذي)

Jednom prilikom je Ukbe ibn Amir, r.a., pitao Poslanika, s.a.v.s., u čemu je spas od nailazećih iskušenja i smutnji, pa mu je Poslanik rekao: “Čuvaj svoj jezik, neka ti tvoja kuća bude prostrana (za goste i budi time zadovoljan) i plaći zbog svojih grijeha.”⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Allahu, dž.š., je od ljudi najmrži onaj koji je nepristojan, vulgaran u svome govoru, koji priča o nemoralu i o ružnim djelima.”

Abdullah ibn Amr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Klonite se bestidnosti jer zaista Allah, dž.š., ne voli bestidnost ni u govoru ni u ponašanju.”⁵

Takođe se u hadisu kaže: “U Džennet neće unići onaj ko je bestidan i nepristojan u govoru i ponašanju.”⁶

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِطَعَّانٍ وَلَا بِلَعَّانٍ وَلَا فَاحِشٍ الْبَذِيءِ (حديث صحيح ورواه الترمذي)

¹ Hadis bilježe Buhari i Muslim

² Ez-Zevadžir 2/91

³ Sura Kaf, 18

⁴ Hadis bilježe Ebu Davud i Tirmizi

⁵ Hadis bilježi Nesai

⁶ Hadis bilježe Ebu Nuajm i Ibn Ebi Dunja

Abdullah ibnu Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Vjernik nije od onih koji druge potvaraju, niti proklinje, niti je vulgaran niti bestidan i nepristojan."¹

Iz prethodnih hadisa vidimo da vjernik sebi ne smije dozvoliti da bude od nepristojnih i bestidnih ljudi, niti smije pričati o takvim stvarima jer to već podrazumijeva dodatni grijeh, a to je gibet (ogovaranje), ili biva od onih koji javno govore o grijesima što je takođe hadisom zabranjeno. Takav je slučaj sa onim ko bi uistinu učinio grijeh i nemoral, a muslimanima je zabranjeno da o takvim stvarima pričaju, jer je dužnost muslimana sakriti sramotu svoga brata muslimana.

عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلَمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبَاتٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (رواه البخاري)

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Musliman je brat muslimanu, ne čini mu nepravdu, niti ga ostavlja na cjedilu. Ko pomaže svome bratu muslimanu, Allaha će njemu pomoći. Ko otkloni nedaću od svog brata muslimana, Allah će otkloniti od njega nedaću na Sudnjem danu. **Ko prikrije sramotu svoga brata muslimana, Allah će prikriti njegove sramote na Sudnjem danu.**"²

Prema tome, na nama je da savjetujemo ljude da se klone grijeha, a ako neko od njih padne u grijeh onda mu treba pomoći upućujući ga na pokajanje, a ne pričati o tom njegovom slučaju. Gore od toga je da se muslimanu pripiše neki grijeh i da se takva stvar širi među svijetom. Nismo zaduženi da istražujemo mahane ljudi, nego smo dužni da ih pozivamo dobru i odvrćemo od zla.

¹ Hadis bilježi Tirmizi, sahih

² Hadis bilježi Buhari

29. SAKRITI I UKRASTI NEŠTO OD RATNOG PLIJENA

Sa ovim grijehom misli se na bespravno i na svoju ruku uzimanje nečega od ratnog plijena, ili iz Bejtul-mala (zajedničke kase muslimana), ili pak od imetka koji je sakupljen za zekjat.

Ratni plijen je dozvoljen i halal muslimanima i to je jedna od specifičnosti i odlika Muhammeda, s.a.v.s., u odnosu na ranije poslanike a.s. Međutim, taj propis, kao i svi drugi u šeriatu, ima svoja pravila i regulative koje određuju način njegove raspodjele. Prema tome, bilo kakvo samovoljno uzimanje iz ratnog plijena, prije njegove zvanične raspodjele, smatra se jednim od velikih grijeha. Ista je stvar i sa uzimanjem nečega iz sredstava koja su sakupljena kao zekjat, za pomoć siromašnima i ostalim potrebnim kategorijama ljudi, kao i sa bespravnim uzimanjem nečega iz Bejtul-mala, zajedničkog budžeta muslimana. Ko god bespravno utaji i uzme nešto od pomenutog, doći će na Sudnji dan, noseći to na svome vratu.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ (سورة آل عمران ١٦١)

“Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji! A onaj ko nešto utaji – donijeće na Sudnji dan to što je utajio i tada će se svakome u potpunosti dati ono što je zaslužio, nikome se nepravda neće učiniti.”¹

Kurtubi u svome tefsiru pojašnjava povod objave ovog kur'anskog ajeta i kaže: Skupina strelaca, koja je u bitki na Uhudu bila zadužena da štiti muslimane, je napustila svoje položaje bojeći se da im neće pripasti dio ratnog plijena, pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet u kojem pojašnjava da Allahov Poslanik ne čini nepravdu pri raspodjeli ratnog plijena, te nije bilo razloga da se brinu i da ga time potvaraju.²

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَذَكَرَ الْغُلُولَ فَعَظَّمَهُ وَعَظَّمَ أَمْرَهُ ثُمَّ قَالَ لَا أَلْفَيْنَ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ بَعِيرٌ لَهُ

¹ Sura Al Imran, 161

² Kurtubijev tefsir 4/266

رُغَاءٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَعْتُكَ لَا أُلْفِينَ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ فَرَسٌ لَهُ حَمْحَمَةٌ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَعْتُكَ لَا أُلْفِينَ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ شَاةٌ لَهَا ثَعَاءٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَعْتُكَ لَا أُلْفِينَ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ نَفْسٌ لَهَا صِيَاخٌ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَعْتُكَ لَا أُلْفِينَ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ رِقَاعٌ تَخْفُقُ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَعْتُكَ لَا أُلْفِينَ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ صَامِتٌ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَعْتُكَ (رواه مسلم)

Ebu Hurejre, r.a., kaže: Jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., je govorio o krađi iz ratnog plijena, pa je ukazao na veličinu i strahotu tog grijeha, a zatim je rekao: "Nemojte da Sudnjega dana sretnem nekog od vas, a on na svome vratu nosi **devu koja riče**, pa me taj poziva da mu pomognem, a ja mu odgovaram: -Ne mogu ti ništa pomoći, već sam te (na dunjaluku) upozorio na to. Nemojte da Sudnjega dana sretnem nekog od vas, a on na svome vratu nosi **konja koji hrže**, pa me taj poziva da mu pomognem, a ja mu odgovaram: -Ne mogu ti ništa pomoći, već sam te upozorio na to. Nemojte da Sudnjega dana sretnem nekog od vas, a on na svome vratu nosi **ovcu koja bleji**, pa me taj poziva da mu pomognem, a ja mu odgovaram: -Ne mogu ti ništa pomoći, već sam te upozorio na to. Nemojte da Sudnjega dana sretnem nekog od vas, a on na svome vratu nosi **nešto živo što viče**, pa me taj poziva da mu pomognem, a ja mu odgovaram: - Ne mogu ti ništa pomoći, već sam te upozorio na to. Nemojte da Sudnjega dana sretnem nekog od vas, a on na svome vratu nosi **platno i tkaninu koja šušti**, pa me taj poziva da mu pomognem, a ja mu odgovaram: -Ne mogu ti ništa pomoći, već sam te upozorio na to. Nemojte da Sudnjega dana sretnem nekog od vas, a on na svome vratu nosi **zlatu ili srebro**, pa me taj poziva da mu pomognem, a ja mu odgovaram: - Ne mogu ti ništa pomoći, već sam te upozorio na to."¹

Takođe Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Predajte (kada se sakuplja ratni plijen) i konac i iglu i čuvajte se krađe nečega od ratnog plijena jer je to velika sramota za počinioca na Sudnjem danu."

¹ Hadis bilježi Muslim

U pojašnjenju ovoga se kaže da će se na Sudnjem danu, onome ko je utajio nešto od ratnog plijena ta stvar prikazati u vatri, pa će mu se reći: Sidi u vatru i uzmi to! Tada će se taj čovjek spustiti i to ponijeti, pa kada bude došao do vrata ta stvar će mu ispasti i skotrljati se na dno Džehennema. On će se ponovo vraćati i to nositi i tako će se to ponavljati sve dok Allah htjedne.¹

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ كَانَ عَلَى ثَقَلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ كِرْكِرَةُ فَمَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ فِي النَّارِ فَذَهَبُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَوَجَدُوا عَبَاءَةً قَدْ غُلِّهَا (رواه البخاري)

Abdullah ibn Amr, r.a., kaže: Čovjek po imenu Kirkire bio je zadužen za robu kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je umro. Poslanik je ashabima rekao da će on u Džehennem. Oni su otišli da pregledaju njegovu robu i našli su jedan ogrtač koji je on uzeo od ratnog plijena.²

Zejd ibn Halid pripovijeda da je neki čovjek prisvojio nešto od ratnog plijena u bici na Hajberu, pa mu Poslanik nije htio klanjati dženazu. Ashabi su pregledali njegove stvari pa su našli nekoliko židovskih bisera, koji nisu vrijedili ni dva dirhema. Ahmed ibn Hanbel kaže: Poslanik nije odbio da klanja dženazu nikome osim čovjeku koji je ukrao nešto od ratnog plijena i čovjeku koji je sam sebe ubio.³

Allahov Poslanik u jednom hadisu kaže: "Hedije koje se dadnu sakupljačima zekjata su (haram) kao krađa iz ratnog plijena."⁴

Da bismo bolje razumjeli ovaj hadis navešćemo slijedeći slučaj: Ebu Humejd Saidi, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio čovjeka zvanog Ibn Etbijje da sakuplja zekjat. Taj čovjek je otišao da obavlja posao kojim ga je Poslanik zadužio. Nakon izvjesnog vremena on se vratio Poslaniku i predao mu prikupljeni zekjat a neke stvari je zadržao za sebe, rekavši: "Ovo je vaše, a ovo je meni dato na poklon." Tada se Poslanik popeo na minberu, zahvalio se Allahu i rekao: -Kako se može desiti da nekoga pošaljemo da sakuplja zekjat pa on dođe i kaže: "Ovo je vaše, a ovo je meni dato na poklon." Da je sjedio u kući svoje majke i svoga oca pa da vidi hoće li mu neko nešto pokloniti ili neće. Ko god od vas tako nešto prisvoji doći će

¹ Kurtubijev tefsir, 4/269

² Hadis bilježe Buhari

³ El-Kebair, 96

⁴ Hadis bilježe Ahmed i Ibn Madže

s tim na Sudnjem danu, pa ako bude deva ona će rikati, ako bude krava i ona će rikati, ako bude ovca ona će blejati. Poslanik je zatim digao svoje ruke tako visoko da smo vidjeli bjelinu ispod njegovih pazuha i proučio ovu dovu: "Allahu moj, jesam li im dostavio, jesam li ih upozorio na to?"¹

Burejde, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koga odredimo za neki posao i dadnemo mu za to platu, pa sve što on uzme mimo toga smatra se krađom iz ratnog plijena."²

Ebu Mesud Ensari, r.a., kaže: Allahov Poslanik, s.a.v.s., me poslao da sakupljam zekjat, a zatim mi je rekao: -O Ebu Mesude, nemoj da te sretnem Sudnjega dana a na tvojim leđima hrže deva koju si ukrao! Ja sam tada rekao: -Nemoj mene slati na tako odgovoran posao. Poslanik mi tada reče: -Ja te neću prisiljavati."³

Kurtubi kaže: Onaj ko ukrade nešto od plijena ili slično treba to da vrati onima kojima je pripadalo, a ako to nije u stanju onda to treba da podijeli kao sadaku.⁴

Allahov Poslanik kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ فَارَقَ الرُّوحَ الْحَسَدَ وَهُوَ بَرِيءٌ مِنْ
ثَلَاثٍ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنَ الْكَبِيرِ وَالْغُلُولِ وَالْدِّينِ (رواه النسائي وابن حبان)

"Ko umre a sačuva se od troje ući će u Džennet: oholost, krađa ratnog plijena i dug."⁵

Poslanik takođe kaže: "Kada moj ummet ne bi krao ništa od ratnog plijena, nikakav neprijatelj im se ne bi mogao oduprijeti."⁶

Ebu Zerr, r.a., je upitao Habiba ibn Meslemu: -Mogu li vam se neprijatelji odupirati više nego što traje muža jedne ovce? -Mogu, i koliko traje muža tri pune ovce- odgovori on. Ebu Zer tada reče: -Među vama ima onih koji krađu od ratnog plijena.⁷

¹ Hadis bilježi Muslim

² Hadis bilježi Ebu Davud

³ Hadis bilježi Ebu Davud

⁴ Tefsir 4/271

⁵ Hadis bilježe Nesai i Ibn Hibban

⁶ Hadis je hasen, a bilježi ga Taberani

⁷ Ez-Zevadžir 2/291

30. KRAĐA

Kradljivac je onaj ko tajno i bez razloga uzima ono što nije njegovo sa određenog mjesta gdje je ta stvar ostavljena. Krađa je veliki grijeh i opasna bolest u društvu. Da bi ljudska zajednica živjela u rahatluku i sigurnosti, Allah, dž.š., je svojim zakonom / šeriatom zaštitio imetak ljudi i propisao strogu kaznu (odsijecanje ruke) onome, ko bez potrebe nešto ukrade.

Ma koliko ova šeriatska kazna izgledala stroga, iskustva drugih sistema i zakona su pokazala da su nemoćna suzbiti i stati u kraj ovom porovu i društvenom problemu. Ova šeriatska kazna se može primijeniti jedino u društvu i sredini gdje se vlada po šeriatu; to jest, gdje se zajednica brine o svakom svome članu i obezbjeđuje one koji su potrebni, tako da niko ne bude gladan niti beskućnik. Kada bude uspostavljen takav sistem da se niko ne osjeća ugroženim, niti da je kome potrebno da krade, u takvim uvjetima, kada se neko usudi da nešto ukrade onda mu se odsijeca ruka, da bi on bio pouka i ibret za druge. Kao rezultat ove šeriatske sankcije imamo sigurnost i bezbjednost u društvu.

O kazni koja je predviđena za krađu se govori u slijedećem kur'anskom ajetu:

﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ﴾ (سورة المائدة ٣٨)

“Kradljivcu i kradljivici odsijecite ruke njihove, neka im to bude kazna za ono što su učinili i opomena od Allaha! A Allah je **moćan i mudar**.”¹

Ibn Šihab kaže: Allah, dž.š., kradljivca kažnjava odsijecanjem ruke, i ‘**On je moćan**’ da se osveti kradljivcu i ‘**Allah je mudar**’ u tom šeriatskom propisu da se kradljivcu odsijече ruka.²

U ovom ajetu je Allah, dž.š., prvo pomenuo muškarca, kradljivca a zatim kradljivicu, dok je u ajetu u kojem se govori o zinaluku (bludu) prvo pomenuo žensko pa onda muško:

﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا﴾ (سورة النور ٢)

‘Bludnicu i bludnika izbičujte...’³

¹ Sura El-Maida, 38

² El-Kebair, 97 i Ez-Zevadžir 2/237

³ Sura En-Nur, 2

Ovakav redosljed u pomenutim ajetima je zbog toga što je krađa više svojstvena muškarcima nego ženama, dok je blud češći kod žena, obzirom da žena često biva razlogom i povodom bluda, i uglavnom se ne dešava osim sa njenom voljom.¹

Poznati mufessir Kurtubi je u komentaru ovoga kur'anskog ajeta pomenuo dvadeset i sedam propisa, od kojih ću izdvojiti samo neke:

- Da bi se kradljivcu odsjekla ruka postoje određeni uvjeti, koje su učenjaci podijelili u nekoliko grupa:

Uvjeti kod kradljivca: da je pametan, punoljetan, da nije u posjedu onoga od koga je ukrao i drugo.

Uvjeti kod ukradene stvari: da ima vrijednost nisaba (vrijednost od 3 do 10 dirhema), da bude od onoga što se može posjedovati, prodati i od stvari kojima je dozvoljeno trgovati (ako se ukrade alkohol, svinjetina i slično, ne odsijeca se ruka).

Uvjet mjesta sa kojeg je ukradeno: ukradena stvar mora biti ostavljena na sigurnom, bezbjednom mjestu, gdje se takva stvar obično ostavlja (hirz).

Za uzimanje voća koje je na stablu (pogotovo ono što je iznad puta) se ne odsijeca ruka, jer je Abdullah ibn Amr, r.a., pitao Poslanika, s.a.v.s., o voću na stablu, pa je on odgovorio: "Ko bude potreban (gladan) pa uzme i pojede nešto od tog voća –pod uslovom da ne nosi sa sobom ništa- taj ne zaslužuje kaznu, a ko bi ponio taj zaslužuje kaznu..."²

Takođe, Poslanik kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا قَطْعَ فِي ثَمَرٍ مُعَلَّقٍ وَلَا فِي حَرِيسَةٍ جَبَلٍ

(رواه مالك)

"Nema odsijecanja ruke zbog voćke na stablu, niti zbog ovce koju u šumi zatekne noć..."³

Većina učenjaka smatra da se onome ko bi ukrao nešto iz kabura (groba) odsijeca ruka, dok Ebu Hanife kaže da mu se ne treba odsjeći ruka, jer je on uzeo imetak koji je izložen propadanju i on nema vlasnika, obzirom da mrtvac ne može ništa posjedovati.

- Ne odsijeca se ruka roditeljima koji bi uzeli nešto od imetka njihovog djeteta, zato što Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu, jednom mladiću koji se žalio da mu otac uzima nešto od njegovog imetka, kaže: "Ti i tvoj imetak

¹ Fethul-Bari 12/97

² Hadis bilježi Ebu Davud

³ Hadis bilježi Malik

pripadate tvom ocu.” Ebu Hanife –rahimehullah- kaže: Takođe se ne odsijeca ruka bližnjoj rodbini, kao što su: tetke (po ocu i po majci), sestre i slično.

- Neki učenjaci kažu da se ne odsijeca ruka onome ko ukrade Mus’haf (Kur’an), dok drugi kažu da mu se odsijeca ruka ako dostigne onu vrijednost zbog koje se inače odsijeca ruka.

- Takođe se, po mišljenju jednog broja učenjaka, ruka ne odsijeca u ratu, to jest za vrijeme bitke, niti na putu (seferu), jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ruke se ne odsijecaju za vrijeme bitke (rata).”¹

- Odsijeca se samo šaka desne ruke, a ako bi ponovo ukrao onda mu se odsijeca lijeva noga, do članka.²

Bilo je nekoliko slučajeva da se kradljivcima odsijecala ruka u vrijeme Muhammeda, s.a.v.s.

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da se odsiječe ruka onome koji je ukrao ratni štit, čija je vrijednost bila tri dirhema.³

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُقَطَّعُ الْيَدُ فِي ثَمَنِ الْمِجَنِّ (رواه مسلم)

“Ruka se dsijeca onome ko ukrade vrijednost štita ili više.”⁴

Aiša je upitana o vrijednosti štita pa je rekla, da je to četvrtina dinara, to jest tri dirhema. Ebu Hanife smatra da vrijednost treba biti deset dirhema. Ima više mišljenja kod učenjaka po tom pitanju i ona se uglavnom kreću, između tri i deset dirhema.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah prokleo kradljivca koji ukrade jaje, pa mu se odsiječe ruka, ili ukrade uže pa mu se odsiječe ruka.”⁵

U pojašnjenju ovoga hadisa E’ameš kaže: Sa ovim jajetom misli se na ratnu kacigu, a sa užetom se misli na veliko morsko uže za lađe, čija vrijednost dostiže tri dirhema. Drugi učenjaci kažu da je Poslanik želio sa ovim hadisom da ljude odvraća od krađe, jer ko ukrade nešto beznačajno, poput jajeta i užeta, to će ga ponukati pa će ukrasti i nešto vrijednije i onda će mu se odsjeći ruka.⁶

¹ Hadis bilježe Ebu Davud i Ahmed

² Kurtubijev tefsir 6/164

³ Muttefekun alejhi

⁴ Hadis bilježi Muslim

⁵ Muttefekun alejhi

⁶ Fethul-Bari 12/81

POSLANIKOVA PRAVEDNOST U PRIMJENI ŠERIATA

Vrlo poučan i za ibret mnogima, kod kojih se traže razne veze i poznanstva, kada treba biti pravedan, je događaj koji se desio u vrijeme Muhammeda, s.a.v.s., a koji nam prenosi Aiša, r.a., koja kaže:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَرْأَةِ الْمَخْزُومِيَّةِ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا وَمَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حَبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَإِنَّمَا اللَّهُ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا (متفق عليه)

Neka žena iz plemena Mahzum (Fatima b. Esved) je ukrala, pa je to zabrinulo Kurejšije (bojeći se da će joj se odsjeći ruka), te su razmišljali o tome: -Ko bi se mogao kod Muhammeda zauzeti za nju? Uvidjeli su da se na tako nešto smije usuditi samo Usama ibn Zejd, Poslanikov miljenik. Usama je to rekao Poslaniku, našto mu Poslanik reče: - Pa zar se ti zauzimaš za to da se Allahova kazna ne primijeni!? Zatim je Poslanik, s.a.v.s., pozvao ljude i rekao im slijedeće: "O ljudi, zaista su oni prije vas bili upropašteni zato što su, kada bi ukrao bogataš i poznat ne bi mu odsijecali ruku, a kada bi ukrao siromah i slabić oni bi mu odsjekli ruku. Tako mi Allaha, kada bi Fatima, kći Muhammedova ukrala, ja bih joj odsjekao ruku."¹

Poslanik ovdje nije rekao: "moja kćerka" nego je koristio treće lice (kći Muhammedova) ukazujući time da kod ovakvih stvari nema nikakve bliskosti niti samilosti.

¹ Muttefekun alejhi

31. DRUMSKO RAZBOJNIŠTVO

Ovaj grijeh podrazumijeva pljačku i nasilno otimanje imovine ljudi dočekujući ih na putevima kojima prolaze i napadajući na prevozna sredstva kojima se prevoze. Ranije je to uglavnom podrazumijevalo presretanje karavana a u današnjem vremenu obuhvata sve načine ometanja slobodnog kretanja i izazivanje nesigurnosti ljudi za njihove živote i imetke. To je jedan od načina činjenja nereda na Zemlji.

U Kur'anu je pomenuta kazna koja je predviđena za počinioce ovakvih djela:

﴿إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (سورة المائدة ٣٣)

“Zaista je kazna onima koji se bore protiv Allaha i Njegovog Poslanika (ne budu im pokorni) i koji na Zemlji čine nered (ubijajući, kradući i otimajući tudi imetak): da budu ubijeni, ili razapeti, ili da im se unakrst ruke i noge odsijeku ili da se iz zemlje protjeraju. To im je poniženje na ovom svijetu, a na onom svijetu čeka ih patnja velika.”¹

Povod objave ovog ajeta je slijedeći slučaj: Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da su neki ljudi iz plemena Ukl (ili Urejne) došli Poslaniku, s.a.v.s., u Medinu i požalili se da su bolesni. Poslanik im je naredio da borave van Medine i dao im na raspolaganje skupinu deva i čobana, rekavši im da muzu te deve i da, kao lijek, piju to mlijeko. Kada su se oporavili od bolesti ubili su čobana, oteli deve i pobjegli. Ta vijest je došla Poslaniku, s.a.v.s., ujutro i on je odmah poslao za njima potjeru koja ih je dovela Poslaniku pred veče. Tim povodom je objavljen citirani ajet, te je Poslanik naredio da im se odsijeku ruke i noge i da im se iskopaju oči.”² Ebu Kilabe kaže: Ovi ljudi su ukrali, ubili, postali nevjernici nakon što su bili muslimani i borili se protiv Allaha i Njegovog Poslanika. Kazna im je bila ovakva zato što su oni čobanu koji je čuvao deve odsjekli ruke i noge i zaboli mu bodlje u njegove oči i tako je umro. On je takav donešen u Medinu, a ime mu je bilo Jesar. Taj događaj se desio šeste godine po Hidžri.

¹ Sura El-Maide, 33

² Hadis bilježi Ebu Davud

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: Halifa primjenjuje jednu od kazni koje su pomenute u ovom ajetu. Međutim, u drugom mišljenju stoji da se primjenjuje kazna koja odgovara počinjenom djelu; pa ko ubije i otme imetak taj se ubija i razapinje, a ko otme imetak a ne ubije, tome se odsijeca ruka, ko ubije a ne uzme imetak taj se ubija, i ko zastrašuje ljude na putu i slično taj se progoni iz tog mjesta.¹

¹ Kurtubijev tefsir, 6/146

32. NASILJE (ZULUM)

Nasilje se može činiti na više načina: bespravnim uzimanjem tuđeg imetka, udaranjem i maltretiranjem ljudi, psovanjem i neprijateljstvom prema njima, te uzdizanjem sebe iznad nemoćnih i raznim drugim vidovima činjenja nepravde i ispoljavanjem zuluma prema drugima.

Na mnogo mjesta u Kur'anu je pomenut zulum u njegovim raznim vidovima. Allah, dž.š., kaže:

﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ (سورة الشعراء ٢٢٧)

“A nasilnici će sigurno saznati u kakvu će se muku uvaliti.”¹

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ (٤٢) مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ (٤٣) وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَحْبِ دَعْوَتِكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُلَ أُولَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُم مِّنْ زَوَالٍ (٤٤) وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ﴾

(سورة إبراهيم ٤٢-٤٥)

“A ti nikako ne misli da Allah ne motri na ono što rade nevjernici (zulumčari)! On im samo pušta do Dana kada će im oči ostati otvorene, i kada će žureći, izdignutih glava, netremice gledati; a srca će im prazna biti. Ti opominji ljude Danom kada će im kazna doći, kad će oni koji su prema sebi nasilje učinili – govoriti: ‘Godpodaru naš, ostavi nas još samo kratko vrijeme, odazvaćemo se pozivu Tvome i slijedićemo poslanike! – ‘A zar se prije niste zaklinjali da nećete na onaj svijet? I nastanili ste se bili u kućama onih koji su prema sebi nasilje učinili, a bilo vam je poznato kako smo s njima postupili, i primjere smo vam navodili.”²

¹ Sura Eš-Šu'ara', 227

² Sura Ibrahim, 42-44

﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (سورة الشورى ٤٢)

“A odgovaraće oni koji ljude tlače i bez ikakva osnova red na Zemlji remete; njih čeka bolna kazna.”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Allah, dž.š., ostavlja nasilnika do određenog roka (i pušta ga da radi šta hoće) ali kada ga (svojom kaznom) uhvati onda ga više ne ostavlja,” zatim je Poslanik proučio ovaj kur’anski ajet:

﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقَرْيَ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾

(سورة هود ١٠٢)

“Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava kad kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo je zaista bolno i strašno.”²

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ شَيْءٍ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أَخِذَ مِنْهُ بِقَدَرٍ مَظْلَمَتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أَخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِ صَاحِبِهِ فَحُمِلَ عَلَيْهِ (رواه البخاري والترمذي)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko je od vas učinio nasilje (zulum) prema svome bratu krnjeći njegovu čast ili slično, neka od njega traži halal (oprost) danas, prije nego nastupi dan kada neće pomoći ni dinar ni dirhem. Ako taj zulumčar bude imao dobrih djela biće mu od njih oduzeto onoliko koliko je težina nepravde koju je učinio, a ako ne bude imao dobrih djela onda će se uzeti od loših djela onoga kome je učinjena nepravda pa će se natovariti onome koji mu je učinio nepravdu.”³

U jednom hadis-kudsiju Poslanik, s.a.v.s., prenosi da je Allah, dž.š., rekao:

¹ Sura Eš-Šura, 42

² Sura Hud, 102, a hadis bilježe Buhari, Muslim i Tirmizi

³ Hadis bilježe Buhari i Tirmizija

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا رَوَى عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالَمُوا (رواه مسلم والترمذي)

“O robovi moji Ja sam sebi zulum (nepravdu) zabranio i učinio sam je među vama zabranjenom pa nemojte jedni drugima činiti zulum.”¹

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَذَرُونَ مَا الْمُفْلِسُ قَالُوا الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ فَقَالَ إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَفَدَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا وَضَرَبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أَخَذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطَرَحَ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ (رواه مسلم والترمذي)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

“Znate li ko je muflis/beskućnik (bankrot, onaj koji ništa nema)? –Muflis je onaj koji nema ni imetka ni para- odgovoriše ashabi. Poslanik tada reče: - Muflis je onaj ko dođe Sudnjega dana sa svojim namazom, postom, i zekjatom. Tako dođe, a na dunjaluku je nekog psovao, od nekog imetak otimao, nečiju čast kaljao, nekog udario, a nekog ranio (ili ubio), pa će svakom biti dato od njegovih dobrih djela, pa ako nestane njegovih dobrih djela prije nego što se svakom njegova šteta ne podmiri onda će se uzeti od njihovih loših djela pa će se natovariti na njega, a zatim će biti bačen u džehennemsku vatru.”²

Takođe je poznat hadis u kojem Poslanik, s.a.v.s., kaže Muazu ibn Džebel u prilikom njegovog slanja u Jemen: “O Muazu, čuvaj se dove onoga kome je učinjena nepravda, jer između Allaha i te dove nema nikakve prepreke.”³ Poslanik kaže: “Ko bespravno i nepošteno otme (uzme) koliko je pedalj zemlje ona će mu sedmerostruko biti natovarena na vrat na Sudnjem danu.”⁴

Abdullah ibn Selam, r.a., kaže: “Kada je Allah stvorio stvorenja i oni stali na svoje noge, podigli su poglede prema nebu i upitali: -Gospodaru naš,

¹ Hadis bilježe Muslim i Tirmizi

² Hadis bilježe Muslim i Tirmizi

³ Hadis bilježe Buhari i Muslim

⁴ Hadis je sahih

s kim si Ti? Allah im reče: -Ja sam sa onim kome je učinjena nepravda sve dok mu se njegovo pravo ne povрати.”

Jezid ibn Hakim je govorio: “Nikog se ne plašim kao što se plašim onoga kome sam nepravdu učinio, a znam da on nema pomagača osim Allaha, dž.š., i taj čovjek, kada mu učinim nepravdu kaže: -Dovoljan mi je Allah kao zaštitnik i on će među nama presuditi.”¹

¹ El-Kebair, 107

33. BESPRAVNO UZIMANJE POREZA

Pod ovim velikim grijehom podrazumjeva se bespravno uzimanje poreza, dadžbina, ušura i tome slično te davanje tog imetka onome ko to ne zaslužuje. Ovim činom se pomaže zulumčarima / nasilnicima i onaj ko se bavi time sam se svrstava među nasilnike. O takvima Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (سورة الشورى ٤٢)

“A odgovaraće oni koji ljudima nasilje čine i koji bez ikakva osnova red na Zemlji remete; njih čeka bolna kazna.”¹

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ صَاحِبَ الْمَكْسِ فِي النَّارِ (رواه أحمد)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: «Zaista će onaj koji bespravno uzima tuđi imetak u Džehennem.»²

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ صَاحِبُ مَكْسٍ (رواه أبو داود وابن خزيمة والحاكم)

Ukbe ibni Amir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Neće ući u Džennet onaj koji bespravno uzima porez.”³

Na težinu ovog grijeha ukazuju i slijedeći hadisi:

Osman ibn Ebi As, r.a., prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: “Davud, a.s., je u određeno vrijeme noći budio svoje ukućane govoreći: -O porodico Davudova, ustanite i klanjajte jer je ovo momenat kada Allah, dž.š., prima dovu od svakog čovjeka osim od sibirbaza i onoga koji bespravno uzima poreze i dadžbine.”⁴

Također hadis u kojem se govori o ženi koja je Poslaniku, s.a.v.s., priznala da je učinila zinaluk (blud) želeći da se nad njom primijeni šeriatska

¹ Sura Eš-Šura, 42

² Ahmed

³ Hadis bilježe Ebu Davud, Ibn Huzejme i Hakim

⁴ Hadis bilježe Ahmed i Taberani

kazna i da se tako očisti od grijeha. Jedan od prisutnih je prokleo, a Poslanik mu na to reče:

قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْلًا يَا خَالِدُ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ تَابَتْ تَوْبَةً لَوْ تَابَهَا صَاحِبُ مَكْسٍ لَغُفِرَ لَهُ ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَصَلَّى عَلَيْهَا وَدُفِنَتْ (رواه مسلم)

“Nemoj da je kuneš, jer ona se zaista tako iskreno pokajala, kada bi se tako pokajao onaj ko bespravno uzima porez, Allah bi mu oprostio.” Zatim je Poslanik, s.a.v.s., naredio da se pripremi, klanjao joj dženazu i nakon toga je ukopana.¹

Onaj koji bude bespravno uzimao od ljudi poreze, ušure i sebi prisvajao njihov imetak neće biti u stanju da im sve to vrati na Sudnjem danu, pa će se njihovi grijesi natovariti na njega, kao što se to pominje u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْمُفْلِسُ قَالُوا الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ فَقَالَ إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا وَضَرَبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أَخَذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ (رواه مسلم والترمذي)

“Znate li ko je muflis/beskućnik (bankrot, onaj koji ništa nema)? –Muflis je onaj koji nema ni imetka ni para- odgovoriše ashabi. Poslanik tada reče: -Muflis je onaj ko dođe Sudnjega dana sa svojim namazom, postom i zekjatom. Tako dođe, a na dunjaluku je nekog psovao, **od nekog imetak otimao**, nečiju čast kaljao, nekog udario a nekog ranio (ili ubio), pa će svakom biti dato od njegovih dobrih djela, pa ako nestane njegovih dobrih djela prije nego što se svakom njegova šteta ne podmiri onda će se uzeti od njihovih loših djela pa će se natovariti na njega, a zatim će biti bačen u džehennemsku vatru.”²

¹ Hadis bilježi Muslim

² Hadis bilježe Muslim i Tirmizi

34. JEDENJE HARAMA I NJEGOVO STICANJE NA BILO KOJI NAČIN

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ عَنْ عُمْرِهِ
فِيمَا أَفْنَاهُ وَعَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا وَضَعَهُ وَعَنْ عِلْمِهِ مَاذَا
عَمِلَ فِيهِ (حديث صحيح ورواه الترمذي والطبراني)

Mu'az ibn Džebel, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:
“Neće se čovjek na Sudnjem danu ni pomaknuti s mjesta a već će biti upitan
za četiri stvari: za svoj život u šta ga je potrošio, za svoju mladost u čemu ju
je proveo, **za svoj imetak, na koji način ga je zaradio i u šta ga je potrošio**
i za svoje znanje šta je s njime radio.”¹

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ﴾ (سورة البقرة ١٨٨)

“Ne jedite imovinu jedan drugoga na nepošten način...”²

Abdullah ibn Abbas, r.a., u pojašnjenju ovog ajeta kaže: To znači da nije
dozvoljeno prisvajati tuđi imetak krivo se zaklinjući. Jedenje nepošteno
zarađene imovine može biti na dva načina; prvi: čineći nasilje, kao što je
otimanje, prevara ili krađa, i drugi: u haram igri, kao što je kocka, lutrija i
tome slične hazardne igre.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ima ljudi koji raspolažu sa Allahovim
imetakom i troše ga na način s kojim Allah nije zadovoljan, pa će zbog toga na
Sudnjem danu zaslužiti džehennemsku vatru.”³

Jedenje harama biva razlogom da se dova čovjeku ne prima, kao što se to
kaže u ovom hadisu:

ثُمَّ ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ
إِلَى السَّمَاءِ يَا رَبِّ يَا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ وَغُذِيَ بِالْحَرَامِ
فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ (رواه مسلم)

¹ Hadis je sahih, a bilježe ga Tirmizi i Taberani

² Sura El-Bekare, 188

³ Hadis bilježi Buhari

“Čovjek će zbog dugog putovanja biti neuredan, prašljiv i takav će dići ruke prema nebesima, moleći: -O Gospodaru! O Gospodaru! A njegova hrana i piće njegovo i odjeća njegova su na haram / nedozvoljen način stečeni, i odhranjen je haramom, pa kako da mu se dova primi.”¹

Enes ibn Malik, r.a., je rekao Allahovom Poslaniku: -Poslaniče, traži od Allaha da budem od onih čija se dova prima! Poslanik mu reče: -O Enese, zarađuj na pošten i halal način biće ti dova primljena, jer zaista čovjek kada pojede jedan haram zalogaj, dova mu se ne prima četrdeset dana.”²

Takođe se prenosi da ima melek kod Bejtul-Makdisa koji svakog dana i svake noći govori: “Ko pojede nešto od harama, Allah od njega ne prima ni farzove ni sunnete.”³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko kupi odjeću za deset dirhema, od kojih je jedan dirhem od harama, Allah mu neće primiti namaz dok god je ta odjeća na njemu.”⁴

Vehb ibn Vird kaže: “Kada bi toliko dugo stajao na noćnom namazu kao da si stub, to ti ništa neće koristiti dok ne vidiš šta ulazi u tvoj stomak, halal ili haram hrana.”⁵

Sufjan Sevri kaže: Ko podijeli sadaku od onoga što je haram je poput onoga koji pere odjeću sa mokraćom, jer odjeća se ne može oprati osim sa vodom, a grijeh se ne može očistiti osim sa halalom.”⁶

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Dunjaluk je lijepo uživanje, pa ko na njemu nešto na halal način zaradi i potroši ga u ono što je dozvoljeno Allah će ga nagraditi Džennetom, a ko na dunjaluku, na haram način nešto zaradi, te ga potroši u nešto što nije dozvoljeno Allah će ga uvesti u kuću poniženja. Mnogo je onih koji raspolazu sa Allahovim imetkom na način kojim Allah nije zadovoljan i oni će na Sudnjem danu zaslužiti Džehennem.”⁷

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko ne bude vodio računa o tome na koji način zarađuje imetak, Allah neće voditi računa o tome na koja vrata će ga u Džehennem uvesti.”⁸

¹ Hadis bilježi Muslim

² Hadis bilježi Taberani

³ El-Kebair, 119

⁴ Hadis bilježi Ahmed

⁵ El-Kebair, 119

⁶ El-Kebair, 119

⁷ Hadis bilježi Bejheki

⁸ El-Kebair, 119

Ebu Hurejre, r.a., je rekao: "Da neko od vas napuni svoja usta prašinom bolje mu je nego da ih napuni haramom."¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

إِنَّهُ لَا يَرْتَبُو لَحْمَ تَبَتٍ مِنْ سُحْتٍ إِلَّا كَأَنَّ النَّارَ أُولَىٰ بِهِ (رواه الترمذي)

"Svako tijelo koje odraste na haramu džehennemskom vatra mu je najpreča."²

Učenjaci kažu da u ovu vrstu grijeha ulazi: bespravno uzimanje poreza i dadžbina, varanje, krađa, nepoštenje, jedenje kamate i hranjenje kamatom, jedenje imetka siročeta, krivo svjedočenje, zaniijekati pozajmljenu stvar, prodati pokvarenu robu, kockanje, sihir, gatanje i vračanje, slikanje, prostitucija i tome slično od načina haram sticanja imetka.

¹ El-Kebair, 119

² Hadis bilježi Tirmizi

35. SAMOUBISTVO

Već smo govorili o tome da je veliki grijeh ubiti nekoga, a slično tome je i ubiti sam sebe, zato što tijelo kojim raspolažemo nije naše vlasništvo, ono pripada Allahu, dž.š., koji ga je stvorio. Nama je samo dato na korištenje i zbog toga nam nije dozvoljeno da njime raspolažemo osim na način koji nam je njegov stvarni Vlasnik i Gospodar propisao.

Allah, dž.š., u jednom ajetu kaže:

﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ (۲۹) وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿ (سورة النساء ۲۹-۳۰)

“I sami sebe ne ubijajte! Allah je doista, prema vama milostiv. Onog ko to učini iz nasilja i neprijateljstva – Mi ćemo u vatru baciti, to je Allahu lahko.”¹

Većina komentatora Kur’ana se slaže da se ovim ajetom zabranjuje ubijanje drugih ljudi, kao što se njime zabranjuje samoubistvo, ili činjenje nečega što može dovesti do smrti, kao što je to iz ovoga ajeta zaključio Amr ibn As, r.a., U bitki Zati-selasil, jedne hladne noći, on je osvanuo džunup/nečist i nije se smio okupati hladnom vodom bojeći se da će se prehladiti, pa je uzeo tejemmum i klanjao sabah. Kada je o tome obavijestio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., on mu reče: -O Amre, zar si klanjao džunup? Amr odgovori: -Bojao sam se da ću se prehladiti pa da mi to naškodi zdravlju, a znam za kur’anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ (سورة النساء ۲۹)

“I sami sebe ne ubijajte! Allah je doista, prema vama milostiv.”² Na to se Allahov Poslanik, s.a.v.s., osmjehnuo, odobrivši mu taj postupak i nije mu ništa prigovorio.³

U mnogo hadisa Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava na opasnost ovog velikog grijeha, to jest samoubistva. Čak Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da Poslanik nije htio klanjati dženazu namaz čovjeku koji je sam sebi oduzeo život, rekavši:

¹ Sura En-Nisa', 29-30

² Sura En-Nisa', 29

³ Kurtubijev tefsir, 5/161

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا أَنَا فَلَا أَصَلِّي عَلَيْهِ (رواه مسلم)

“Mene što se tiče, ja mu neću klanjati dženazu namaz.”¹

Takođe se u hadisima govori da će onaj ko sam sebi oduzme život na takav isti način biti kažnjavaan na drugom svijetu, u Džehennemu.

عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ فِي الدُّنْيَا عَذَّبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (رواه البخاري ومسلم)

Sabit ibn Dahhak, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Proklinjati vjernika je poput njegovog ubistva, a ko sam sebe nečim ubije time će biti kažnjavaan na Sudnjem danu.”²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko se baci s brda (zgrade, uzvisine i sl.) u provaliju i tako se ubije, bacit će se i u džehennemsku vatru u kojoj će vječno ostati. Ko popije otrov i time se ubije i u Džehennemu će ga vječno piti. Ko (se ubode pa) se ubije nekakvim željeznim predmetom, njime će se svojom rukom u Džehennemu vječno udarati.”³

Opće poznato pravilo je da oni u čijem srcu bude i najmanja trunka imana neće u džehennemskoj vatri vječno ostati, a u prethodnim hadisima se pominje da će oni u njoj vječno ostati. To se pojašnjava na slijedeći način: Ovo se odnosi na one koji budu smatrali takav čin halalom i dozvoljenom stvari, pa takvi zaslužuju tretman kjafera, zato što su zabranjeno smatrali dozvoljenim, a kjafiri će u vatri vječno ostati. Drugo mišljenje je da će oni ostati u vatri sve dok Allah ne odredi drukčije, a to je da će vjernici nakon određenog vremena provedenog u Džehennemu iz njega izići.⁴

Ebu Hurejre, r.a., takođe prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko se objesi taj će se i u Džehennemu vješati, a ko se nečim ubode pa se ubije i u Džehennemu će se ubadati.”⁵

Džundub, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Među ljudima koji su živjeli prije vas je bio neki čovjek, koji je bio ranjen, te nije mogao podnijeti bolove i uzeo je nož i rasjekao ranu koja mu je bila na ruci i

¹ Hadis bilježe Muslim i drugi

² Hadis bilježe Buhari i Muslim

³ Hadis bilježe Buhari i Muslim

⁴ Fethul-Bari, 3/227

⁵ Hadis bilježi Buhari

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا أَنَا فَلَا أُصَلِّي عَلَيْهِ (رواه مسلم)

“Mene što se tiče, ja mu neću klanjati dženazu namaz.”¹

Takođe se u hadisima govori da će onaj ko sam sebi oduzme život na takav isti način biti kažnjavaan na drugom svijetu, u Džehennemu.

عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ فِي الدُّنْيَا عُذِّبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (رواه البخاري ومسلم)

Sabit ibn Dahhak, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Proklinjati vjernika je poput njegovog ubistva, a ko sam sebe nečim ubije time će biti kažnjavaan na Sudnjem danu.”²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko se baci s brda (zgrade, uzvisine i sl.) u provaliju i tako se ubije, bacit će se i u džehennemsku vatru u kojoj će vječno ostati. Ko popije otrov i time se ubije i u Džehennemu će ga vječno piti. Ko (se ubode pa) se ubije nekakvim željeznim predmetom, njime će se svojom rukom u Džehennemu vječno udarati.”³

Opće poznato pravilo je da oni u čijem srcu bude i najmanja trunka imana neće u džehennemskoj vatri vječno ostati, a u prethodnim hadisima se pominje da će oni u njoj vječno ostati. To se pojašnjava na slijedeći način: Ovo se odnosi na one koji budu smatrali takav čin halalom i dozvoljenom stvari, pa takvi zaslužuju tretman kjafera, zato što su zabranjeno smatrali dozvoljenim, a kjafiri će u vatri vječno ostati. Drugo mišljenje je da će oni ostati u vatri sve dok Allah ne odredi drukčije, a to je da će vjernici nakon određenog vremena provedenog u Džehennemu iz njega izići.⁴

Ebu Hurejre, r.a., takođe prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko se objesi taj će se i u Džehennemu vješati, a ko se nečim ubode pa se ubije i u Džehennemu će se ubadati.”⁵

Džundub, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Među ljudima koji su živjeli prije vas je bio neki čovjek, koji je bio ranjen, te nije mogao podnijeti bolove i uzeo je nož i rasjekao ranu koja mu je bila na ruci i

¹ Hadis bilježe Muslim i drugi

² Hadis bilježe Buhari i Muslim

³ Hadis bilježe Buhari i Muslim

⁴ Fethul-Bari, 3/227

⁵ Hadis bilježi Buhari

krv je neprestano tekla sve dok nije umro. Tada je Allah, dž.š., rekao: 'Moj rob me preduhitrio, ja mu zabranjujem ulazak u Džennet.'"¹

Ibn Hadžer u komentaru ovog hadisa kaže: Ovo mu je odgovarajuća kazna zato što taj čovjek nije to uradio želeći da se izliječi, nego je to bilo da bi se ubio, a obzirom da on ne zna kada je njegov edžel / smrtni čas, on je time 'preduhitrio' Allahov određeni rok njegove smrti. Njegova zabrana ulaska u Džennet, odnosi se na to da neće unići sa onima prvim koji će u njega ući, ili da neće ući u njegov najviši dio Firdevs i slično, što ne znači da on zbog svog vjerovanja kasnije neće ući u Džennet.

Iz ovog hadisa se može takođe zaključiti slijedeće: zabrana ubijanja, kao i zabrana samoubistva; Allahova milost prema stvorenjima jer im je On zabranio uništavanje, ubijanje onoga što nije njihovo vlasništvo; podsticaj na sabur i podnošenje iskušenja da to ne bi dovelo do težih posljedica; zabrana korištenja i činjenja svega onoga što može dovesti do smrti itd.²

Buhari i Muslim bilježe da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., u nekoj bici sukobio sa mušricima gdje je došlo do borbe. Kada se pred kraj dana svaka strana povukla prema svome logoru, ashabi su primijetili da se među njima jedan borac istakao svojom hrabrošću i borbenom vještinom, tako da nije ni jednog mušrika, do kojeg je stigao, ostavio, a da ga nije udario svojom sabljom. Ashabi su tada rekli: Danas niko nije zaradio sevapa kao on. Allahov Poslanik im na to reče: -Taj čovjek će u Džehennem. Ashabi sa čuđenjem rekoše: Pa ko će od nas u Džennet ako će on u Džehennem? Tada jedan od ashaba reče: -Ja ću ga sutra tokom cijele bitke pratiti pa da vidim šta će raditi. Sutradan ga je u stopu pratio; ako bi on zastao i ovaj bi zastao, ako bi on požurio i ovaj bi za njim požurio. Čovjek koji ga je pratio dalje priča: Nakon izvjesnog vremena taj borac je bio teško ranjen pa je sam požurio sebi smrt, stavivši vrh svoje sablje na svoje grudi a dršku na zemlju i na taj način se ubio. Kada je to vidio ashab koji ga je pratio došao je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: -Ja uistinu svjedočim da si ti Allahov Poslanik! – A zašto to kažeš - upita ga Poslanik. Taj ashab mu je tada ispričao slučaj onoga hrabrog borca i kakav mu je bio završetak, našto mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ponekad čovjek –u očima ljudi- radi djela džennetlije a biće od stanovnika Džehennema, a ponekad čovjek –u očima ljudi- radi djela džehennemlije a biće od stanovnika Dženneta."³

¹ Hadis bilježi Buhari

² Fethul-Bari, 6/500

³ Ez-Zevadžir, 2/156

Takođe treba napomenuti da niko od vjernika ne smije činiti opasna i rizična djela koja mogu rezultirati njegovom smrću, kao što su razne akrobacije, skokovi sa opasnih mjesta, brza vožnja autom i tome slično.

Pojedini učenjaci su čak rekli za onoga koji bi vozio auto brzinom većom od 140 km na sat, pa doživi saobraćajnu nesreću i pogine, da se uglavnom ubraja među one koji su sami sebi oduzeli život. Treba uzeti u obzir da je ova fetva izdata u državi gdje su auto-putevi vrlo kvalitetni i relativno pravni, a auta koja se voze uglavnom su konforna i stabilna. Tako da treba uzeti u obzir situaciju i okolnosti, kao i mišljenje stručnjaka kolika je brzina uglavnom bezbjedna i u kojoj vrsti auta i toga se treba pridržavati da se ne bi ugrozili drugi učesnici u saobraćaju, a da i sami ne bismo sebi nanijeli štetu i neželjene posljedice.

Takođe treba napomenuti da čovjek ne smije svoje tijelo -koje je kako smo naglasili Allahovo vlasništvo- na bilo koji način upropaštavati i uništavati, bilo direktno ili indirektno, bilo to odjednom ili na duži vremenski period, konzumirajući ono što mu šteti (alkohol, droga, cigarete i sl.) jer i na taj način sam sebe upropaštava.

Ako bi vjernik došao u tešku situaciju u kojoj ne zna je li mu bolje živjeti, ili mu je bolje umrijeti, onda treba da uči ovu dovu: "Allahu moj, Ti mene poživi dokle god je život dobro za mene, a usmrti me kada je smrt dobro za mene!"

Jedino vjera u Allaha, dž.š., može spriječiti ili bar umanjiti sve veći broj samoubistava koja uništavaju čovječanstvo.

36. LAGANJE

Laž je strogo zabranjena i to je jedan od najružnijih grijeha i mahana koje se mogu naći kod čovjeka. Svi se učenjaci slažu u tome da je laganje strogo zabranjeno / haram, kako to pojašnjava poznati učenjak Nevevi u svojoj knjizi El-Ezkar, str.467.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿ثُمَّ نَبْهِّلُ لَعْنَةً لِّلّٰهِ عَلٰى الْكَٰذِبِيْنَ﴾ (سورة آل عمران ٦١)

“...pa ćemo se iskreno pomoliti i Allahovo prokletstvo prizvati na one koji neistinu govore.”¹

﴿إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَابٌ﴾ (سورة غافر ٢٨)

“Allah neće ukazati na Pravi put onome koji u zlu pretjeruje i koji mnogo laže.”²

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبُ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا (متفق عليه)

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Držite se istine, jer ona zaista vodi dobročinstvu, a dobročinstvo vodi u Džennet. Čovjek govori istinu i stalno njoj teži sve dok ne bude kod Allaha upisan kao iskren. Klonite se laži, jer ona zaista vodi u grijehenje, a grijehenje vodi u Džehennem. Čovjek će lagati i stalno težiti laganju sve dok ne bude kod Allaha, dž.š., upisan kao lažac.”³

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., to pojašnjava na slijedeći način: “Čovjek će lagati pa kada god slaže upisaće se na njegovom srcu crna tačka i tako će mu cijelo srce pocrnjeti i tada će biti kod Allaha upisan kao lažac.”⁴

¹ Sura Ali Imran, 61

² Sura Gafir, 28

³ Muttefekun alejhi

⁴ Hadis bilježi Malik

Ebu Berzete, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Laž ocrnjuje lice čovjeku a zbog prenošenja riječi će biti kažnjen u kaburu."¹

Abdullah ibn Amr, r.a., prenosi da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o djelima džennetlija, pa mu Poslanik reče: -To je iskrenost, jer kada čovjek govori istinu on postane dobročinitelj, a kada postane dobročinitelj on tada postane vjernik, a kada postane vjernik ući će u Džennet. Tada prisutni upitaše: -A kakva su djela džehennemlija? Poslanik, s.a.v.s., odgovori: -To je laž, jer kada čovjek laže on čini grijeh, a ustrajno činjenje grijeha vodi u nevjerstvo, pa kada čovjek postane nevjernik ući će u Džehennem."²

Laž je osobina i karakteristika munafika, kao što se to vidi iz hadisa koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ (متفق عليه)

"Tri su osobine munafika, pa makar on klanjao, postio i sebe smatrao muslimanom: kada govori laže, kada obeća on to ne ispuni i kada mu se nešto povjeri i dadne u emanet on to pronevjeri."³

Ebu Umamete, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Vjerniku može svašta biti svojstveno osim laži i prevare."⁴

Safvan ibn Sulejm, r.a., prenosi da je neko upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,: -Može li vjernik biti strašljiv? Poslanik odgovori: -Može. Oni upitaše: -A može li vjernik biti škrt? Poslanik odgovori: -Može. Oni ponovo upitaše: -A može li vjernik biti lažljivac? Poslanik odgovori: -Ne može."⁵

Takođe Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Trojicu Allah na Sudnjem danu neće ni pogledati, niti će s njima govoriti, od grijeha ih neće očistiti i oni zaslužuju tešku patnju: starac koji čini blud (zinaluk), lažan vladar i ohol siromah."⁶

¹ Hadis bilježe Ibn Hibban i Taberani

² Hadis bilježi Ahmed

³ Muttefekun alejhi

⁴ Hadis bilježi Ahmed

⁵ Hadis bilježi Malik

⁶ Hadis bilježi Muslim

Nuvas ibn Sem'an, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Teško onome koji priča priče da bi time zasmijavao ljude, teško njemu, teško njemu i teško njemu."¹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Velika je prevara da svome bratu nešto pričaš i on tebi pri tome vjeruje a ti njemu lažeš."²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko kaže da je nešto sanjao a on to uistinu nije sanjao, biće zadužen na Sudnjem danu da sveže dvije kratke dlačice u čvor a to je nemoguće uraditi."³

Sličan prethodnom je i ovaj hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Najveća potvora na Allaha je da čovjek kaže da je nešto usnio a on to uistinu nije usnio."⁴

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada čovjek slaže od njega se meleki odmaknu na veliku udaljenost (milja) zbog smrada koji je prouzrokovao tom laži."⁵

Aiša, r.a., kaže: "Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., nije ni jedno svojstvo bilo mrže od laži. Kada bi neko u njegovom prisustvu slagao Poslanik bi prema njemu osjećao negodovanje sve dok ne bi saznao da se taj čovjek zbog te laži pokajao."⁶

Laž treba izbjegavati pa čak i u neznatnim i sitnim stvarima, na što ukazuju slijedeći hadisi:

Esma bint Jezid, r.a., je jednom prilikom upitala Allahovog Poslanika: -Poslaniče, ako neka od nas za nešto kaže da to ne voli a ustvari ona to voli, je li se i to računa kao laž? Poslanik joj odgovori: -Svaka laž se piše kao laž, pa makar ona bila i mala."⁷

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko djetetu kaže: 'Dođi da ti nešto dadnem, pa mu ništa ne dadne i to je laž.'"⁸

Musliman je dužan da vodi računa o svome jeziku i da vodi računa o onome šta govori, tako da govori samo kada se za tim ukaže potreba, jer je šutnja spas sa kojim se ništa ne može usporediti. Na to nas podstiče i Allahov Poslanik, s.a.v.s., koji kaže:

¹ Hadis bilježi Ahmed

² Hadis bilježe Buhari, Muslim i drugi

³ Hadis bilježi Buhari

⁴ Hadis bilježi Buhari

⁵ Hadis je hasen a bilježi ga Tirmizi,

⁶ Hadis bilježe Ahmed, Ibn Hibban i Hakim

⁷ Hadis bilježi Ahmed

⁸ Hadis bilježi Ahmed

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا أَوْ
لِيَصْمُتْ (رواه البخاري)

“Ko vjeruje u Allaha i Onaj svijet neka govori ono što je korisno ili neka šuti.”¹

Ebu Musa, r.a., kaže da su pitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ko je najbolji musliman, pa mu on reče:

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ قَالَ مَنْ
سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ (رواه البخاري ومسلم)

“Onaj od čijeg jezika i ruku su sigurni drugi muslimani.”²

Bilal ibn Haris, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ponekada čovjek kaže neku riječ kojom stekne Allahovo, dž.š., zadovoljstvo a nije bio ni svjestan da će time zadobiti Njegovo zadovoljstvo koje će mu se pisati sve do Sudnjeg dana. Ponekada čovjek kaže neku riječ kojom izazove Allahovu, dž.š., srdžbu, a nije bio ni svjestan da će s tom riječi izazvati Njegovu srdžbu koja će mu se pisati sve do Sudnjeg dana.”³

U sličnom hadisu od Ebu Hurejre, r.a., se kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čovjek ponekada izrekne neku riječ –ne vodeći računa je li ona dobra ili nije- i zbog nje će biti bačen u džehennemsku vatru.”⁴

Svakako se ovdje radi o riječima i izrekama koje se smatraju velikim grijesima. Muaz ibn Džebel, r.a., je jednom prilikom upitao Allahovog Poslanika: ‘Hoćemo li biti pitani zbog onoga što izgovorimo?’ Poslanik mu je odgovorio: “Teško tebi –o Muazu- pa ljude neće ništa više dovoditi u vatru kao što će rezultati njihovih jezika i njihovog govora.”

Neko od ljudi je bio upitan o tome koliko mahana ima kod čovjeka, pa je odgovorio: -Ima ih bezbroj a ja sam ih nabrojao osam hiljada. Međutim, našao sam osobinu ili karakteristiku koja bi -kada bi se primjenila- sakrila sve ove mahane. To je čuvanje jezika.

¹ Hadis bilježi Buhari

² Hadis bilježe Buhari i Muslim

³ Hadis bilježi Malik

⁴ Hadis bilježe Buhari i Muslim

37. NEPRAVEDNO SUĐENJE

Od vidova nepravednog suđenja je nesuđenje po Allahovom zakonu. Allahov zakon/šariat je jedini zakon koji garantuje prava svih ljudi, kako muslimana tako i nemuslimana, jer ga je postavio Gospodar i Tvorac svih ljudi, koji nikome ne čini napravdu. Ovakvo razumjevanje šariata treba da bude sastavni dio ispravnosti imana svakog muslimana. Iz dana u dan uviđamo da zakoni koje su postavili ljudi nisu u mogućnosti da riješe probleme kroz koje prolazi čovječanstvo. I pored svega navedenog mnogo je onih koji su protiv primjene šariata, ili zbog toga što ga ne poznaju, jer im je pogrešno prikazan, ili zbog bojazni za svojim ličnim interesima koji bi se, zbog pravednosti šariata morali mijenjati.

Allah, dž.š., u Kur'anu, u tri uzastopna ajeta u suri Maide govori o onima koji ne sude po Njegovom zakonu, to jest u skladu sa onim što je On objavio i te ljude opisuje kao nevjernike, nasilnike i grješnike. Evo tih ajeta:

﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ (سورة المائدة ٤٤)

“A oni koji ne sude prema onom što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici.”¹

﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ (سورة المائدة ٤٥)

“Oni koji ne sude prema onom što je Allah objavio pravi su silnici.”²

﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ (سورة المائدة ٤٧)

“Oni koji nisu sudili prema onome što je Allah objavio -pravi su grješnici.”³

U komentaru ovih ajeta Kurtubi između ostalog kaže: Neki učenjaci smatraju da se ovi ajeti odnose samo na nevjernike. Međutim, drugi kažu da oni obuhvataju i muslimane i nevjernike, pa Abdullah ibn Abbas i Mudžahid ih ovako razumjevaju: Ko ne bude sudio po onome što je Allah, dž.š., objavio –niječući i odbacujući time Kur'an i Hadis- taj je nevjernik.

¹ Sura El-Maide, 44

² Sura El-Maide, 45

³ Sura El-Maide, 47

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., i Hasan Basri kažu: Ovi ajeti obuhvataju sve one koji ne sude po onome što je Allah, dž.š., objavio, bilo da su muslimani, židovi, kršćani ili drugi nevjernici, dok god taj počinitelj to radi iz ubjeđenja i smatra to djelo dozvoljenim. Međutim, ako on smatra da je to djelo grijeh i ne kaže za njega da ga je dozvoljeno činiti, onda on ima tretman velikog grijешnika, i time ne postaje nevjernik. To je inače akaidsko pravilo da čovjek koji čini veliki grijeh (osim širka) ne postaje kjafr sve dok to zabranjeno djelo ne bude smatrao dozvoljenim. On tada ima tretman velikog grijешnika. Međutim, ako bi on za ono što je haram/zabranjeno rekao da je halal/dozvoljeno onda on tim činom postaje nevjernik.

Ebu Bekr ibnul-Arebi smatra da se jedan od ovih ajeta odnosi na kršćane, drugi na židove a treći na muslimane.

Hasan Basri kaže: Allah, dž.š., je zadužio sudije sa troje: da ne slijede svoje hirove i strasti, da se ne boje nikoga od ljudi nego da se boje samo Allaha i da ne mijenjaju Njegove riječi za nešto što malo vrijedi.¹

Biti kadija je vrlo odgovorna funkcija, jer je kadija u stvari onaj ko sprovodi i primjenjuje Allahov zakon. Upravo zbog toga je mnogo uleme izbjegavalo tu funkciju bojeći se te odgovornosti. Pomenućemo nešto od toga:

عَنْ بُرَيْدَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْقَضَاةُ ثَلَاثَةٌ قَاضِيَانِ فِي النَّارِ وَقَاضٍ فِي الْجَنَّةِ رَجُلٌ قَضَى بَغَيْرِ الْحَقِّ فَعَلِمَ ذَلِكَ فَذَكَ فِي النَّارِ وَقَاضٍ لَا يَعْلَمُ فَأَهْلَكَ حُقُوقَ النَّاسِ فَهُوَ فِي النَّارِ وَقَاضٍ قَضَى بِالْحَقِّ فَذَلِكَ فِي الْجَنَّةِ

(رواه الحاكم وأبو داود والترمذي وابن ماجه)

Burejde, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kadija (sudaca) ima tri vrste; dvije vrste će u Džehennem a jedna će u Džennet: (prvi) kadija koji uvidi istinu pa je namjerno zaobiđe, taj će u Džehennem, (drugi) kadija koji sudi bez znanja, i tako ljudima uskraćuje njihova prava i taj će u Džehennem. (Treći) kadija koji uvidi istinu i po njoj sudi, taj će u Džennet."²

¹ Kurtubijev tefsir 6/184-185

² Hadis bilježe Hakim, Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ وَلِيَ الْقَضَاءَ أَوْ جُعِلَ قَاضِيًا بَيْنَ النَّاسِ فَقَدْ ذُبِحَ بِغَيْرِ سَكِينٍ (رواه الحاكم وأبو داود والترمذي وابن ماجه)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude postavljen za kadiju taj je zaklan bez noža."¹

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Na Sudnjem danu će biti doveden pravedan kadija, pa kada vidi težinu polaganja računa poželjeće da nikada nije bio kadija, pa čak ni dvojici ljudi koji su se sporili oko jedne hurme (datule)."²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude želio biti kadija i to mu se ostvari, pa ako bude od onih čija pravda nadjačava njegovu nepravdu ući će u Džennet, a ako bude od onih čija nepravda nadjačava njegovu pravdu ući će u Džehennem."³

Ibn Ebi Evfa, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah je uz kadiju sve dok ne počne krivo suditi i nepravedan biti, a kada to počne raditi onda ga Allah napusti a preuzme ga šejtan."⁴

Fudejl ibn Ijad –rahimehullah- kaže: "Kadija treba jedan dan da sudi a jedan dan da plaće (iz straha) za sobom."

Muhammed ibn Vasi' –rahimehullah- kaže: "Prvi koji će biti prozvani da polažu račun na Sudnjem danu biće kadije."⁵

Mekhul –rahimehullah- kaže: "Kada bi mi dali da biram između kadiluka i da mi odsijeku glavu, izabrao bih odsijecanje glave."

Ejjub Sehtijani –rahimehullah- kaže: "Vidio sam da su najpametniji oni koji najviše izbjegavaju da budu kadije."

Kada su Sufjana Sevriju –rahimehullah- obavijestili da je Šurejh postavljen za kadiju, on reče: "Kakvog dobrog čovjeka upropastiše!?"

Malik ibn Munzir je htio postaviti Muhammeda ibn Vasi'a za kadiju u Basri pa je on to odbio. Malik ga je u nekoliko navrata na to nagovarao a ovaj je to uporno odbijao. Na kraju mu Malik reče: -Ili ćeš prihvatiti da budeš kadija ili ću te izbičevati. Muhammed mu na to odgovori: -Ako me izbičuješ ti si sultan, a meni je dunjalučko poniženje draže nego poniženje na drugom svijetu."

¹ Hadis bilježe Hakim, Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže

² Hadis bilježe Ahmed i Ibn Hibban

³ Hadis bilježi Ebu Davud

⁴ Hadis bilježe Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim

⁵ Hadis bilježe Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim

Jedan od tabi'ina, Vehb ibn Munebbih –rahimehullah- kaže: “Kada vladar učini neku nepravdu Allah oduzme beričet (blagoslov) stanovnicima njegove države, pa se to osjeti u čaršijama, prihodima, usjevima, stoci (mlijeku) i svemu drugome, a kada uspostavi pravdu, onda Allah -u svemu pomenutom- dadne beričet stanovnicima njegove države.

Namjesnik sirijskog grada Himsa je poslao pismo halifi Omeru ibn Abdul-Azizu u kojem ga obavještava da je njegov grad Hims podobro porušen i da ga treba opraviti i izgraditi. Omer mu šalje ovakav odgovor: “Učvrsti i ojačaj taj grad pravednošću i očisti njegove ulice od nepravde, vesselamu alejkum.”¹

¹ El-Kebair, str. 130

38. DAVANJE I UZIMANJE MITA

Mito je imetak i njemu slično koji se daje sa ciljem potplaćivanja kako bi se zaobišla istina i pravda a dala se prednost neistini i nepravdi. Najčešće se dešava pri suđenju u raznim vrstama sporova, mada se dešava i mimo toga.

Uzimati mito, davati ga ili pri tome posredovati je jedan od velikih grijeha, našto ukazuju slijedeći kur'ansko-hadiski tekstovi:

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ (سورة البقرة ١٨٨)

“Ne jedite imovinu jedan drugoga na nepošten način i ne parničite se zbog nje pred sudijama da biste na grijешan način i svjesno dio tuđe imovine pojeli!”¹

Kurtubi kaže: Ovaj ajet između ostalog znači i ovo: Nemojte ići sudijama sa svojim imetkom da ih time podmitite i potplatite da bi oni donijeli osudu u vašu korist.²

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَّ وَالْمُرْتَشِيَّ فِي الْحُكْمِ (حديث صحيح ورواه الترمذي وأحمد)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo onoga koji uzima i koji daje mito pri suđenju.”³

Abdullah ibn Amr, r.a., kaže: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prokleo i onoga ko uzima i onoga ko daje mito.”⁴

Od Abdullaha ibn Amra, r.a., se takođe prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “I onaj koji uzima i onaj koji daje mito će u Džehennem.”⁵

عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَّ وَالْمُرْتَشِيَّ وَالرَّائِشَ يَعْنِي الَّذِي يَمْشِي بَيْنَهُمَا (رواه أحمد)

¹ Sura El-Bekare, 188

² Kurtubijev tefsir, 2/338

³ Hadis je sahih, a bilježe ga Tirmizi i Ahmed

⁴ El-Kebair, 131

⁵ Hadis je hasen, a bilježi ga Taberani

Sevban, r.a., kaže: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prokleo onoga koji uzima mito, onoga koji ga prima i onoga koji u tom poslu posreduje."¹

Pomenuta kazna stiže onoga koji uzima ili daje mito zato što on tim djelom nanosi štetu drugom muslimanu ili time uzima ono što mu ne pripada. Međutim, jedan broj učenjaka smatra kada bi čovjek dao mito da dobije svoje pravo i ono što mu uistinu pripada ili da bi se zaštitio od nepravde i zuluma koji mu se sprema, onda to nije zabranjeno.

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude odgovoran za deset osoba pa bude među njima sudio -bili oni zadovoljni tom osudom ili ne- doći će na Sudnjem danu vezanih ruku. Ako bude od onih koji su bili pravedni i ne bude uzimao mito Allah će ga osloboditi. A ako bude nepravedno sudio i uzimao mito ruke će mu biti još jače svezane i biće bačen u Džehennem čija je dubina petsto godina."²

¹ Hadis bilježi Ahmed

² Hadis bilježi Hakim

39. PRIMANJE POKLONA ZBOG ZAUZIMANJA ZA NEKOG

Sličan prethodnom je i ovaj grijeh, a to je nepravедno zauzimanje za nekog a zatim primanje hedije od njega.

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ شَفَعَ لِأَخِيهِ بِشَفَاعَةٍ فَأَهْدَى لَهُ هَدِيَّةً عَلَيْهَا فَقَبِلَهَا فَقَدْ أَتَى أَبَا عَظِيمًا مِنْ أَبْوَابِ الرَّبِّ (رواه أبو داود)

Ebu Umamete, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko se bespravno zauzme za nekog, pa mu ovaj dadne hediju i on je primi, učinio je jednu vrstu kamate."¹

Učenjaci u ovom poglavlju takođe navode hadis u kojem Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Pokloni od radnika (namjesnika i sl.) su vrsta krađe."²

Misli se na davanje poklona zbog interesa i lične koristi kojima se nanosi nepravda drugim ljudima.

Ibn Mes'ud, r.a., kaže: "Bespravno jedenje tuđeg imetka je da se zauzmeš za svoga brata u nekom poslu, pa ti on nakon toga dadne hediju i ti je primiš." On takođe kaže: "Ko zaštititi svog brata od nepravde/zuluma pa mu on zbog toga dadne nešto, skupocjeno ili beznačajno, to je sticanje imetka na zabranjen način."³

Ibn Kajjim i Zehebi –rahimehumallah- ubrajaju ovu vrstu grijeha u uzimanje mita, dok su ga Ibn Nuhas i Hejtemi odvojili kao posebnu vrstu grijeha.⁴

¹ Hadis bilježi Ebu Davud

² Hadis bilježi Ahmed

³ El-Kebair, str. 132

⁴ Pogledaj Tenbihul-gafilin str. 224 i Ez-Zevadžir 2/316

40. ŽENSKO OPONAŠANJE LJUDI I MUŠKO OPONAŠANJE ŽENA U OBLAČENJU, GOVORU, KRETANJU I SLIČNO

Zabranjeno je ženama da oponašaju muškarce u odijevanju, govoru, pokretima i slično, kao što je zabranjeno muškarcima oponašanje žena. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prokleo ovakve ljude i žene te se zbog toga ovo ubraja u velike grijehе.

عبد الله ابن عباس قال لعن رسول الله صلى الله عليه وسلم المتشبهين من الرجال بالنساء والمتشبهات من النساء بالرجال (رواه البخاري)

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prokleo ljude koji oponašaju žene i prokleo je žene koje oponašaju ljude.”¹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo čovjeka koji oblači žensku odjeću i prokleo je ženu koja oblači mušku odjeću.”²

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Trojica neće ući u Džennet: neposlušnik svojim roditeljima, onaj koji dozvoljava nemoral i nered u svojoj kući i žena koja oponaša muškarce.”³

Ammar ibn Jasir prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Trojica neće ući u Džennet: onaj koji dozvoljava nemoral i nered u svojoj kući i žena koja oponaša muškarce i notorni pijanica.”⁴

Ahmed bilježi u svome Musnedu da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo ljude koji oponašaju žene i žene koje oponašaju ljude i onoga koji bespotrebno sam putuje kroz pustinju.”

Taberani bilježi sa slabijim senedom da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Četvorica su prokleti na dunjaluku i na ahiretu i meleki su na to aminovali: čovjek kojeg je Allah stvorio kao muško a on od sebe pravi žensko i oponaša žene, žena koju je Allah stvorio kao žensko a ona od sebe pravi muško i oponaša muškarce, čovjek koji slijepca navede na provaliju i sl. i čovjek koji sam sebe uskropi i učini se nesposobnim za brak a Allah, dž.š., je samo Jahja

¹ Hadis bilježi Buhari

² Hadis bilježe Ebu Davud, Nesai, Ibn Hibban i Hakim

³ Hadis bilježe Nesai, Bezzar i Hakim

⁴ Hadis bilježi Taberani

ibn Zekerijjaha takvim učinio.”¹ Ovaj hadis dobro ukazuje na današnju situaciju u kojoj ljudi pokušavaju mjenjati Allahovo stvaranje, birajući polove što vodi čovječanstvo u velike probleme i katastrofu.

Ljudi su dužni da savjetuju i odvrćaju svoje žene, sestre, kćeri i majke od oponašanja muškaraca, jer će oni prvenstveno biti odgovorni za članove svoje porodice.

Allah, dž.š., kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾

(سورة التحريم ٦)

“O vjernici, čuvajte sebe i svoje porodice od vatre čije će gorivo biti ljudi i kamenje...”²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava i kaže: “Svako od vas je pastir i biće odgovoran za svoje stado. Čovjek je pastir u svojoj kući i porodici i biće na Sudnjem danu odgovoran za svoje stado...”³

Takođe Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Propašće ljudi kada se budu pokoravali ženama.”⁴

Svakako da se ovim hadisom misli na pokornost ženi u onome što je loše, a kada žena muža navraća na hajr onda je treba poslušati. To potvrđuje i izreka Hasana Basrije koji kaže: “Kada god se čovjek pokori ženi u ispunjavanju njenih zabranjenih hirova to ga može odvesti u vatru.”⁵

¹ Ez-Zevadžir 1/256

² Sura Et-Tahrim, 6

³ Hadis bilježe Buhari i Muslim

⁴ Hadis bilježi Muslim

⁵ El-Kebair, str. 135

41. NEČUVANJE OD MOKRAĆE

Musliman je dužan da čuva svoje tijelo i odjeću od bilo kakve nečistoće a pogotovo od mokraće, jer je to uvjet ispravnosti namaza.

Allah, dž.š., hvali vjernike koji vole čistoću i urednost, jer je čistoća vjerska obaveza i lijepa ljudska vrlina. Allah, dž.š., kaže:

﴿فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ﴾ (سورة التوبة ١٠٨)

“U njoj (džamiji) su ljudi koji vole da se često peru, a Allah voli one koji se mnogo čiste.”¹

U komentaru ovoga ajeta stoji da su ti ljudi nakon obavljanja nužde koristili vodu pri čišćenju. Takođe se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., koristio vodu pri čišćenju nakon obavljene nužde. Aiša, r.a., se obraća ženama i kaže: “Naredite svojim muževima da se nakon nužde operu vodom, jer se ja stidim da im to kažem.”²

Kurtubi -rahimehullah- u komentaru ovoga ajeta kaže: Stroga dužnost svakog muslimana je da čisti i čuva svoju odjeću i tijelo od nečistoće i nije dozvoljeno da klanja sa nečistoćom bilo na tijelu ili odjeći. Taberi kaže: Ako nečistoće bude na čovjeku koliki je kružić novčanice jednog dirhema onda je dužan da ponovi namaz. Takvo mišljenje zastupa Ebu Hanife i Ebu Jusuf.³

U drugom ajetu Allah, dž.š., naređuje da se odjeća očisti, pa kaže:

﴿وَيَا بَاكَ فَطَهِّرْ﴾ (سورة المدثر ٤)

“I odjeću svoju očisti!”⁴ Što znači: Operi je vodom i drugim pomagalima. Na obaveznost čiste odjeće ukazuje i izreka Muhammeda ibn Sirina i Ibn Zejda: “Nemoj klanjati osim u čistoj odjeći!”⁵

Zehebi -rahimehullah- kaže da je nečuvanje od mokraće osobina kršćana⁶

Ima mnogo hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava na kaznu koja je predviđena za one koji se ne budu čuvali mokraće.

¹ Sura Et-Tevbe, 108

² Hadis bilježi Tirmizi

³ Kurtubijev tefsir 8/243

⁴ Sura El-Muddesir, 4

⁵ Kurtubijev tefsir 19/65

⁶ El-Kebair, str.141

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Većina patnje u kaburu biće zbog nečuvanja od mokraće."¹

Ebu Umame, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čuvajte se mokraće jer je to prvo zašto će čovjek biti pitan u kaburu."²

Nečuvanje od mokraće je jedan od velikih grijeha, na što ukazuje i Buharijin naslov u njegovom Sahihu:³

"Od velikih grijeha je da se čovjek ne čuva od mokraće." To je jedno fikhsko pravilo jer je opće poznato hadisko pravilo da je Buharin fikh sadržan u njegovim (pod)naslovima. U ovom poglavlju Buhari bilježi hadis od Abdullaha ibn Abbasa, r.a., koji kaže:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَبْرَيْنِ فَقَالَ إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَنْزِهُ مِنَ الْبَوْلِ قَالَ وَكَيِّعَ مِنْ بَوْلِهِ وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً فَشَقَّهَا بِنِصْفَيْنِ فَغَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ صَنَعْتَ هَذَا قَالَ لَعَلَّهُمَا أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَنْبَسَا (رواه مسلم وغيره)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prošao pored dva kabura, pa reče: "Ova dvojica su u patnji, a ne kažnjavaju se za nešto (u njihovim očima) veliko, ali je to (kod Allaha, dž.š.) veliko. Jedan od njih se nije čuvao od mokraće, a drugi je prenosio tuđe riječi (s ciljem širenja smutnje). Zatim je Poslanik, s.a.v.s., uzeo zelenu palminu granu, rascijepio je i u svaki kabur posadio jedan dio. Neko upita: -Zašto si to uradio, Allahov Poslaniče? On reče: -Nadam se da će im ovo ublažiti kaznu sve dok se ova grana ne osuši"⁴

Ovo ubadanje grane u kabur je od Poslanikovih specifičnosti i mu'džiza i to je bilo specijalno za njega, te nije dozvoljeno to raditi nekome mimo njega. Takođe, ovaj hadis ukazuje da je nečuvanje od mokraće veliki grijeh, jer nema kazne zbog malog grijeha, ako se u njemu ne ustraje.⁵

U Ahmedovoj predaji ovoga hadisa na kraju se kaže: "...Do kada će oni biti u patnji? On, s.a.v.s., odgovori: -To je gajb kojeg ne zna niko osim Uzvišenog Allaha, a da se ne bojim da ćete se uplašiti i o tome previše

¹ Ahmed, Ibn Madže i Hakim

² Taberani

³ 1/317

⁴ Buhari, Muslim i drugi

⁵ Fethul-Bari 1/320

pričati, ja bih molio Allaha da vam omogući da čujete ono što ja čujem od njihove patnje.”¹

Ibn Hibban bilježi ovaj hadis od Ebu Hurejre, r.a., i u njegovoj predaji se kaže: Išli smo sa Poslanikom, s.a.v.s., pa smo prošli pored dva kabura. Tada Poslanik zastade pa smo i mi stali. Boja njegovog, s.a.v.s., lica se počela mijenjati a rukavi njegove košulje su se zatresli. Poslanik ih upita: -Čujete li ono što ja čujem...” i onda je pomenuo hadis.²

Šekij ibn Mati' Asbehi, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Četvorica će dodatno uznemiravati stanovnike Džehennema, trčeći između Hamima i Džehima i govoriće: teško nama, propali smo. Džehennemlije će se međusobno raspitivati: -Ko su ova četvorica, dodatno su nas uznemirili a i tako nam je teško. To su: čovjek koji je u užarenom kovčegu, čovjek koji za sobom vuče svoja crijeva, čovjek iz čijih usta curi krv i gnjoj i čovjek koji sam jede svoje meso. Upitaće za onoga koji je u užarenom kovčegu, pa će im se reći da je to čovjek koji je umro a ostao je dužan ljudima, pa te dugove nema ko da vrati i izmiri. Zatim će se reći za onoga koji vuče svoja crijeva da nije vodio računa gdje mu pada mokraća i nije to prao. Za onoga iz čijih usta curi krv i gnjoj će se reći da je koristio svaku ružnu i bezobraznu riječ i nju je sa zadovoljstvom koristio. I za onoga koji jede sam svoje meso će se reći da je ogovarao ljude.”³

Mnogo ljudi smatra da se muškarci, nakon obavljene male nužde, ne trebaju prati vodom, što je potpuno netačno. Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., koristio vodu nakon obavljanja male nužde i vodio je računa gdje i na koji način će to obaviti da mokraća ne bi uprskala njegovu odjeću. Zbog toga učenjaci smatraju da je preporučljivo nakon obavljanja male nužde mokrim rukama potrati nogavice (rešš) kako bi se na taj način uklonilo ono što je možda uprskalo odjeću. Takođe treba sačekati da se mokraća okaplje i nakon toga se oprati. Neki učenjaci čak preporučuju da se nakon obavljanje male nužde prošetati nekoliko koraka kako bi se mokraća okapala u maramicu i tek se onda uzimao abdest.

¹ Ez-Zevadžir 1/207

² Ez-Zevadžir 1/208

³ Ibn Ebi Dunja, Taberani i Ebu Nuajm, Pogledaj El-Kebair str. 141 i Ez-Zevadžir 1/208

42. OBAVLJANJE NUŽDE NA PUTU PROLAZNIKA

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko obavi veliku nuždu na putu kud prolaze ljudi zaslužio je prokletstvo Allaha, dž.š., meleka i svih ljudi.”¹

Taberani bilježi sa dobrim senedom ovaj hadis: “Ko uznemirava muslimane na njihovim putevima zaslužio je njihovo prokletstvo.”

Hatib Bagdadi bilježi hadis: “Ko obavi veliku nuždu na obali rijeke gdje se uzima abdest i pije voda, zaslužio je prokletstvo Allaha, dž.š., meleka i svih ljudi.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Čuvajte se triju kletvi! -A koje su to-pitaše ashabi. On reče: -Obavljanje nužde u mjestu gdje ljudi hladuju, ili na putu kud hodaju ili pored mjesta gde se sakuplja voda.”

Pojedini učenjaci obavljanje nužde na putu prolaznika ubrajaju u velike grijehе, zbog prokletstva koje zaslužio njegov počinitelac. Drugi kažu da se ovo ne ubraja u velike grijehе zbog slabosti prvog hadisa, te smatraju da se ovo ubraja u pokuđena djela.²

¹ Taberani i Bejheki sa slabim senedom

² Pogledaj Ez-Zevadžir 1/206

43. STICANJE ZNANJA RADI DUNJALUČKE KORISTI

Musliman mora svaki posao raditi u ime Allaha, dž.š., pa tako i traženje nauke. Svakako da se ovim misli na sve vrste korisnih znanosti. Ako bi čovjek tražio nauku radi položaja, ili radi dunjalučkog interesa, ili pak da bi ga ljudi veličali, time bi činio jedan od najvećih grijeha, kao što to smatra Ibn Kajjim –rahimehullah-¹ Allah, dž.š., hvali prave učenjake/alime, pa kaže:

﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ (سورة فاطر ٢٨)

“A Allaha se boje od robova Njegovih – učenici. Allah je, doista, silan i On prašta.”² To su oni učenjaci koji znaju i svjesni su da je Allah svemoćan, kako to kažu Alija i Ibn Abbas r.a. Mudžahid i Še’abi kažu: “Pravi učenjak je onaj koji se boji Allaha, dž.š.,” Rebi’ ibn Enes kaže: “Ko se ne boji Allaha, dž.š., to nije učenjak.” Se’ad ibn Ibrahim je upitan ko je najbolji fekih u Medini, pa je rekao: Onaj koji se najviše Allaha boji.”

Alija, r.a., je rekao: “Pravi učenjak je onaj koji ljudima ulijeva nadu u Allahovu milost, a ne zapusta ih da u grijesima ostanu, ne garantuje im spas od Allahove kazne i ne odvrća ih od Kur’ana nekoj drugoj knjizi. Nema hajra u ibadetu u kojem nema znanja, nema pravog znanja bez fikha (poznavanja vjerskih propisa). Nema koristi od učenja Kur’ana bez razmišljanja o onome što se uči.”³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u nekoliko hadisa upozorava na opasnost sticanja nauke radi nečega drugog, a ne u ime Allaha, dž.š.;

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude tražio nauku kojom se stiče Allahovo zadovoljstvo, a ne bude je tražio osim da bi zadobio neku dunjalučku korist, neće osjetiti ni miris Dženneta.”⁴

عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِمَارِي بِهِ السُّفَهَاءَ أَوْ لِيُبَاهِيَ بِهِ الْعُلَمَاءَ أَوْ لِيَصْرِفَ وَجُوهَ النَّاسِ إِلَيْهِ فَهُوَ فِي النَّارِ (رواه ابن ماجه)

¹ Tenbihul-gafilin, str. 259

² Sura El-Fatir, 28

³ Kurtubijev tefsir, 14/332

⁴ Hadis bilježe Ebu Davud, Ibn Madže i Ibn Hibban

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao :

“Ko bude tražio nauku da bi raspravljao sa nezalicama, ili se nadmetao sa učenjacima, ili skretao pažnju ljudi na sebe, taj će u Džehennem.”¹

Ibn Omer, r.a., takođe prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude tražio nauku, a ne bude time želio postići Allahovo zadovoljstvo, neka sebi pripremi mjesto u vatri.”²

U jednom dužem hadisu u kojem se govori o iskrenosti nijjeta, između ostalog se kaže:

...وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ وَقَرَأَ الْقُرْآنَ فَأَتَى بِهِ فَعُزِّفَهُ نَعْمَةً فَعَرَفَهَا قَالَ فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا قَالَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتَهُ وَقَرَأْتَ فِيكَ الْقُرْآنَ قَالَ كَذَبْتَ وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ لِيُقَالَ عَالِمٌ وَقَرَأْتَ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ هُوَ قَارِئٌ فَقَدْ قِيلَ ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ (رواه مسلم)

“...pa će se na Sudnjem danu dovesti čovjek koji je tražio znanje i druge je tome podučavao i učio je Kur'an. Biće upitan, u ime koga je to radio, pa će on reći: -To sam radio u ime Tebe (obraćajući se Allahu, dž.š.,) i u Tvoje ime sam učio Kur'an. Tada će mu se reći: -Lažeš, ti si nauku tražio da se kaže kako si učen, a Kur'an si učio da se kaže kako si dobar kari'a, i to je već rečeno. Zatim će biti naređeno da se taj čovjek naglavačke baci u džehennemsku vatru.”³

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: “Kako će vam biti kada vas zadesi kušnja u kojoj će se uzdizati malehni a oronuće stari... A kada će to biti-upitaše prisutni. Ibn Mes'ud reče: -Kada bude malo povjerljivih a puno pretpostavljenih, bude malo učenih a puno učača, tada se nauka neće tražiti u ime Allaha i tražiće se ovodunjalučka korist sa djelima kojima se zarađuje Ahiret.”⁴

Takođe se prenosi da je Alija, r.a., pomenuo iskušenja koja će naići, pa mu Omer, r.a., reče: -Kada će to biti? On mu odgovori: -Kada se fikh bude izučavao ali ne radi vjere, nauka bude tražila a po njoj se ne bude radilo i bude se sticala ovodunjalučka korist sa djelima kojima se zarađuje Ahiret.”⁵

¹ Hadis bilježi Ibn Madže

² Hadis bilježe Tirmizi i Ibn Madže

³ Hadis bilježi Muslim

⁴ Hadis bilježi Abdur-rezzak

⁵ Ez-Zevadžir 1/152

44. SKRIVANJE I TAJENJE NAUKE

Kada se vjernik nađe u situaciji da treba pojasniti neki vjerski propis a to nema niko mimo njega da uradi, onda mu je dužnost da to kaže, inače zapada u veliki grijeh i ubraja se u one koji prikrivaju nauku. Allah, dž.š., u Kur'anu o ovome grijehu kaže:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ (سورة البقرة ١٥٩)

“One ljude koji budu tajili jasne dokaze (sankcije za prekršaje), koje smo Mi objavili, i Pravi put (najava Muhammedovog dolaska), koji smo u Knjizi (Tevratu) ljudima označili, njih će Allah prokleti, a prokleće ih i oni koji imaju pravo da proklinju (meleki i vjernici).”¹

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ﴾ (سورة البقرة ١٧٤)

“Oni koji taje ono što je Allah u Knjizi objavio i to zamjenjuju za nešto što malo vrijedi – oni u trbuhe svoje ne trpaju ništa drugo do ono što će ih u vatru dovesti.”²

Učenjaci kažu da se sa ovim ajetima prvenstveno misli na jevrejske učenjake koji u Tevratu prikrivaju najavljeni dolazak Muhammeda, s.a.v.s., kao poslanika, mada ajeti obuhvataju i sve one koji kriju znanje koje treba da se širi. Takođe je Allah, dž.š., vezano za židove u Medini objavio i ovaj kur'anski ajet:

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنَنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبُغِضَ مَا يَشْتَرُونَ﴾ (سورة آل عمران ١٨٧)

“A kada je Allah uzeo obavezu od onih kojima je Knjiga data da će je sigurno ljudima objašnjavati da neće iz nje ništa kriti, oni su je, poslije, za leđa svoja bacili i nečim što malo vrijedi zamijenili; a kako je ružno to što su u zamjenu dobili!”³

¹ Sura El-Bekare, 159

² Sura El-Bekare, 174

³ Sura Ali Imran, 187

U hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., se obećava teška kazna za one koji budu prikrivali znanje.

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude upitan za nešto od nauke (koja je potreban ljudima u vjeri) pa to prikrije doći će Sudnjeg dana zažvaljan sa žvaljama od džehennemske vatre, a ko o Kur'anu kaže nešto bez znanja takođe će doći Sudnjeg dana zažvaljan sa žvaljama od džehennemske vatre."¹

45. OMALOVAŽAVANJE I POTCJENJIVANJE UČENJAKA

Omalovažavati i ismijavati učene ljude je jedan od velikih grijeha i Hejtemi –rahimehullah- ga pominje kao poseban grijeh, pod brojem četrdeset i sedam u svojoj knjizi Zevadžir (1/159) pojašnjavajući da je takođe veliki grijeh ogovarati učenjake, ili uznemiravati Allahove miljenike/evlije, a to su učenjaci koji rade po onome što znaju. U ovom poglavlju Hejtemi spominje slijedeći hadis od Ebi Uname, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Trojicu ljudi ne omalovažava niko osim munafik: čovjeka koji je osijedio u Islamu, učenjaka i pravednog vladara."²

Takođe bilježi Ahmed u svome Musnedu da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nije od nas onaj koji ne poštuje starije, nije milostiv prema mlađima i ne priznaje učene."

Taberani bilježi i ovaj hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Tražite nauku a uz to naučite da ona u sebi sadrži blagost i dostojanstvo, i budite ponizni prema onima od kojih učite."

¹ Hadis bilježi Ebu Je'ala

² Hadis bilježi Taberani

46. JEDNO GOVORITI A DRUGO RADITI

Odlika pravog alima je da on primjenjuje u svome životu ono što zna i čemu druge podučava i poziva. U tom slučaju je on prvi kome je njegovo znanje koristilo, jer nema fajde od znanja koje se ne primjenjuje. Allahov Poslanik, s.a.v.s., se, između ostalog, utjecao Allahu, dž.š., od znanja koje ne koristi, to jest od znanja koje se nije pozitivno odrazilo na ponašanje čovjeka i njegovu bogobožnost. Ta Poslanikova dova ovako glasi:

“Allahu moj, utječem Ti se od: znanja koje ne koristi, srca koje se ne boji, duše koja se ne može zasititi i dove koja se ne prima.”¹

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ (٢) كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿ (سورة الصف ٢-٣)

“O vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite? O kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela ne prate!”²

Naha'i -rehimehullah- kaže: “Tri ajeta su me spriječila da ljude savjetujem;

﴿اتَّمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُرِّ وَتَنسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾ (سورة البقرة ٤٤)

1-“Zar od drugih tražite da dobra djela čine, a da pri tome sebe zaboravljate...”³,

﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَمْلِكَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْهَأَكُمْ عَنْهُ﴾ (سورة هود ٨٨)

2-“Ja ne želim da činim ono što vama zabranjujem.”⁴,

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ (سورة الصف ٢)

3-“O vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite?”⁵

Na Miradžu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ugledao ljude kojima odsjecaju usne makazama od vatre, pa je upitao Džibrila, ko su ovi, a on mu odgovori:

¹ Hadis bilježi Muslim

² Sura Es-Saff, 2-3

³ Sura El-Bekare, 44

⁴ Sura Hud, 88

⁵ Sura Es-Saff, 2, Kurtubijev tefsir 18/78

-To su hatibi (govornici) od tvoga ummeta, koji su jedno govorili a drugo radili, učili Kur'an a nisu se pridržavali njegovih propisa."¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Najtežu kaznu na Sudnjem danu imaće učenjak kojem njegovo znanje nije koristilo."²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., slikovito prikazuje nezahvalnu situaciju čovjeka koji je drugima naređivao dobro a on ga nije radio, pa kaže:

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ فَتَنْدَلِقُ أَقْتَابُ بَطْنِهِ فَيَدُورُ بِهَا كَمَا يَدُورُ الْحِمَارُ بِالرَّحَى فَيَجْتَمِعُ إِلَيْهِ أَهْلُ النَّارِ فَيَقُولُونَ يَا فُلَانُ مَا لَكَ أَلَمْ تَكُنْ تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ فَيَقُولُ بَلَى قَدْ كُنْتُ أَمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ وَأَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ (رواه البخاري ومسلم)

"Na Sudnjem danu biće doveden čovjek, te će biti bačen u Džehennem i kružiće oko svojih crijeva i utrobe kao što magarac kruži oko mlina. Džehennemlije će se oko njega sakupljati i pitati ga: -O čovječe, otkud ti ovdje, pa zar nam nisi naređivao dobro i odvrćao nas od zla? On će odgovoriti: -Jeste, naređivao sam vam da radite dobra djela a ja ih nisam činio, i odvrćao sam vas od grijeha a ja sam ih činio."³

Taberani i Ebu Nuajm bilježe u jednoj garib predaji ovaj hadis, u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., ukazuje na to da će oni koji su znali neke propise a nisu ih primjenjivali zaslužiti veću kaznu od onih koji nisu poznavali te propise:

"Zebanije (meleki zaduženi za Džehennem) će početi kažnjavati griješne učače (učenjake) prije kažnjavanja onih koji su obožavali kipove. Oni će tada reći: -Vidi, počinju sa nama prije onih koji su obožavali kipove!? Tada će im se reći: -Nije ista situacija onoga koji je znao i onoga koji nije znao."

Iako je ovaj hadis slabog seneda Munziri -rahimehullah- kaže da njegovo značenje ojačava pouzdani hadis u kojem se kaže:

"Kada bude Sudnji dan, Allah, dž.š., će doći da presudi ljudima i zateći će sve generacije ljudi u klečećem položaju. Prvi koji će biti pozvani su: čovjek koji je bio učen (alim i učač Kur'ana), čovjek koji je ubijen na Allahovom putu i čovjek koji je imao puno imetka. Allah, dž.š., će reći učaču Kur'ana: -Zar te nisam podučio onome što sam objavio Svome poslaniku?

¹ Kurtubijev tefsir 18/78

² Hadis bilježe Bejheki i Taberani

³ Hadis bilježe Buhari i Muslim

-Jesi - odgovoriće on. Tada će ga Allah upitati: -Šta si radio sa onim što si naučio? Čovjek će odgovoriti: -Provodio sam i noći i dane učeći Kur'an. Allah, dž.š., će mu tada reći: -Slagao si. Ti si želio da se za tebe kaže kako si dobar učenik (učenjak) i to je uistinu već rečeno. Zatim će biti doveden čovjek koji je imao puno imetka, pa će mu Allah, dž.š., reći: -Zar ti nisam dao imetka i blaga toliko da nikome ne budeš muhtadž (ne tražiš ni otkoga)? - Jesi - odgovoriće čovjek. Allah će ga tada upitati: -Pa šta si (u)radio s tim imetkom kojeg sam ti dao? Čovjek će reći: -Dijelio sam ga rodbini i davao sam milostinju. Allah, dž.š., će mu tada reći: -Nije tačno, ti si želio da se za tebe kaže kako si darežljiv i već je rečeno. Zatim će biti doveden onaj koji je ubijen na Allahovom putu, pa će ga Allah upitati: -U ime koga si poginuo? On će odgovoriti: -Bio mi je naređen džihad na Tvom putu, pa sam se borio sve dok nisam poginuo. Allah, dž.š., će mu tada reći: -Slagao si. Ti si želio da se za tebe kaže kako si hrabar i već je rečeno. Allahov Poslanik, s.a.v.s., završava ovaj hadis obraćajući se svome ashabu: -O Ebu Hurejre, to su prva trojica sa kojima će džehennemaska vatra biti potpaljena na Sudnjem danu."¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَزُولُ قَدَمُ ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ وَمَاذَا عَمِلَ فِيمَا عِلِمَ (حديث صحيح ورواه الترمذي)

"Neće se čovjek ni pomaknuti sa svoga mjesta, nakon proživljenja na Sudnjem danu, a već će biti pitan za četvero: za svoj život u čemu ga je proveo, za svoje znanje šta je njime radio, za svoj imetak, na koji način ga je stekao i u šta ga je potrošio i za svoje tijelo za šta ga je koristio."²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Neki ljudi iz Dženneta će ugledati ljude u džehennemskoj vatri i upitati ih: -Otkud vi u vatri, a mi smo zaslužili Džennet na osnovu onoga što smo od vas naučili? Oni će im odgovoriti: -To je zbog toga što smo mi govorili a nismo radili."³

Hasan Basri -rahimehullah- u mursel hadisu prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada god čovjek održi hutbu (govor) Allah, dž.š., će ga pitati, šta si time htio reći (i jesi li po tome radio)?" Kada god bi Malik ibn Dinar pripovijedao ovaj hadis tako jako bi zaplakao da ne bi mogao više

¹ Hadis bilježe Tirmizi i Hakim

² Hadis je sahih, a bilježi ga Tirmizi

³ Hadis bilježi Taberani

govoriti. Kada bi se smirio, onda bi rekao: -Mislite li da ja volim da vam pripovjedam hadise, a znam da će me Allah, dž.š., na Sudnjem danu pitati šta si time htio reći (i jesi li po tome radio?)”¹

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan, koji su ljudi najgori, pa je rekao: -Neka nam Allah oprosti, pitajte o dobru, a nemojte pitati o zlu, najgori ljudi su pokvareni učenjaci.²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Onaj koji ljude podučava dobru a zaboravlja sebe je poput svijeće koja ljudima svijetli a sebe sagorijeva.”³

“Svaka nauka će biti teret za njenog vlasnika osim ono što se u praksu sprovede.”⁴

“Ne bojim se za svoj ummet od vjernika, niti od mušrika; jer će vjernika spriječiti njegova vjera a mušrika će odvratiti njegovo nevjerstvo. Međutim, bojim se od rječitog munafika, koji će govoriti dobro a raditi zlo.”⁵

¹ Ez-Zevadžir 1/156

² Hadis bilježi Bezzar

³ Hadis je hasen, a bilježi ga Taberani

⁴ Hadis bilježi Ibn Hibban

⁵ Hadis bilježi Taberani

47. BESPOTREBNO RASPRAVLJANJE O KUR'ANU

Bespotrebna rasprava je pokuđena a pogotovo kada se radi o vjerskim propisima koji su sadržani u Kur'anu ili hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمِرَاءُ فِي الْقُرْآنِ كُفْرٌ

(رواه أبو داود وابن حبان)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Rasprava o Kur'anu vodi u nevjerstvo."¹

Tirmizi u svome Džami'u bilježi hadis koji prenosi Abdullah ibn Abbas, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nemoj sa svojim bratom bespotrebno raspravljati niti se bespotrebno šaliti, niti mu nešto obećavati pa onda to pronevjeriti."²

Zehebi -rahimehullah- u svojoj knjizi Kebair³ smatra bespotrebnju raspravu i debatu od velikih grijeha i to potkrepljuje sa slijedećim ajetima:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ (٢٠٤) وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ (٢٠٥) وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾
(سورة البقرة ٢٠٤-٢٠٦)

"Ima ljudi čije te riječi o životu na ovom svijetu oduševljavaju i koji se pozivaju na Allaha kao svjedoka za ono što je u srcima njihovim, a najljući su protivnici. Čim se neki od njih dočepa položaja, nastoji da napravi na Zemlji nered, ništeći usjeve i stoku. -A Allah ne voli nered! A kada mu se rekne: "Boj se Allaha" on onda iz inada griješi. Njemu je dosta Džehennem, a on je, doista, grozno boravište."⁴

﴿مَا ضَرَّبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾

(سورة الزخرف ٥٨)

¹ Hadis bilježe Ebu Davud i Ibn Hibban

² Hadis je slabog seneda

³ Str. 221

⁴ Sura El-Bekare, 204-206

“A naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali, jer su oni narod svađalački.”¹

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ إِنَّ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَّا هُمْ بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ (سورة غافر ٥٦)

“Oni koji o Allahovim znamenjima raspravljaju, iako im nikakav dokaz nije došao, u srcima njihovim je samo oholost koja ih neće dovesti do cilja željenog, zato moli od Allaha zaštitu, jer On, uistinu, sve čuje i sve vidi.”²

Takode Zehebi svoj stav podupire i sa slijedećim hadisima:

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Zaista je Allahu, dž.š., najmrži onaj koji uporno i bespravno raspravlja i koji se svađa.”³

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Dovoljno je čovjeku griješenja da bude uporan u svađi i raspravi.”⁴

Ebu Uname, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Neće ljudi početi raspravljati, nakon Upute na kojoj su bili, a da neće zalutati.” Zatim je proučio ovaj kur’anski ajet:

﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (سورة الزخرف ٥٨)

“A naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali, jer su oni narod svađalački.”⁵

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Najviše čega se bojim za svoj ummet je: griješenje učenog, munafikova rasprava i dunjaluk koji će vas preokupirati.”⁶

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا زَعِيمٌ بَيِّتٍ فِي رِبَاضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا وَبَيِّتٍ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ وَإِنْ كَانَ مَارِحًا وَبَيِّتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ حَسَنَ خُلُقُهُ (حديث حسن ورواه أبو داود والترمذي)

Ebu Uname, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ja garantujem dvorac u podnožju Dženneta onom ko ostavi raspravu pa makar

¹ Sura Ez-Zuhruf, 58

² Sura Gafir, 56

³ Hadis bilježi Buhari

⁴ Hadis bilježi Tirmizi

⁵ Sura Ez-Zuhruf, 58

⁶ Medžme’u zevaid

bio u pravu, i garantujem dvorac u sredini Dženneta onome ko ostavi laž pa makar se šalio, i garantujem dvorac u najvišem stepenu Dženneta onome čije ponašanje bude lijepo.”¹

Inače, cilj rasprave treba da bude dolazak do istine i pravog rješenja a ne da bude nametanje svog mišljenja drugima.

Šafija –rahimehullah- kaže: “Nikada nisam ni s kim raspravljao a da nisam poželio da istina izađe iz njegovih usta.”

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bez potrebe uporno raspravlja i svađa se taj zaslužuje srdžbu sve dok to ne ostavi.”²

Alija, r.a., je rekao: “Svađa i rasprava mogu odvesti čovjeka u propast.”

48. TUMAČENJE KUR’ANA PO SVOM MIŠLJENJU

Musliman u tumačenju i razumijevanju Kur’ana treba da se oslanja na pouzdane predaje od Poslanikovog pojašnjavanja kur’anskih propisa, kao i na tefsir ashaba i pouzdanih učenjaka. Pri tome ne smije da tumači Kur’an po svom mišljenju, bez prethodne konsultacije pouzdanih mufessira.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko nešto o Kur’anu kaže bez znanja doći će Sudnjeg dana zažvaljan žvaljama od vatre.”

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اتَّقُوا الْحَدِيثَ عَنِّي إِلَّا مَا عَلِمْتُمْ
فَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ وَمَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بَرَأِيهِ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ
مِنَ النَّارِ (رواه أبو داود والترمذي والنسائي)

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Budite oprezni u prenošenju mojih hadisa i prenosite samo ono u što ste sigurni da je tačno, jer ko na mene namjerno slaže neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu, a ko o Kur’anu kaže nešto po svom mišljenju neka sebi pripremi mjesto u vatri.”³

¹ Hadis je hasen, a bilježe ga Ebu Davud i Tirmizi

² Hadis je slab

³ Hadis bilježe Ebu Davud, Tirmizi i Nesai

49. NEPROMIŠLJENO IZGOVORITI NEKU RIJEČ ČIJE POSLJEDICE MOGU BITI UPROPAŠĆUJUĆE

Sa ovim grijehom se misli na to da čovjek bez razmišljanja izgovori neku riječ i time izazove Allahovu, dž.š., srdžbu. Možda ga ta riječ ili izreka – ne daj Bože- može izvesti iz vjere. Tu se ubraja izigravanje i šala sa vjerskim propisima, ili ismijavanje ili potcjenjivanje muslimana. Takođe ovo obuhvata sve ono što bi moglo rezultirati svađom i neprijateljstvom među muslimanima, prekidanjem rodbinskih veza, razvaljivanjem brakova i tome slično.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ لَا يَرَى بِهَا بَأْسًا يَهْوِي بِهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا فِي النَّارِ (رواه الترمذي وغيره)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nekada čovjek izgovori neku riječ, ne pridajući joj važnost, i zbog nje će biti bačen u džehennemsku vatru, dubine sedamdeset godina.”¹

Zato musliman mora voditi računa o onome šta govori i ako se šali, kako se šali. Neka svojim govorom nastoji zadobiti Allahovo zadovoljstvo, kao što Allahov Poslanik u drugom hadisu kaže: “Nekada čovjek izgovori neku riječ, želeći time postići Allahovo zadovoljstvo, i time uistinu zasluži Allahovo zadovoljstvo i blagodat koja traje sve do Sudnjeg dana.”²

¹ Tirmizi i drugi

² Hadis bilježi Tirmizi

50. PRONEVJERA EMANETA / POVJERENJA

Emanet / povjerenje je vrlo važno svojstvo muslimana i kao takvo vodi Islamski ummet napretku i boljitku. Kada se ono izgubi onda ummet zapada u iskušenja i nedaće. Allahova je odredba da je to prvo svojstvo i osobina koju će Allah, dž.š., (od)uzeti od ovog ummeta. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

"Prvo što će biti (od)uzeto ljudima je emanet (povjerenje) a posljednje što će ostati je namaz, i mnogo će biti onih koji klanjaju a kod njih nema nikakvog dobra."¹

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

(سورة الأنفال ٢٧)

"O vjernici, Allaha i Poslanika ne varajte i svjesno međusobno povjerenje ne izigravajte."²

Abdullah ibn Abbas, r.a., u komentaru ovog ajeta kaže: "Sa ovim emanetima se misli na ona djela koja je Allah, dž.š., dao na povjerenje ljudima, to jest djela sa kojima ih je zadužio i ovim ajetom ih podstiče da to korektno izvršavaju i da povjerenje ne izigravaju."

Kelbi kaže: Sa varanjem Allaha i Njegovog Poslanika u ovom ajetu se misli na griješenje prema Allahovim i Poslanikovim propisima i kršenje njihovih zabrana.³ U drugom kur'anskom ajetu Allah, dž.š., kaže:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ (سورة النساء ٥٨)

"Allah vam zapovjeda da stvari važne i povjerljive (emanete) ljudima kojima i pripadaju uručujete!"⁴

Ovaj ajet ima svoj povod objavljivanja ali je njegovo značenje općenito, na što ukazuje i naredna predaja. Ebu Nuajm u svome djelu "Hil-je" kaže: "Od onih koji smatraju da ovaj ajet ima općenito značenje su Bera' ibn Azib, Ibn Mes'ud i Ubejj ibn Ke'ab, r.a., koji kažu: "Emanet (povjerenje) postoji u svakoj stvari i svakom propisu; u abdestu, gusulu (kupanju), namazu, postu,

¹ Hadis bilježe Ebu Davud i Hakim

² Sura El-Enfal, 27

³ El-Kebair, 149 i Ez-Zevadžir 1/443

⁴ Sura En-Nisa', 58

mjerenju, vaganju i u stvarima koje ljudi na povjerenje, kao emanet, kod drugih ljudi ostave."

Neki učenjaci kažu: Emanet je da se odnosiš prema svome Gospodaru tako što ćeš izvršavati Njegove naredbe i kloniti se Njegovih zabrana. Allah, dž.š., je, stvarajući čovjeka, u svakom dijelu i organu njegovog tijela učinio i dao emanet; emanet jezika se ogleda u tome da ga ne koristiš u laži, ogovaranju (gibetu i nemimetu) besposlenom i vulgarnom govoru i sl. Emanet oka je u tome da se njime ne gleda u ono što je haram (zabranjeno). Emanet uha je da njime ne slušaš ono što je zabranjeno i da ga koristiš pri onome što je korisno i dobro. I takva je situacija sa ostalim organima ljudskoga tijela. Što se tiče čuvanja emaneta u kontaktu sa ljudima to se ogleda u čuvanju stvari koje su ti oni ostavili na emanet. Takođe u to spada da se ne vara u mjerenju i vaganju. Emanet pretpostavljenih se ogleda u pravednosti prema ljudima. Emanet učenih prema ljudima je u tome da ljude podstiču na pokornost Allahu, dž.š., i činjenje dobrih djela, te da ih odvrćaju od giješenja i ružnih dijela. Emanet žene prema njenom mužu je da bude poštena i da dosljedno čuva njegov imetak. Emanet sluga je da bude pošten i da čuva imetak svoga gazde, shodno hadisu u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Svako od vas je pastir i svako će biti odgovoran za svoje stado."

Što se tiče emaneta čovjeka prema svojoj duši i svojim prohtjevima i hirovima on se ogleda u tome da svojoj duši priušti ono što je za nju najbolje i najkorisnije na ovom i na budućem svijetu, te da se trudi i bori protiv strasti i svega onoga na što ga šejtan nagovara i navraća.¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je često ukazivao na važnost emaneta. Enes, r.a., kaže: Rijetko kada da nam se Allahov Poslanik, s.a.v.s., obraćao a da nije naglasio i rekao:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ مَا خَطَبَنَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا قَالَ لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ (رواه أحمد وابن حبان)

"Nema vjere u onoga u koga nema emaneta (povjerenja), niti ima vjere u onoga ko se ne drži svoga ugovora."²

Prema tome svako je dužan da čuva emanet koji mu je Allah, dž.š., povjerio i da bude svjestan da će doći dan kada će stati pred Allaha, dž.š.,

¹ Ez-Zevadžir, 1/443

² Hadis bilježe Ahmed i Ibn Hibban

i On će ga pitati o emanetu koji mu je povjeren, da li ga je sačuvao ili pronevjerio.

Allah, dž.š., naglašava važnost emaneta i upravo taj termin koristi u kur'anskom ajetu u kojem kaže:

﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ (سورة الأحزاب ٧٢)

"Mi smo nebesima, Zemlji i planinama ponudili **emanet** (ono što je Allah dao kao obavezu ljudima od naredbi i zabrana), pa su se ustegli i pobjegli da ga ponesu, ali ga je preuzeo čovjek (Adem a.s.) - a on je, zaista, prema sebi nepravedan i lakomislen." (zato što je tu poteškoću i obavezu prihvatio)¹

U nekim predajama se pominje da je Allah, dž.š., stvorio dunjaluk kao neku baštu i ukraasio je sa pet stvari: znanjem učenjaka, pravednošću vladara, pobožnošću dobrih ljudi, savjetom dobronamjernih i **čuvanjem emaneta**. Nakon toga je Iblis: uz znanje stavio i dodao tajenje i sakrivanje nauke, uz pravednost stavio nepravdu, uz pobožnost želju da to ljudi vide, uz savjet je stavio prevaru i **uz emanet pronevjeru emaneta**.²

Mnogo je hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori o važnosti čuvanja emaneta. Evo nekih od njih:

"Vjerniku ne dolikuje da bude lažov i onaj koji ne čuva emanet."

"Sačuvaj emanet onome ko ti ga je povjerio i nemoj prevariti onoga ko je tebe prevario."

"Čuvajte se pronevjere emaneta jer je to ružno svojstvo."³

Ubade ibn Samit, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Garantujte mi šest stvari ja vama garantujem Džennet: kada govorite, govorite samo istinu, kada nešto obećate onda to ispunite, kada vam se nešto kao emanet dadne na povjerenje to sačuvajte, čuvajte svoje spolne organe (od nemorala), obarajte svoje poglede i čuvajte svoje ruke."⁴

Takođe Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Tri su osobine munafika: kada govori on laže, kada nešto obeća on to ne ispuni i kada mu se nešto kao emanet dadne on to pronevjeri, pa makar takav čovjek klanjao, postio i smatrao da je musliman."⁵

¹ Sura El-Ahzab, 72

² Ez-Zevadžir 1/444

³ Hadis bilježe Ebu Davud, Nesai i Ibn Madže

⁴ Hadis bilježe Ahmed, Ibn Hibban, Hakim i Bejheki

⁵ Hadis bilježi Muslim

"Tri su stvari okačene o Arš (Allahovo, dž.š., prijestolje):

-rodbinska veza, koja govori: Allahu moj, ja se održavam u ime Tebe pa nedaj da budem prekinuta,

-emanet, koji govori: Allahu moj, ja se u ime Tebe čuvam pa nedaj da budem izigran,

-blagodat, koja govori: Allahu moj, Tebi se zbog mene zahvaljuje pa nedaj da budem zanijekana."¹

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: "Pogibija na Allahovom putu briše sve grijeha osim emaneta koji nije sačuvan..."²

Od čuvanja emaneta je povjeravanje odgovornih mjesta i funkcija onima koji to uistinu zaslužuju, jer Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ضُيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ قَالَ كَيْفَ إِضَاعَتُهَا قَالَ إِذَا وَسَدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ (رواه البخاري)

"Kada nestane povjerenja iščekuj Sudnji dan! -A kako se to gubi povjerenje, Allahov Poslaniče - upitaše. On reče: -Kada se poslovi prepuste onima koji nisu zato sposobni, iščekuj Sudnji dan."³

Završimo sa dovom koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio: "Allahu moj, utječem se Tebi od gladi jer ružan je to sudrug, i utječem Ti se od prevare jer je to ružna osobina."

¹ Hadis bilježi Bezzar

² Ez-Zevadžir 1/446

³ Hadis bilježi Buhari

51. PRIGOVARANJE ZA UČINJENO DOBRO DJELO

Jedan od velikih grijeha je prigovoriti nekome za dobro djelo koje se učini prema njemu, bilo da se radi o sadaki koja mu je udjeljena ili nekom drugom vidu pomaganja ljudima. Svakako da prigovaranje onoga što se nekome učini, kvari to djelo i onaj ko ga je učinio od toga nema nikakvog sevapa niti nagrade.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ ثُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ (سورة البقرة ٢٦٤)

“O vjernici, ne kvarite svoju milostinju (sadaku) prigovaranjem i uvredama, (i ne budite) poput onoga koji dijeli svoj imetak da bi ga ljudi vidjeli, a ne vjeruje u Allaha i Sudnji dan. On je sličan glatkom kamenu na kojem ima (nešto) zemlje. Dode bujica i ostavi ga (kamen) glatka. Licemjeri se neće moći koristiti ničim što su stekli. Allah neće uputiti nevjerni narod na pravi put.”¹

Kurtubi u komentaru ovoga ajeta kaže: Ovdje se poredi onaj koji djela ne čini u ime Allaha sa glatkom stijenom ili kamenom, na kojoj ima nešto zemlje i čini se da je ta zemlja korisna i plodna. Međutim, kada naiđe bujica ona tu stijenu ostavlja glatkom i razotkriva je, kao što prigovaranje i licemjerstvo -kod činjenja dijela- razotkriva neiskrenost nijjeta kod njihovog počinioaca.²

Takođe, Kurtubi kaže: Većina učenjaka smatra da ovu vrstu sadake – koja se prigovara- Allah, dž.š., ne prima i ona biva posebno obilježena i označena, pa je melek koji piše dobra djela ne evidentira.

Po ovom pitanju učenjaci imaju više mišljenja: Jedni kažu da onaj koji udijeli sadaku pa to prigovori nema nikakvog sevapa i biće griješan zbog prigovora. Drugi kažu da on gubi sevap i nema grijeha, a treći pak kažu da ima nagradu ali ona nije uvećana, ali će biti griješan zbog prigovora.³

¹ Sura El-Bekare, 264

² 3/312

³ Kurtubijev tefsir 3/311

Zbog teškoće i ogavnosti ovoga grijeha, Allah, dž.š., ga pominje u tri uzastopna ajeta, u suri El-Bekare; prvo hvali onoga ko se kloni tog grijeha, pa kaže:

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (سورة البقرة ٢٦٢)

“One koji troše imetke svoje na Allahovu putu, a onda ono što potroše ne proprate prigovaranjem i uvredama, čeka nagrada kod Gospodara njihova, - ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati.”¹ Zatim Allah, dž.š., kaže da je bolje ne udijeliti, nego udijeliti pa to popratiti prigovorom:

﴿قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ﴾

(سورة البقرة ٢٦٣)

“Lijepa riječ i izvinjenje vrijedniji su od milostinje koju prati vrijeđanje. A Allah nije ni o kome ovisan i blag je.”²

Nakon toga Allah, dž.š., u trećem ajetu brani da se sadaka poprati prigovorom i kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى﴾ (سورة البقرة ٢٦٤)

“O vjernici, ne kvarite svoju milostinju (sadaku) prigovaranjem i uvredama...”³

Povod objave pomenutog kur’anskog ajeta:

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى﴾

(سورة البقرة ٢٦٢)

“One koji troše imetke svoje na Allahovu putu, a onda ono što potroše ne proprate prigovaranjem i uvredama...”⁴ je slučaj Osmana ibn Affana, r.a., trećeg halife, koji je prilikom opremanja vojske na Tebuk donio hiljadu dinara i istresao ih u krilo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., Tada je Poslanik, s.a.v.s., oduševljeno počeo da ih miješa u svome krilu i reče: “Osmanu, nakon ovoga djela ne može naškoditi nikakav grijeh, Allahu dragi, Ti nemoj zaboraviti ovo što je Osman danas uradio!”⁵

¹ Sura El-Bekare, 262

² Sura El-Bekare, 263

³ Sura El-Bekare, 264

⁴ Sura El-Bekare, 262

⁵ Hadis bilježi Ahmed

Ebu Se'id El-Hudri, r.a., kaže: Vidio sam tada da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., digao ruke i učio dovu za Osmana, govoreći: "Gospodaru moj, ja sam zadovoljan sa Osmanom pa i Ti budi s njime zadovoljan." Tako je Poslanik molio sve do zore, pa je objavljen ovaj kur'anski ajet.¹

عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ قَالَ فَقَرَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ أَبُو ذَرٍّ خَابُوا وَخَسِرُوا مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْمُسْبِلُ وَالْمَنَّانُ وَالْمُنْفِقُ سَلَعَتْهُ بِالْحَلْفِ الْكَاذِبِ (رواه مسلم)

Ebu Zerr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "S trojicom Allah, dž.š., na Sudnjem danu neće razgovarati, niti će u njih gledati, niti će ih od grijeha očistiti i oni će biti teško kažnjeni: onaj koji iz oholosti pusta svoju odjeću preko članaka, onaj koji prigovara za dobro djelo koje je učinio i onaj koji se krivo klete da bi prodao svoju robu."²

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Trojicu Allah, dž.š., neće gledati na Sudnjem danu: onoga koji je neposlušan svojim roditeljima, ženu koja oponaša muškarce i onoga koji dozvoljava da se u njegovoj porodici čini nemoral. A trojica neće ući u Džennet: onaj koji je neposlušan svojim roditeljima, notorni pijanica i onaj koji prigovara za dobro koje je učinio."³ Takođe Poslanik kaže: "Neće ući u Džennet: onaj koji vara, niti onaj koji je škrt niti onaj koji prigovara zbog dobrog djela kojeg učini."⁴ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: "Čuvajte se prigovaranja zbog dobrih dijela koje učinite, jer zaista to kvari i briše nagradu." Zatim je Poslanik, s.a.v.s., proučio kur'anski ajet:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى﴾ (سورة البقرة ٢٦٤)

"O vjernici, ne kvarite svoju milostinju (sadaku) prigovaranjem i uvredama..."⁵

Muhammed ibn Sirin je jednom prilikom čuo nekog čovjeka kako drugom čovjeku kaže: Uradio sam ti to i to dobro djelo... na što mu Ibn Sirin reče: "Šuti, jer nema sevapa od dobrih dijela koja se nabrajaju."¹

¹ Kurtubijev tefsir, 3/306

² Hadis bilježi Muslim

³ Hadis bilježi Nesai

⁴ Hadis bilježi Nesai

⁵ Sura El-Bekare, 264

52. ZABRANITI BLAGODAT ZAJEDNIČKE VODE

Sa ovim grijehom misli se da neko zauzme zajedničku vodu i ne dozvoljava prolaznicima da se njome koriste ili da napoji svoju njivu ili bašću pa onda sprečava da se ostatkom vode koriste drugi ljudi. Voda je Allahova blagodat ljudima i nema niko pravo da je sebi uzima i druge od toga sprečava.

Allah, dž.š., ukazuje na blagodat vode koju je ljudima dao, pa kaže: - Reci: "Šta mislite, ako vam vode presuše – ko će vam tekuću vodu dati?"²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَنَعَ فَضْلَ الْمَاءِ لِيَمْنَعَ بِهِ فَضْلَ الْكَلْبِ مَنَعَهُ
اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَضْلَهُ (رواه أحمد)

"Ko bude zabranio blagodat vode ili ispaše, Allah će njemu zabraniti svoju blagodat na Sudnjem danu."³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "S trojicom Allah, dž.š., na Sudnjem danu neće razgovarati, niti će u njih gledati, niti će ih od grijeha očistiti i oni će biti teško kažnjeni:

- čovjek koji bude branio vodu putniku namjerniku,
- čovjek koji učini prisegu vladaru i to čini samo radi dunjalučkog interesa, ako mu vladar dadne nešto od dunjaluka on će mu biti pokoran, a ako mu ne dadne on će ga iznevjeriti,
- i čovjeka koji prodaje svoju robu drugom čovjeku – poslije ikindije namaza - pa se zakune Allahom da ju je kupio za ovoliko i ovaj mu povjeruje, a on pri tome slaže."⁴, a u Buharijinom rivajetu se još dodaje: "i čovjek koji brani ljudima vodu, pa mu Allah kaže: Danas ću ti zabraniti svoju blagodat kao što si ti branio na dunjaluku ono što ti nisi svojim rukama napravio niti priuštio."

¹ El-Kebair str.152

² Sura El-Mulk, 30

³ Hadis bilježi Ahmed

⁴ Hadis bilježe Buhari i Muslim

53. NEMIMET / PRENOŠENJE TUĐIH RIJEČI

Nemimet je prenošenje tuđih riječi s ciljem širenja svade i smutnje među ljudima. To je jedan od velikih grijeha kako to kaže Buhari u svome Sahihu (10/472) stavljajući ovakav naslov: "Nemimet je jedan od velikih grijeha." Po mišljenju većine učenjaka to djelo je haram / strogo zabranjeno na što ukazuju slijedeći ajeti i hadisi:

Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَا تُطْعُ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ (١٠) هَمَّازٍ مَشَاءٍ بَنَمِيمٍ﴾ (سورة القلم ١٠-١١)

"I ne slušajte ni jednog krivokletnika, prezrena, klevetnika, **koji tuđe riječi prenosi.**"¹

Imam Muslim bilježi u svome Sahihu da je poznatom ashabu Huzejfi, r.a., rečeno da neki čovjek prenosi tuđe riječi na što on reče: Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: "U Džennet neće unići onaj koji prenosi tuđe riječi."²

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ أَوْ مَكَّةَ فَسَمِعَ صَوْتَ إِنْسَانَيْنِ يُعَذِّبَانِ فِي قُبُورِهِمَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ ثُمَّ قَالَ بَلَى كَانَ أَحَدُهُمَا لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَكَانَ الْآخَرُ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ (رواه البخاري)

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao pored dva kabura i rekao:

"Zaista su njih dvojica u patnji i kazni, a ne kažnjavaju se za nešto (u vašim očima) veliko (mada je to kod Allaha veliko); jedan od njih se nije čuvao mokraće, a drugi je (bihuzurio ljude) prenoseći tuđe riječi."³

Ibn Hadžer –rahimehullah- u komentaru ovoga hadisa kaže: Neki učenjaci su, ukazujući na povezanost između ova dva grijeha rekli slijedeće: Berzeh (boravak u kaburu do proživljenja) je priprema za ahiretski život, a prvo za što će ljudi polagati račun na Sudnjem danu, od obaveza prema Allahu, dž.š., je namaz, a od obaveza prema ljudima je prolijevanje krvi

¹ Sura El-Kalem, 10-11

² Kurtubijev tefsir 18/222

³ Hadis bilježi Buhari

(svađe i sl.) Ključ namaza je čistoća (od mokraće i sl.) a ključ i razlog svađe je gibet i nemimet koji rezultira smutnjom i svađom među ljudima, koja se uglavnom završava sa tučom i ubistvom.¹

Nevevi –rahimehullah- kaže: Nemimet je zabranjen ako u tome nema nikakve koristi. Međutim, ako neko sazna da neki zulumčar i nasilnik namjerava nekome bespravno nanijeti štetu, onda je poželjno, pa čak i obaveza da čovjek na to upozori svoga brata muslimana.²

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ شَرِّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ
الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهِهِ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهِهِ (رواه البخاري ومسلم) وزاد الدارمي في روايته: مَنْ كَانَ
ذَا وَجْهَيْنِ فِي الدُّنْيَا كَانَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Najgori od ljudi su dvoličnjaci; koji se jednoj skupini ljudi prikazuju u jednom licu a drugoj skupini u drugom licu. Ko bude imao dva jezika na dunjaluku (sa jednom skupinom govori jedno, a sa drugom drugo) Allah će mu dati dva jezika od vatre na Sudnjem danu."³

Imam Ebu Hamid El-Gazali –rahimehullah- o nemimetu kaže: Nemimet je uglavnom prenošenje nečijih riječi onome na koga se te riječi odnose, kao na primjer: "Taj i taj o tebi kaže to i to." Nemimet nije samo to, nego se njime misli na razotkrivanje onoga što se ne želi dati u javnost, bez obzira bilo to krivo onome koji je to rekao, ili onome o kome je rečeno ili nekom trećem. Također se nemimetom smatra ono što se prenese riječima, išaretom ili sl., bez obzira da li se prenose nečije riječi, djela i bez obzira je li to sramota ili nije. Prema tome nemimet je širenje nečije tajne i razotkrivanje onoga što se ne želi dati u javnost. Prema tome, čovjek je dužan da ne priča ono što vidi kod drugih ljudi, osim ako je u prenošenju toga neka korist za muslimane, ili će se na taj način izbjeći neki grijeh.

Svaki čovjek kome se prenese nečiji govor o njemu, treba da ima u vidu šest stvari:

1- Da ne povjeruje tom čovjeku koji mu je tu vijest prenio, zato što je on grijешnik, a vijesti od grijешnika se ne primaju.

2- da mu tako nešto ne dozvoli, te da ga posavjetuje da to ružno djelo više ne čini.

¹ Fethul-Bari 10/472

² Fethul-Bari 10/473

³ Hadis bilježe Buhari i Muslim

3- da takvog čovjeka mrzi u ime Allaha, dž.š., jer je on kod Allaha omržen, a mrziti u ime Allaha, dž.š., onoga ko to zasluži je dužnost.

4- da ne misli ništa ružno o onome od koga mu je taj govor prenešen, jer ako počne o njemu nešto ružno misliti, onda je, bar djelimično povjerovao u ono što mu je prenešeno, a Allah, dž.š., kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾

(سورة الحجرات ١٢)

“O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumničenja su, zaista, grijeh.”¹

5- da mu to ne bude povod da se počne baviti špijunažom i istraživati je li ta vijest tačna ili nije, jer Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾ (سورة الحجرات ١٢)

“I ne uhodite jedni druge...”²

6- da ne dozvoli sebi ono od čega je tog čovjeka odvrćao, pa da počne prenositi taj govor i pričati ga drugima.³

Priča se da je neki čovjek došao Omeru ibn Abdul-Azizu i prenio mu neki govor od nekog čovjeka, na što mu Omer reče: -Ako hoćeš mi ćemo tu tvoju vijest provjeriti; pa ako bude tačna, onda si od onih na koje se misli u ovom kur'anskom ajetu:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾

(سورة الحجرات ٦)

“O vjernici, ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite...”⁴, a ako ne bude tačna onda si od onih na koje se misli u ovom kur'anskom ajetu:

﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ﴾ (١٠) هَمَّازٍ مَشَاءٍ بَنَمِيمٍ (سورة القلم ١٠-١١)

“I ne slušajte ni jednog krivokletnika, prezrena, klevetnika, **koji tuđe riječi prenosi.**”⁵, a ako hoćeš to ćemo ti za ovaj put oprostiti i nemoj više

¹ Sura El-Hudžurat, 12

² Sura El-Hudžurat, 12

³ Ihjau ulumid-din 3/135

⁴ Sura El-Hudžurat, 6

⁵ Sura El-Kalem, 10-11

tako nešto raditi. Tada čovjek reče Omeru: -Oprosti mi, o vladaru pravovjernih, neću nikada više tuđe riječi prenositi.”¹

Hasan Basri –rahimehullah- kaže: “Ko tebi prenosi tuđe riječi, znaj da takav i drugima prenosi tvoje riječi.” Ovo je poput narodne izreke: “Ko tebi prenosi (tuđi govor) on i tvoj govor prenosi drugima, pa ga se čuvaj!”

Također je neko dobro rekao: “Ko ti kaže i prenese da te tvoj brat psuje i grdi, takav i tebe psuje i grdi.”

Priča se da je neki čovjek otišao u posjetu svome bratu muslimanu i prenio mu nekakav govor o drugim ljudima, što se ovome nije sviklo, pa mu reče: -Brate moj, prenio si mi tuđi govor i time si učinio tri prekršaja: učinio si me da mrzim svoga brata, moje si srce opteretio time i učinio si me da sumnjam u tvoje povjerenje.

Neki čovjek je došao Aliji, sinu Husejnovom (unuku Poslanikovom, s.a.v.s.), i rekao mu da ga je neki čovjek opsovao i o njemu nešto ružno rekao. Tada Alija reče tom čovjeku: -Idemo skupa do tog čovjeka. Kada su krenuli, ovaj čovjek je pomislio da će Alija tog čovjeka kazniti zbog toga što mu je on učinio. Kada su stigli, Alija mu reče: -O moj brate, ako je ono što si o meni rekao tačno, ja molim Dragog Allaha da mi oprosti, a ako to nije tačno, molim Allaha da tebi oprosti.”²

Molim Allaha, dž.š., da nas zaštiti od ove opasne bolesti po naše jedinstvo i slogu, jer kažu da je nemimet opasniji od šejtanskog djelovanja, zato što šejtan radi indirektno, pomoću vesvese i uplitanja a onaj koji prenosi tuđe riječi to radi direktno i otvoreno.

¹ Tenbihul-gafilin str. 172 i El-Kebair str. 161

² El-Kebair, str. 161

54. GIBET / OGOVARANJE LJUDI

Sličan prethodnom velikom grijehu koji je pomenut je i gibet, to jest ogovaranje ljudi. Ibn Hadžer –rahimehullah- ukazujući na razliku između nemimeta i gibeta kaže: Nemimet je prenošenje tuđih riječi sa ciljem da se ljudi zavade, bez obzira da li ta osoba za to znala ili ne, a gibet je pominjanje neke osobe u njenom odsustvu po onome što ta osoba ne voli i nije time zadovoljna.¹

Zehebi nije pomenuo gibet kao poseban grijeh u svojoj knjizi, ali ga Ravi'i, Nevevi i Ibn Rif'ate pominju kao zaseban veliki grijeh. Kurtubi kaže da je gibet, bez sumnje jedan od velikih grijeha.²

Ibnu Nuhas u svojoj knjizi Tenbihul-gafilin (str.172) kaže:

Gibet je velika razarajuća bolest i otrov koji je slađi ljudima od pitke vode.

Na opasnost ovoga grijeha po jedinstvo zajednice i slogu u džematu ukazuju naredni kur'ansko-hadiski tekstovi:

Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ﴾

(سورة الحجرات ١٢)

“I ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga, - a vama je to odvratno...”³

Allah, dž.š., u ovom ajetu strogo zabranjuje ogovaranje / gibet, a to je da svoga brata pominješ po nekoj osobini koja se uistinu nalazi kod njega.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْغِيْبَةُ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ ذَكَرَكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ قِيلَ أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ قَالَ إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَابْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهْتَهُ (رواه مسلم)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: -Znate li šta je gibet? Ashabi odgovoriše: - Allah i Njegov poslanik najbolje znaju. Poslanik tada reče: Gibet je da pominješ svoga brata po onome što on

¹ Fethul-Bari 10/473

² Kurtubijev tefsir, 16/321

³ Sura El-Hudžurat, 12

ne voli i nije mu drago. Neko reče: -A šta ako je to, što ja o svome bratu kažem, uistinu tačno? Poslanik reče: -Ako je tačno to što si o njemu rekao, ti si ga ogibetio, a ako nije tačno ti si ga onda potvorio.”¹

Hasan Basri –rahimehullah- kaže: Tri su vrste gibeta i sve su pomenute u Kur'anu: gibet, ifk i buhtan. Gibet je da pomeneš o svome bratu ono što je tačno, ifk je da o njemu govoriš ono što su ti drugi prenijeli i buhtan (potvora) je da kažeš o svome bratu ono što nije tačno.²

U gibet se ubraja pominjanje:

- nečije tjelesne mahane, kao npr: ćorav, sakat, crn i sl.
- njegovog porijekla, poput: otac mu je bio lud, griješnik i sl.
- njegovog ponašanja, kao npr: ohol, strašljiv, namršten...
- nečije njegovih djela: varalica, kradljivac, lažac...
- njegove odjeće: prljave odjeće, oblači što mu ne priliči...
- njegovog djeteta: ružan je, nije odgojen i sl.
- njegove žene: ona upravlja sa njim, oštrog je jezika i sl.
- njegovog slugu, i slično. Ovo na kraju što je pomenuto smatra se dvostrukim gibetom, gibetom brata muslimana i nekoga od njegove porodice.³

Prema tome nema izgovora u onome što naš narod ima običaj reći: “Pa ovako je kako ja kažem, ja ne lažem...” i tome slično. Sve je to gibet, na što ukazuje i slijedeći hadis od Aiše, r.a., koja kaže:

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَسْبُكَ مِنْ صَفِيَّةَ كَذَا وَكَذَا قَالَ
غَيْرُ مُسَدَّدٍ تَعْنِي قَصِيرَةً فَقَالَ لَقَدْ قُلْتَ كَلِمَةً لَوْ مُزِجَتْ بِمَاءِ الْبَحْرِ لَمَزَجَتْهُ

(رواه أبو داود والترمذي)

Pred Poslanikom sam rekla: -Pa zar ti se sviđa Safijja a ona je onako niska. Poslanik joj na to reče: -Rekla si tako tešku riječ (učinila si gibet) koja, kada bi se stavila u morsku vodu zamutila bi je.⁴

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ
حَرَامٌ عَرَضُهُ وَمَالُهُ وَدَمُهُ (رواه مسلم)

¹ Hadis bilježi Muslim

² Kurtubijev tefsir, 16/318

³ Tenbihul-gafilin str.177

⁴ Hadis bilježe Ebu Davud i Tirmizi

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svakom muslimanu od njegovog brata muslimana je sveto (strogo zabranjeno) njegova krv, njegova čast i njegov imetak."¹

Ebu Bekrete, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na Oprosnom hadžu, između ostalog rekao:

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ بَيْنَكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا (متفق عليه)

"Zaista su vam vaše krvi, vaši imeci i vaša čast sveti (strogo zabranjeni) kao što vam je svet ovaj dan, ovaj mjesec i ovaj grad."²

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zaista je od najvećih grijeha da neko bespravno govori o časti (kalja obraz) čovjeka muslimana."³

Aiša prenosi da je Allahov Poslanik upitao ashabe, koja je najopasnija kamata kod Allaha, dž.š.,? Oni odgovoriše: -Allah i Njegov poslanik najbolje znaju. Tada Poslanik reče: -Najopasnija kamata kod Allaha, dž.š., je gibetiti čovjeka muslimana." Zatim je Poslanik proučio ovaj kur'anski ajet:

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ (سورة الأحزاب ٥٨)

"A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovari na sebe klevetu i pravi grijeh."⁴

U jednom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Gibet je opasniji i teži grijeh od zinaluka (nemorala)."⁵

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Maiz, r.a., došao Poslaniku, s.a.v.s., i priznao da je učinio blud te je tražio od Poslanika da nad njim priimjeni Allahovu kaznu (kamenovanje) kako bi se na taj način očistio od grijeha. Kada je to učinjeno, Poslanik je čuo dvojicu ensarija, kako jedan drugom kaže: "Vidi ovog čovjeka šta uradi, Allah mu je sakrio njegov grijeh i on se sam prijavio sve dok nije kamenovan poput psa. Poslanik im ništa nije rekao

¹ Hadis bilježi Muslim

² Muttefekun alejhi

³ Hadis bilježi Ebu Davud

⁴ Sura El-Ahzab, 58, Hadis bilježi Ebu Je'ala sa pouzdanim senedom.

⁵ Hadis bilježi Bejheki i Taberani

nego je nastavio kretanje. Nakon izvjesnog vremena Poslanik je naišao pored krepalog, ukočenog magarca, pa je pozvao onu dvojicu ensarija i rekao im da jedu tu lešinu. Oni rekoše: -Neka ti se Allah smiluje, ko bi to mogao jesti!? Tada im Poslanik reče: -Ono što ste maloprije govorili o svome bratu je gore nego da jedete ovu lešinu, a tako mi Allaha Maiz sada uživa u džennetskim rijekama.”¹

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada je bio na Miradžu, vidio u Džehennemu ljude kako jedu lešinu, pa je upitao Džibrila ko su oni, a on mu reče: To su oni koji jedu ljudska tijela (ogovaraju ih).”²

Enes, r.a., pripovijeda da je Poslanik, s.a.v.s., na Miradžu prošao pored ljudi koji su imali nokte od olova i njima parali svoja lica i prsa. Upitao je Džibrila, ko su oni, a on mu reče: -To su oni koji su ogovarali ljude, kaljajući njihov obraz.”³

Džabir, r.a., pripovijeda da su oni jednom prilikom bili u društvu Poslanika, s.a.v.s., i osjetili su vrlo ružan i neugodan miris. Tada ih Poslanik, s.a.v.s., upita: Zna li kakav je ovo miris!? To je smrad onih koji ogovaraju ljude.”⁴

Osman, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Gibet i nemimet krešu (smanjuju) iman kao što ovce brste travke.”⁵

Na nama je da se klonimo gibeta i da druge od toga odvrćamo, jer Poslanik, s.a.v.s., kaže: “U čijem prisustvu bude ponižen musliman, a taj bude u stanju da ga od toga odbrani pa to ne učini, Allah će ga poniziti na Sudnjem danu pred cijelim svijetom.”⁶

Takođe Poslanik kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ رَدَّ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (رواه أحمد)

¹ Hadis bilježe Ebu Davud i Ibn Hibban

² Hadis bilježi Ahmed

³ Hadis bilježi Ebu Davud

⁴ Hadis bilježi Ahmed

⁵ Asbehani u Tergibu i terhibu

⁶ Hadis bilježi Tirmizi

“Ko zaštititi čast svoga brata muslimana, Allah će zaštititi njegovo lice od džehennemske vatre.”¹

Nevevi u “Ezkaru” kaže da je onaj ko čuje gibet dužan da to spriječi, govorom ili rukom, a ako to ne može onda je dužan da napusti takvo društvo.

¹ Hadis bilježi Ahmed

55. NEVJEROVANJE U ALLAHOVO ODREĐENJE (KADER)

Sastavni dio vjerovanja, odnosno jedan od šest imanskih šarta, je vjerovanje u Allahovo, dž.š., određenje (kada i kader), to jest vjerovanje da sve što se dešava, dobro i zlo, prijatno ili neugodno, biva s Njegovom voljom i određenjem. Zanimjekati ovaj imanski šart je jedan od velikih grijeha koji izvodi čovjeka iz vjere.

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يُؤْمِنَ عَبْدٌ حَتَّى يُؤْمِنَ بِأَرْبَعٍ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بِالْحَقِّ وَيُؤْمِنُ بِالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ وَيُؤْمِنُ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ (رواه الترمذي)

Alija, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Neće biti potpun iman nekog čovjeka sve dok ne bude vjerovao u četvero: da vjeruje da nema drugog boga osim Allaha i da sam ja Allahov poslanik kojeg je poslao sa Istinom, da vjeruje u proživljenje poslije smrti i da vjeruje u Allahovo određenje i dobro i zlo.”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko zaniječe kader zanijekao je i ono čime sam ja došao.”²

Ibn Dževzi –rahimehullah- u svome tefsiru pominje da su mekanski mušrici došli Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da raspravljaju o kaderu, pa je Allah, dž.š., objavio ovaj kur’anski ajet:

﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ (سورة القمر ٤٩)

“Mi sve s određenom sudbinom (mjerom) stvaramo.”³

U drugoj predaji stoji da je neki čovjek iz Nedžrana došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: -Muhammede, ti smatraš da su i grijesi određeni a to nije tako. Poslanik mu na to reče: -Vi ste oni koji sa Allahom raspravljaju. Zatim je objavljen ovaj kur’anski ajet:

¹ Hadis bilježi Tirmizi

² Hadis bilježi Ibn Adijj

³ Sura El-Kamer, 49

﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعْرٍ (٤٧) يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ (٤٨) إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ (سورة القمر ٤٧-٤٩)

“Griješnici će sigurno stradati i u ognju biti na Dan kada budu u vatru odvučeni, s licima dolje okrenutim: ‘Iskusite vatru džehennemsku!’ Mi sve s određenom sudbinom stvaramo.”¹

Omer ibn Hattab, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada Allah, dž.š., na Sudnjem danu sakupi prve i zadnje generacije, narediće pozivaču da pozove tako glasno, da ga čuju svi ljudi: -Gdje su oni što su sa Allahom, dž.š., raspravljali? Tada će ustati Kaderije i biće bačeni u džehennemsku vatru. Tada će Allah, dž.š., reći:

﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ (٤٨) إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ (سورة القمر ٤٨-٤٩)

“Iskusite vatru džehennemsku! Mi sve s određenom sudbinom stvaramo.”²

Kaderije su inače skupina koja je raspravljala i govorila da nije dozvoljeno da se nekom propiše i odredi neki grijeh, pa onda bude za njega odgovoran.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: “Neće ući u Džennet onaj koji je neposlušan svojim roditeljima, niti onaj koji ne vjeruje u Allahovo određenje (kader), niti notorni pijanica.”³

Aiša, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Šestoricu je prokleo Allah, dž.š., i Njegovi poslanici: onoga koji ne vjeruje u kader, onoga koji nešto dodaje u Allahovu, dž.š., knjigu, nepravednika, onoga koji hoće da ponizi onoga koga je Allah, dž.š., uzdigao, onoga koji ono što je Allah zabranio smatra dozvoljenim i onoga koji se ne pridržava mog sunneta.”⁴

Čovjek treba biti zadovoljan sa Allahovom, dž.š., odredbom, jer u jednom hadis-kudsiju stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: Allah, dž.š., kaže: “Ko ne bude zadovoljan sa mojom odredbom neka traži sebi gospodara mimo mene.”⁵

¹ Sura El-Kamer, 47-49

² Sura El-Kamer, 48-49

³ Hadis je hasen, a bilježi ga Ahmed

⁴ Hadis bilježe Ibn Hibban i Hakim

⁵ Hadis bilježi Bejheki

Inače nije dozvoljeno svoje grijšenje pravdati Allahovim, dž.š., određenjem i govoriti: 'Allah je odredio da ja budem ovakav ili onakav.' Istina je da je svakom propisano kakav će biti, ali niko od nas ne zna šta je njemu propisano. Prema tome vjernik treba da izvršava ono što mu je Allah naredio i kloni se Njegovih zabrana, moli Allaha, dž.š., da sa lijepim djelima završi na ovome svijetu. Takođe vjernik treba da zna da Allah, dž.š., nikome ne čini nepravdu.

Allah, dž.š., nije zadužio ljude da moraju znati Njegovu volju i kader (određenje) da bi se prema njima prilagodili, nego ih je zadužio da spoznaju Allahova, dž.š., naređenja i zabrane, kako bi se prilagodili njima... A kada oni pokušaju to učiniti, Allah, dž.š., ih uputi i raširi njihove grudi ka prihvatanju Islama...¹

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao o ljudima koji ne vjeruju u Allahovo, dž.š., određenje: "Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada bi neko od njih podijelio na Allahovom putu količinu zlata koliko je brdo Uhud, to od njega ne bi bilo primljeno sve dok ne povjeruje u Allahovo, dž.š., određenje."²

Polemizati i raspravljati o kada i kaderu je pokušeno. Tahavija kaže: Kader je u svojoj osnovi tajna Allaha, dž.š., u Njegovim stvorenjima koju niko nije u stanju spoznati; ni najodabraniji melek, niti bilo ko od Allahovih poslanika. Debatiranje i raspravljanje o njemu je uzrok propasti, zabranjena radnja i prekoračivanje granice. Zato se dobro čuvajte svakog raspravljanja, razmišljanja i zapitkivanja o tome, jer je Allah, dž.š., znanje o kaderu sakrio od svojih stvorenja i zabranio im da o njemu tragaju.

Jedan čovjek je došao Aliji, r.a., i upitao ga o kaderu, na što mu je on odgovorio: "Mračan put, pa njime ne kreći." On mu ponovi pitanje, na što mu Alija reče: "Duboko more, te ga nemoj gaziti." On ga ponovo upita, a Alija mu reče: "Tajna Allaha, dž.š., te se nemoj džaba truditi da je spoznaš."³

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao među ashabe a oni su raspravljali o kaderu. Tako se naljutio da mu je lice pocrvenilo od srdžbe, pa im reče: Šta je s vama? Zar ćete dozvoliti da jedan dio Allahove Knjige niječete drugim? Zbog toga su uništeni oni koji su bili prije vas!⁴

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Abdullahu ibn Abbasu, r.a.,:

¹ Muhammed Neim Jasin, Iman, str.151

² Hadis bilježi Muslim

³ Muhammed Neim Jasin, Iman str.154

⁴ Hadis bilježi Ibn Madže

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كُنْتُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَقَالَ يَا غُلَامُ إِنِّي أَعَلَّمُكَ كَلِمَاتٍ أَحْفَظُ اللَّهُ يَحْفَظُكَ أَحْفَظُ اللَّهُ تَجِدُهُ تُجَاهَكَ إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَخُفَّتِ الصُّحُفُ (حديث صحيح ورواه الترمذي)

“O mladiću, pazi na Allaha i On će na tebe paziti. Pazi na Allaha, naći ćeš ga ispred sebe. Ako budeš i od koga nešto tražio, traži to od Allaha, a kada budeš pomoć tražio, traži je od Allaha. I dobro znaj, da kada bi se cijeli svijet iskupio da ti pomogne, neće ti moći pomoći izuzev onim što ti je Allah, dž.š., već odredio. A kada bi se sakupili da ti naude, neće ti nauditi ničim drugim, osim onim što ti je Allah propisao. Pera su prestala pisati i tinta se već sasušila.”¹

Ako čovjeka zadesi neka nedaća ne smije govoriti: “Da sam uradio to i to ne bi se desilo to i to, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَ كَذَا وَكَذَا وَلَكِنْ قُلْ قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ (رواه مسلم)

“Jak vjernik je bolji i draži Allahu, dž.š., od slabog vjernika a u svakom je dobro. Teži onome što će ti koristiti, traži pomoć od Allaha i ne očajavaj. A ako te nešto zadesi, nemoj reći: ‘Da sam učinio to i to bilo bi tako i tako,’ nego reci: ‘Šta je Allah odredio to se i desilo’ jer zaista rječica: ‘Da sam’ otvara vrata šejtanu.”²

Abdullah ibn Mes’ud, r.a., prenosi hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori o začecu i stavaranju čovjeka u utrobi majke, pa između ostalog kaže: “...Zatim Allah, dž.š., pošalje meleka i naredi mu da napiše (odredi) četiri stvari: njegov posao, momenat kada će umrijeti, njegovu nafaku i da li će biti od sretnih ili nesretnih ljudi, a zatim udahne u njega

¹ Hadis je sahih, a bilježi ga Tirmizi

² Hadis bilježi Muslim

dušu. Zaista čovjek nekada radi djela džennetlije pa kada između njega i Dženneta ne bude razmaka ni koliko je podlaktica, pretekne ga Knjiga i on počne raditi djela džehennemlije i uđe u Džehennem, i zaista čovjek nekada radi djela džehennemlije pa kada između njega i Džehennema ne bude ni koliko dužina podlaktice, stigne ga Knjiga i on počne raditi djela džennetlije i uđe u Džennet.”¹

¹ Muttefekun alejhi

56. PRISLUŠKIVANJE GOVORA KOJI LJUDI TAJE

Jedan od velikih grijeha je slušati govor ljudi a oni ne žele da se taj njihov govor sluša.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾ (سورة الحجرات ١٢)

“I ne uhodite jedni druge...”¹

Kurtubi –rahimehullah- u komentaru ovog ajeta pominje priču od Amra ibn Dinara koji kaže: Živio je neki čovjek u Medini i imao sestru koja se razbolila a zatim umrla. Kada su je ukopavali taj brat je bio među onima koji su je spustili u kabur. Tom prilikom mu je ispao novčanik sa parama te je on kasnije uz pomoć rodbine otišao, otkopao kabur i izvadio svoj novčanik. Dok je bio u kaburu odlučio je da vidi lice svoje sestre i da vidi u kakvom je stanju. Kada je podigao ćefine vidio je kako njegova sestra gori u vatri. Vratio se kući i pitao majku o onome šta je njegova sestra radila. Ona mu to u prvi mah nije htjela reći ali je on bio uporan sve dok mu nije rekla da je njegova sestra kasnila sa namazom i kada bi se komšiluk smirio i pripremio za počinak ona bi prisluškivala na njihovim vratima ono što oni govore i to što bi čula sutradan bi širila po selu. Tada njen brat reče: Zbog toga je i upropaštena.²

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu rekao:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَوَّرَ صُورَةَ كُلِّ يَوْمٍ الْقِيَامَةِ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا وَعَذَّبَ وَلَنْ يَنْفُخَ فِيهَا وَمَنْ تَحَلَّمَ كُلَّ يَوْمٍ الْقِيَامَةِ أَنْ يَعْقِدَ شَعِيرَتَيْنِ أَوْ قَالَ بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ وَعَذَّبَ وَلَنْ يَعْقِدَ بَيْنَهُمَا وَمَنْ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ يَكْرَهُونَهُ صَبَّ فِي أُذُنَيْهِ الْأَثَلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (رواه البخاري)

“Ko nacrtá neki lik biće mu naređeno da u njega udahne dušu i tako će biti kažnjavañ, a to neće moći učiniti, ko kaže da je u snu nešto vidio a u stvari nije, biće mu naređeno da napravi čvor od dvije dlake i tako će biti kažnjavañ (a to neće moći učiniti) i ko bude prisluškivao nečiji govor, a

¹ Sura El-Hudžurat , 12

² Kurtubijev tefsir, 16/31

njima to nije po volji, izlit će mu se (na Sudnjem danu) topljeno olovo u uši.”¹

U ovu vrstu grijeha ubraja se prisluškivanje pored nečije kuće, kancelarije i tome slično. Takođe pod ovaj grijeh potpada i ispitivanje malodobne djece o onome što se dešava u njihovoj kući, kao i raspitivanje komšija o onome šta se govori i dešava u komšiluku.

Prema tome svaki kulturan čovjek, a prije svega musliman koji se drži Poslanikovih uputa treba da se kloni slušanja onog govora koji ga se ne tiče, a pogotovo ako to ljudi ne žele da se čuje, jer je to u skladu sa hadisom u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ

(حديث حسن ورواه الترمذي وأحمد ومالك وغيرهم)

“Od ljepote Islama nekog čovjeka je da ostavi ono što ga se ne tiče.”²

¹ Hadis biježi Buhari

² Hadis je hasen, a bilježe ga Tirmizi, Ahmed, Malik i drugi.

57. UHOĐENJE MUSLIMANA I OTKRIVANJE NJIHOVIH SRAMOTNIH POSTUPAKA

Sa ovim grijehom se misli na sknavljenje časti nekog muslimana uhodeći ga i iznalazeći njegove mahane sa ciljem da ga ponizi i osramoti pred svijetom. Inače je šeriatsko pravilo da musliman treba štititi muslimana, prikrivate njegove mahane i ružne osobine kako bi na taj način spriječio širenje smutnje među muslimanima.

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَتَرَ عَلَى مُسْلِمٍ سِتْرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ... (حديث حسن ورواه ابن ماجه)

“Ko pokrije sramotu i mahanu svoga brata muslimana Allah će pokriti njegovu sramotu na Sudnjem danu, a ko otkrije i širi mahanu svoga brata muslimana Allah će razotkriti njegovu mahanu i osramotiće ga zbog toga u njegovoj vlastitoj kući.”¹

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَلَا تُطْعِ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ (١٠) هَمَّازٍ مَشَاءٍ بَنَمِيمٍ﴾ (سورة القلم ١٠-١١)

“I ne slušaj ni jednog krivokletnika, prezrena, klevetnika, onoga koji tuđe riječi prenosi.”²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže: “Ko kaže o vjerniku ono što nije istina, Allah će ga nastaniti u mjestu koje je od znoja stanovnika Džehennema, sve dok ne porekne ono što je rekao, a neće ga poreći.”³

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ صَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَنْبَرَ فَنَادَى بِصَوْتٍ رَفِيعٍ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ مَنْ أَسْلَمَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يُفِضْ الْإِيمَانُ إِلَى قَلْبِهِ لَا تُؤْذُوا الْمُسْلِمِينَ وَلَا تُعَيِّرُوهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ

¹ Hadis je hasen, a bilježi ga Ibn Madže

² Sura El-Kalem, 10-11

³ Hadis je sahih, a bilježe ga Ebu Davud i Taberani

يَفْضَحُهُ وَلَوْ فِي جَوْفِ رَحْلِهِ قَالَ وَنَظَرَ ابْنُ عُمَرَ يَوْمًا إِلَى الْبَيْتِ أَوْ إِلَى الْكَعْبَةِ فَقَالَ مَا أَعْظَمَكَ وَأَعْظَمَ حُرْمَتَكَ وَالْمُؤْمِنُ أَعْظَمُ حُرْمَةً عِنْدَ اللَّهِ مِنْكَ (رواه الترمذي)

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom popeo na minberu i glasno povikao: “O vi, koji ste primili Islam sa svojim jezicima a još uvijek nije iman ušao u vaša srca, nemojte uznemiravati muslimane, nemojte ih sramotiti i nemojte iznalaziti njihove mahane, jer zaista ko bude iznalazio mahane svoga brata muslimana, Allah će razotkriti njegove mahane, a kome Allah bude razotkrivao njegove mahane osramotiće ga pa makar u sred njegove kuće. Abdullah ibn Omer, r.a., je jednom prilikom pogledao u Kjabu i rekao: Ti si veličanstvena i veličanstvena je tvoja svetost i čast, ali je čast jednog muslimana kod Allaha, dž.š., veća od tvoje časti.”¹

Jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنَ كُرْبِ الْآخِرَةِ وَمَنْ سَتَرَ عَلَى مُسْلِمٍ سِتْرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ (رواه مسلم)

“Ko od muslimana otkloni neku poteškoću na dunjaluku Allah će njemu olakšati poteškoće na Sudnjem danu, ko sakrije mahanu svoga brata muslimana Allah će prikriti njegovu mahanu na dunjaluku i na ahiretu, i dok god čovjek bude pomagao svome bratu muslimanu Allah će pomagati njemu.”²

¹ Hadis bilježi Tirmizi

² Hadis bilježi Muslim

58. PROKLINJANJE ONOGA KO TO NE ZASLUŽUJE

Seleme ibn Ekve', r.a., kaže: Kada bi čuli da neki musliman kune svoga brata muslimana znali smo da čini jedan od velikih grijeha."¹

Bespotrebno proklinjanje nije karakteristika vjernika, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ وَلَا اللَّعَّانِ (رواه الترمذي)

"Nije vjernik onaj koji bespotrebno i puno proklinje."²

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَعَنَ مُؤْمِنًا فَهُوَ كَقَتْلِهِ (رواه البخاري)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Proklinjati muslimana je grijeh sličan njegovom ubistvu."³

عن أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَكُونُ اللَّعَّانُونَ شُفَعَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (رواه مسلم)

Ebu Derda', r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao :

"Oni koji mnogo proklinju neće imati pravo zauzimanja (šefa'at činiti) niti će biti od onih koji će svjedočiti ranijim narodima da su im poslanici, a.s., dostavili poruku."⁴

Ako čovjek proklinje onoga ko to ne zasluhuje ta kletva se vraća na njega, kao što se to kaže u hadisu koji prenosi Ebu Derda' da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zaista kada čovjek proklete nekoga (ili nešto), ta kletva se digne prema nebesima, ali nađe vrata nebesa zatvorena. Zatim se spusti na zemlju, pa i vrata zemlje nađe zatvorena. Zatim ide desno i lijevo, pa kada i tu ne nađe nikoga, uputi se onome na koga je ta kletva poslana, a ako je opravdana ostane na njemu, a ko nije vrati se na onoga ko ju je poslao (prokleo)."⁵

¹ Tenbihul-gafilin str.197

² Hadis bilježi Tirmizi

³ Hadis bilježi Buhari

⁴ Hadis bilježi Muslim

⁵ Hadis je sahih, a bilježi ga Ebu Davud

Svakako treba napomenuti da je vjerniku dozvoljeno proklinjati i klesti one koji to zaslužuju, kao što su zulumčari i drugi nevjernici koji su nanijeli i još uvijek nanose štetu Islamu i muslimanima, jer ponekad je dova za muslimane i kletva protiv nevjernika jedino preostalo oružje kod muslimana.

59. VJEROVANJE VRAČARU, GATARU I ASTROLOGU

Kao rezultat slabe ili nikakve vjere u Allahovo, dž.š., određenje (kada i kader) je želja mnogih ljudi da "saznaju" ono što im je određeno, propisano i šta ih u životu čeka. Upravo zbog toga vidimo da ljudi, u želji da spoznaju gajb (ono što je nedokučivo i nije u njihovom domenu) vrlo često posežu za zabranjenim (haram) sredstvima, koja odvođe u zabludu i njih a i one kojima nastoje razotkriti ono će im se desiti. U ovaj grijeh ubraja se vračanje, gatanje (pomoću zvijezda, ptica i slično) gledanje u šolju (fildžan), gledanje u dlan, vjerovanje u horoskop i tome slično.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَتَى كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (حديث صحيح ورواه أحمد والحاكم)

"Ko dođe vračaru ili gataru i povjeruje u ono što kaže, zaniijekao je ono što je objavljeno Muhammedu, s.a.v.s.,"¹

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ لَمْ يُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ يَوْمًا (رواه مسلم)

"Ko dođe gataru i upita ga za neku stvar, ne prima mu se namaz četrdeset dana."²

Takva je situacija sa onim koji vračara samo za nešto upita, a šta je tek sa onim ljudima koji vračare uzimaju za svoje stalne savjetnike, daju im za to novac i oslanjaju se na njih i vjeruju u ono što im oni kažu.

¹ Hadis je sahih, a bilježe ga Ahmed i Hakim

² Hadis bilježi Muslim

Vasile ibn Eska, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko dođe vračaru ili gataru i upita ga za neku stvar neće mu se pokajanje (tevba) primati četrdeset dana, a ako povjeruje vračaru u ono što mu kaže postaće nevjernik."¹

Vračari, gatar i drugi koji "proriču" sudbinu ljudima, tim činom izlaze iz vjere i postaju nevjernici, jer smatraju da znaju nešto od gajba.

Alija, r.a., kaže: "Vračar je sihirbaz (onaj koji se bavi sihirom) a sihirbaz je kjafir (nevjernik)."²

Gajb (neviđeno, ono što je kome određeno) je ono što zna samo Allah, dž.š., i ljudima nije dozvoljeno, niti su zaduženi da to istražuju, niti nešto od toga mogu izmjeniti, nego je ljudima jasno naređeno kako treba da vjeruju u Allaha, dž.š., (u Njegovo određenje, u gajb/neviđeno i ostalo), šta da rade (šta im je obaveza) i čega da se klone, i jedino na ovaj način mogu doživjeti sreću i rahatluk na ovome i na budućem svijetu.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾
(سورة الأنعام ٥٩)

"U Njega su ključevi svih tajni (gajba), samo ih On zna, i On jedini zna šta je na kopnu i šta je u moru, i nijedan list ne opadne, a da On za njega ne zna; i nema zrna u tminama Zemlje niti ičeg svježeg niti ičeg suhog, ničeg što nije u jasnoj Knjizi. (Levhi mahfuz)"³

Kurtubi -rahimehullah- kaže: U predajama stoji da se uz objavu ovog kur'anskog ajeta spustilo dvanaest hiljada meleka.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِفْتَاحُ الْغَيْبِ خَمْسٌ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا اللَّهُ لَا يَعْلَمُ أَحَدٌ مَا يَكُونُ فِي غَدٍّ وَلَا يَعْلَمُ أَحَدٌ مَا يَكُونُ فِي الْأَرْحَامِ وَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَآذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ وَمَا يَدْرِي أَحَدٌ مَتَى يَجِيءُ الْمَطَرُ (رواه البخاري)

¹ Hadis bilježi Taberani

² El-Kebair, str. 171

³ Sura El-En'am, 59

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pet je (ključeva) tajni koje ne zna niko osim Uzvišenog Allaha: niko osim Allaha ne zna šta će se sutra desiti, niko osim Allaha ne zna šta je u majčinoj utrobi, niko osim Allaha ne zna šta će ko sutra zaraditi, niko osim Allaha ne zna gdje će ko umrijeti, niko osim Allaha ne zna kada će pasti kiša,"¹

Ovaj hadis je u skladu sa posljednjim ajetom iz sure Lukman u kojem je sadržano pet Allahovih tajni, gdje Allah, dž.š., kaže: "Samo Allah zna kad će nastupiti Smak svijeta, samo On spušta kišu i samo On zna šta je u maternicama, a čovjek ne zna šta će sutra zaraditi i ne zna čovjek u kojoj će zemlji umrijeti; Allah, uistinu, sve zna i o svemu je obaviješten."

Allah, dž.š., upozorava vračare i sve one koji sebi pripisuju da znaju nešto od gajb stvari, pa kaže:

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ (سورة الإسراء ٣٦)

"Ne povodi se za onim što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati."²

Kelbi u pojašnjenju ovog ajeta kaže: Nemoj nikako govoriti o onome što ne znaš. Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže da će Allah, dž.š., pitati svoje robove o njihovim čulima u šta su ih koristili, i tu je upozorenje i zabrana gledanja i slušanja onoga što je zabranjeno.³ Allah, dž.š., kaže:

﴿عَالِمِ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ (٢٦) إِلَّا مَنْ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ ﴿

(سورة الجن ٢٦-٢٧)

"On tajne zna i On tajne Svoje ne otkriva nikome, osim onome koga On za poslanika odabere..."⁴

Ibn Dževzi kaže: Allah svoje tajne ne otkriva nikome osim onome kome hoće od svojih poslanika. Nekom od poslanika Allah otkrije nešto od gajba, tako da taj poslanik obavještavajući ljude o tome čini jednu od mu'džiza (nadnaravnih djela) što ukazuje na njegovu iskrenost i da je on uistinu Allahov poslanik. I to je osobina samo Allahovih poslanika.

¹ Hadis bilježi Buhari

² Sura El-Isra, 36

³ El-Kebair, str 169

⁴ Sura El-Džin, 26-27

Između ostalih vidova vraćanja je i vraćanje pomoću ptica. Imran ibn Husejna, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ne pripada nama: onaj koji pomoću ptica proriče zlu sudbinu ili onaj koji traži da mu se na taj način proriče sudbina, niti onaj koji vraća ili traži da mu se vraća, onaj koji se bavi sihirom ili traži da mu se nešto (o)sihiri, a ko dođe vračaru i povjeruje u ono što mu on kaže zanijekao je ono što je objavljeno Muhammedu, s.a.v.s.,"¹

Zejd ibn Halid El-Džuheni, r.a., pripovijeda: Allahov Poslanik je sa nama klanjao sabah namaz nakon kišne noći, pa kada je predao selam okrenuo nam se i rekao: -Znate li šta je rekao vaš Gospodar? Ashabi rekoše: -Allah i Njegov Poslanik to znaju. Allah, dž.š., je rekao: "Od mojih robova ima onih koji su osvanuli kao vjernici a ima onih koji su osvanuli kao nevjernici; ko je (zbog sinošnje kiše) rekao: pala nam je kiša zbog Allahove blagodati i milosti, taj vjeruje u Mene a ne vjeruje u zvijezde; a ko je rekao: pala nam je kiša zbog te i te zvijezde, taj u Mene ne vjeruje a vjeruje u zvijezde."²

ZAŠTO VRAČARI PONEKAD NEŠTO I POGODE

U sklopu šejtanskog zavođenja ljudi je i to, da se nekada obistini ono što su vračari najavili, pa ljudi slabog vjerskog ubjeđenja kažu: 'Vidi, on baš nešto zna' i to im poveća zabludu. Pojašnjenje toga nalazimo u slijedećim hadisima:

Aiša, r.a., pripovijeda da su neki ljudi pitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o vračarima, pa im je Poslanik rekao da oni ništa ne znaju. Na to ashabi rekoše: -Allahov Poslaniče, oni nekada kažu tako i tako i to baš bude istina? Tada im Poslanik reče: -Ta riječ (vijest) je dio istine koju džin zapamti pa je ubaci u uho svoga saradnika (vračara) pa je on pomiješa sa stotinu laži."³

U drugoj predaji Aiša, r.a., pripovijeda da je čula kako Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

¹ Hadis bilježi Bezzar sa dobrim senedom

² Muttefekun alejhi

³ Muttefekun alejhi

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَلَائِكَةُ تَتَحَدَّثُ فِي الْعَنَانِ وَالْعَنَانُ الْعَمَامُ بِالْأَمْرِ يَكُونُ فِي الْأَرْضِ فَتَسْمَعُ الشَّيَاطِينُ الْكَلِمَةَ فَتَقْرُهَا فِي أُذُنِ الْكَاهِنِ كَمَا تُقَرُّ الْقَارُورَةُ فَيَزِيدُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذِبَةٍ (رواه البخاري)

“Meleki se spuštaju u oblacima i pominju stvar koja je već na nebesima određena i propisana da se desi. Taj njihov govor šejtani kradom prisluškuju i kada ga uspiju čuti onda tu vijest saopšte vračarima na zemlji koji uz to od sebe slažu i pomiješaju stotine laži.”¹

Primjer šejtanskog zavođenja: Allah, dž.š., odredi da u toj i toj noći bračni par, koji do tada nije imao djece, bude opskrbljen djetetom. Tu odredbu kradom čuje šejtan i saopšti je svom saradniku vračaru na zemlji. Vračar to zloupotrebi i posavjetuje tom bračnom paru da kod nekog turbeta zakolju kurban a nakon toga da stupe u bračni odnos, pa će im se začeti dijete. Tako oni to urade i time pokvare svoje vjerovanje, te počnu vjerovati da im je turbe pomoglo i tome slično, a u stvari njima bi se te večeri začelo dijete i da nisu uradili ništa od onoga na što ih je šejtan posredstvom vračara nagovorio.

¹ Hadis bilježi Buhari

60. SPLETKARENJE I PREVARA

Spletkarenje i prevara je jedan od velikih grijeha po mišljenju Zehebija, Hejtemija i drugih učenjaka, zbog hadisa u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Spletkarenje i prevara će u vatru.”¹

Kod Taberanija i Ibn Hibbana u predaji Abdullaha ibn Mes’uda, r.a., stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko nas vara ne pripada nama, a spletkarenja i prevara će u vatru.”²

Ebu Davud bilježi od Hasana Basrije sa mursel senedom da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَكْرُ وَالْخَدِيعَةُ فِي النَّارِ (رواه أبو داود)

“Spletkarenje, prevara i pronevjera će u vatru.” Znači da će oni koji se budu bavili ovakvim poslovima na drugom svijetu biti bačeni u vatru, zato što su to svojstva i karakteristike nevjernika a nisu osobine iskrenih vjernika. Zbog toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže: “Nije od vjernikovih osobina spletkarenje, prevara i varanje.”³

Zuhri pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nemoj spletkariti niti pomagati spletkaru!”, jer Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ (سورة فاطر ٤٣)

“a spletke će pogoditi upravo one koji se njima služe.”⁴ i nemoj činiti nepravdu niti pomagati onome ko je čini, jer Allah, dž.š., kaže:

﴿فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ (سورة الفتح ١٠)

“Onaj ko prekrši zakletvu krši je na svoju štetu,”⁵ i kaže:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَعَيْتُكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (سورة يونس ٢٣)

¹ Hadis bilježi Bejheki

² Hadis je hasen

³ Kurtubijev tefsir 14/347

⁴ Sura El-Fatir, 43

⁵ Sura El-Feth, 10

“O ljudi, nepravda koju činite da biste u životu na ovom svijetu uživali – samo vama šteti.”¹

Allah, dž.š., pominje spletkarenje u Kur'anu:

﴿اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾

(سورة فاطر ٤٣)

“...oholost na Zemlji i ružno spletkarenje – a spletke će pogoditi upravo one koji se njima služe.”²

Ke'ab, r.a., je rekao Abdullahu ibn Abbasu, r.a.: -Našao sam u Tevratu da piše: “Ko svome bratu jamu kopa sam u nju pada.” Na to mu Ibn Abbas reče: -Tako nešto ću ti pokazati i u Kur'anu gdje Allah, dž.š., kaže :

﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ (سورة فاطر ٤٣)

“a spletke će pogoditi upravo one koji se njima služe.”³

U arapskoj poslovice se kaže: “Ko svome bratu rupe kopa u nju naglavačke sam pada.”⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Neće ući u Džennet spletkar, niti škrtica niti onaj koji prigovara za dobro djelo koje je učinio.”

Allah, dž.š., o munaficima kaže:

﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ﴾ (سورة النساء ١٤٢)

“Licemjeri misle da će Allaha prevariti, i On će ih za varanje njihovo kazniti.”⁵

Vahidi u komentaru ovog ajeta kaže: Prema njima će se postupati poput njihove prevare, biće im dato svjetlo kao što će biti dato vjernicima, pa kada krenu preko Sirat-čuprije njima će se svjetlo ugasi pa će ostati u mraku.⁶

¹ Sura Junus, 23, Kurtubijev tefsir 14/346

² Sura El-Fatir, 43

³ Sura El-Fatir, 43

⁴ Kurtubijev tefsir 14/346

⁵ Sura En-Nisa', 142

⁶ El-Kebair, str.235 i Ez-Zevadžir 1/406

61. PREVARA I NEISPUNJAVANJE UGOVORA

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ (سورة الإسراء ٣٤)

“I ispunjavajte obavezu (ugovor), jer će se za obavezu, zaista, odgovarati!”¹, i na drugom mjestu Allah, dž.š., kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ﴾ (سورة المائدة ١)

“O vjernici, ispunjavajte ugovore!”²

To su obaveze i ugovori koje su vjernici (pre)uzeli na sebe kao poštivanje onoga što je dozvoljeno (halal) i onoga što je zabranjeno (haram), zatim izvršavanje strogih obaveza, poput namaza, zekjata, posta i ostalog.

Ibn Šihab kaže: Čitao sam Poslanikovo pismo koje je napisao Amr ibn Hazmu kada ga je poslao u Nedžran. Na početku pisma je bilo ovo napisano: ‘Ovo je saopštenje ljudima od Allaha i Njegovog poslanika: “O vjernici, ispunjavajte ugovore!”... i bilo je napisano do kraja četvrtog ajeta sure Maide.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا أَوْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ أَرْبَعَةٍ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ التَّفَاقُ حَتَّى يَدْعَهَا إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ (رواه البخاري)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Kod koga se nađu četiri svojstva, on je pravi licemjer, a kod koga se nađe jedno od ta četiri, kod njega se nalazi svojstvo licemjerstva, sve dok ga ne ostavi: “Kada govori laže, kada mu se nešto povjeri on to iznevjeri, kada sklopi ugovor prevari, i kada se prepire – prelazi granicu.”³

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Svako ko bude obmanjivao i varao, na Sudnjem danu imat će zastavu (obilježje), i reći će se: ‘Ovo je varanje tog i tog čovjeka.’”⁴

¹ Sura El-Isra, 34

² Sura El-Maide, 1

³ Hadis bilježi Buhari

⁴ Hadis bilježi Muslim

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: Uzvišeni Allah je rekao: "Sa trojicom ljudi ću se ja sporiti na Sudnjem danu: čovjek kome bude nešto dato u ime Mene pa on to pronevjeri, čovjek koji proda slobodnog čovjeka (kao roba) pa pojede tu zaradu, i čovjek koji unajmi radnika da mu nešto radi pa on to uradi a ovaj mu to ne plati."¹

62. ZAKIDANJE PRILIKOM MJERENJA (VAGANJA) I SLIČNO

Allah, dž.š., kaže:

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّينَ (۱) الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ (۲) وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ (۳) أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ (۴) لِّيَوْمٍ عَظِيمٍ (۵) يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (سورة المطففين ۱-۶)

"Teško onima koji pri mjeranju zakidaju, koji punu mjeru uzimaju kad od drugih kupuju, a kad drugima mjere na litar ili na kantar – zakidaju. Kako ne pomisle da će oživljeni biti na Dan veliki, na Dan kada će se ljudi zbog Gospodara svijetova dići."²

Suddi kaže: Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao u Medinu našao je čovjeka zvanog Ebu Džuhejne, koji je imao dvije vage (mjere); sa jednom bi vagao kada bi kupovao, a sa drugom bi vagao kada bi prodavao, pa je Allah, dž.š., objavio ovaj citirani ajet.³

Na opasnost zakidanja i varanja prilikom trgovine ukazuju slijedeći primjeri koje navodi Zehebi –rahimehullah- u svojoj knjizi:

Neko od učenjaka je rekao: Bojim se da će svaki onaj koji važe i mjeri pasti u Džehennem zato što se od tog može spasiti samo onaj koga Allah zaštititi.

Jedan čovjek je ušao kod bolesnika koji se već nalazio u momentu smrti pa ga je počeo nagovarati da izgovori šehadet, ali njegov jezik to nikako nije mogao izgovoriti. Kada je bolesnik malo došao sebi ovaj čovjek ga upita zašto mu jezik nije mogao izgovoriti šehadet? Tada mu bolesnik reče: -Jezik moje vage je pritisnuo moj jezik u ustima i zato nisam mogao ništa izgovoriti. Tada ga čovjek upita: Tako ti Allaha, zar si nepravilno vagao i zakidao na

¹ Hadis bilježi Buhari

² Sura El-Mutaffifun, 1-6

³ El-Kebair, str. 225

vagi? Čovjek mu odgovori: Nisam zakidao na vagi ali nisam imao vremena da provjerim ispravnost svoje vage prije vaganja. Kad je ovakva situacija sa onim koji nije provjeravao ispravnost svoje vage, kakva je tek situacija sa onim ko zakida na vagi.

Abdullah ibn Omer, r.a., bi prolazio pored trgovaca i govorio im: Bojte se Boga i pravilno važite, jer zaista oni koji budu zakidali na vagi će biti zaustavljeni na Sudnjem danu, a znoj će im doticati do ušiju.”

Neki učenjaci su govorili: Teško onome koji prodaje i zakida na vagi i time gubi Džennet čije je prostranstvo kolika su Zemlja i nebesa, i teško onome koji kupuje (pa stavi na vagu više) i time sebi kupi propast i kaznu.¹

63. PROUZROKOVATI RAZVOD BRAKA

Ibn Kajjim, Ibn Nuhas i Hejtemi – rahimehumullah- smatraju velikim grijehom da neko odvrati čovjeka od njegove žene potvarajući je i opisujući je na takav način da je njen muž napusti. Dokazi za to su im naredni hadisi:²

عَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ وَمَنْ حَبَبَ عَلَى امْرَأٍ زَوْجَتَهُ أَوْ مَمْلُوكَهُ فَلَيْسَ مِنَّا (رواه أحمد والبخاري وابن حبان)

Burejde, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ne pripada nama onaj ko se zakune svojim emanetom, niti nam pripada onaj ko odvrati čovjeka od njegove žene (kaže o njoj nešto što će rezultirati razvodom braka), niti onaj ko odvrati gazdu od njegovog slugu.”³

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Iblis postavi svoj prijesto na vodu a zatim pošalje svoju šejtansku vojsku da zavodi ljude obećavajući najbolju nagradu onome ko načini najveći belaj i smutnju. Kada mu se vrati jedan od šejtana i obavijesti ga da je uradio to i to, on mu kaže da to nije ništa. Zatim mu dođe drugi šejtan i kaže ja sam zavodio tog i tog čovjeka i nisam ga napustio sve dok nije razveo svoju ženu. Tom šejtanu Iblis kaže: ‘Ti si dobro uradio i dodijeli mu poseban položaj kod sebe.’”⁴

¹ El-Kebair, str. 226

² Tenbihul-gafilin str.284 i Ez-Zevadžir 2/42

³ Hadis bilježe Ahmed, Bezzar i Ibn Hibban

⁴ Hadis bilježe Muslim i Ebu Je’ala

64. DA ŽENA TRAŽI RAZVOD BRAKA BEZ RAZLOGA

Ponekad žena pada u šejtansku klopku pa zahtijeva od muža dunjalučka uživanja koja joj on ne može priuštiti i bihuzuri ga na razne načine, pa čak traži od njega da je razvede. To se ubraja u velike grijehе, jer Sevban, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلَاقًا فِي غَيْرِ مَا بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ (رواه أبو داود والترمذي وابن حبان ابن خزيمة)

“Kad god žena traži razvod braka bez opravdanog razloga biće joj zabranjen džennetski miris.”¹

65. NEPOSLUŠNOST ŽENE MUŽU

U grijehu broj 16 je pomenuta neposlušnost žene mužu u postelji, a sa ovom neposlušnošću se misli općenito i na druge stvari, kao što su izlazak iz kuće nagizdana, namirisana i nepropisno obučena i tome slično. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u mnogo hadisa kritikuje takve žene i upozorava ih na kaznu. Evo nekih od tih hadisa:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ ثُمَّ خَرَجَتْ لِيُوجَدَ رِيْحُهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ وَكُلُّ عَيْنٍ زَانٍ (رواه النسائي وابن خزيمة والحاكم)

“Kad god se žena namiriše pa takva prođe pored ljudi da bi skrenula pažnju na sebe ona je jedna vrsta prostitutke, jer svako oko čini zinaluk.”²

Ibn Madže bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom sjedio sa ashabima u džamiji pa je ušla neka žena koja se ponosila svojom privlačnom odjećom. Poslanik tada reče: O ljudi, ne dozvoljavajte svojim ženama da se gizdaju i namirisane dolaze u džamiju, jer ni Israelićani nisu prokleti sve dok njihove žene to nisu počele raditi.”

¹ Hadis bilježe Ebu Davud, Tirmizi, Ibn Hibban i Ibn Huzejme

² Hadis bilježe Nesai, Ibn Huzejme i Hakim

Ovo je situacija žene koja je došla u džamiju da klanja a šta je tek sa onima koje izlaze ciljano da izazivaju svojim razgolićenim tijelom i zapahnuju svojim mirisom. Neka nas Allah, dž.š., zaštititi od kakve katastrofe i belaja koje –ne daj Bože- svojim postupcima možemo izazvati.

Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao da će četiri vrste žena u Džennet a četiri u Džehennem: U Džennet će: 1) poštena žena pokorna Allahu, dž.š., i poslušna svome mužu, 2) žena koja rađa djecu i zadovoljna je i strpljiva sa onim što posjeduje sa svojim mužem, 3) žena koja ima stid, pa kad joj je muž odsutan čuva svoje poštenje i imetak a kada je muž prisutan ona ga ne uznemirava svojim jezikom, 4) i žena koja ostane poslije smrti muža strpljivo čuvajući sebe i odgajajući svoju djecu i ne uda se bojeći se da će ih zapostaviti. U Džehennem će: 1) žena koja uznemirava muža sa svojim jezikom, u njegovom odsustvu nije poštena a kada je on prisutan onda ga uznemirava svojim jezikom, 2) žena koja čovjeka obavezuje onim što on nije u stanju, 3) žena koja se propisno ne oblači i izazovno izlazi iz svoje kuće i 4) žena koja ne pridaje važnost ničem drugom sem jelu, piću, spavanju a zapostavlja namaz i pokornost Allahu, dž.š., Njegovom poslaniku i svome mužu.”¹

66. PRIČANJE O TAJNAMA BRAČNE INTIME SUPRUŽNIKA

Onima koji žele da žive Islamskim životom nije dozvoljeno da iznose u javnost detalje njihovog bračnog života niti da to kome opisuju. To je ono što treba da ostane kao bračna tajna i o tome se ne smije pričati, jer se time dotična osoba ogovara i na taj način se uznemirava.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَسْرِّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
الرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى امْرَأَتِهِ وَتُفْضِي إِلَيْهِ ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا (رواه مسلم وأبو داود)

“Najgori položaj kod Allaha, dž.š., na Sudnjem danu imaće čovjek ili žena koji imaju bračni odnos pa nakon toga jedno od njih dvoje objelodani tajnu svog supružnika.”²

¹ Ez-Zevadžir 2/77

² Hadis bilježe Muslim i Ebu Davud

U drugoj predaji se kaže: “Najveća pronevjera emaneta kod Allaha, dž.š., na Sudnjem danu je, kada čovjek ima bračni odnos sa svojom ženom a nakon toga on objelodani njenu tajnu.”

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Haram je ponositi se i hvalisati svojim bračnim odnosom.”¹

67. FORMALNO OŽENITI ŽENU A ZATIM JE RAZVESTI DA BI POSTALA DOZVOLJENA PRETHODNOM MUŽU

لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُحَلَّلَ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ (حديث صحيح ورواه أحمد)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Allah, dž.š., je prokleo muhallila i muhallela leh.”²

Ovo se dešava kada čovjek razvede svoju ženu tri puta, nakon čega se ne može više njemu vratiti, osim da se uda za drugog čovjeka, te da je on pusti opravdanim šeriatskim razlogom. U ovom slučaju ona se može vratiti prvom mužu sa novim šeriatskim vjenčanjem, kao što je to naglašeno u 230-om ajetu sure El-Bekare.

68. MUŽEVO NEIZVRŠAVANJE OBAVEZA PREMA ŽENI

Kako su žene obavezne da slušaju ljude, tako su i ljudi obavezni da poštuju svoje žene i da izvršavaju svoje obaveze prema njima koje im vjera nalaže. Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ (سورة البقرة ٢٢٨)

“One imaju isto toliko prava koliko i dužnosti...”³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u mnogo hadisa hvali i podstiče na lijep i korektan odnos prema ženama:

¹ Hadis bilježe Ahmed, Ebu Je'ala i Bejhekiya

² Hadis je sahih, a bilježi ga Ahmed

³ Sura El-Bekare, 228

U drugoj predaji se kaže: “Najveća pronevjera emaneta kod Allaha, dž.š., na Sudnjem danu je, kada čovjek ima bračni odnos sa svojom ženom a nakon toga on objelodani njenu tajnu.”

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Haram je ponositi se i hvalisati svojim bračnim odnosom.”¹

67. FORMALNO OŽENITI ŽENU A ZATIM JE RAZVESTI DA BI POSTALA DOZVOLJENA PRETHODNOM MUŽU

لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُحَلَّلَ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ (حديث صحيح ورواه أحمد)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Allah, dž.š., je prokleo muhallila i muhallela leh.”²

Ovo se dešava kada čovjek razvede svoju ženu tri puta, nakon čega se ne može više njemu vratiti, osim da se uda za drugog čovjeka, te da je on pusti opravdanim šeriatskim razlogom. U ovom slučaju ona se može vratiti prvom mužu sa novim šeriatskim vjenčanjem, kao što je to naglašeno u 230-om ajetu sure El-Bekare.

68. MUŽEVO NEIZVRŠAVANJE OBAVEZA PREMA ŽENI

Kako su žene obavezne da slušaju ljude, tako su i ljudi obavezni da poštuju svoje žene i da izvršavaju svoje obaveze prema njima koje im vjera nalaže. Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ (سورة البقرة ٢٢٨)

“One imaju isto toliko prava koliko i dužnosti...”³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u mnogo hadisa hvali i podstiče na lijep i korektan odnos prema ženama:

¹ Hadis bilježe Ahmed, Ebu Je’ala i Bejhekija

² Hadis je sahih, a bilježi ga Ahmed

³ Sura El-Bekare, 228

“Najbolji su vjernici oni koji se najljepše ophode prema svojim ženama.”¹

69. DAVANJE PREDNOSTI JEDNOJ ŽENI NAD DRUGOM

Oni vjernici koji imaju više, šeriatski dozvoljenih, žena dužni su da prema njima budu pravedni u onome što je u njihovoj moći, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَتَانِ فَمَالَ إِلَى إِحْدَاهُمَا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشَقُّهُ مَائِلٌ (رواه الترمذي وأبو داود وابن حبان وغيرهم)

“Ko bude imao dvije žene pa bude jednoj više privržen nego drugoj doći će na Sudnjem danu a njegova jedna strana će biti nageta.”²

Takođe od velikih grijeha iz ove oblasti pominju se:

70. ZARUČIVATI DJEVOJKU KOJU JE NEKO VEĆ ZARUČIO

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَخْطُبُ أَحَدُكُمْ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ (رواه النسائي وأبو داود وأحمد)

Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Neka niko od vas ne zaručuje djevojku koju je neko već zaručio.” Ovaj grijeh je pomenuo Hejtemi u Zevadžiru 2/42.

¹ Hadis je sahih, a bilježi ga Tirmizi

² Hadis bilježe Tirmizi, Ebu Davud, Ibni Hibban i drugi

71. SKLAPANJE BRAKA SA BLIŽNJOM RODBINOM SA KOJOM PO ISLAMSKIM PROPISIMA NIJE DOZVOLJENO STUPITI U BRAK

Ovu vrstu grijeha je takođe pomenuo Hejtemi u Zevadžiru 2/43 i ovo ukazuje na preventivu koju vjera Islam čini da svoje sljedbenike upozori na strahotu katastrofe u koju zapadno društvo sve više zapada, jer je sve češći slučaj da otac živi sa svojom ćerkom u braku i tome slično.

72. NEPOKORNOST VLADARU ILI PRETPOSTAVLJENOM

Vjernik je dužan da se pokorava svome pretpostavljenom jer mu to naređuje Kur'an i Hadis. Allah, dž.š., kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

(سورة النساء ٥٩)

“O vjernici, pokoravajte se Allahu. I pokoravajte se Poslaniku i onima koji su vam pretpostavljeni.”¹

Nije vjerniku dozvoljeno da se protivi svome vladaru, makar on činio i neke grijeha, dok god vjernik ima priliku i mogućnost da obavlja svoj namaz. Ako bi mu to bilo uskraćeno ili kod svoga vladara uvidio otvoreno nevjerstvo (kufr) onda bi mu bilo dozvoljeno da se protiv njega pobuni, pod uslovom da ga prije toga posavjetuje i upozori na greške. Ako bi se dozvolilo da se vladaru protivi kako ko hoće i kada hoće onda bi to dovelo do nereda na zemlji. One koji bi se protivili svome vladaru bez opravdanog razloga, vladar može da kazni i da ih natjera na pokornost. Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَمَنْ اتَّصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ، إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

(سورة الشورى ٤١-٤٢)

¹ Sura En-Nisa', 59

“Neće odgovarati onaj koji istom mjerom uzvraća za pretrpljenu nepravdu, a odgovaraće oni koji ljude tlače i bez ikakva osnova red na Zemlji remete; njih čeka bolna patnja.”¹

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَبْغِيَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ وَلَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ (رواه مسلم)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže da mu je Allah, dž.š., objavio da ljudima prenese: da jedni prema drugima budu ponizni i da niko nikome ne čini nasilje i da se niko ne oholi prema svome bratu muslimanu.”²

U jednoj predaji stoji: “Kada bi jedno brdo učinilo nasilje prema drugom brdu Allah bi smrvio nasilničko brdo.”³

73. SIGURNOST OD ALLAHOVE KAZNE I USTRAJNOST U ČINJENJU GRIJEHA OSLANJAJUĆI SE NA ALLAHOVU MILOST

Ovo je jedan od najvećih grijeha, za koji Allah, dž.š., kaže:

﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (سورة الأعراف ٩٩)

“Zar oni mogu biti sigurni od Allahove kazne? Allahove kazne se ne boji samo narod kome propast predstoji.”⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Kada vidite da Allah daje nekom čovjeku sve što poželi pored toga što taj čovjek čini grijeha, znajte da je to samo zavođenje,” zatim je Poslanik proučio ovaj kur’anski ajet:

﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ (سورة الأنعام ٤٤)

¹ Sura Eš-Šura, 41-42

² Hadis bilježi Muslim

³ El-Kebair, str. 198

⁴ Sura El-E'araf, 99

“I kada bi zaboravili ono čime su opominjani, Mi bismo im kapije svega otvorili; a kad bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bismo ih kaznili i oni bi odjednom svaku nadu izgubili.”¹

U jednoj predaji stoji, kada je Allah, dž.š., kaznio Iblisa Džibril i Mika'il su zaplakali. Tada ih je Allah upitao zašto plaču, a oni mu odgovoriše: -Gospodaru naš, mi nismo sigurni da i nas nećeš kazniti. Tada im njihov Gospodar reče: -Tako i treba da budete i ne smijete biti sigurni od Moje kazne!”²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je imao običaj često učiti ovu dovu:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكثِرُ أَنْ يَقُولَ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ آمَنَّا بِكَ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ فَهَلْ تَخَافُ عَلَيْنَا قَالَ نَعَمْ إِنَّ الْقُلُوبَ بَيْنَ أَصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللَّهِ يُقَلِّبُهَا كَيْفَ يَشَاءُ (رواه الترمذي والحاكم)

“O Ti koji okrećeš srca, učvrsti moje srca u Tvojoj vjeri!” Tada ga je neko upitao: -Allahov Poslaniče, bojiš li se za nas? On odgovori: -Zaista su ljudska srca između dva prsta Milostivog, i okreće ih kako hoće.”³

Zbog svega navedenog nije muslimanu dozvoljeno da bude zanesen i zadivljen svojim ibadetom, dobrim djelima, namazom, postom i sl., i treba da je svjestan da je to sve blagodat od Allaha, dž.š., Musliman treba uvijek da se boji Allaha, dž.š., i da ima u vidu svoju manjkavost i grijeha, i da smatra svoja djela skromnim, a ne da sebe smatra boljim od drugih. Treba da primjenjuje hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Čuvaj svoj jezik, neka ti je kuća prostrana (za doček gostiju) i plaći zbog svojih grijeha.”⁴

Prema tome vjernik se ne smije osloniti na svoja djela pa da bude siguran od Allahove kazne, i da bude od onih za koje Allah kaže:

﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (سورة الأعراف ٩٩)

“Zar oni mogu biti sigurni od Allahove kazne? Allahove kazne se ne boji samo narod kome propast predstoji.”⁵

¹ Sura El-En'am, 44

² El-Kebair, str. 227 i Ez-Zevadžir 1/145

³ Hadis bilježe Tirmizi, Ahmed i Hakim

⁴ Hadis je sahih, a bilježi ga Tirmizi

⁵ Sura El-E'araf, 99

Takođe vjernik treba da moli Allaha, dž.š., da mu zadnja njegova djela budu najbolja, (husnul-hatime) jer se djela cijene prema onome što je posljednje. U jednom hadisu se kaže: “Zaista čovjek ponekada radi djela džennetlije, pa kada između njega i Dženneta ne bude nego rastojanje jedne podlaktice, tada dođe ono što mu je propisano i počne raditi djela džehennemlije pa uđe u Džehennem.”¹

74. GUBLJENJE NADE U ALLAHOVU MILOST I PADANJE U OČAJ

Bez obzira na situaciju i poteškoće kroz koje ummet Muhammedov, s.a.v.s., prolazi vjernik nikada ne smije gubiti nadu u Allahovu milost, padati u očaj -i ne daj Bože- imati ružno mišljenje o Allahu, dž.š., jer “imati fino mišljenje o Allahu, dž.š., je od znakova lijepog i ispravnog vjerovanja,” kako to stoji u predaji koju bilježi Tirmizi i Hakim. Takođe, nikada ne smije reći za sebe da je sa njim “gotovo” i da on nema šanse da se popravi. Treba da učini iskreno pokajanje –tevbu- za grijehе koje je počinio i treba da počne izvršavati vjerske propise a kloniti se zabrana.

Allah, dž.š., u Kur'anu na nekoliko mjesta govori o tome pa kaže:

﴿إِنَّهُ لَا يَتَّسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ﴾ (سورة يوسف ٨٧)

“Zaista nadu u Allahovu milost gubi samo narod koji ne vjeruje.”²

﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ (سورة الزمر ٥٣)

“Reci: ‘O robovi moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehе oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv.”³

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (سورة النساء ٤٨)

¹ Hadis je sahih

² Sura Jusuf, 87

³ Sura Ez-Zumer, 53

“Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiće manje grijeha od toga, onome ko hoće.”¹

﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ (سورة الأعراف ١٥٦)

“a milost Moja obuhvaća sve...”²

Mnogo je hadisa koji govore o veličini i opsežnosti Allahove milosti prema Njegovim robovima, pa evo nekih od tih hadisa:

“Allah ima stotinu milosti, svaka od njih je onolika koliko je rastojanje između nebesa i zemlje. Samo jednu od tih stotinu milosti je Allah spustio na zemlju među ljude, džine i životinje. Ta jedna milost se izražava u njihovoj samilosti i međusobnoj blagosti, pa čak i kada se životinja ili ptica smiluje svome mladunčetu. Preostalih devedeset i devet milosti Allah, dž.š., je ostavio za Sudnji dan kako bi se smilovao svojim robovima.”

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao kod nekog mladića u momentima njegovog umiranja, pa ga je upitao: -Kako se osjećaš? Mladić odgovori: -Nadam se Allahovoj milosti i strah me je zbog mojih grijeha. Tada mu Poslanik, s.a.v.s., reče: “To dvoje se neće sastaviti u srcu muslimana u ovakvoj situaciji (kod umiranja) a da mu Allah neće dati ono čemu se nada i zaštititi ga od onoga čega se plaši.”³

¹ Sura En-Nisa', 48

² Sura El-E'araf, 156

³ Hadis je hasen

75. JEDENJE SVINJETINE, KREPALINE I KRVI

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ﴾ (سورة الأنعام ١٤٥)

“Reci, ja ne nalazim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim krepaline (mrljine), ili krvi koja ističe ili svinjskog mesa, a to je doista pogano.”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَعَبَ بِالْتَّرْدَشِيرِ فَكَأَنَّمَا غَمَسَ يَدَهُ فِي لَحْمِ خِنْزِيرٍ وَدَمِهِ (رواه مسلم)

“Ko se bude igrao s kockom, kao da je stavio ruke u svinjsko meso i krv.”²

Vidimo da Poslanik u ovom hadisu samo stavljanje ruku u svinjsko meso i krv smatra grijehom, pa kakva je tek situacija sa jedenjem tog mesa.

Allah, dž.š., u drugom ajetu kaže:

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذُكِّيتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ﴾ (سورة المائدة ٣)

“Zabranjeno vam je jesti ono što je uginulo, i krv, i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime, i što je udavljeno i ubijeno; i što je strmoglavljeno, i rogom ubodeno, ili od zvijeri načeto –osim ako ste ga preklali- i što je na žrtvenicima žrtvovano, i zabranjuje vam se gatanje strelicama.”³

Komentatori Kur'ana kažu da se ovim ajetom zabranjuje jedanaest stvari, a to su:

¹ Sura El-En'am, 145

² Hadis bilježi Muslim

³ Sura El-Maide, 3

1. Ono što je uginulo, jer kad životinja uquine njena krv se zadrži u žilama, pokvari se i kao takva je nezdrava i opasna za jedenje. Od ovog se izuzima riba i skakavac, kako je to naglašeno u pouzdanim hadisima.
2. Krv je zabranjena zato što je nečista. U džahilijetu su je pripremali i servirali gostima, pa im je Allah, dž.š., to zabranio. Ovdje se takođe izuzima slazena i džigerica, jer su one po hadisu dozvoljene.
3. Svinjsko meso, mast i ostalo što se od tog mesa pravi. Pored zdravstvenog faktora zabrane konzumiranja svinjetine, koja prouzrokuje razne bolesti, učenjaci pominju i to da onaj ko jede svinjetinu ili proizvode od takvog mesa, poprima ružne osobine te životinje, kao što su upornost u činjenju onog što je zabranjeno, nepostojanje stida i ljubomore kao osnovnih osobina normalnog čovjeka i tome slično. Žalosno je što mnogi, pored ove Allahove zabrane, i dalje bestidno jedu svinjetinu, salame i tome slično i time hrane svoju djecu. Ne vode računa o hadisu u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Koje god tijelo naraste od harama džehennemaska vatra mu je najpreča."¹
4. Ono što je zaklano u nečije drugo ime mimo Allaha, dž.š., kao što je prinošenje žrtve kipovima, šejhovima i tome slično. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Allah je prokleo onoga ko prinese žrtvu (zakolje) u ime nekog drugog pored Allaha."²
5. Ono što je udavljeno, bilo ljudskim činom ili nekako drukčije. Takođe su to u džahilijetu činili, udavili bi životinju, pa kad krepa onda bi je jeli.
6. Ono što je ubijeno, teškim i tupim predmetom, ili elektro-šokom ili pištoljem i sličnim pomagalicama koja mesari koriste prije klanja.
7. Ono što je strmoglavljeno sa visine brda, ili sa drveta i tome slično. Takođe ako padne u bunar, ili neku provaliju pa krepa.
8. Ono što je rogom ubodeno. Inače je po Islamskim propisima zabranjeno natjeravati životinje (volove, krave, pijetlove, pse i sl.) da se međusobno bore.
9. Ono što je od strane zvijeri načeto.
U ajetu se kaže: "osim ako ste ga preklali". Ovaj izuzetak obuhvata sve nabrojano (od onoga što je udavljeno, ubijeno, strmoglavljeno, rogom ubodeno i što je od strane zvijeri načeto) ako se kod pomenutih vrsta životinja nakon toga primijete znakovi života, pa se prekolje prije nego što krepa.
10. Ono što je na žrtvenicima žrtvovano, kao što su kipovi i sl.

¹ Hadis bilježi Buhari

² Hadis bilježi Muslim

11. Gatanje strelicama, o kojem je bilo riječi u poglavlju o vraćanju, grijeh broj 3 i broj 59.

76. JEDENJE ONOGA ŠTO NIJE NA HALAL NAČIN ZAKLANO

U ovo se ubraja jedenje svega onoga što je zaklano u ime nekog drugog osim u ime Allaha, kao i onoga što nije zaklano na šeriatski ispravan način, što je pomenuto u komentaru prethodnog ajeta.

Različita su i pogrešna shvatanja pojma "HALAL" kod našeg naroda. Neko pod tim pojmom podrazumjeva hranu u kojoj nema svinjetine ili svinjske masti. Neko smatra da je to ono što je zaklao musliman. Neko pod tim podrazumijeva da se prilikom klanja pomene "Bismilla". Neki smatraju da su to kokošije paštete ili govedi gulaši i tome slično. Međutim, vrlo često se zaboravlja i zapostavlja jedan vrlo važan uslov da bi hrana bila "HALAL" a to je: da životinja bude zaklana na šeriatski ispravan način. To podrazumijeva –uz već pomenuto- da se životinja prije klanja ne ubija: ni čekićem među roge, niti pištoljem sa metalnim metkom (2-3 cm) koji doseže do mozga životinje, niti elektro-šokom, kao što se to koristi kod peradi i tome slično. Na sve te načine životinja se prvo ubije, pa se onda formalno prekolje, a to je pogrešno. Maloprije smo pomenuli da je ono što je ubijeno haram/strogo zabranjeno. Šeriatski ispravan način klanja je za životinju najlakši, i čini meso najčistijim jer na taj način iz tijela isteče većina krvi, na čiju štetnost i zabranu smo upozorili u komentaru prethodnog ajeta. Apelujem na sve one koji se bave mesarskim poslovima da ovo imaju u vidu, a neka mušterije od njih to zahtjevaju ako žele da jedu "ČISTU ZDRAVU I HALAL HRANU" , kako bi se zaštitili od raznih bolesti čiji je uzrok neispravno klanje.

77. RAZNI VIDOVI KAŽNJAVANJA I MALTRETIRANJA ŽIVOTINJA

Pod ovim se podrazumijeva nekoliko vrsta grijeha koje su učenjaci pomenuli, kao što su:

- ŽIGOSANJE ŽIVOTINJE U LICE

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ugledao magarca kojeg je njegov vlasnik žigosao u lice, pa je rekao: "Allah je prokleo onoga ko je ovo uradio",

نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْوَسْمِ فِي الْوَجْهِ وَالضَّرْبِ (رواه الترمذي وابن حبان)
zatim je Poslanik zabranio žigosanje i udaranje po licu.¹

- SPALITI ŽIVOTINJU NA VATRI

كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ... وَرَأَى قَرْيَةً تَمْلِكُ قَدْ حَرَقْنَاهَا فَقَالَ
مَنْ حَرَقَ هَذِهِ قُلْنَا نَحْنُ قَالَ إِنَّهُ لَا يَنْبَغِي أَنْ يُعَذَّبَ بِالنَّارِ إِلَّا رَبُّ النَّارِ (رواه أبو داود)

U jednom hadisu stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao pored zapaljenog mravinjaka, pa je upitao ko je to uradio. Kada su ashabi priznali da su to oni iz neznanja uradili, Poslanik im reče:

"Vatrom ne treba da kažnjava niko osim njen Gospodar (Allah, dž.š.,)"²

- SVEZATI ŽIVU ŽIVOTINJU KAO METU ZA GAĐANJE

Abdullah ibn Omer, r.a., je prošao pored mladića koji su svezali živu pticu kao cilj za gađanje. Kada su ugledali Ibn Omera mladići su se razišli, a on je rekao: "Allah je prokleo onoga ko je ovo uradio, Allah je prokleo onoga ko je ovo uradio, zaista je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo onoga ko nešto živo sveže i uzme kao metu za gađanje."³

- ZATVORITI ŽIVOTINJU DA UMRE OD GLADI I ŽEĐI

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَتِ النَّارَ امْرَأَةٌ مِنْ جَرَاءِ هِرَّةٍ لَهَا رَبَطْتُهَا فَلَا هِيَ
أَطْعَمْتُهَا وَلَا هِيَ أَرْسَلْتُهَا تُرْمَمُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ حَتَّى مَاتَتْ هَزْلًا (متفق عليه)

¹ Hadis bilježe Tirmizi i Ibn Hibban

² Ebu Davud, pogledaj Ez-Zevadžir 1/364

³ Muttefekun alejhi

“Neka žena je ušla u Džehennem zbog toga što je zatvorila mačku, niti joj je dala jesti ni piti, niti je pustila da se sama hrani od baji koje žive u zemlji.”¹

78. POMICANJE MEĐA I PRISVAJANJE TUĐE ZEMLJE

Od velikih grijeha je mijenjanje i pomicanje međa/granica te prisvajanje tuđeg zemljišta, bilo od komšije ili od javnog puta. Ko to bude radio Allah, dž.š., ga je prokleo i time se svrstava u velike griješnike.

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., je prokleo slijedeće: onoga ko zakolje u nečije drugo ime mimo Allahovo ime, onoga ko mijenja međe zemljišta, onoga ko slijepca uputi pogrešnim putem, onoga ko psuje svoje roditelje, onoga ko se pripiše onome kome ne pripada i onoga ko čini ono što je radio Lutov, a.s., narod (homoseksualce).”² Zehebi i Ibn Kajjim smatraju da ova vrsta grijeha obuhvata i uklanjanje putokaza sa puteva, što ometa putnike i prolaznike i onemogućava ih da stignu do željenog cilja.

Aiša, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: “Ko god nepravedno prisvoji makar i jedan pedalj tuđe zemlje, to će mu na Sudnjem danu biti natovareno na vrat i dubina svih sedam zemalja.”³

Slijedeći hadis to još detaljnije pojašnjava:

Je’ala ibn Umejje, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Koji god čovjek prisvoji makar i jedan pedalj tuđeg zemljišta, Allah, dž.š., će ga, na Sudnjem danu kazniti tako što će morati iskupati to što je oteo i to u dubinu sedam zemalja, zatim će mu to biti natovareno na vrat i to će trajati sve dok se ne završi obračun sa ljudima na Sudnjem danu.”⁴

U drugoj predaji se pominje druga vrsta kazne za takvu osobu; Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اقْطَعَ شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ ظُلْمًا طَوَّقَهُ اللَّهُ إِيَّاهُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ (رواه البخاري)

¹ Muttefekun alejhi

² Hadis bilježe Nesai i Ibn Hibban

³ Hadis bilježe Nesai i Ibn Hibban

⁴ Hadis bilježe Ahmed, Ibn Hibban i Taberani

“Ko bespravno prisvoji makar jedan pedalj tuđe zemlje, na Sudnjem danu će s tim komadom zemlje propasti u zemlju i dostiće dubinu sedam zemalja.”¹

Takođe se u predaji Ahmeda i Taberanija kaže: “Ko prisvoji tuđu zemlju biće mu natovarena sva njena prašina na Sudnjem danu.”

Što se tiče javnog puta za njega Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko prisvoji makar i jedan pedalj od puta kojim idu muslimani doći će na Sudnjem danu noseći taj dio zemlje sa dubinom od sedam zemalja.”²

Od tuđe imovine nije dozvoljeno ništa otimati, krasti, niti bespravno prisvajati, makar to bilo i bezvrijedno i neznatno. Ebu Humejd Es-Saidi, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Muslimanu nije dozvoljeno da od svoga brata uzme ni štap bez njegovog odobrenja.”³

¹ Hadis bilježi Buhari

² Hadis bilježi Taberani

³ Hadis bilježi Ibn Hibban

79. UZNEMIRAVANJE I GRĐENJE MUSLIMANA

Uznemiravati muslimana svojim postupcima, jezikom ili na bilo koji drugi način je takođe jedan od velikih grijeha. U hadisima se uznemiravanje muslimana karakteriše kao objavljivanje rata Allahu, dž.š..

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kudsiji rekao: Allah, dž.š., kaže: “Ko bude uznemiravao mog roba (muslimana) Ja sam tome objavio rat.”¹

Objavljivanje rata od strane Allaha, dž.š., je pomenuto samo u kamati i ovome grijehu, što dodatno ukazuje na opasnost činjenja ovoga grijeha.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ (سورة الأحزاب ٥٨)

“A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovari na sebe klevetu i pravi grijeh.”²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: “Najgori ljudi kod Allaha, dž.š., na Sudnjem danu će biti oni ljudi koje je narod na dunjaluku izbjegavao i ostavljao bojeći se njihovog uznemiravanja i zla.”³

Razni su vidovi uznemiravanja muslimana, tako da se to odnosi čak i na one koji muslimane uznemiravaju u džamiji. Enes, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao čovjeku koji je, prekoračujući preko ramena ashaba, prolazio u prve safove: “Vidio sam te kako prekoračuješ preko ashaba i uznemiravaš ih, a ko uznemiri muslimana uznemirio je i mene, a ko uznemiri mene taj je uznemirio Allaha, dž.š.”⁴

¹ Hadis bilježi Buhari

² Sura El-Ahzab, 58

³ Hadis bilježi Buhari

⁴ Hadis bilježi Taberani

80. UZNEMIRAVANJE KOMŠIJA

Komšilukom se smatra obližnjih četrdeset kuća, kao što je to naglasio Muhammed, s.a.v.s., u jednom hadisu.

Ima mnogo hadisa u kojima nas Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče na lijep odnos prema komšijama. Evo nekih od tih hadisa:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
فَلَا يُؤْذِي جَارَهُ (متفق عليه)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznemirava svoga komšiju."¹

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا زَالَ يُوصِينِي جِبْرِيلُ بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ
سَيُورُنِي (رواه مسلم)

"Toliko mi je Džibril oporučivao da pazim komšiju, da sam pomislio da će ga učiniti mojim nasljednikom."²

Nije pravi vjernik onaj ko ne poštuje svoga komšiju. Ebu Šurejh, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Tako mi Allaha, nije pravi vjernik, tako mi Allaha, nije pravi vjernik, tako mi Allaha, nije pravi vjernik! Ashabi upitaše: -A ko je to, teško njemu? Poslanik im reče: -Onaj od čijeg zla nije siguran njegov komšija."³

Takvom čovjeku se prijeti velikom kaznom, kao što se to kaže u ovome hadisu: "Neće ući u Džennet onaj od čijeg zla nije siguran njegov komšija."⁴

Ebu Džuhajfe, r.a., pripovijeda da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku i požalio mu se na svog komšiju. Tada mu Poslanik reče: -Iznesi svoje stvari kraj puta. Kada je čovjek to uradio ljudi su pored njega prolazili i kleli njegovog komšiju zbog toga što ga uznemirava. Nakon toga je taj komšija otišao Poslaniku i požalio mu se da ga ljudi proklinju. Poslanik mu na to reče: -Tebe je Allah prokleo prije ljudi. Tada čovjek reče: -Sigurno ga

¹ Muttefekun alejhi

² Hadis bilježi Muslim

³ Hadis bilježi Buhari

⁴ Hadis bilježi Muslim

neću više uznemiravati. Kasnije je Poslaniku došao onaj čovjek koji je bio uznemiravan, pa mu Poslanik reče: -Vrati svoje stvari, komšija te više neće uznemiravati.”¹

Enes, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nije povjerovao u mene onaj koji je zanoćio a zna da je njegov komšija gladan.”²

Od načina na koje se komšija može uznemiravati je da svojom gradnjom zaklanja komšiji sunčevu svjetlost, ili tome slično. Takođe od načina ometanja i uznemiravanja komšije je da se gleda u unutrašnjost njegove kuće, bez njegovog odobrenja. Dosta je hadisa koji brane takav postupak, čak je Hejtemi –rahimehullah- ovo pomenuo kao zaseban veliki grijeh u svojoj knjizi Zevadžir 2/266.

¹ Hadis bilježe Bezzar i Taberani

² Hadis je hasen, a bilježe ga Bezzar i Taberani

81. KORIŠTENJE SVILE I ZLATA MUŠKARCIMA

Od velikih grijeha muškarcima –a ne ženama- je da oblače svilu i koriste nakit od zlata, jer je to Allahov Poslanik, s.a.v.s., u mnogo hadisa zabranio:

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا يَلْبَسُ الْحَرِيرُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ (رواه مسلم)

“Onaj koji bude oblačio svilu na ovome svijetu, neće u njoj imati udjela na Ahiretu.”¹

Ovaj hadis također bilježi Nesai i dodaje da je Ibn Zubejr rekao: “Ko bude oblačio svilu na dunjaluku neće ući u Džennet”, jer Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ (سورة الحج ٢٣)

“A one koji budu vjerovali i dobra djela činili –Allah će sigurno uvesti u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u njima će se narukvicama od zlata i biserom kititi, a odjeća će im svilena biti.”²

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُرْمَ لِبَاسِ الْحَرِيرِ وَالذَّهَبِ عَلَى ذُكُورِ أُمَّتِي وَأُحِلَّ لِلِإِنَاثِهِمْ (رواه الترمذي)

“Muškarcima moga ummeta zabranjena je odjeća od svile i zlata, a dozvoljena je njihovim ženama.”³

Muaz ibn Džebel, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio ogrtač sašiven od svile pa je rekao: To je ogrlica od džehennemske vatre na Sudnjem danu.”⁴

¹ Hadis bilježi Muslim

² Sura El-Hadž, 23

³ Hadis bilježi Tirmizi

⁴ Hadis bilježe Bezzar i Taberani

Džuvejrija, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude na dunjaluku oblačio odjeću od svile Allah će ga na Sudnjem danu obući u odjeću poniženja od vatre."¹

Što se tiče zabrane korištenja zlata muškarcima, time se misli na prsten, viticu, lančić i slično. Učenjaci dozvoljavaju korištenje zlata muškarcima ako bi se od njega napravilo nešto što je neophodno za život poput proteze, šipke u tijelu, navlake na zube i slično, pogotovo ako nema neka adekvatna zamjena za taj materijal.

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko od moga ummeta umre a bude pio alkohol na dunjaluku Allah će mu zabraniti da ga pije na Ahiretu, a ko od mog ummeta (od muškaraca) umre a bude se ukrašavao zlatom Allah će mu zabraniti da to oblači u Džennetu."²

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ugledao prsten od zlata na ruci nekog čovjeka pa mu ga je skinuo i bacio na zemlju rekavši: "To vam je kao da neko od vas uzme ugarak od vatre pa ga stavi na svoju ruku." Nakon što je Poslanik otišao neko od prisutnih reče tom čovjeku: -Uzmi svoj prsten pa ga iskoristi u nešto drugo. Čovjek odgovori: -Ne, tako mi Allaha, neću ga uzeti nakon što ga je Poslanik bacio."³ U ovom hadisu vidimo poštivanje ovog ashaba prema Poslaniku, mada je dozvoljeno zlatni nakit unovčiti i okoristiti se njegovom vrijednosti.

Ebu Seid, r.a., prenosi da je neki čovjek iz Nedžrana (južno područje Arapskog poluotoka) došao do Allahovog Poslanika a na ruci mu je bio zlatni prsten. Poslanik se od njega okrenuo i rekao: "Došao si mi a u tvojoj ruci je ugarak od vatre."⁴

¹ Hadis bilježi Ahmed

² Hadis bilježi Ahmed

³ Hadis bilježi Muslim

⁴ Hadis bilježi Nesai

82. JEDENJE ILI PIJENJE IZ ZLATNOG ILI SREBRENOG POSUĐA

Ovaj grijeh za razliku od prethodnog se odnosi i na muškarce i na žene, kao što podrazumjeva kako veliko tako i malo posuđe.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Onaj koji jede i pije iz zlatnog ili srebrene posuđa on u svoj stomak sasipa džehennemsku vatru."¹

Taberani na kraju hadisa još dodaje: "osim da se pokaje."

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَشْرَبَ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَأَنْ نَأْكُلَ فِيهَا وَعَنْ بُسِّ الْحَرِيرِ وَالْدِّيَّاجِ وَأَنْ نَجْلِسَ عَلَيْهِ

(رواه البخاري)

Huzejfe ibn Jeman, r.a., kaže: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je zabranio da pijemo i jedemo iz zlatnog ili srebrene posuđa, i zabranio nam je da oblačimo svilu i brokat kao i da na njih sjedamo."²

83. SPUŠTANJE ODJEĆE ISPOD ČLANAKA IZ OHOLOSTI

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ مِنَ الْإِزَارِ فِيهِ النَّارُ (رواه البخاري)

"Ono što je ispod članaka od odjeće, bit će u vatri."³

U drugom hadisu Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Allah ne gleda u onog koji svoj ogrtač iz oholosti vuče po zemlji."⁴

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Jednom je neki čovjek -od ljudi koji su bili prije vas- išao putem vukući svoju odjeću po zemlji iz oholosti, pa je Allah odredio da on propadne u zemlju u koju propada sve do Sudnjeg dana."⁵

¹ Muslim

² Hadis bilježi Buhari

³ Hadis bilježi Buhari

⁴ Hadis bilježe Buhari i Muslim

⁵ Hadis bilježi Buhari

84. STRAŠENJE MUSLIMANA I DIZANJE (UPERIVANJE) ŽELJEZNOG PREDMETA ILI NEČEG SLIČNOG PREMA NJEMU

Nije dozvoljeno na bilo koji način strašiti muslimana ili ga uznemiravati prikrivajući nešto od njegovih stvari i tome slično. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u hadisima to zabranio:

Amir ibn Rebia, r.a., pripovijeda da je neki čovjek sakrio obuću drugog čovjeka, pa je to pomenuto Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., na što on reče: “Nemojte prepadati muslimana, jer je strašenje muslimana veliki zulum.”¹

“Ko prestraši muslimana Allah ga neće učiniti sigurnim od strahota Sudnjeg dana.”²

“Ko pogleda muslimana želeći ga time bespravno zastrašiti, Allah će njega zastrašiti na Sudnjem danu.”³

Neki čovjek je uplašio drugog čovjeka koji je spavao, povlačeći konopac koji mu je bio u ruci, na što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nije dozvoljeno da musliman straši muslimana.”⁴

Nije dozvoljeno uzimati ničije stvari te ih prikrivati, ni u šali ni ozbiljno, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Neka niko od vas ne uzima stvari svoga brata, ni šaleći se, ni ozbiljno.”⁵

Takođe je grijeh dizati i uperivati kakav željezni predmet ili nešto tome slično prema svome bratu, pa makar to bilo i u šali, jer iz toga mogu proizići neželjene posljedice.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَشَارَ إِلَى أَخِيهِ بِحَدِيدَةٍ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَلْعَنُهُ حَتَّى يَدَعَهُ وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ (رواه مسلم)

“Ko digne (uperi) željezo na svog brata, proklinju ga meleki, pa makar to bio njegov brat po ocu i majci.”⁶

¹ Hadis bilježe Bezzar, Taberani i Ibn Hibban

² Hadis bilježi Taberani

³ Hadis bilježe Taberani i Ebu Šejh

⁴ Hadis bilježe Ebu Davud i Taberani

⁵ Hadis bilježe Ebu Davud i Tirmizi

⁶ Hadis bilježi Muslim

85. NEPROPISNO OBLAČENJE ŽENA I GLEDANJE U GOLOTINJU (AVRET)

Ova vrsta grijeha podrazumijeva razgolićavanje žena, osamljivanje sa ženom koja nije bližnja rodica, tj. žena s kojom ne može stupiti u brak, gledanje u ono što je haram bilo da se radi o živim bićima, slikama, filmovima i tome slično.

Razgolićavanje žena je jedan od malih predznaka Sudnjeg dana koji se uveliko obistinio pa vidimo da je veliki broj žena napustio Islamski odgoj pri oblačenju, te oblače odjeću koja ne pokriva njihove stidne dijelove tijela.

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pred kraj života moga ummeta će biti ljudi koji će jahati (voziti se) na udobnim sedlima (sicevima) sličnim onim u kućama, dolaziće tako do pred džamijska vrata a žene će im biti razgolićene i slabo obučene. Na njihovim glavama će biti pundže (frizure) kao grbe iznemoglih deva. (Pro) kunite ih jer su one ionako proklete."¹

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمْ بَعْدُ نِسَاءً كَاسِيَاتٍ عَارِيَّاتٍ مَائِلَاتٍ مُمِيلَاتٍ عَلَى رُءُوسِهِنَّ أَمْثَالُ أَسْنِمَةِ الْإِبِلِ لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِجْلَهَا وَرِجَالَ مَعَهُمْ أَسْيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ (رواه مسلم)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Imaju dvije vrste džehennemlija koje nisam vidio: razgolićene i nepristojno obučene žene, koje se naginju ljudima i zavode ih a njihove glave (frizure) su poput devijih grba, neće ući u Džennet, niti će osjetiti njegov miris, a njegov miris se osjeća na tolikoj i tolikoj udaljenosti i ljudi koji nose bičeve slične kravljim repovima i njima tuku narod."²

Takođe se velikim grijehom smatra oblačenje ili pokrivanje tankom i providnom odjećom koja se uglavnom koristi da bi bila zavodljiva i privlačna za muškarce. Isto tako i duga odjeća koja je tijesna tako da se ocrtavaju sramni dijelovi tijela nije Islamska odjeća, jer svrha Islamskog oblačenja je da sakrije sve ono što bi privlačilo ljude, bio to ukras, boja odjeće, mirisa i sl.

¹ Hadis je sahih, a bilježi ga Ahmed i sličnu verziju Hakim

² Bilježi ga Muslim

Takođe je zabranjeno osamljivanje sa ženom sa kojom se može stupiti u brak. Dr. Jusuf Karedavi po ovom pitanju kaže: To nikako ne znači gubljenje povjerenja prema njima ili nekome od njih, nego je to njihova zaštita od navođenja na zlo i loših misli koje bi se mogle aktivirati u njihovoj podsvijesti prilikom izoliranog međusobnog susreta muškosti muškarca sa ženstvenošću žene, o čemu govori Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu:

“Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka se nipošto ne osamljuje sa ženom bez njezina pratioca, mahrema; treći s njima dvoma je šejtan.”¹, a kod Buharije i Muslima od Ibn Abbasa, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Neka se niko od vas ne osamljuje sa ženom osim u društvu njezina mahrema” tj. onoga za koga se ona ne može udati.²

Takođe gledanje u ono što je haram je veliki grijeh i čin koji je zabranjen. Jusuf Karedavi kaže: “U okviru seksualnog nagona Islam zabranjuje podulji pogled muškarca prema ženi i ženi prema muškarcu, jer je oko ključ srca, a pogled je vjesnik zavođenja i glasnik preljuba... Zbog toga je Allah, dž.š., uputio zapovijed istovremeno i vjernicima i vjericama da obore poglede svoje, vezujući tu svoju zapovijed s čednošću i moralnom čestitošću:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ، وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ﴾ (سورة النور ٣٠-٣١)

“Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim, to im je bolje, jer Allah uistinu zna ono što oni rade. A reci vjericama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim, i neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje, i neka vela svoja spuste na grudi svoje...”³

Obaranje pogleda ustvari znači blago, a ne pohotno upućivanje pogleda kojim se “gutaju” prolaznice i prolaznici, tako da se pogledom u suprotni spol ne uranja u njegove privlačne ljepote, da ga se ne fiksira i da se ne bulji u nj. Stoga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao Aliji:

¹ Bilježi ga Ahmed

² Halal i haram u Islamu, str. 215

³ Sura En-Nur, 30-31

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُتْبِعِ النَّظَرَ
النَّظَرَ فَإِنَّ الْأُولَى لَكَ وَلِئْسَتْ لَكَ الْآخِرَةُ (رواه البخاري)

“Alija, ne pružaj pogled za pogledom, jer samo prvi (iznenadni) pogled ti je dozvoljen a drugi i ponovni pogled ti je grijeh.”¹

Pohotne i požudne poglede koje pojedinac jednog spola uperi prema drugom spolu Allahov Poslanik, s.a.v.s., proglasio je preljubom očima (zina) rekavši: “I oči čine preljubu, a njihova preljuba je strastveno gledanje.”²

Takođe treba odvratiti pogled od avreta/golotinje, intimnih dijelova tijela koji se moraju pokriti, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio gledati avret sa strašću ili bez strasti, pa makar se radilo o muškarcu u odnosu na muškarca ili ženi u odnosu na ženu. Poslanik je rekao: “Muškarcu je zabranjeno da gleda u avret muškarca, a i ženi je zabranjeno da gleda u avret žene...”³

Avret muškarca koji nije dopušteno gledati ni muškarcu ni ženi zahvata predio od pupka do koljena. U slučaju potrebe ili nužde, kao kad se radi o pružanju pomoći ili liječenju, te zabrane prestaju važiti.⁴

¹ Bilježi ga Tirmizi, Ebu Davud i Ahmed

² Bilježi ga Buhari

³ Bilježi ga Muslim

⁴ Halal i haram u Islamu, str. 217-219

86. SLUŠANJE MUZIKE

U zadnje vrijeme su razni koncerti, muzičke grupe, diskoteke i slično toliko uzeli maha i privukli omladine koju uništavaju i zavode u još veće grijehe koji se samo naziru (alkohol, droga, nemoral i sl.) da sve to potvrđuje stav učenjaka da je slušanje muzike takve vrste haram. Obično su takve stvari povezane sa djelima koja su haram. npr. u društvima gdje se piju opojna pića, gdje su razgolićene pjevačice i plesačice, gdje se pjevaju pjesme koje svojim tekstom pozivaju na zabranjene stvari i tome slično.

Allahov poslanik, s.a.v.s., kaže:

يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحَرَ وَالْحَرِيرَ
وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ وَيَمْسَحُ آخَرِينَ قِرْدَةً وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (رواه البخاري بنحوه)

“Neki ljudi iz moga ummeta će piti opojna pića nazivajući ih drugim imenima, iznad njihovih glava svirat će strune i pjevačice, pa će Allah, dž.š., dati da ih zemlja proguta i neke od njih će pretvoriti u majmune i svinje.”¹ To jest: izmjena će nastupiti u srcu i duši; nosit će u insanskom tijelu srce majmuna i duh svinje.

87. NESUNEĆENJE MUŠKE DJECE

Sunećenje ili obrezivanje muške djece je vjerski propis koji datira još od vremena Ibrahima a.s. i neki učenjaci to smatraju vadžibom a neki sunnetom. Hejtemi –rahimehullah- u svojoj knjizi Zevadžir 2/268 navodi da je zapostavljanje ovog propisa jedan od velikih grijeha, zato što se osoba koja nije osunećena ne može propisno očistiti za obavljanje namaza i izvršavanje ostalih obreda za koje se uvjetuje čistoća. Hvala Bogu, u zadnje vrijeme i medicina podstiče na ovaj propis, tako da se u dosta bolnica to obavlja, kao sastavni dio medicinskih usluga.

¹ Buhari u sličnoj verziji

88. SLIKANJE I IZRADA KIPOVA I STATUA

Islam zabranjuje slikanje živih bića, bilo ono na odjeći, zidovima, kamenu ili drugim predmetima, kao što zabranjuje držanje slika, statua i kipova u muslimanskim kućama. Držanje takvih stvari u kućama sprječava ulazak meleka i samim tim, podstiče ulazak šejtana koji u tu kuću i familiju unose razdor i nesuglasice a uskraćuju blagoslov i beričet za te ukućane. To potvrđuje i hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u kojem on kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ تَمَاثِيلٌ أَوْ صُورَةٌ

(رواه البخاري ومسلم)

"Meleki zaista neće ući u kuću u kojoj ima kipova ili slika."¹

Nevevi –rahimehullah- slikanje i pravljenje kipova smatra jednim od velikih i teških grijeha, zbog strogosti kazne koja je predviđena za one koji se time bave. Inače slikanje stabala i prirode je dozvoljeno. On kaže da je to mišljenje i stav poznatih učenjaka kao što su: Sevri, Malik, Ebu Hanife i drugi.²

Pojašnjavajući smisao zabrane kipova i slikarstva dr. Jusuf Karedavi kaže: "Islam je izuzetno osjetljiv u pogledu očuvanja vjerovanja u Jednoga i Jedinoga Boga od svih vidova idolopoklonstva, i tolika opreznost Islama prema kipovima i slikarstvu ima svoje duboko opravdanje. Istraživanja naroda su pokazala da se obožavanje idola pojavilo onda kada su ljudi počeli praviti kipove svojih mrtvih i pobožnih predaka kako bi ih se mogli sjećati. Malo-pomalo, oni su im se počeli diviti i obožavati ih, sve dok te kipove nisu počeli smatrati božanstvima obožavajući ih mimo Jedinog Boga, moleći ih za pomoć, bojeći se njihova gnjeva i tražeći njihov blagoslov...Drugi razlog za ovu zabranu odnosi se na one koji prave kipove, na samoga skulptora. Skulptori teže da se osjećaju gordim i ponosnim na svoj rad, kao da su iz ničega stvorili nešto, ili kao da su kamenu ili stijeni udahnuili život. Jedan je skulptor nakon velikoga napora i rada oblikovao figuru. Ona je bila tako savršena i lijepa da je on stajao pred njom, izgubio se pred finoćom njezinih linija i oblika, i obuzet gordošću i ponosom, uzviknuo: "Progovori! Progovori!"

¹ Bilježi ga Buhari i Muslim

² Tenbihul-gafilin, str 194

Zato je plemeniti Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Oni koji prave kipove (ili slike) iskusit će kaznu na Sudnjem danu. Bit će im rečeno: -Udahnite život svojim kreaturama¹... Oni koji se sažive sa ovim poslom nemaju granica; oni ostaju vjerni samo svome stilu i mašti; oni prave nage ili polunage žene i erotske figure...Muslimanu nije dopušteno baviti se ovakvim poslovima."²

Slike živih bića na nekim prostirkama ili jastučnicama su dozvoljene –po mišljenju jednog broja učenjaka- pod uvjetom da se ne stavljaju na posebna mjesta čime bi im se ukazivalo poštivanje. To nam pojašnjava slijedeći hadis:

Od Aiše, r.a., se prenosi: "Ušao je kod mene Poslanik, s.a.v.s., a bila sam zastrla otvor (prozor) zastorom na kome su bili kipovi, pa kad je to vidio, skinuo ga je, a lice mu je pocrvenjelo, pa je rekao: "Aiša! Na Sudnjem danu će najžešće biti kažnjeni oni koji su slikali nešto slično Allahovom stvorenju." Kaže Aiša: "Pa smo ga pocijepali i napravili jastučnicu ili dvije."³

Što se tiče fotografija osoba koje su nam drage i čije slike želimo sačuvati predlažem da se te slike nikako ne stavljaju na zid, nego da se čuvaju u albumima i sličnim mjestima kako ne bismo ometali ulazak meleka u naše kuće. Posebno bih ovom prilikom naglasio i zabranu stavljanja slika na nišane što nije u skladu sa propisima naše vjere, niti tradicije.

¹ Bilježi ga Buhari i Muslim

² Halal i haram u Islamu, str. 152-153

³ Muslim

89. ODBIJANJE PORIJEKLA I SVJESNO TVRDITI DA TI JE NEKO DRUGI OTAC

U sklopu Islamskih propisa je i to da je zabranjeno odbijanje i nijekanje porijekla (roda) i pripisivanje nekom drugom, tj. svjesno tvrditi da ti je neko drugi otac. To je jedan od velikih grijeha i kao takvog smatraju ga Zehebi, Ibn Kajjim, Hejtemi i drugi.

Imamo nekoliko hadisa koji govore na tu temu:

عن سَعْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ
فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ (متفق عليه)

Sead ibn Ebi Vekas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ko se pripíše nekom drugom mimo svog oca a zna da mu to nije otac, zabranjen mu je Džennet."¹

Ebu Zer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Onome ko svjesno tvrdi da mu je neko drugi otac ne pripada ništa osim nevjerstvo. Ko bude sebi pripisivao ono što nije njegovo taj ne pripada nama i neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu. Ko drugom kaže da je nevjernik ili mu kaže da je Allahov neprijatelj –a taj uistinu ne bude takav- to što mu je rekao vratiće se na njega."²

Alija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude smatrao da mu je neko -mimo njegovog oca- otac, ili kaže da pripada nekom drugom mimo onima kome pripada taj zaslužuje Allahovo prokletstvo i prokletstvo Njegovih meleka i svih ljudi. Od takvog Allah na Sudnjem danu neće primiti ništa od dobrih djela koja je uradio."³

Abdullah ibn Amr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude smatrao da mu je neko -mimo njegovog oca- otac neće ni osjetiti džennetski miris koji se osjeća na udaljenosti od sedamdeset godina hoda."⁴

Enes, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude smatrao da mu je neko -mimo njegovog oca- otac, ili kaže da pripada nekom

¹ Muttefekun alejhi

² Buhari

³ Muttefekun alejhi

⁴ Bilježi ga Ahmed i hadis je sahih

drugom mimo onome kome uistinu pripada taj zaslužuje Allahovo prokletstvo koje će trajati sve do Sudnjeg dana."¹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nemojte mrziti svoje očeve jer zaista ko bude izbjegavao i mrzio svoga oca taj je kjafir (nevjernik)."²

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dvije stvari kod koga se nađu vode ga u nevjerstvo: odbijanje porijekla (roda) i naricanje za mrtvima."³

Ebu Bekr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko se pripiše nekom nepoznatom porijeklu (rodu) taj je zanijekao vjeru u Allaha, dž.š., a ko zaniječe svoje porijeklo taj je takođe postao nevjernik u Allaha, dž.š.,"⁴

Ahmed bilježi hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Zaista ima ljudi sa kojima Allah, dž.š., na Sudnjem danu neće ni govoriti, niti će ih od grijeha očistiti, niti u njih gledati i oni će imati strašnu kaznu. –Ko su ti, Allahov Poslaniče- upitaše ashabi. On reče: –Čovjek koji se odrekne svojih roditelja ne voleći ih, onaj ko se odrekne svoga djeteta i čovjek kome ljudi pomognu pa on tu njihovu pomoć zaniječe i zaboravi pa ih se čak i odrekne."

¹ Bilježi ga Ebu Davud

² Bilježi ga Buhari

³ Muslim

⁴ Taberani

90. NEIZVRŠAVANJE NEKOG OD VADŽIBA (OBAVEZNIH RADNJI) PRI ABDESTU ILI GUSULU

Izostavljanje bilo kojeg vadžiba prilikom uzimanja abdesta ili gusula dovodi do neispravnosti namaza obavljenog nakon toga i iz tog razloga Hejtemi –rahimehullah- to smatra velikim grijehom, što potvrđuje slijedećim hadisima, u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَمُرُّ بِالنَّاسِ يَتَوَضَّئُونَ مِنَ الْمِطْهَرَةِ قَالَ أَسْبِغُوا الْوُضُوءَ فَإِنْ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ (متفق عليه)

Ebu Hurejre, r.a., je vidio nekog čovjeka koji nije oprao svoju petu prilikom uzimanja abdesta, pa mu je rekao: “Teško petama od džehennemske vatre.”¹

U drugoj predaji se kaže da je Ebu Hurejre, r.a., vidio ljude kako uzimaju abdest, pa im je povikao: -Uzimajte abdest potpuno i kako treba jer sam ja zaista čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: “Teško petama od džehennemske vatre!”

U predaji koju bilježi Ibn Huzejme i Taberani se kaže: “Teško petama i stopalima od džehennemske vatre!”

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko ne bude dobro prao ono što je između prsta, Allah će to očistiti vatrom na Sudnjem danu.”²

Ahmed bilježi u svome Musnedu da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom klanjao kao imam i učio je suru Er-Rum. Pogriješio je u učenju nekih ajeta i nakon završetka namaza je rekao: “Zaista mi je šejtan pobrkao ajete zbog toga što neki od vas klanjaju s nama a ne uzimaju potpuno i ispravno abdest, pa ko od vas klanja sa nama neka fino i ispravno uzme abdest.”

U jednoj predaji se kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom došao među ashabe i rekao: “Divne su dvije skupine ljudi od moga ummeta: oni koji pri uzimanju abdesta dobro peru prostor između ručnih i nožnih prsta i dobro izapiraju usta i nos i druga skupina su oni koji dobro

¹ Muttefekun alejhi

² Bilježi ga Taberani

očiste svoje zube od hrane jer nema melekima ništa teže i mrže nego da vide čovjeka koji je stao da klanja a među njegovim zubima su ostaci hrane.”¹

Što se tiče ispravnog šerijatskog kupanja Hejtemi pominje ove hadise: Alija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko prilikom kupanja izostavi dio svoga tijela kolika je dlaka u vatri će osjetiti takvu i takvu kaznu.”²

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Pod svakom dlakom ima nečistoće od dženabeta.”³

¹ Bilježe ga Ahmed i Taberani

² Bilježe ga Ahmed, Ebu Davud, Ibn Madže i Ibn Ebi Šejbe

³ Bilježe ga Bejheki i Ibn Džerir

91. NEOBAVLJANJE NAMAZA SKRUŠENO

Jedan od vadžiba namaza je skrušenost i zbog toga Hejtemi smatra da je izostavljanje skrušenosti u namazu jedan od velikih grijeha, na što ukazuju naredni hadisi:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُجْرِي صَلَاةَ الرَّجُلِ حَتَّى يُقِيمَ ظَهْرَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ (حديث صحيح ورواه الترمذي والبيهقي والدارقطني وغيرهم)

“Nije ispravan namaz čovjeku koji ne ispravi svoja leđa na ruku’u i sedždi.”¹

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se sedžda obavlja tako kao kad vrana kljuca hranu, i zabranio je da se prilikom sedžde laktovi spuštaju na tlo, i zabranio je da neko sebi rezerviše i zauzima stalno mjesto u džamiji kao što to čine deve.”²

Ebu Abdullah El-Eš’ari, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio nekog čovjeka kako ne ispravlja svoja leđa na ruku’u a prilikom obavljanja sedžde kao da kljuca, pa je Poslanik rekao: “Kada bi ovaj u ovakvom stanju umro, umro bi u nečijoj drugoj skupini mimo Muhammedove skupine. Zaista onaj koji nepotpuno obavlja ruku’ i kljuca na sedždi je poput glasnog koji pojede jednu ili dvije hurme a one mu ništa ne mogu ublažiti njegovu glad.”³

Takođe Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Najveći kradljivac je onaj koji krade od svoga namaza. Ashabi upitaše: -A kako krade od svoga namaza? Poslanik odgovori: -Ne izvršava u potpunosti namaske ruku’e i sedžde.”⁴

Ebu Derda’, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Prvo što će biti dignuto od ovoga ummeta je skrušenost u namazu, tako da haman nećeš moći vidjeti čovjeka koji lijepo i skrušeno klanja.”⁵

¹ Hadis je sahih a bilježe ga Tirmizi, Bejheki, Darekutni i drugi

² Bilježe ga Ebu Davud, Nesai, Ibn Madže, Ibn Huzejme i Ibn Hibban

³ Bilježe ga Ebu Je’ala, Taberani i Ibn Huzejme

⁴ Hadis je sahih, a bilježe ga Hakim, Ibn Hibban i Taberani

⁵ Hadis je hasen, a bilježi ga Ibn Hibban i Taberani

92. OSTAVLJANJE DŽUME NAMAZA I NAMAZA U DŽEMATU BEZ OPRAVDANOG RAZLOGA

Abdullah ibn Omer i Ebu Hurejre, r.a., kažu da su čuli Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da sa mimbere kaže: “Nijedan narod neće ostaviti džumu namaz, a da im Allah neće zapečatiti srca, zatim ih učiniti od nemarnih.”¹

عَنْ أَبِي الْحَجَّادِ الضَّمَرِيِّ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ (رواه أبو داود والترمذي والنسائي وابن ماجه وأحمد)

Ebu Dže'ad, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko izostavi tri džume ne pridajući im važnost Allah će zapečatiti njegovo srce.”²

U drugoj predaji se kaže: “Ko izostavi tri džume bez opravdanog razloga to je munafik.”³

Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko čuje poziv na namaz pa ne dođe, zatim ga opet čuje pa ne dođe, zatim ga opet čuje pa ne dođe, tome je Allah zapečatio njegovo srce i učinio mu srce srcem munafika.”⁴

Takođe Poslanik kaže: “Ko bude čuo poziv na namaz (ezan) i ne odazove mu se, nije mu ispravan namaz (ako klanja sam) osim onome ko ima opravdan razlog.”⁵

Dobro su poznati hadisi u kojima se kaže da je Poslanik, s.a.v.s., htio zapaliti kuće ljudima koji ne prisustvuju zajedničkom/džematile obavljanju namaza. Takođe je i slijepcu (Ibn Umme Mektumu, r.a.) rekao da se odazove na ezan ako ga čuje. Od razloga koje je Poslanik spomenuo da neko ne prisustvuje džematile klanjanju je strah i bolest kao što to bilježi Hakim u svome Mustedreku.

¹ Bilježi ga Muslim

² Bilježe ga Ebu Davud, Tirmizi, Nesai, Ibn Madže i Ahmed

³ Bilježe ga Ibn Huzejme i Ibn Hibban

⁴ Bilježi ga Bejheki u Šuabu

⁵ Hadis je sahih, a bilježi ga Ibn Madže i Ibn Hibban

93. NAMJERNO IZOSTAVLJANJE IKINDIJE NAMAZA

Već je bilo govora o neklanjanju kao jednom od velikih grijeha, kao što je bilo govora o izostavljanju džume namaza i izostajanju od zajedničkog/džematile klanjanja. Pojedini učenjaci su izostavljanje ikindijskog namaza posebno odvojili kao veliki grijeh, jer je ikindija namaz "srednji namaz" i kao takav i naglašen u kur'anskom ajetu u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى﴾ (سورة البقرة ۲۳۸)

"Redovno obavljajte namaze a naročito srednji namaz."¹, kao što je važnost ikindije naglašena u narednim hadisima:

· Burejde, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

عَنْ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ مَنْ فَاتَتْهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ حَبِطَ عَمَلُهُ (رواه ابن ماجه)

"Ko propusti ikindiju namaz propala su mu njegova djela."²

عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنََّّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ فَاتَتْهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَكَأَنَّمَا وَتَرَ أَهْلَهُ (رواه ابن خزيمة)

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koga prođe ikindija namaz taj kao da je izgubio svu svoju familiju i sav svoj imetak."³

¹ Sura El-Bekare, 238

² Bilježi ga Buhari

³ Bilježi ga Ibn Huzejme

94. KLANJANJE NAMAZA PRIJE ILI POSLIJE NJEGOVOG ODREĐENOG VREMENA

Svaki namaz ima svoje određeno vrijeme kada se treba obaviti i od toga se ne smije odstupati. Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾ (سورة النساء ١٠٣)

“Vjernicima je propisano da u određeno vrijeme namaz obavljaju.”¹

U drugom ajetu Allah, dž.š., kaže:

﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ (٤) الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾ (سورة الماعون ٤-٥)

“Teško onima koji, kad namaz obavljaju, to zaboravno i nehajno izvršavaju.”²

Sead ibn Ebu Vekkas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “To su oni koji namaz klanjaju nakon isteka njegovog vremena.”

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko sastavi dva namaza bez opravdanog razloga primakao se velikim grijesima.”³

Razlozi za spajanje namaza mogu biti: putovanje, bolest, strah, nevrijeme, boravak na Arefatu i Muzdelifi za vrijeme hadža i slično.

Ebu Katade kaže: Pročitano nam je pismo od Omera, r.a., u kojem je pisalo: “Od velikih grijeha je sastavljanje dva namaza -bez opravdanog razloga- bježanje sa bojnog polja i pljačkanje.”⁴

¹ Sura En-Nisa', 103

² Sura El-Maun, 4-5

³ Hadis bilježi Hakim i Tirmizi sa slabim senedom.

⁴ Bilježe ga Ibn Ebi Hatim, a Ibn Kesir u svom tefsiru ocjenjuje ovu predaju vjerodostojnom.

95. PROLAŽENJE ISPRED KLANJAČA

Prolaziti ispred čovjeka –između njega i perde (graničnik ili oznaka) koju je postavio- dok on klanja je haram i to je jedan od velikih grijeha, kako kažu Ibn Kajjim El-Dževzije, Hejtemi i drugi.

Ebu Seid El-Hudri, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada neko od vas klanja prema perdi, pa neko pokuša da prođe ispred njega, neka ga odgurne, pa ako to ne bude koristilo neka ga udari, jer je to šejtan.”¹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada bi znao onaj koji prolazi ispred klanjača koliki je to grijeh, draže bi mu bilo da ostane na svome mjestu i sačeka stotinu godina nego da napravi taj korak.”²

U drugom hadisu se kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ أَبُو النَّضْرِ لَا أَذْرِي أَقَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا أَوْ شَهْرًا أَوْ سَنَةً (حديث صحيح)

“Kada bi onaj koji prolazi ispred klanjača znao koliki je to grijeh stajao bi četrdeset godina (ili mjeseci ili dana) a ne bi prošao ispred njega.”³

Abdullah ibn Omer, r.a., je rekao: “Bolje bi čovjeku bilo da bude rasuti pepeo nego da namjerno prođe ispred čovjeka koji klanja.”⁴

¹ Muttefekun alejhi

² Bilježe ga Ibn Madže, Ibn Huzejme i Ibn Hibban sa pouzdanim senedom

³ Hadis je sahih

⁴ Bilježi ga Ibn Abdilberr u Temhidu

96. PREGIBANJE U NAMAZU PRIJE IMAMA

Dizati glavu sa ruku'a ili sedžde prije imama je haram kao što to naglašava Nevevi -rahimehullah- u Rijadus-salihinu¹ i u komentaru Muslimovog Sahiha. Takav čin je jedan od velikih grijeha po mišljenju Ibn Kajjima El-Dževzije, Hejtemija i drugih učenjaka. Ovi učenjaci svoj stav temelje na slijedećim hadisima:

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا يَخْشَى الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يُحَوَّلَ
اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ (متفق عليه)

“Zar se ne boji onaj koji digne svoju glavu sa ruku'a ili sa sedžde prije imama da mu Allah pretvori njegovu glavu u magareću glavu (ili pretvori njegov lik u lik magarca).”²

U drugoj predaji ovoga hadisa se kaže: “Zar se ne boji onaj koji digne svoju glavu prije imama da mu je Allah pretvori u glavu psa.”³

97. BITI IMAM LJUDIMA KOJI SU NJIME NEZADOVOLJNI

Onaj ko predvodi džemat treba da bude ljudima uzor u svojoj privrženosti vjeri, ponašanju i primjeni ostalih vjerskih propisa. Sa takvim imamom će ljudi biti zadovoljni a i namaz će im biti ispravan. Međutim, ako (prave i iskrene) džematlije ne budu zadovoljni sa svojim imamom onda dolazi u pitanje ispravnost takvog namaza, kao što se to naglašava u slijedećim hadisima:

Abdulah ibn Amr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Trojici se namaz ne prima: onom ko predvodi džemat a oni ga ne podnose, onom koji obavlja namaz nakon isteka njegovog vremena i onom koji od slobodnog čovjeka napravi roba.”⁴

¹ Str. 512, hadis 1751

² Muttefekun alejhi

³ Bilježe ga Ibn Hibban i Taberani sa dobrim senedom

⁴ Ebu Davud

U predaji koju bilježi Ibn Huzejme se kaže:

“Trojici Allah ne prima njihov namaz, niti se taj namaz diže prema nebesima, niti se uzdiže iznad njihovih glava: čovjeku koji imami ljudima a oni s njim nisu zadovoljni, čovjeku koji obavi dženzu-namaz bez odobrenja i ženi koja je u postelji neposlušna svome mužu.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Trojicu je Allah, dž.š., prokleo: onoga koji predvodi džemat a oni ga ne vole, ženu čiji muž je zanoćio ljut na nju i čovjeka koji čuje ‘hajje ales-salah, hajje alel-felah- dodite na namaz, dodite na spas’ pa se ne odazove.”¹

Ebu Umamete, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا تَجَاوِزُ صَلَاتُهُمْ أَذَانَهُمُ الْعَبْدُ الْآبِقُ
حَتَّى يَرْجِعَ وَامْرَأَةٌ بَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاحِطٌ وَإِمَامٌ قَوْمٌ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ

(حديث حسن ورواه الترمذي)

“Trojici se njihov namaz ne uzdiže iznad njihovih glava: robu koji je pobjegao od svoga gospodara sve dok se ne vrati, ženi čiji je muž zanoćio ljut na nju i čovjeku koji predvodi džemat a oni su njime nezadovoljni.”²

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Trojici se njihov namaz ne diže ni koliko je pedalj iznad njihovih glava: čovjeku koji imami ljudima a oni s njim nisu zadovoljni, ženi čiji je muž zanoćio ljut na nju i dvojici muslimana koji su zavađeni.”³

¹ Bilježi ga Hakim

² Bilježi ga Tirmizi, hadis je hasen

³ Bilježe ga Ibn Madže i Ibn Hibban

98. KORAČANJE PREKO LJUDI KOJI SJEDE U SAFOVIMA

Koračati preko ljudi koji sjede poredani u safove za vrijeme hutbe i u sličnim situacijama, pojedini učenjaci¹ smatraju velikim grijehom, dok drugi kažu da je to pokuđeno/mekruh. Ovi prvi za dokaz uzimaju nekoliko hadisa u kojima se taj čin kritikuje:

Erkam ibn Ebi Erkam, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Onaj koji petkom -nakon što se imam popeo na mimberu- korača preko ljudi u safovima i razdvaja dvojicu koji sjede je poput onoga koji vuče svoja crijeva u vatru."²

عَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَخَطَّى رِقَابَ النَّاسِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ اتَّخَذَ جِسْرًا إِلَى جَهَنَّمَ (رواه الترمذي وابن ماجه)

Muaz ibn Enes, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Onaj koji petkom korača preko ljudi u safovima sličan je onome koji sebi gradi most prema Džehennemu."³

Prenosi se u hadisima da je Poslanik zaustavio čovjeka kojeg je vidio sa mimbere da to radi i naredio mu da sjedne, rekavši mu da je već dovoljno uznemiravao ljude.⁴

¹ Bilježe ga Ibn Kajjim El-Dževzije i Hejtemi

² Bilježe ga Ahmed i Taberani

³ Tirmizi i Ibn Madže

⁴ Bilježe ga Ebu Davud i Nesai

99. PSOVANJE NEKOG OD ASHABA, R.A.,

Ashabi su generacija koju je Allah, dž.š., izabrao da budu društvo i skupina u kojoj će se pojaviti Muhammed, s.a.v.s., kao posljednji poslanik. Zbog mnogobrojnih zasluga i požrtvovanja koje su pokazali u odbrani Islama oni zaslužuju svako priznanje i počast. Čitav Islamski ummet ih tretira kao pouzdane i iskrene prenosiocce hadisa i svega ostalog što nam je Muhammed, s.a.v.s., ostavio u emanet. Na mnogo mjesta u Kur'anu Allah, dž.š., izražava svoje zadovoljstvo sa ashabima, pa kaže:

﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ (سورة التوبة ١٠٠)

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći, a i oni su zadovoljni Njime...”¹

﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ (سورة الفتح ١٨)

“Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli.”²

Takođe i Allahov Poslanik, s.a.v.s., u mnogo hadisa govori o vrlinama ashaba i zabranjuje da se pogrdno pominju ili psuju. Upravo zbog toga veliki broj učenjaka smatra da onaj ko opsuje Ebu Bekra, njegovu kćerku Aišu, ili Omera, r.a., postaje kjafirom/nevjernikom. Kao dokaz pominju hadis: “Ko tebe opsuje, o Ebu Bekre, taj je kjafir.”³

Po pitanju psovanja ostalih ashaba učenjaci se razilaze da li je to nevjerstvo ili veliki grijeh.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدًّا أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ (رواه البخاري)

¹ Sura Et-Tevbe, 100

² Sura El-Feth, 18

³ Ez-Zevadžir 2/380

“Ne psujte moje ashabe. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi bilo ko od vas (koji ćete doći poslije njih) podijelio zlata koliko je brdo Uhud, ne bi dostigao ono što je neki od ashaba dostizao dijeleći pregršt (šaku) ili pola pregršti hurmi.”¹

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko opsuje moje ashabe, na njega je Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi.”²

Takođe nije dozvoljeno raspravljati o nesuglasicama koje su se desile među ashabima, r.a., a koje su bile rezultat židovskog, ili munafičkog, ili šejtanskog zavodađenja, nego se u takvim situacijama trebamo sustegnuti od komentara, jer ko smo mi da raspravljamo i sudimo o ashabima.

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada se pomenu moji ashabi sustegnite se od rasprave i komentara...”³

U nekim hadisima su posebno naglašene ensarije, pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Voljeti Ensarije je sastavni dio imana, a njih mrziti je znak munafikluka.”⁴

¹ Bilježi ga Buhari

² Bilježi ga Muslim

³ Hadis je hasen, a bilježi ga Taberani

⁴ Hadis je sahih

100. KAŠNJENJE SA ISPLATOM ONOME KOJI JE TO ZARADIO

Između ostalih vidova zuluma i nepravde prema ljudima je da čovjek unajmi drugog čovjeka da mu nešto uradi a zatim mu tu njegovu zaradu uskraćuje, ili smanjuje ili kasni sa tom isplatom. U našem danjašnjem vremenu bi to bilo u vidu bespotrebnog kašnjenja sa platama radnika, ako za to nema opravdanog razloga.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرْقُهُ (حديث حسن ورواه ابن ماجه والطبراني وأبو يعلى)

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dadni radniku njegovu zaradu prije nego što mu se znoj osuši!"¹

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصَمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أُعْطِيَ بِي ثُمَّ غَدَرَ وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِ أَجْرَهُ (رواه البخاري)

U jednom hadis-kudsiju, koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., Poslanik veli: Allah, dž.š., je rekao: "Sa trojicom ću Ja da se raspravim na Sudnjem danu: sa čovjekom kome nešto bude dato u Moje ime pa on to pronevjeri, sa čovjekom koji proda slobodnog čovjeka a zatim se okoristi tom vrijednošću, i sa čovjekom koji unajmi drugog čovjeka da mu nešto uradi pa mu to ne isplati."²

¹ Hadis je hasen, a bilježe ga Ibn Madže, Taberani i Ebu Je'ala

² Bilježi ga Buhari

101. OSKRNAVITI HURMET (SVETOST) MESDŽIDUL-HARAMA

Harem oko Kjabe (u Meki) ima svoju svetost i čast, red i propise kojih se treba pridržavati i to ne smije niko narušavati, niti tamo praviti nered i nasilje. Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِي وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ (سورة الحج ٢٥)

“...Mi smo Sveti hram namijenili svim ljudima, kako za mještanina tako i za došljaka, i onome ko u njemu bilo kakvo nasilje učini daćemo da patnju nesnosnu iskusi.”¹

Jednom prilikom je neki čovjek upitao Poslanika, s.a.v.s., o velikim grijesima, pa mu je Poslanik pomenuo devet: pripisivanje Allahu, dž.š., sudruga (širk), bespravno ubijanje, bježanje sa bojnog polja, jedenje imetka siročeta, jedenje kamate, potvaranje čestitih vjernica, neposlušnost prema roditeljima, sihir i skrnjavanje svetosti Mekanskog harema, mjesta prema kojem se okrećete živi (klanjajući) i kada umrete (ukopavajući se).”²

¹ Sura El-Hadž, 25

² Bilježi ga Hakim

102. STRAŠITI I UZNEMIRAVATI STANOVNIKE MEDINE

Kao što je Allah, dž.š., -primajućí dovu Ibrahima a.s.- učinio Meku svetim i berićetnim mjestom i dao joj poseban tretman, takođe je Muhammed, s.a.v.s., molio Allaha, dž.š., za berićet grada Medine i za njenu svetost, pa narušavati tu svetost, strašeći stanovnike Medine, želeći im nešto nauditi, je jedan od velikih grijeha.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَافَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ ظُلْمًا أَخَافَهُ اللَّهُ وَعَلَيْهِ
لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا (حديث
حسن ورواه النسائي والطبراني)

Ubade ibn Samit, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allahu moj, ko bude nasilje činio ili strašio stanovnike Medine, Ti njega zastraši, i neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi, od takvog se njegova djela ne primaju."¹

Sead, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko god bude pravio spletku stanovnicima Medine Allah će ga uništiti (istopiti) kao što se so topi u vodi."²

¹ Hadis je hasen, a bilježe ga Nesai i Taberani

² Muteffekun alejhi

103. ZAPOSTAVLJANJE POSLANIKOVOG SUNNETA I UVOĐENJE LOŠIH OBIČAJA I NOVOTARIJA

Naša vjera ima svoje pouzdane izvore a to su Kur'an i Hadis i nije joj potrebna ni legenda niti nešto drugo da bi na tome temeljila svoje časne propise. Prema tome nije dozvoljeno u vjeru uvoditi neke stvari koje nemaju osnova u vjeri, jer ako uvodimo neke novotarije, samim tim potiskujemo sunnet, kao što se to kaže u jednoj predaji kod Taberanija: "Koliko god ljudi - nakon svog poslanika- uvedu novotarija u vjeri, zapostaviće toliko sunneta."¹

Ibn Kajjim -rahimehullah- kaže: "Ovo je jedan od velikih grijeha i njegova težina se razlikuje zavisno od težine djela koje je u vjeru uvedeno, pa ako je to djelo teže i grijeh postaje veći."² Prema tome ko god bi uveo neki koristan i lijep običaj koji je od opće koristi ljudima imaće za to nagradu i nagradu onih kojih ga budu slijedili, a i obratno, kao što se to kaže u narednim hadisima:

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً كَانَ عَلَيْهِ
وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ (رواه مسلم)

"Ko uvede loš običaj u Islam snosiće grijeh tog djela kao i grijeh onih koji to budu radili poslije njega, ne umanjujući im ništa od njihovog grijeha."³

Sličan tome je i hadis u kojem Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko bude pozivao u zabludu na njega pada grijeh, kao i grijesi onih koji ga budu slijedili, ne umanjujući im ništa od njihovih grijeha."⁴

¹ Ez-Zevadžir 1/165

² Tenbihul-gafilin, str.223

³ Bilježi ga Muslim

⁴ Bilježe ga Muslim i Ahmed

104. NEPRAVEDNA RASPODJELA NASLJEDSTVA

U Islamu je tačno određeno koliko ko od nasljednika dobija imetka, pa bilo kakvo mjenjanje tih pravila se smatra velikim grijehom. To se može desiti ako bi neko ostavio takvu oporuku u kojoj bi nekom od nasljednika uskratio njegovo pravo, iz razloga što ga mrzi ili ne podnosi.

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nekoga oštetiti u oporuci je jedan od velikih grijeha," zatim je proučio ovaj kur'anski ajet:

﴿ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ (سورة النساء ١٣)

"To su Allahovi propisi. Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu – On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki."¹

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zaista neki čovjek, ili žena žive u pokornosti Allahu, dž.š., šezdeset godina pa kada im prikuči smrt onda ostave oporuku, kojom nekome od nasljednika nanesu štetu i time zasluže džehennemsku vatru. Zatim je Ebu Hurejre, r.a., proučio ovaj kur'anski ajet: "Pošto se izvrši, **ne oštećujući nikoga**, oporuka koja je ostavljena ili podmiri dug; to je Allahova zapovijed! –A Allah sve zna i blag je. To su Allahovi propisi. Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu – On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki." (sura Nisa', 12-13)²

Ovaj hadis bilježi Ibn Madže i kod njega stoji ovako: "Zaista čovjek nekada radi djela džennetlije sedamdeset godina i kada ostavi oporuku njome nekoga oštetiti pa tako svoja djela završi sa lošim djelom i uđe u Džehennem, a ponekad čovjek radi loša djela sedamdeset godina i ostavi oporuku i u njoj bude pravedan, pa svoja djela zapečati sa dobrim djelom i uđe u Džennet."

Enes, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko pobjegne sa imovinom svoga nasljednika (otme mu je), Allah će njemu uskratiti njegov dio u Džennetu."³

¹ Sura En-Nisa', 13, a hadis bilježi Nesai, dok neki smatraju da je to izreka ashaba Ibnu Abbasa, r.a.,

² Sura En-Nisa', 12-13, a hadis bilježi Ebu Davud i Tirmizi

³ Ibn Madže

105. MJENJANJE ALLAHOVOG STVARANJA

Allah, dž.š., je stvorio čovjeka u najljepšem obliku, pa vršiti bilo kakve izmjene na ljudskom tijelu je jedan od velikih grijeha.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ اللَّهُ الْمُتَمَصِّصَاتِ وَالْمُوتَشِمَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ
الَّتِي يُغَيِّرْنَ خَلْقَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (رواه البخاري ومسلم)

"Allah je prokleo one žene koje tetoviraju i one koje to traže da im se čini; one koje čupaju dlake sa lica (obrva) i one koje traže da im se to radi; one koje sebi prave razmak među sjekutićima radi ljepote i one koje na bilo koji način mijenjaju izgled koji je Allah stvorio."¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Allah je prokleo onu ženu koja stavlja periku i onu koja traži da joj se to čini."²

KLONIRANJE I SLIČNI POSLOVI

Kada se ovakva strašna kazna predviđa za one koji mijenjaju izgled svoga lica, kose, obrva i drugog, kakva je tek situacija sa onima koji se u današnjem vremenu "upliću" u Allahovo stvaranje, čineći kloniranje, mijenjajući spolove i tome sličnim poslovima koji mogu rezultirati općim neredom na zemaljskoj kugli. Nema sumnje da je to jedan od velikih grijeha i da su ta djela od šejtanskog zavoda koje je pomenuto u ovim ajetima:

﴿لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا﴾ (١١٨) وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ
وَلَأَمُرَّهُمْ فَلْيَكْبِتُنَّ أَذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَأَمُرَّهُمْ فَلْيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ
دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿﴾ (سورة النساء ١١٨-١١٩)

"Allah prokleo šejtana! On je rekao: "Ja ću se sigurno potruditi da preotmem za sebe određeni broj Tvojih robova, i navodiću ih, sigurno, na stranputicu, i primamljivaću ih, sigurno, lažnim nadama, i sigurno ću im zapovijedati pa će stoci uši rezati, i sigurno ću im narediti pa će stvorenja

¹ Bilježe ga Buhari i Muslim

² Bilježi ga Buhari i Muslim

Allahova mijenjati!" A onaj ko za zaštitnika šejtana prihvati, a ne Allaha, doista će propasti!¹

Kolike se sume novca daju za kojekakve plastične operacije, koje nemaju za cilj ništa drugo nego mijenjanje izgleda i "uljepšavanje" a u isto vrijeme koliko ljudi umire od gladi, ili od raznih bolesti a ne mogu sebi priuštiti ni osnovne namirnice niti lijekove. Takođe od belaja i iskušenja koja su zadesila čovječanstvo su pokušaji izmjene spolova, "stvaranje" djece onome ko ne može imati djecu i tome slično. Kao odgovor na tu situaciju Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ (٤٩) أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾
(سورة الشورى ٤٩-٥٠)

"Allahova je vlast na nebesima i na Zemlji. On stvara šta hoće! On poklanja žensku djecu kome hoće, a kome hoće –mušku, ili im daje i mušku i žensku, a koga hoće, učini bez poroda; On, uistinu, sve zna i sve može."²

¹ Sura En-Nisa', 118-119

² Sura Eš-Šura, 49-50

106. ZAVIDNOST

Jedna opasna bolest i ružno svojstvo koje razdire Islamsko društvo je zavidnost. To je prvi grijeh koji je počinjen i to je Iblisov grijeh, zbog kojeg je zaslužio prokletstvo sve do Sudnjeg dana.

Allah, dž.š., je židove opisao sa ovim svojstvom, pa u Kur'anu kaže:

﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ (سورة النساء ٥٤)

“...ili bi ljudima na onome što im je Allah iz obilja Svoga darovao zavidjeli.”¹

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “U utrobi vjernikovo se neće sastaviti prašina od borbe na Allahovom putu i dim od džehennemske vatre, niti se u srcu vjernika može spojiti vjerovanje i zavidnost.”²

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ (رواه أبو داود والبيهقي)

Ebu Hurejre, r.a., u drugom hadisu prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čuvajte se zavidnosti, jer zaista zavidnost jede dobra djela kao što vatra jede drva.”³

Zubejr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “I među vas se uvukla bolest koja je bila u narodima prije vas: zavidnost i mržnja. Mržnja je ta koja sječe i brije. Ne kažem da brije kosu nego uništava vjeru.”⁴

Jedino u čemu bi bilo dozvoljeno zavidjeti je, kada vidimo da neko zna ispravno i lijepo učiti u Kur'anu i poznaje kur'anske propise, te po njima postupa i kada vidimo čovjeka da ima imetka pa ga dijeli na Allahovom putu, kako se to u poznatom hadisu kaže. U ova dva slučaja je dozvoljeno priželjkivati da i mi imamo takvo nešto a ne priželjkivati da ta osoba to izgubi a da nama pripadne.

¹ Sura En-Nisa', 54

² Bilježi ga Ibn Hibban

³ Ebu Davud i Bejheki

⁴ Bilježi ga Bezzar

107. UZIMATI DUG BEZ NAMJERE DA SE VRATI

Nekada je čovjek u situaciji da nešto mora od nekog pozajmiti, ali mora voditi računa da to što prije vrati, čim bude u mogućnosti, jer sa tim ne smije odugovlačiti. Nemati namjeru da se vrati dug i ne vraćati ga jedan je od velikih grijeha, jer na taj način čovjek bespravno uzima i troši tuđi imetak.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ إِثْلَافَهَا أَثْلَفَهُ اللَّهُ (رواه البخاري)

“Ko uzme dug od ljudi i ima namjeru da ga vrati, Allah će mu pomoći da ga vrati, a ko uzme neki imetak kao dug i želi ga upropastiti (ne vratiti), Allah propast tog imetka okrene protiv tog čovjeka.”¹

Muhammed ibn Abdullah ibn Džahš, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom sjedio na mjestu gdje se spuštaju dženaze (mejjiti) pa je podigao glavu prema nebesima, zatim je vratio svoj pogled, stavio ruku na čelo i rekao: “Subhanallah, Subhanallah, nešto mi je vrlo strogo i teško objavljeno!” Mi smo tada zašutjeli i razišli se, a sutradan sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., upitao: -A šta ti je to, tako strašno i teško jučer objavljeno? Poslanik odgovori: -Objavljena mi je opasnost nevraćanja duga. Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada bi čovjek poginuo (kao šehid) pa nakon toga živio, zatim ponovo kao šehid poginuo, pa opet živio, i treći put kao šehid poginuo, u Džennet ne bi ušao sve dok dug, koji je na njemu ne bi bio vraćen.”²

Ebu Se'id El-Hudri, r.a., pripovijeda da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da uči ovu dovu: “Utječem se Allahu, dž.š., od nevjerstva i od duga!” Neki čovjek na to reče: -Allahov Poslaniče, zar je nevjerstvo slično dugu? - Jeste- odgovori Poslanik.”³

Sevban, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čija duša napusti njegovo tijelo, a on bude čist od troje, ući će u Džennet: krađa ratnog plijena, dug i nevjerstvo.”⁴

¹ Bilježi ga Buhari

² Hadis je sahih, a bilježi ga Nesai, Taberani i Hakim

³ Sahih, bilježi ga Nesai i Hakim

⁴ Sahih, Tirmizi, Ibn Madže, Ibn Hibban i Hakim

Takođe je grijeh bez razloga odugovlačiti sa vraćanjem duga, jer Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ (متفق عليه)

“Odugovlačenje sa vraćanjem duga je nasilje...”¹

108. ZAPOSTAVLJANJE NAREĐIVANJA DOBRA I ODVRAĆANJA OD ZLA

Naređivanje dobra i odvracanje od zla, veliki broj učenjaka smatra jednom od temeljnih vjerskih dužnosti, jer zapostavljanje te naredbe može rezultirati kaznom koja, kada dođe zadesi sve ljude, i dobre i loše.

Allah, dž.š., u opisu vjernika kaže:

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ (سورة التوبة ٧١)

“A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju.”²

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ (رواه مسلم)

Ebu Mes'ud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko od vas vidi neko loše djelo neka ga ukloni rukom, ako tako ne mogne, neka ga ukloni savjetujući (lijepom riječi, jezikom), a ako ni tako ne mogne, neka ga u srcu prezire, a to je najslabiji iman.”³

Ako se zapostavi naređivanje dobra i sprečavanje zla onda dolazi do nereda u društvu, što može izazvati kaznu od Allaha, dž.š., Prema tome na svim svjesnim i odgovornim ljudima je da ulože truda u sprečavanju loših stvari i postupaka u njihovoj sredini, kako bi se zaštitili od neželjenih posljedica. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: “Kada god se u nekoj

¹ Muttefekun alejhi

² Sura Et-Tevbe, 71

³ Bilježi ga Muslim

sredini čine grijesi, a ljudi budu u stanju da to spriječe, pa to ne urade, Allah će im svima poslati kaznu.”¹

Dužnost nam je druge upućivati na dobro da ne bi za njih bili pitani na Sudnjem danu. Ebu Hurejre, r.a., kaže: Čuli smo da će se neki ljudi, na Sudnjem danu okačiti i uhvatiti za druge ljude koji ih ne poznaju, pa će im oni reći: -Šta hoćete od nas, mi vas ne poznajemo!? Ti ljudi će im reći: -Vi ste nas gledali kako činimo loša djela pa nas od toga niste odvrćali.”²

109. ZAPOSTAVLJANJE DŽIHADA I SPREMNOSTI ZA ODBRANU

Muslimani su dužni braniti svoju vjeru, čast i domovinu i ne smiju dozvoliti da ih neprijatelji iznenade. U slučaju neprijateljskog napada svi sposobni se moraju uključiti u borbu i svako na svoj način treba pomoći u odbrani. Oglušiti se na tu naredbu je veliki grijeh jer se time zapostavlja džihad. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ وَأَخَذْتُمْ أَذْنَابَ الْبَقَرِ وَرَضِيتُمْ بِالزَّرْعِ وَتَرَكْتُمُ الْجِهَادَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ذُلًّا لَا يَنْزِعُهُ حَتَّى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ
(رواه أبو داود)

“Kada se (previše) posvetite trgovini, stočarstvu i zemljoradnji a zapostavite džihad, Allah će vam dati poniženje i neće ga od vas ukloniti sve dok se ne vratite svojoj vjeri.”³

Takođe Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko umre a ne bude učestvovao u džihadu niti sebe podsticao na to, umro je se jednom osobinom munafika.”⁴

Takođe se ne smiju zaboraviti ili zapostaviti borilačke vještine, kao što su gađanje i slično. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko bude znao gađati pa to zapostavi, taj ne pripada nama.”⁵

“Ko nauči gađati pa to zaboravi, to je jedna blagodat koju je zanijekao.”⁶

¹ Bilježi ga Ebu Davud, Nesai i drugi

² Rezin. Pogledaj Ez-Zevadžir 2/274

³ Bilježi ga Ebu Davud

⁴ Bilježi ga Muslim

⁵ Bilježi ga Muslim

⁶ Hasen, bilježi ga Taberani

110. ZABORAVITI UČENJE KUR'ANA

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرِضَتْ عَلَيَّ ذُنُوبُ أُمَّتِي فَلَمْ أَرْ ذَنْبًا أَكْبَرَ مِنْ سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ أَوْ آيَةٍ أُوتِيَهَا رَجُلٌ ثُمَّ نَسِيَهَا

(رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وابن خزيمة)

Enes, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pokazani su mi grijesi moga ummeta, pa nisam vidio većeg grijeha od toga da čovjek nauči učiti neku suru, ili ajet pa to zaboravi."¹

Se'ad ibn Ubade, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: "Ko god bude znao učiti u Kur'anu pa to zaboravi srešće Allaha, dž.š., i biće uskraćen (tj. neće imati izgovora, ili neće u rukama imati ništa)"²

Napomena: Od grijeha koje pojedini učenjaci takode ubrajaju u velike grijehe su: nadjevanje ružnih i neIslamskih imena, neodgovaranje na selam, nedonošenje salavata na Muhammeda, s.a.v.s., slijepca skrenuti sa puta, psovanje vremena (kiše, vjetrova i sl.), putovati sam bez potrebe (pogotovo žena), bježanje od kuge, petljati se u ono što se čovjeka ne tiče, pohlepa, strah od siromaštva i tome slično.

Već je ranije napomenuto da se mišljenja učenjaka razilaze po pitanju broja velikih grijeha, kao i kod toga da li se neki grijeh svrstava u skupinu velikih ili malih grijeha. Cilj ove knjige nije bio da se detaljno raspravlja oko pojedinih grijeha koji su pomenuti, nego je cilj bio da se upoznamo sa onim šta učenjaci smatraju velikim grijehom, uz molbu Allahu, dž.š., da sve nas zakloni i sačuva od ovih i sličnih grijeha. (amin)

¹ Bilježe ga Ebu Davud, Tirmizi, Ibn Madže i Ibn Huzejme

² Bilježe ga Ebu Davud

TEVBA / POKAJANJE

Nakon pominjanja velikih grijeha najpodesnija tema o kojoj bi se moglo nešto reći i čime ćemo završiti ovu knjigu je tevba / iskreno pokajanje zbog činjenja velikih grijeha.

Mnogo je kur'anskih ajeta i hadisa koji govore o vrijednosti i važnosti tevbe, o Allahovoj milosti i Njegovoj radosti kada se čovjek pokaje. Sve to daje nadu ljudima koji su počinili velike grijeha da ne gube nadu u Allahovu milost i da ne očajavaju, niti sami sebe osuđuju na propast i da kažu da za njih nema nikakve šanse. Navešćemo i hadis u kojem se govori o čovjeku koji je ubio stotinu ljudi pa mu je Allah oprostio, pa kada to usporedimo sa grijesima koji se čine onda je razlika neusporediva. Prema tome pokajmo se Allahu, dž.š., i nadajmo se da će nam On oprostiti naše grijeha.

Allah, dž.š., kaže:

﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (سورة النور ٣١)

“I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite.”¹

Kurtubi –rahimehullah- u tefsiru ovog ajeta kaže da je tevba obaveza i dužnost svakog muslimana pojedinačno.²

U drugom ajetu Allah, dž.š., kaže :

﴿إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ (سورة النساء ١٧)

“Allah prima pokajanje samo od onih koji učine kakvo loše djelo iz lakomislenosti, i koji se ubrzo pokaju; njima će Allah oprostiti. A Allah sve zna i mudar je.”³

Da bi nečija tevba bila primljena Kurtubi navodi ova četiri uvjeta: kajanje u srcu, napuštanje tog grijeha, jaka odluka da se više neće tom grijehu vratiti, i da je ta tevba učinjena iz stida prema Allahu, dž.š., a ne zbog nečeg drugog.⁴ Od uvjeta ispravnog pokajanja učenjaci takođe navode, da čovjek traži halal od osobe kojoj je nanio neku štetu ili nepravdu, ako se radi o takvoj vrsti grijeha.

¹ Sura En-Nur, 31

² Kurtubijev tefsir 5/95

³ Sura En-Nisa', 17

⁴ Kurtubijev tefsir 5/97

Na drugom mjestu Allah, dž.š., kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ (سورة التحريم ٨)

“O vjernici, učinite pokajanje Allahu iskreno, da bi Gospodar vaš preko ružnih postupaka vaših prešao i da bi vas u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uveo...”¹

Od hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori o tevbi, navešćemo slijedeće:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ ابْنِ آدَمَ خَطَّاءٌ وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ (حديث صحيح ورواه الترمذي وابن ماجه والحاكم)

صحيح ورواه الترمذي وابن ماجه والحاكم

“Svi ljudi su griješnici a najbolji griješnici su oni koji se pokaju.”²

“Zaista Allah, dž.š., noću, daje priliku da se pokaju oni što su počinili grijehe danju, a danju daje priliku da se pokaju oni što su počinili grijehe noću, i to će tako ostati sve do Kijametskog dana.”³

“Džennet ima osam vrata, sedam vrata je zatvoreno a osma su otvorena za one koje žele da se pokaju, i tako će ostati sve dok se sunce ne pomoli sa zapada.”⁴

“Kada bi ste griješili toliko da vaši grijesi dostignu nebesa, a zatim se iskreno pokajali, Allah bi vam primio pokajanje.”⁵

“Od sreće jednoga čovjeka je da dugo živi i da ga Allah opskrbi tevbom.”⁶

“Kada vjernik učini neki grijeh upiše se jedna crna tačka na njegovom srcu, pa ako se on on pokaje i napusti taj grijeh ta se tačka izbriše. Ako on nastavi sa griješenjem taj crna mrlja se povećava sve dok potpuno ne zatvori srce, i to je “ran” (ljaga, prljavština) koju je Allah, dž.š., pomenuo u Kur'anu:

﴿كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (سورة المطففون ١٤)

“A nije tako! Ono što su radili prekrilo je srca njihova.”⁷

¹ Sura Et-Tahrim, 8

² Hadis je sahih, a bilježe ga Tirmizi, Ibn Madže i Hakim

³ Bilježi ga Muslim

⁴ Hadis je hasen, a bilježi ga Taberani

⁵ Hadis je hasen, a bilježi ga Ibn Madže

⁶ Hadis je sahih, a bilježi ga Hakim

⁷ Sura El-Mutaffifun, 14

“Allah, dž.š., prima tevbu/pokajanje svoga roba sve dok mu duša ne počne izlaziti.”¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednom prilikom savjetovao svog ashaba, Muaza ibn Džebela, r.a., pa mu je između ostalog rekao i ovo: “O Muazu, spominji Allaha, dž.š., kod svakog stabla i svakog kamena (uvijek) i za svaki počinjen grijeh odmah učini tevbu, tajno za tajni grijeh, a javno za grijeh koji je počinjen javno.”²

“Onaj koji se kaje zbog počinjenih grijeha je poput onoga koji nema grijeha.”³ Ovaj hadis takođe bilježi Bejheki i dodaje: “...a onaj koji traži oprost za grijehe koje i dalje čini je poput onoga koji se ismijava sa svojim Gospodarom.”

Prema tome griješenje je svojstveno ljudima, jer je Allah, dž.š., mogao stvoriti ljude koji neće griješiti, kao što se to naglašava u ovom hadisu:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي تَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَذَهَبَ اللَّهُ بِكُمْ وَلَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ (رواه مسلم)

“Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, kada ne biste griješili i kajali se tražeći oprost za učinjene grijehe, Allah bi vas uništio i stvorio bi drugi narod koji će činiti grijehe, zatim moliti Allaha da im oprost i On bi im opraštao.”⁴

U vrijeme Poslanikova, s.a.v.s., života neka žena je počinili blud i tražila je od Poslanika da nad njom primjeni šeriatsku kaznu (kamenovanje) i da je time očisti od počinjenog grijeha. Nakon njenog upornog insistiranja na tome Poslanik je naredio da se ta kazna izvrši i krenuo je da joj klanja dženazu. Tada mu Omer, r.a., reče: -Allahov Poslaniče, zar ćeš joj klanjati dženazu a ona je učinila zinaluk!? Poslanik mu na to reče: -Ona se tako iskreno pokajala, pa kada bi se ta njena tevba podijelila na sedamdeset stanovnika Medine, svakom bi bila dovoljna, pa zar ti treba više od toga, da se ona lično žrtvovala u ime Allaha, dž.š.”⁵

Nadu u Allahovu milost ne treba nikada gubiti, bez obzira na težinu počinjenog grijeha, na što ukazuje i naredni hadis:

¹ Bilježi ga Tirmizi, hasen

² Bilježe ga Bejheki i Taberani

³ Bilježi ga Taberani

⁴ Bilježi ga Muslim

⁵ Bilježi ga Muslim

“Od naroda koji su živjeli prije vas je bio čovjek koji je ubio devedeset i devet ljudi, pa je pitao ko je najveći učenjak da ga o tome upita. Poslali su ga nekom pobožnjaku i kada ga je on upitao ima li šanse za njegovu tevbu/pokajanje, ovaj mu je odgovorio da nema. Tada je ovaj griješnik ubio i tog čovjeka i tako dopunio broj od stotinu ubijenih. Ponovo se raspitivao o najvećem učenjaku tog vremena i ljudi su ga uputili na jednog pravog učenjaka koju mu je rekao da između njegove tevbe i njegovog Gospodara ne može niko biti prepreka. Posavjetovao ga je da se iskreno pokaje i napusti svoje mjesto i da ide u jedan drugi grad gdje će se sresti sa ljudima koji obožavaju Allaha, dž.š., Krenuo je prema tom mjestu i smrt ga je zadesila na polovini puta. Oko njega su se počeli prepirati meleki milosti i meleki kazne, jer je svako želio da ga uzme sebi. Tada je Allah, dž.š., poslao meleka u ljudskom liku da među njima presudi. On im reče da izmjere udaljenost između ta dva mjesta, pa kojem mjestu bude bliži, tamo i pripada. Kada su izmjerili udaljenost ova dva mjesta vidjeli su da je umro tačno na sredini puta, samo što se prilikom pada nageo na stranu onog mjesta prema kojem je krenuo i meleki milosti su ga uzeli sebi.¹

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلَّهِ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ حِينَ يَتُوبُ إِلَيْهِ مِنْ أَحَدِكُمْ كَانَ عَلَى رَاحِلَتِهِ بِأَرْضِ فَلَاةٍ فَأَنْفَلَتْ مِنْهُ وَعَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ فَأَيْسَ مِنْهَا فَأَتَى شَجَرَةً فَاضْطَجَعَ فِي ظِلِّهَا قَدْ أَيْسَ مِنْ رَاحِلَتِهِ فَبَيْنَا هُوَ كَذَلِكَ إِذَا هُوَ بِهَا قَائِمَةً عِنْدَهُ فَأَخَذَ بِخِطَامِهَا ثُمَّ قَالَ مِنْ شِدَّةِ الْفَرَحِ اللَّهُمَّ أَنْتَ عَبْدِي وَأَنَا رَبُّكَ أَخْطَأَ مِنْ شِدَّةِ الْفَرَحِ (رواه مسلم)

“Allah, dž.š., se više raduje tevbi svoga roba nego čovjek svojoj jahalici koju je bio izgubio u sred pustinje a na njoj mu je hrana i piće. Taj čovjek je nakon pokušaja da je nađe izgubio nadu i premoren legao na zemlju iščekujući smrt. Tako je zaspao i kada se probudio vidio je svoju jahalicu kako stoji pored njega. Od prevelike radosti je pogriješio i rekao: “Allahu moj, Ti si moj rob a ja sam Tvoj gospodar.” (Želio je reći: “Allahu moj, ja sam Tvoj rob a Ti si moj Gospodar”² Vidimo kolika je radost tog čovjeka bila kada je ponovo ugledao svoju jahalicu. Dakle, Allah, dž.š., se više

¹ Muttefekun alejhi

² Bilježi ga Muslim

raduje tevbi nekoga čovjeka nego što se ovaj čovjek obradovao svojoj jahalici. Kada je tako zašto onda da gubimo nadu u Allahovu milost i zašto da se ne pokajemo zbog grijeha koje smo počinili. Neka nas Allah, dž.š., u tome pomogne i oprostí nam naše grijeha. (amin)

LITERATURA NA BOSANSKOM JEZIKU

- *Kur'an s prevodom*, preveo Besim Korkut, Medina 1412.h.g.
- *Tefsir Ibn-Kesir*, skraćeno izdanje, Muhammed Nesib Er-Rifa'i, prijevod na bosanski - grupa prevodilaca, Visoki Saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2000-1420.h.g.
- *Fi zilali-l-Kur'an - U okrilju Kur'ana*, Sejjid Kutb, prijevod na bosanski - grupa prevodilaca, FIN Sarajevo, Sarajevo, 1997.
- *Buharijina zbirka hadisa*, I-III, prijevod i komentar Hasan Škapur, Odbor IZ Prijedor, 1974.
- *Buharijeva zbirka hadisa*, IV, prijevod i komentar Hasan Škapur i Hasan Makić, El-Kalem, Sarajevo, 1991.
- *Arapsko-bosanski riječnik*, Teufik Muftić, Udruženje Ilmije u BiH, Sarajevo, 1973.
- *Jednoća Stvoritelja*, Abdul Medžid Ez-Zindani, VSK za pomoć BiH, prevod sa arapskog Sabaheta Ćeman, Sarajevo, 1998.

LITERATURA NA ARAPSKOM JEZIKU

فهرس المصادر و المراجع:

- الأدب المفرد للبخاري = فضل الله الصمد
- الأذكار للنووي بعناية عبد القادر الأرناؤوط، دار الهدى الرياض، ط ٣ / ١٤١٠هـ.
- الأربعين النووية ط ٩ / ١٤٠٢هـ - ١٩٨٢م، بيروت - مؤسسة الرسالة.
- الإصابة في تمييز الصحابة - لأبي الفضل أحمد بن علي بن حجر العسقلاني، وبهامشه الاستيعاب، دار الكتاب العربي بيروت.
- الأعلام - خير الدين الزركلي، دار العلم للملايين، بيروت، ط ٦ / سنة ١٩٨٤هـ.
- الأنساب - لأبي سعيد عبد الكريم بن محمد بن منصور السمعاني، دار الجنان بيروت. ط ١ / ١٤٠٨هـ - ١٩٨٨م.
- البيان والتعريف في أسباب ورود الحديث الشريف - لابن حمزة الحنفي تحقيق حسين عبد المجيد هاشم، دار الكتب الحديثة.
- تحفة الأحوذى بشرح جامع الترمذي - لمحمد عبد الرحمن بن عبد الرحيم المبار كفوري، دار الفكر.
- الترغيب والترهيب - لعبد العظيم بن عبد القوي المنذري بتحقيق مصطفى محمد عمارة، دار إحياء التراث العربي بيروت لبنان، ط ٣ / ١٣٨٨هـ - ١٩٦٨م.
- تقريب التهذيب - لأحمد بن علي بن حجر العسقلاني، بعناية محمد عوامة، دار الرشيد سوريا، ط ١ / ١٤٠٦هـ - ١٩٨٦م.
- تلخيص المستدرك - لأبي عبد الله محمد بن أحمد بن عثمان الذهبي، انظر المستدرك على الصحيحين.
- تهذيب سير أعلام النبلاء، لأحمد فايز الحمصي، تحقيق شعيب الأرناؤوط مؤسسة الرسالة، ط ١ / ١٤١٢هـ - ١٩٩١م.

- جامع الأصول في أحاديث الرسول -لأبي السعادات المبارك بن محمد بن الأثير الجزري، بتحقيق عبد القادر الأرناؤوط مكتبة الحلواني وغيرها. سنة ١٣٨٩م.
- جامع بيان العلم وفضله وما ينبغي في روايته وحمله، للإمام أبي عمر بن عبد البر، دار الكتب العلمية، بيروت ١٣٩٨هـ.
- الجامع الصحيح -لالإمام أبي الحسين مسلم بن الحجاج القشيري النيسابوري، بعناية محمد فؤاد عبد الباقي، دار إحياء الكتب العربية بالقاهرة، ط ١/ سنة ١٣٧٥هـ.
- الجامع الصغير في أحاديث البشير النذير -لجلال الدين السيوطي، دار الكتب العلمية، ط ٤/.
- حلية الأولياء -لأبي نعيم أحمد بن عبد الله الأصفهاني، دار الكتاب العربي، ط ٥/ ١٤٠٧هـ - ١٩٨٧م.
- رياض الصالحين للنووي (تحقيق عبد العزيز رباح وأحمد يوسف الذقاق) دار عالم الكتب للنشر والتوزيع، ١٤٠٩هـ - ١٩٨٩م.
- زاد المعاد في هدي خير العباد -لابن قيم الجوزية بتحقيق شعيب وعبد القادر الأرناؤوط، مؤسسة الرسالة بيروت، ط ١٣/ ١٤٠٦هـ - ١٩٨٦م.
- سلسلة الأحاديث الصحيحة -لمحمد ناصر الدين الألباني، المكتب الإسلامي، ط ٤/ ١٤٠٥هـ - ١٩٨٥م.
- سلسلة الأحاديث الضعيفة -لمحمد ناصر الدين الألباني، المكتب الإسلامي، ط ٥/ ١٤٠٥هـ - ١٩٨٥م.
- السنن للإمام أبي داود سليمان بن الأشعث السجستاني مع شرحه عون المعبود. انظر عون المعبود.
- السنن للدارمي بتحقيق السيد عبد الله هاشم اليماني المدني.
- السنن لابن ماجه القزويني، بعناية محمد فؤاد عبد الباقي، رحمه الله تعالى، طبع بالمكتبة العلمية بيروت، لبنان.
- السنن -لالإمام أبي عيسى الترمذي مع شرحه تحفة الأحوذى، انظر تحفة الأحوذى.

- السنن - للإمام للنسائي، تحقيق مكتب تحقيق التراث الإسلامي، مكتبة المؤيد بالرياض، ط ٢ / ١٤١٢هـ - ١٩٩٢م.
- سير أعلام النبلاء - للذهبي بإشراف الشيخ شعيب الأرناؤوط. مؤسسة الرسالة بيروت، ط ٤ / سنة ١٤٠٦هـ - ١٩٨٦م.
- شرح مسلم للنووي، دار المعرفة، بيروت لبنان، وطبعة محققة بإعداد خليل مأمون ط ١ / ١٤١٥هـ - ١٩٩٥م.
- شرح الموطأ للزرقاني، دار المعرفة بيروت ١٤٠٧هـ - ١٩٨٥م.
- صحيح الجامع الصغير - لمحمد ناصر الدين الألباني، المكتب الإسلامي بيروت، ط ١ / ١٣٨٨هـ - ١٩٦٩م.
- صحيح البخاري = فتح الباري.
- صحيح ابن حبان، وهو ترتيب ابن بلبان، تحقيق شعيب الأرناؤوط، مؤسسة الرسالة، ط ٢ / ١٤١٤هـ.
- صحيح ابن خزيمة - لأبي بكر محمد بن إسحاق بن خزيمة بتحقيق الأعظمي، المكتب الإسلامي، ١٤٠٠هـ - ١٩٨٠م.
- عون المعبود شرح سنن أبي داود لمحمد شمس الحق العظيم آبادي بتحقيق عبد الرحمن محمد عثمان، دار الفكر بيروت، ط ٣ / .
- فتح الباري بشرح صحيح البخاري، لأحمد بن علي بن حجر العسقلاني، بتحقيق محمد فؤاد عبد الباقي، مكتبة الرياض الحديثة.
- فضل الله الصمد في توضيح الأدب المفرد، لفضل الله الجلياني، تحقيق محب الخطيب، المكتبة السلفية، القاهرة، ط ٣ / ١٤٠٧هـ.
- فهرس معجم الطبراني الكبير لعدنان عرعور، دار الراية.
- كشف الخفاء ومزيل الإلباس، للعجلوني، دار إحياء التراث العربي، ط ٢ / ١٣٥١هـ.
- كنز العمال في سنن الأقوال والأفعال، للعلامة علاء الدين المتقي الهندي، مؤسسة الرسالة بيروت، ط ٥ / ١٤٠١هـ.

-المؤتلف والمختلف -للدّار قطني بتحقيق موفق عبد الله عبد القادر، دار الغرب الإسلامي، بيروت ١٤٠٦هـ.

- مجمع الزوائد للهيثمى مع بغية الرائد، دار الفكر بيروت ١٤١٤هـ/١٩٩٤م.

- مختصر مسلم للمنزري، تحقيق الشيخ الألباني، المكتب الإسلامي بيروت، ط ٤/ ١٤٠٢هـ.

- المستدرك على الصحيحين -للكاظم الينسابوري وبخاشيته تلخيصه للذهبي، تحقيق يوسف عبد الرحمن، دار المعرفة بيروت.

- المسند -لأحمد بن محمد بن حنبل الشيباني، وبهامشه منتخب كنز العمال ومعه فهرس الألباني، المكتب الإسلامي بيروت.

- مسند أبي يعلى -للإمام أحمد بن علي بن المثنى الموصلي. بتحقيق إرشاد الحق الأثري، دار القبلة للثقافة، ط ١/ ١٤٠٨هـ.

- المعجم الكبير -لأبي القاسم سليمان بن أحمد الطبراني بتحقيق حمدي عبد المجيد السلفي، نشر وزارة الأوقاف العراقية.

- المعجم المفهرس -لألفاظ الحديث الشريف، ترتيب لفيف من المستشرقين نشر د/ أ.ي. ونسك، مكتبة برلين بليدين سنة ١٩٣٦م.

- المعجم المفهرس -لألفاظ القرآن الكريم، للأستاذ محمد فؤاد عبد الباقي، المكتبة الإسلامية إستانبول.

- المعجم الوسيط، مجمع اللغة العربية، المكتبة الإسلامية، إستانبول تركيا.

- مفتاح كنوز السنة - وضعه بالإنجليزية، د.أ.ي. فنسك، ونقله إلى العربية محمد فؤاد عبد الباقي، دار القلم بيروت، ط ٢/ ١٩٨٥م.

- المقاصد الحسنة في بيان كثير من الأحاديث المشتهرة على السنة، للسخاوي، دار الكتب العلمية بيروت، ط ١/ ١٤٠٧هـ/١٩٨٧م.

- مقرر الحديث للصف الأول المتوسط. ط ٧/ ١٤٠٤هـ/١٩٨٤م، وزارة المعارف بالسعودية.

- مقرر الحديث للصف الثالث المتوسط. ط ٤/ ١٤٠٠هـ/١٩٨٠م، وزارة المعارف بالسعودية.

- موارد الظمان إلى زوائد ابن حبان لنور الدين الهيثمي، بتحقيق محمد بن عبد الرزاق حمزة، دار الكتب العلمية، بيروت.

- موسوعة أطراف الحديث النبوي لزغلول. دار الفكر بيروت، ١٤١٤هـ.

- الموطأ للإمام مالك بن أنس الأصبحي، بعناية محمد فؤاد عبد الباقي، دار الحديث القاهرة.

- النهاية في غريب الحديث - لمجد الدين أبي السعادات المبارك بن محمد الجزري المعروف بابن الأثير، المكتبة العلمية بيروت.

SADRŽAJ

• Umjesto predgovora	5
• Uvod	7
• O velikim grijesima općenito	9
Podjela grijeha na velike i male	9
Definicija velikog grijeha	10
Koliko ima velikih grijeha	13
Najteži grijesi	15
Izreke koje podstiču na izbjegavanje grijeha	16
Vrlina plaća i straha od Allahove kazne	18
Vrste plaća	22
Kako zaslužiti Allahovu dž.š. milost	25
Husnul-hatime / Lijep završetak na ovom svijetu	27
Strah od Allaha dž.š.	29
1. Prvi veliki grijeh	33
Širk / pripisivanje Allahu dž.š. druga	33
Veliki širk	33
Mali širk	34
Opasnost proglašavanja nekoga kjafirom ili mušrikom	37
2. Ubistvo	41
3. Sihar - vraćanje	46
4. Ostavljanje namaza	50

5. Nepostenje (mršenje) mjeseca ramazana	55
6. Nedavanje zekata	59
Hadisi o vrijednosti sadake	64
Sadekatul-fitr (vitre)	66
7. Neobavljanje hadža	67
8. Neklanje kurbana	71
Vrijednost klanja kurbana	71
Pojedinačno ili zajedničko klanje kurbana	73
Klanje kurbana za mrtvoga	73
Grijeih je prodati kurbansku kožicu	74
9. Neposlušnost prema roditeljima	75
Kazna za ovaj grijeh već počinje na ovom svijetu	78
10. Kidanje rodbinskih veza	79
Šta se podrazumijeva pod čuvanjem rodbinskih veza?	82
11. Blud (zinaluk)	84
12. Homoseksualizam	88
13. Lezbijanizam (lezbejstvo)	92
14. Općenje sa ženom u njenu stražnjicu	94
15. Općenje sa životinjama	95
16. Općenje sa ženom za vrijeme menstruacije	96
17. Kamata	97
18. Jedenje imetka siročeta / jetima	102
19. Laž na Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika	106
20. Bježanje sa bojnog polja	110

21. Nepravda vladara (vođe) prema podanicima	115
22. Oholost, hvalisanje i divljenje samom sebi	119
Kako se očistiti i zaštititi od oholosti	122
23. Lažno svjedočenje	124
24. Skrivanje svjedočenja bez razloga	127
25. Krivo i bespotrebno zaklinjanje	127
26. Pijenje alkohola	129
Nije dozvoljeno liječenje alkoholom	132
27. Kockanje, loto i druge hazardne igre	133
28. Potvaranje čestitih vjernica i vjernika	137
29. Sakriti i ukrasti nešto od ratnog plijena	142
30. Krađa	146
Poslanikova pravednost u primjeni šeriata	149
31. Drumsko razbojništvo	150
32. Nasilje (zulum)	152
33. Bespravno uzimanje poreza	156
34. Jedenje harama i njegovo sticanje na bilo koji način	158
35. Samoubistvo	161
36. Često laganje	165
37. Nepravedno suđenje	169
38. Davanje i uzimanje mita	173
39. Primanje poklona zbog zauzimanja za nekog	175
40. Žensko oponašanje ljudi i muško oponašanje žena u oblačenju, govoru, kretanju i slično	176
41. Nečuvanje od mokraće	178

42.	Obavljanje nužde na putu prolaznika	181
43.	Sticanje znanja radi dunjalučke koristi	182
44.	Skrivanje i tajenje nauke	184
45.	Omalovažavanje i potcjenjivanje učenjaka	185
46.	Jedno govoriti a drugo raditi	186
47.	Bespotrebno raspravljanje o Kur'anu	190
48.	Tumačenje Kur'ana po svom mišljenju	192
49.	Nepromišljeno izgovoriti neku riječ čije posljedice mogu biti upropašćujuće	193
50.	Izigravanje emaneta / povjerenja	194
51.	Prigovaranje za učinjeno dobro djelo	198
52.	Zabraniti blagodat zajedničke vode	201
53.	Nemimet / prenošenje tuđih riječi	202
54.	Gibet / ogovaranje ljudi	206
55.	Nevjerovanje u Allahovo određenje (kader)	211
56.	Prisluškivanje govora koji ljudi taje	216
57.	Uhođenje muslimana i otkrivanje njihovih sramotnih postupaka	218
58.	Proklinjanje onoga ko to ne zaslužuje	220
59.	Vjerovanje vračaru, gataru i astrologu	221
	Zašto vračari ponekad nešto i pogode	224
60.	Spletkarenje i prevara	226
61.	Prevara i neispunjavanje ugovora	228
62.	Zakidanje prilikom mjerenja (vaganja) i slično	229
63.	Prouzrokovati razvod braka	230

64.	Da žena traži razvod braka bez razloga	231
65.	Neposlušnost žene mužu	231
66.	Pričanje o tajnama bračne intime supružnika	232
67.	Formalno oženiti ženu a zatim je razvesti da bi postala dozvoljena prethodnom mužu	233
68.	Muževo neizvršavanje obaveza prema ženi	233
69.	Davanje prednosti jednoj ženi nad drugom	234
70.	Zaručivati djevojku koju je neko već zaručio	234
71.	Sklapanje braka sa bližnjom rodbinom sa kojom po Islamskim propisima nije dozvoljeno stupiti u brak	235
72.	Nepokornost vladaru ili pretpostavljenom	235
73.	Sigurnost od Allahove kazne i ustrajnost u činjenju grijeha oslanjajući se na Allahovu milost	236
74.	Gubljenje nade u Allahovu milost i padanje u očaj	238
75.	Jedenje svinjetine, krepaline i krvi	240
76.	Jedenje onoga što nije na halal način zaklano	242
77.	Razni vidovi kažnjavanja i maltretiranja životinja	243
78.	Pomicanje međa i prisvajanje tuđe zemlje	244
79.	Uznemiravanje i grđenje muslimana	246
80.	Uznemiravanje komšija	247
81.	Korištenje svile i zlata muškarcima	249
82.	Jedenje ili pijenje iz zlatnog ili srebrenog posuđa	251
83.	Spuštanje odjeće ispod članaka iz oholosti	251
84.	Strašenje muslimana i dizanje (uperivanje) željeznog predmeta ili nečeg sličnog prema njemu	252
85.	Nepropisno oblačenje žena i gledanje u golotinju (avret)	254
86.	Slušanje muzike	257

87.	Nesunećenje muške djece	257
88.	Slikanje i izrada kipova i statua	258
89.	Odbijanje porijekla i svjesno tvrditi da ti je neko drugi otac	260
90.	Neizvršavanje nekog od vadžiba (obaveznih radnji) pri abdestu ili gusulu	262
91.	Neobavljanje namaza skrušeno	264
92.	Ostavljanje džume namaza i namaza u džematu bez opravdanog razloga	265
93.	Namjerno izostavljanje ikindiye namaza	266
94.	Klanjanje namaza prije ili poslije njegovog određenog vremena	267
95.	Prolaženje ispred klanjača	268
96.	Pregibanje u namazu prije imama	269
97.	Biti imam ljudima a oni nezadovoljni njime	269
98.	Koraćanje preko ljudi koji sjede u safovima	271
99.	Psovanje nekog od ashaba r.a.	272
100.	Kašnjenje sa isplatom onome koji je to zaradio	274
101.	Oskrnaviti hurmet (svetost) Mesdžidul-harama	275
102.	Strašiti i uznemiravati stanovnike Medine	276
103.	Zapostavljanje Poslanikovog sunneta i uvođenje loših običaja i novotarija	277
104.	Nepravедna raspodjela nasljedstva	278
105.	Mjenjanje Allahovog stvaranja	279
	Kloniranje i slični poslovi	279
106.	Zavidnost	281
107.	Uzimati dug bez namjere da se vrati	282
108.	Zapostavljanje naređivanja dobra i odvrćanja od zla	283

109. Zapostavljanje džihada i spremnosti za odbranu	284
110. Zaboraviti učenje Kur'ana	285
Tevba / pokajanje	286
• Literatura na bosanskom jeziku	291
• Literatura na arapskom jeziku	292
• Sadržaj	297
• Iz biografije	304

Iz biografije

Fuad Sedić (sin Jusufa) rođen je 27.11.1960. godine u Bosanskoj Krupi. Osnovnu školu je završio u rodnom gradu, nakon čega upisuje Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu koju završava 1980. godine odličnim uspjehom i time biva oslobođen maturalnog ispita. Nakon odsluženja vojnog roka, 1981. godine odlazi na studij u Rijad, Saudijska Arabija, na Islamski univerzitet Muhammed b. Saud, gdje se, nakon dvije godine usavršavanja arapskog jezika, upisuje na Fakultet Usuliddin - odsjek za Hadis. Među pet najboljih studenata na spomenutom odsjeku diplomirao je 1987. godine. Time je stekao uslov upisa postdiplomskog studija na istom fakultetu. Magistrirao je 1992. a doktorirao 1997. godine na istom Univerzitetu, nakon čega se zapošljava kao stalni profesor na Islamskoj pedagoškoj akademiji u Bihaću. Jedno vrijeme je radio kao vanjski saradnik u medresi Džemaludin Čaušević u Cazinu. Na Islamskoj pedagoškoj akademiji u Bihaću obavlja dužnost dekana.

Dr Fuad Sedić je izrasli stručnjak iz domena hadisa i hadiskih znanosti. Objavio je veći broj naučnih i stručnih radova iz tog područja. Učestvovao je u izradi i recenziji stručnih udžbenika za Medrese u Bosni i Hercegovini i dao veliki doprinos na polju prevođenja i komentarisanja originalnih djela iz hadiskih znanosti, kao što se vidi iz narednog pregleda:

- „*Musned Ebu Davuda Tajalisija*“, analiza i kritička obrada na arapskom jeziku. Magistrski rad F. Sedića, Rijad 1992. godine. Islamski univerzitet Muhammed b. Saud.

- „*Komentar Sunena Ebu Davuda Sidžistanija od Ibn Reslana Remlija*“, analiza i kritička obrada (na arapskom jeziku). Doktorska teza F. Sedića, Rijad 1997. godine. Islamski univerzitet Muhammed b. Saud.

- Fuad Sedić, „*Mali predznaci Sudnjeg dana*“. Knjiga na bosanskom jeziku (prvo izdanje 1995. godine i drugo izdanje 1996. godine).

Preveo je nekoliko poglavlja iz knjige „Tejsirul-vusul“ od Ibn Dejbe Šejbanije, kao što su: „*Vjerovanje (iman i Islam)*“, „*Privrženost Kur'anu i Sunnetu*“, „*Naređivanje dobra i odvrćanje od zla*“ i „*Džihad*“ koja su doživjela nekoliko izdanja.

- Učesnik je raznih kongresa i predavanja održanih o Bosni i Hercegovini (S.Arabija, Kuvajt, Bahrejn, Egipat, Turska, Njemačka i SAD).

Svoje stručne radove objavljuje u *Preporodu* (Islamske informativne novine), *Muallimu* i *Novim horizontima*.

A decorative vertical border on the right side of the cover, featuring a repeating geometric pattern of interlocking squares and triangles in shades of gold and brown.

ISLAMSKA PEDAGOŠKA AKADEMIJA
BIHAĆ